
Π.Δ. 169/2007
Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο "Κώδικας
Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων" των διατάξεων που
ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών
συντάξεων.

Με τις τελευταίες αλλαγές από το Νόμο 5045/2023

Απαγορεύεται χωρίς έγγραφη άδεια η αντιγραφή, αναδημοσίευση, μετάδοση, αναμετάδοση, αναπαραγωγή, φόρτωση, αναφόρτωση, διανομή, έκδοση, πώληση, εκμίσθωση, μετάφραση, τροποποίηση ή διασκευή του παρόντος περιεχομένου, το οποίο αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της Big Data Analysis Center.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 169 ΦΕΚ Α 210/30.7.2007

Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τον τίτλο "Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων" των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

Τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3554/2007 (ΦΕΚ 80 Α') με πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Σχετικό: ρυθμίσεις Ν.4387/2016,ΦΕΚ Α 85 με το άρθρο 4 του οποίου, οι υπάλληλοι -λειτουργοί του Δημοσίου καθώς και οι στρατιωτικοί υπάγονται στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης .

ΤΜΗΜΑ Α΄
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΣΥΝΤΑΞΗ
Άρθρο 1

Πολιτικοί υπάλληλοι - Προϋποθέσεις του δικαιώματος σύνταξης

1 . Ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος που λαμβάνει κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους, δικαιούται σε ισόβια σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο:

α) Αν απομακρυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο από την υπηρεσία και έχει εικοσιπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Κατ' εξαίρεση για τους υπαλλήλους που έχουν τουλάχιστον τρία (3) παιδιά, αρκεί η συμπλήρωση εικοσαετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, η οποία αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία εντός του έτους 2011 και για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία από 1.1.2012 και μετά κατά δύο (2) έτη για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ανεξάρτητα από τον χρόνο πρόσληψής τους.

Για τους υπαλλήλους οι οποίοι είναι παντελώς τυφλοί, παραπληγικοί ή τετραπληγικοί, καθώς και για όσους πάσχουν από διάχυτο γιγαντιαίο αιματολεμφαγγείωμα, από υπερφωσφατασαιμία ή από Βήτα ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και υποβάλλονται σε μεταγγιση ή από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση μυελού των οστών ή συμπαγών οργάνων (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ, πάγκρεας και νεφροί ή πάσχουν από αιμορροφιλία Α΄ ή Β΄ ή μυασθένεια μυοπάθεια ή έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των άνω ή κάτω άκρων ή του ενός άνω και του ενός κάτω άκρου ή πάσχουν από κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή, εφόσον για τις περιπτώσεις αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%), αρκεί δεκαπενταετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Για υπαλλήλους των σωφρονιστικών και αναμορφωτικών καταστημάτων αρκεί εικοσιπενταετής συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία δεκαετής πλήρης πραγματική στα καταστήματα αυτά.

β) Αν απολυθεί και έχει εικοσαετή τουλάχιστον πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

γ) Αν απολυθεί για σωματική ή διανοητική ανικανότητα, η οποία δεν οφείλεται στην υπηρεσία και έχει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. Η ανικανότητα βεβαιώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

δ) Αν απολυθεί, γιατί καταργήθηκε η θέση και έχει εικοσαετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, εφόσον αμέσως πριν από την απομάκρυνση του έχει πλήρη πενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

ε) Αν, έχοντας συμπληρώσει το όριο ηλικίας, απομακρυνθεί οπωσδήποτε από την υπηρεσία και έχει δεκαπενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Οι καθηγητές, οι αναπληρωτές καθηγητές, οι επίκουροι καθηγητές και οι λέκτορες των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και των ισότιμων με αυτά Ανώτατων Σχολών, που απομακρύνονται από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας ή λήξης της θητείας τους λόγω ορίου ηλικίας, δικαιούνται σύνταξη μετά τη συμπλήρωση δεκαετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή ή επίκουρου καθηγητή σε Α.Ε.Ι. της Χώρας ή σε ισότιμη Ανώτατη Σχολή πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης ή μερικής απασχόλησης αθροιστικά. Η υπηρεσία σε θέση μερικής απασχόλησης υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του Κώδικα αυτού.

στ) Αν απομακρυνθεί οπωσδήποτε από την υπηρεσία γιατί έγινε σωματικά ή διανοητικά ανίκανος από τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας.

Οι συνέπειες του τραύματος ή του νοσήματος παρέχουν δικαίωμα σε σύνταξη αν εκδηλώθηκαν μέσα σε ένα εξάμηνο το αργότερο από την πρώτη μετά το πάθημα απομάκρυνση του υπαλλήλου από την υπηρεσία.

Σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι προήλθαν εξαιτίας της υπηρεσίας χρόνια νοσήματα που εκδηλώθηκαν μέσα σε τρία (3) χρόνια από τον διορισμό του υπαλλήλου ως τακτικού, με συνυπολογισμό και της προϋπηρεσίας, που αναγνωρίζεται ως συντάξιμη σε θέση έκτακτου ή με σύμβαση, εφόσον αυτή είναι συνεχής και αμέσως προηγούμενη εκείνης ως τακτικού.

Θεωρείται ότι έπαθε πρόδηλα εξαιτίας της υπηρεσίας και εκείνος που έγινε σωματικά ή διανοητικά ανίκανος από πολεμικά γεγονότα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας στη ζώνη των πρώων στην ημεδαπή ή αλλοδαπή και αν ακόμη το γεγονός που επέφερε την ανικανότητα, δεν σχετίζεται άμεσα με την εκτέλεση της υπηρεσίας του.

Ο υπάλληλος που στρατεύθηκε και έπαθε κατά την εκτέλεση γενικά της στρατιωτικής υπηρεσίας πάθημα, από το οποίο γεννιέται δικαίωμα σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις στρατιωτικές συντάξεις, δικαιούται να προτιμήσει τον κανονισμό της, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις, οπότε στην περίπτωση αυτή το πάθημα λογίζεται ότι επήλθε εξαιτίας της πολιτικής του υπηρεσίας.

Το πάθημα αυτό μπορεί να επικαλεσθεί ο υπάλληλος οποτεδήποτε μέχρι και την αποχώρηση του από την υπηρεσία, πρέπει όμως απαραίτητα αυτό να τον καθιστά ανίκανο για την πολιτική του υπηρεσία κατά τον χρόνο της αποχώρησης του από αυτή.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρ. 45 του ν.4756/2020 με ισχύ την 26/11/2020.

2. Αν αποδεικνύεται ότι σχετικά με το πάθημα υπάρχει βαρύ πταίσμα του υπαλλήλου δε γεννιέται δικαίωμα σε σύνταξη. Άρθρο 1 παρ.3 Α.Ν.1854/51.

3. Οι δόκιμοι υπάλληλοι εξομοιώνονται με τους τακτικούς σχετικά με το δικαίωμα τους για σύνταξη σε κάθε περίπτωση. (Άρθρο 1 παρ.2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικαταστάθηκε με άρθρ 1 Ν.171/75 και 1 παρ. 1 Ν.1813/88)

4. Οι μη μόνιμοι πολιτικοί υπάλληλοι στις περιπτώσεις α', β', γ' και δ' της παρ. 1 αυτού του άρθρου δεν αποκτούν δικαίωμα σε σύνταξη από τη μη μόνιμη υπηρεσία τους πριν από τη

συμπλήρωση πλήρους δεκαετούς πραγματικής υπηρεσίας στη μη μόνιμη θέση τους, εκτός από εκείνους που πριν από το διορισμό τους στη μη μόνιμη θέση κατείχαν άλλη δημόσια θέση ίση ή ανώτερη σχετικά με το βαθμό ή το μισθό με τη μη μόνιμη θέση από την οποία συνταξιοδοτήθηκαν.

Αν πρόκειται για αιρετούς Εκπαιδευτικούς Συμβούλους δεν μπορεί να αποκτηθεί δικαίωμα σύνταξης σε κάθε περίπτωση από τη θέση του Εκπαιδευτικού Συμβούλου πριν από τη συμπλήρωση πλήρους εξαετούς τουλάχιστον πραγματικής υπηρεσίας στη θέση αυτή.(Άρθρο 1 παρ.4 Α.Ν. 1854/51).

Αν πρόκειται για Γενικούς Γραμματείς Βουλής, Υπουργείων, Γενικούς Γραμματείς, Προϊσταμένους Γενικών Γραμματειών, Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών και Ειδικούς Γραμματείς Βουλής και Υπουργείων δεν μπορεί να αποκτηθεί δικαίωμα σύνταξης πριν να συμπληρωθεί οκταετής πλήρης πραγματική υπηρεσία στη θέση αυτή. Σε περίπτωση που δε συμπληρωθεί ο κατά το προηγούμενο εδάφιο χρόνος, ο χρόνος υπηρεσίας στις θέσεις αυτές προσυξάνει τη λοιπή πραγματική, συντάξιμη και δημόσια υπηρεσία τους στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α. ή σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ. για όλες τις συνέπειες.(Άρθρο 2 παρ.2 Ν.2703/99).

Παρατήρηση: Τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου αυτής καταργούνται για τους Γενικούς Γραμματείς Βουλής και Υπουργείων, τους Γενικούς Γραμματείς Προϊσταμένους Γενικών Γραμματειών, καθώς και τους Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών και εξακολουθούν να ισχύουν μόνο για τους Ειδικούς Γραμματείς Βουλής και Υπουργείων.(Άρθρο 10 παρ. 8 περ. δ του Ν.3075 /02).

5 . Στην έννοια του όρου "υπάλληλος" περιλαμβάνεται και το κατώτερο προσωπικό της δημόσιας υπηρεσίας.(Άρθρο 1 παρ. 5 Α.Ν.1854/51)

6 . Οι υπάλληλοι με σύμβαση αόριστου ή ορισμένου χρόνου, που μισθοδοτούνται από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους, αποκτούν δικαίωμα σε σύνταξη σύμφωνα με τους όρους της παρ. 1, εφόσον συμπλήρωσαν πενταετή πλήρη συνεχή πραγματική υπηρεσία στη μη μόνιμη θέση τους.

(Άρθρο 1 Ν.Δ. 874/71)

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971 δεν έχουν εφαρμογή για τους υπαλλήλους με σύμβαση, που διορίζονται στο Δημόσιο μετά την ισχύ του Ν. 1476/1984.

(Άρθρο 6 Ν. 1583/85)

7 . Γενικοί Επιθεωρητές Διοίκησης, που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 3436 /1955 και 3770/1957 και Νομάρχες, που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των Α.Ν. 893 /1949, Ν.Δ. 2679/1953, Ν.3200/1955, Ν.Δ. 3436/1955 και Α.Ν. 10/1967 και εξήλθαν από την υπηρεσία από την 1η Ιανουαρίου 1965, καθώς και όλοι όσοι διορίστηκαν και διορίζονται Νομάρχες και Αναπληρωτές Νομάρχες της κατηγορίας ειδικών θέσεων, όταν εξέρχονται από την υπηρεσία αποκτούν δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις, καθώς και ύστερα από τη συμπλήρωση πλήρους δεκαετούς πραγματικής, συνεχούς ή με διακοπές, υπηρεσίας σε θέση Γενικού Επιθεωρητή Διοίκησης, Επιθεωρητή Διοίκησης, Νομάρχη ή Επαρχου. Σε περίπτωση αποχώρησης από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας αρκεί δεκαετής τουλάχιστον πραγματική υπηρεσία στις θέσεις αυτές. (Άρθρο 2 παρ.1 Ν.Δ. 4432/64, όπως αντικ. με άρθρ. 1 Α.Ν. 530/68 σε συνδ.με άρθρ.3 του Ν. 99/75)

Για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις, απαιτείται τριετής τουλάχιστον συνεχής υπηρεσία σε κάποια από τις παραπάνω θέσεις.

Τέτοια τριετής υπηρεσία απαιτείται ακόμη και για την προσμέτρηση κάθε συντάξιμης υπηρεσίας που λογίζεται σαν τέτοια με τις προϋποθέσεις του άρθρου 13 του κώδικα αυτού.(Άρθρο 29 Ν. 955/97 Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.Δ. 4432/64, όπως αντικ. με άρθρ. 1 Α.Ν. 530/68)

Νομάρχες που πέθαναν στην υπηρεσία ύστερα από δεκαετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία πενταετής τουλάχιστον σε θέση Νομάρχη, θεωρούνται για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης των οικογενειών τους και τον καθορισμό της σύνταξης που πρέπει να απονεμηθεί σαν να είχαν εικοσιπενταετή πλήρη υπηρεσία Νομάρχη.(Άρθρ. 3 Ν.Δ. 4432/64)

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν εφαρμογή και για τους έπαρχους που διορίζονται ως μετακλητοί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1416/1984 καθώς και για τις οικογένειες τους.(Άρθρ. 9 παρ. 5 Ν.1902/90)

8. Οι Αρχιφύλακες Αγροφυλακής και οι τακτικοί Αγροφύλακες καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο με εφαρμογή όλων των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την απονομή σύνταξης στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 11 και της παρ. 3 του άρθρου 12 του Κώδικα αυτού.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία μετά την 1-1-1977, τα δε δικαιώματα για σύνταξη που γεννήθηκαν όταν ίσχυαν οι διατάξεις του Ν.Δ. 4523/1966, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το Ν.269/1976, εξακολουθούν να υπάγονται στη ρύθμιση που προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές, αλλά με την καταβολή της σύνταξης από την 1-1-1977 βαρύνεται το Δημόσιο.(Άρθρο 3 παρ. 1 και άρθρ. 4 του Α.Ν. 340/76)

Οι αναπληρωτές αγροφύλακες εξομοιώνονται με τους τακτικούς σχετικά με το δικαίωμα σύνταξης από την ισχύ του Ν.340/1976 και η σύνταξη τους κανονίζεται με βάση το εισαγωγικό μισθολογικό κλιμάκιο του κλάδου τους. (Άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 1813/88)

Οι συντάξεις των συνταξιούχων που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή αυξάνονται σύμφωνα με τις αυξήσεις που χορηγούνται κάθε φορά στις συντάξεις των δημόσιων υπαλλήλων.

9 . Ιατροί του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.), καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις που ισχύουν για τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, εφόσον συμπληρώσουν πενταετή τουλάχιστον πλήρη πραγματική υπηρεσία σε θέση Ιατρού του Ε.Σ.Υ. πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης ή μερικής απασχόλησης αθροιστικά, η δε υπηρεσία σε θέση μερικής απασχόλησης υπολογίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του τελευταίου εδαφίου της περίπτ. β` της παρ. 1 του άρθρου 12 αυτού του Κώδικα.(Άρθρο 35 Ν. 1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 7 παρ. 1 Ν. 2227/94)

Ο περιορισμός της πενταετίας δεν ισχύει σε περίπτωση θανάτου, απόλυσης λόγω κατάργησης θέσης, αναστολής των διατάξεων που προστατεύουν τη μονιμότητα των γιατρών του Ε.Σ.Υ., ή απομάκρυνσης από την υπηρεσία για τους λόγους που αναφέρονται στην περ. στ` της παρ. 1 του άρθρου αυτού.

10 . Το τακτικό προσωπικό των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων που διέπεται από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (π.δ. 611/1977) καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους αποκτούν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού.(Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.2512/97)

11 . Όσοι διατέλεσαν ή διατελούν νομάρχες ή πρόεδροι νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων από την 1η Ιανουαρίου 1995 και μετά αποκτούν δικαίωμα μηνιαίας χορηγίας από το Δημόσιο,εφόσον συμπληρώσουν οκταετή τουλάχιστον θητεία στις θέσεις αυτές. Για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος και για τον υπολογισμό της σύνταξης συνυπολογίζεται και θητεία σε θέση αιρετού δημάρχου ή προέδρου κοινότητας ή χρόνος βουλευτείας, εφόσον Δεν

χρησίμευσαν για απόκτηση χορηγίας ή σύνταξης από τις θέσεις αυτές. (Άρθρο 9 παρ. 1 Ν. 2703 /99)

Παρατήρηση: Με τη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 19 του Ν.2084/1992 Παρασχέθηκε με προϋποθέσεις, δικαίωμα θεμελίωσης δικαιώματος σύνταξης μετά τη συμπλήρωση 15ετίας.

Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

"7. Οι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, που έχουν προσληφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, εφόσον συμπληρώνουν δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, μπορούν να αποχωρούν με αίτηση τους και πριν από το όριο ηλικίας, θεμελιώνοντας δικαίωμα σύνταξης κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 1 και 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων. Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας.

Εάν μετά την έξοδο καταστούν ανίκανοι σε ποσοστό 67% και άνω ή αποβιώσουν, η σύνταξη αυτών ή των οικογενειών τους αρχίζει να καταβάλλεται από την ημέρα που κατέστησαν ανίκανοι ή αποβίωσαν, αντίστοιχα. Η σύνταξη κανονίζεται κατά το χρόνο συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, ή κατά το χρόνο που επέρχεται η ανικανότητα ή ο θάνατος προκειμένου για τις οικογένειες με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή του μισθολογικού κλιμακίου, που έφερε ο υπάλληλος κατά το χρόνο της εξόδου, όπως αυτός ισχύει κατά το χρόνο κανονισμού της σύνταξης για ομοιόβαθμο υπάλληλο ή υπάλληλο που έχει τα ίδια τυπικά προσόντα και έτη υπηρεσίας, αναπροσαρμοσμένη με όλες τις αυξήσεις, που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στις συντάξεις. Οι διατάξεις για την Καταβολή τρίμηνων αποδοχών, κατώτατου ορίου σύνταξης και μειωμένης σύνταξης κατά την παρ. 4 του άρθρου αυτού, δεν έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση.

Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν ήδη εξέλθει της υπηρεσίας, καθώς και για τις οικογένειες όσων από αυτούς έχουν πεθάνει.

Τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία, που συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις ή προκειμένου για όσους, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, έχουν τις προϋποθέσεις αυτές από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση".

12.α. Οι μόνιμοι υπάλληλοι των Διοικήσεων Υγειονομικών Περιφερειών (Δ.Υ.ΠΕ.) και των Νοσοκομείων του άρθρου 7 του ν. 3329/2005 και της παρ. 10 του άρθρου 13 του ν. 2889/2001 (ΦΕΚ 37 Α`), καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους αποκτούν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού.

Όσοι από τους ανωτέρω υπάλληλους έχουν ασφαλισθεί σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης από 1ης Ιανουαρίου 1993 και μετά, διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 3 έως και 18 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α`).

β . Οι υπάλληλοι των Δ.Υ.ΠΕ. και των Νοσοκομείων της περ. α` της παρούσας παραγράφου που υπηρετούσαν στις Υπηρεσίες αυτές κατά τη δημοσίευση του ν. 3329/2005, εξακολουθούν να διέπονται, από την ημερομηνία δημοσίευσης του ν.3329/2005, από το ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό καθεστώς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, στο οποίο υπάγονταν κατά την ημερομηνία αυτή και η εφεξής υπηρεσία τους υπολογίζεται ότι διανύεται στο καθεστώς αυτό.

γ . Οι υπάλληλοι των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3106/2003 (ΦΕΚ 30 Α`), που υπηρετούσαν σε αυτές κατά τη δημοσίευση του ν. 3329/2005, υπάγονται από της ισχύος του ν. 3106/2003, στο ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό καθεστώς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης του ασφαλιστικού φορέα που είχαν επιλέξει με δήλωση τους σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β` της παρ. 7 του άρθρου 3 του ν.3234/2004 (ΦΕΚ 52 Α), εάν δε δεν είχαν υποβάλει την ανωτέρω δήλωση υπάγονται, από την ίδια ως άνω ημερομηνία, σε αυτό του Δημοσίου και η εφεξής υπηρεσία τους στις Μονάδες αυτές, θεωρείται ότι διανύεται στο αντίστοιχο καθεστώς. (Άρθρο 2, παρ. 3 Ν.3075/02 όπως

αντικαταστάθηκε από της ισχύος του Ν. 3329/05 (ΦΕΚ 81 Α΄) με το άρθρο 3, παρ. 2α του Ν.3513 /06)

13 . Όσοι επί κοινοβουλευτικών κυβερνήσεων διετέλεσαν ή διατελούν Γενικοί Γραμματείς Βουλής, Υπουργείων και Υπουργικού Συμβουλίου, Γενικοί Γραμματείς Προϊστάμενοι Γενικών Γραμματειών, Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών, καθώς και Γενικοί Γραμματείς ανεξάρτητων διεθνών ιδρυμάτων και οργανισμών στους οποίους συμμετέχει και η Ελλάδα αποκτούν δικαίωμα μηνιαίας σύνταξης από το Δημόσιο, εφόσον συμπληρώσουν οκταετή πλήρη συνεχή ή διακεκομμένη υπηρεσία στις θέσεις αυτές.

Στον παραπάνω απαιτούμενο χρόνο συνηπολογίζεται και ο χρόνος κατά τον οποίο οι ανωτέρω διετέλεσαν μετακλητοί Νομάρχες ή υπηρέτησαν ως Περιφερειακοί Διευθυντές ή ως μέλη του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού Α΄ βαθμίδας των προαναφερόμενων ανεξάρτητων Διεθνών Ιδρυμάτων και Οργανισμών επί μία τετραετία και υπό τον όρο της εξαγοράς.(Άρθρο 10, παρ.8, περ.α΄ Ν.3075/02, άρθρο 3, παρ. 1α Ν.3408/05, όπως αντικατ.με το άρθρο 3, παρ.3 του Ν.3513/06)

14. Το τακτικό προσωπικό των μη συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους αποκτούν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 3, παρ. 8 Ν.3234/04)

15 . Το αγρονομικό προσωπικό της Ελληνικής Αγροφυλακής, η οποία συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3585/2007 (ΦΕΚ 148 Α΄), δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο με εφαρμογή όλων των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για την απονομή σύνταξης στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 παρ.1 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α΄ 120/21.07.2010 Ισχύς από 5.7.2007.

16 . Το τακτικό προσωπικό των δήμων και το τακτικό προσωπικό των Ν.Π.Δ.Δ., των ιδρυμάτων και των συνδέσμων δήμων που διέπεται από τις συνταξιοδοτικές διατάξεις για τους δημοτικούς υπαλλήλους, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα και τις διατάξεις του ν. 2084/1992, κατά περίπτωση, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 3865/2010 (Α΄ 120).

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

Άρθρο 2

Υπάλληλοι ειδικών κατηγοριών

Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν, αν συντρέχουν οι όροι των περιπτ. α΄- στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 1: (Άρθρ. 2 Α.Ν 1854/51)

α) Αυτοί που ανήκουν στο τακτικό διδακτικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό της Ριζαρείου Σχολής, της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας και στο τακτικό διδακτικό και διοικητικό ελληνικής υπηκοότητας προσωπικό, εκτός από το βοηθητικό οποιουδήποτε Σχολείου μέσα στο Κράτος, που έχει αναγνωρισθεί ως ισότιμο με Ανώτατη Σχολή ή Γυμνάσιο ή Δημόσιο Διδασκαλείο ή Δημόσια Εμπορική Σχολή. Στο προσωπικό αυτό συμπεριλαμβάνεται και το προσωπικό των Δημοτικών Σχολείων που τυχόν έχουν προσαρτηθεί στα Σχολεία αυτά.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 11 παρ. 10 του Κώδικα αυτού ως όριο ηλικίας τους λογίζεται το 65ο έτος της ηλικίας τους. (Άρθρ. 2 παρ. 1 περ.α΄ Α.Ν. 1854/51)

β) Οι Έλληνες Δικαστές στα μικτά Δικαστήρια Αιγύπτου. (Άρθρο 2 παρ. 1 περ.β΄ Α.Ν. 1854/51)

γ) Οι τακτικοί υπάλληλοι και το βοηθητικό προσωπικό της Ακαδημίας που παίρνουν μισθό. (Άρθρο 2 παρ. 1 περ.γ.Α.Ν.1854/51)

δ) Οι τακτικοί υπάλληλοι και το βοηθητικό προσωπικό των τέως Βασιλικών Ανακτόρων που έπαιρναν μισθό.

Ως Ανακτορική Υπηρεσία θεωρείται η υπηρεσία στα Ανάκτορα του Βασιλιά και του Διαδόχου, στα Βασιλικά Κτήματα, τα Παλαιά Ανάκτορα "ΜΟΝ ΡΕΡΟ", η υπηρεσία στη Βασιλομήτορα Όλγα, καθώς και η υπηρεσία του αρχιθαλαμηπόλου του Βασιλιά Γεωργίου και του τότε διαδόχου Παύλου που παρασχέθηκε στο παρελθόν και κατά τις χρονικές περιόδους που παρέμειναν αυτοί στο εξωτερικό.

ε) Οι υπάλληλοι της Διεθνούς Οικονομικής Επιτροπής.

στ) Οι πολιτικοί υπάλληλοι που αναφέρονται στο άρθρο 3 του Ν.6123/1934.

ζ) Το διδακτικό προσωπικό της Αθωνιάδας Σχολής, εφόσον συντρέχουν οι όροι της περίπτ. α` της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού.

η) Αυτοί που ανήκουν στο Κύριο και Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, το Διοικητικό, το Βοηθητικό Επιστημονικό και το Βοηθητικό Τεχνικό Προσωπικό του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) και κατέχουν νομοθετημένες θέσεις, καθώς και εκείνοι που έχουν προσληφθεί με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 9 του β.δ. 445/1961 και υπηρετούν ως Επιστημονικοί Συνεργάτες σε ειδικό θέμα και οι οικογένειες τους. Σ` αυτούς εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την απονομή σύνταξης στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά για την Περίπτωση αυτή.

Η ιδιότητα των παραπάνω υπαλλήλων, ο χρόνος υπηρεσίας τους και η θέση που κατέχουν βεβαιώνεται από την Υπηρεσία Διοικητικού του πιο πάνω Ερευνητικού Οργανισμού με βάση τα τηρούμενα σ` αυτή επίσημα στοιχεία, και αν αυτά έχουν χαθεί ή καταστραφεί, η υπηρεσία τους αποδεικνύεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του Α.Ν. 599/1968.

Ως συντάξιμη πραγματική υπηρεσία λογίζεται η υπηρεσία των παραπάνω. (Άρθρο 1 Ν.223/75)

αα) στο Κ.Ε.Π.Ε. και ββ) στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών.

Ως συντάξιμη πραγματική υπηρεσία, που προσμετράται σ` αυτήν του προηγούμενου εδαφίου, λογίζεται και κάθε άλλη προϋπηρεσία, η οποία αναγνωρίζεται σαν τέτοια σύμφωνα με τις διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις με τις προϋποθέσεις και περιορισμούς που αναφέρονται σ` αυτές. Άρθρο 2 Ν.223/75 Οι με θητεία ιατροί του Νοσηλευτικού Ιδρύματος του Μετοχικού Ταμείου Στρατού (Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.). Άρθρο 1 παρ.1 Ν.1208/81.

ι) Οι υπάλληλοι του Οργανισμού Διοίκησης Εκκλησιαστικής Περιουσίας (ΟΔΕΠ) οι οποίοι είχαν διορισθεί ως δόκιμοι ή μόνιμοι στον Οργανισμό αυτό μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1984, καθώς και οι οικογένειες τους. Συντάξεις που είχαν αναγνωρισθεί από το Δημόσιο Ν. εξακολουθούν να καταβάλλονται.

Άρθρο 3

Εκπαιδευτικοί αναγνωρισμένων σχολείων εξωτερικού

1 .Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν, εφόσον συντρέχουν οι όροι του πρώτου εδαφίου της περίπτ. α` της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού:

α) Οι έλληνες το γένος καθηγητές, επιμελητές και δάσκαλοι σχολείων που λειτουργούν στο Εξωτερικό και είναι αναγνωρισμένα ως ισότιμα με τα Γυμνάσια και τις Εμπορικές Σχολές Μέσης Εκπαίδευσης του Κράτους.

β) Οι έλληνες το γένος Επιθεωρητές, δάσκαλοι και νηπιαγωγοί, καθώς και δάσκαλοι των ξένων γλωσσών που διδάσκουν σε καθημερινή βάση σε ημερήσια πλήρη δημοτικά σχολεία και

νηπιαγωγεία ελληνικών κοινοτήτων του εξωτερικού ή σε ημερήσια πλήρη δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία που έχουν ιδρυθεί και συντηρούνται από τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας ή από ειδικά κληροδοτήματα ή επιχορηγούνται από το Ελληνικό Δημόσιο. Ως ημερήσια πλήρη δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία θεωρούνται αυτά που λειτουργούν σε καθημερινή βάση και εφαρμόζουν με παρεκκλίσεις, ανάλογες με τις τοπικές συνθήκες, το πρόγραμμα των σχολείων του Εσωτερικού. Τα σχολεία αυτών των κατηγοριών, εκτός από την πρώτη, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Άρθρο 3 παρ.1 περ.β Α.Ν.1854./51 όπως αντικ. με άρθρ. 3 παρ. 9 του Ν.227/94.

γ) Οι Έλληνες το γένος καθηγητές και δάσκαλοι που υπηρετούν σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, τα οποία συντηρούνται από ελληνικές κοινότητες εξωτερικού.(Άρθρο 3 παρ. 1 περ.γ'εδάφιο πρώτο Α.Ν. 1854/51

Η υπηρεσία των εκπαιδευτικών που αναφέρονται στις παραπάνω περιπτώσεις υπολογίζεται ως συντάξιμη μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους και εφόσον αυτοί διδάσκουν κατά κύριο επάγγελμα στα σχολεία αυτά. (Άρθρο 3 παρ. 1 περ.γ'εδάφ.δεύτ.Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ.με άρθρο. 5 παρ.3 Ν.Δ. 3768/57)

Ως όριο ηλικίας γι' αυτούς ορίζεται το 65ο έτος της ηλικίας τους. (Άρθρο 3 παρ. 1 περ.γ'εδάφ. τρίο Α.Ν. 1854/51)

Οι παραπάνω εκπαιδευτικοί λειτουργοί δε δικαιούνται σύνταξη, ούτε υπολογίζουν την υπηρεσία αυτή ως συντάξιμη εφόσον για την ίδια αιτία έλαβαν από το Κράτος στο οποίο υπηρετούν ή την Κοινότητα τέτοια σύνταξη ή άλλο βοήθημα ή αποζημίωση, που παρέχονται αντί για σύνταξη, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι παροχές που χορηγούνται από ασφαλιστικούς Οργανισμούς που συστάθηκαν από τους ίδιους, ανεξάρτητα αν στους Οργανισμούς αυτούς συνεισφέρουν ή όχι οι οικείες Κοινότητες. (Άρθρο 3 παρ. 1 περ.γ'εδάφ.τέταρτο Α.Ν. 1854/51 όπως συμπλ. με άρθρ. 6 παρ. 1 Ν.Δ. 3055/54)

Επίσης, δε δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου, ούτε υπολογίζουν την υπηρεσία τους αυτή ως συντάξιμη και όσοι κρίθηκαν από το Εποπτικό Συμβούλιο ότι έπρεπε να απολυθούν και δεν απολύθηκαν από την οικεία Κοινότητα.(Άρθρο 3 παρ. 1 περ.γ'εδάφ.πέμπτο Α.Ν. 1854/51)

2. Οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί που παίρνουν σύνταξη σύμφωνα με αυτό το άρθρο δε δικαιούνται να ζητήσουν οποιαδήποτε αποζημίωση από τις Κοινότητες για τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες τους σ' αυτές. (Άρθρο 3 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51)

3. Η σύνταξη εκείνων που κατά το άρθρο αυτό δεν έχουν διαβαθμισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά σε βαθμούς της ιεραρχίας των δημοσίων εκπαιδευτικών υπαλλήλων, καθορίζεται με βάση τη διαβάθμιση που έγινε με το Β.Δ. της 30ης Αυγούστου 1940.(Άρθρο 3 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51)

4. Η υπηρεσία όλων των παραπάνω αποδεικνύεται με πιστοποιητικό του Υπουργείου Παιδείας, στο οποίο οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλλουν, μέσω των Ελληνικών Προξενικών Αρχών, όλα τα δικαιολογητικά της υπηρεσιακής τους κατάστασης, καθώς και κάθε μεταβολή που θα επέλθει στο μέλλον στην κατάσταση τους. Το Υπουργείο υποχρεούται σε έλεγχο των δικαιολογητικών που υποβάλλονται μέσω των οικείων Προξενικών Αρχών, οι οποίες πρέπει να βεβαιώνουν τη νόμιμη συγκρότηση των Κοινοτήτων, την κανονική λειτουργία των παραπάνω Σχολείων, ότι αυτά ήταν πλήρη και ημερήσια, καθώς και την αλήθεια του περιεχομένου των ανακοινώσεων τους.

Το Υπουργείο Παιδείας με βάση τις παραπάνω ανακοινώσεις καταρτίζει μητρώο των εκπαιδευτικών του εξωτερικού και εκδίδει με βάση τα στοιχεία που αναγράφονται στο μητρώο αυτό τα πιστοποιητικά που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση.

Οι υπηρεσίες σε σχολεία του εξωτερικού πριν από την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 αποδεικνύονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν μέχρι τότε. (Άρθρο 3 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51)

5. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται και για τους Έλληνες το γένος καθηγητές της Παιδαγωγικής Ακαδημίας "ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ", που ιδρύθηκε στο Γκάρισσον (GARISSON) των Η.Π.Α. από την Ελληνική Ορθόδοξη Ιερή Αρχιεπισκοπή Βόρειας και Νότιας Αμερικής και αναγνωρίστηκε ως ισότιμη με δημόσια Ελληνική Παιδαγωγική Ακαδημία, εφόσον αυτοί έχουν τα ίδια ή ανάλογα προσόντα με εκείνα που απαιτούνται για το διορισμό των καθηγητών στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες του εσωτερικού.

Για τον κανονισμό της σύνταξης τους οι παραπάνω εξομοιώνονται με τους καθηγητές των δημόσιων Ελληνικών Παιδαγωγικών Ακαδημιών με εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά για τους καθηγητές του εσωτερικού σχετικά με τη διαβάθμιση και προαγωγή τους.

Αρμόδιο συλλογικό όργανο για την κρίση των καθηγητών της παραπάνω Παιδαγωγικής Ακαδημίας ορίζεται το Υπηρεσιακό Συμβούλιο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που είναι αρμόδιο για τα θέματα της υπηρεσιακής κατάστασης των καθηγητών Παιδαγωγικών Ακαδημιών του εσωτερικού.

Τα σχετικά δικαιολογητικά για τη διαβάθμιση και προαγωγή των παραπάνω καθηγητών αποστέλλονται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων από την Ιερή Αρχιεπισκοπή Βόρειας και Νότιας Αμερικής με αιτιολογημένη πρόταση όταν πρόκειται για προαγωγή καθηγητών από βαθμό σε βαθμό. (Άρθρ. 1 Ν. 698/77)

6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο και για τους Έλληνες το γένος καθηγητές Ελληνορθόδοξων θεολογικών Σχολών του εξωτερικού, που έχουν αναγνωρισθεί ως ισότιμες με τη θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, εφόσον αυτοί έχουν τα ίδια προσόντα με τους καθηγητές της Σχολής αυτής και διδάσκουν μαθήματα που διδάσκονται σ' αυτή. Για τον καθορισμό της σύνταξης τους οι παραπάνω εξομοιώνονται με τους καθηγητές της θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου. (Άρθρο 14 παρ. 1 Ν.Δ. 4605/66)

Άρθρο 4

Προσωπικό καταπολέμησης λοιμωδών νόσων

1. Οι Ιατροί, είτε είναι ιδιώτες είτε έκτακτοι δημόσιοι υπάλληλοι που εκτελούν υπηρεσία, που τους επιβλήθηκε σύμφωνα με το νόμο, για την καταπολέμηση λοιμωδών νόσων, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο αν αποδειχθεί ότι έγιναν σωματικά ή διανοητικά ανίκανοι από τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα από την υπηρεσία τους αυτή.

2. Με τους παραπάνω ίδιους όρους δικαιούται σύνταξη και όλο το άλλο έκτακτο προωπικό που εκτελεί την πιο πάνω υπηρεσία. (Άρθρ. 4 Α.Ν. 1854/51)

Άρθρο 5

Χήρα σύζυγος και ορφανά

1. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν:

α) Η χήρα του υπαλλήλου, από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2, ο οποίος είχε αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη ή που πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή που πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. στ' της παρ. 1 του άρθρου 1 ή που δολοφονήθηκε από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της υπαλληλικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του. (Άρθρο 5 παρ. 1 περ. α' εδάφιο πρώτο Α.Ν. 1854/51, όπως τροπ. με το Ν.Δ. 208/74 και αντικ. με το άρθρ. 15 παρ. 1 του ν. 1202/81 σε συνδ. με το άρθρ. 3 παρ. 8 ν. 2227/94)

Η χήρα δικαιούται σύνταξη αν από το γάμο έχει συμπληρωθεί ενός έτους πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του συζύγου της ή αν ο γάμος έχει τελεσθεί δύο τουλάχιστον πλήρη έτη πριν από το θάνατο του.

Αν ο γάμος της χήρας λυθεί με διαζύγιο και τελεσθεί νέος γάμος της με το ίδιο πρόσωπο, για τη συμπλήρωση των παραπάνω χρονικών προϋποθέσεων λαμβάνεται υπόψη και ο πρώτος γάμος. Αν όμως γεννήθηκε παιδί η χήρα δικαιούται σύνταξη και χωρίς να συντρέχουν οι όροι αυτοί. (Άρθρ. 5 παρ. 1 περ.α'εδάφιο δεύτ. Α.Ν. 1854/51, όπως τροπ.με αρθρ.2 παρ. 1 Ν. 955/79 και αντικ. με άρθρ. 15 Ν. 1694/87)

Η χήρα δικαιούται επίσης σύνταξη και χωρίς να συντρέχουν οι όροι αυτοί στην περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, αν ο γάμος τελέσθηκε πριν από την απομάκρυνση του συζύγου της από την υπηρεσία, στις περιπτώσεις γ' και στ' της ίδιας παραγράφου, καθώς και στην περίπτωση θανάτου του υπαλλήλου στην υπηρεσία, αν ο γάμος τελέσθηκε πριν από το τραύμα ή ατύχημα ή την αναμφισβήτητη εκδήλωση της νόσου, από τα οποία επήλθε η ανικανότητα ή ο θάνατος του υπαλλήλου. Ο χρόνος εκδήλωσης της νόσου βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής. (Άρθρο 5 παρ. 1 περ.α'εδάφιο τρίτο. Α.Ν. 1854/51)

β) Τα παιδιά του υπαλλήλου που πέθανε έχοντας τις παραπάνω προϋποθέσεις, καθώς και του συνταξιούχου είτε αυτά γεννήθηκαν σε γάμο των γονέων τους είτε νομιμοποιήθηκαν είτε είναι θετά είτε αναγνωρίσθηκαν είτε γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων τους από μητέρα υπάλληλου ή συνταξιούχο από δική της υπηρεσία, τα μεν κορίτσια αν είναι άγαμα, τα δε αγόρια μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους εφόσον είναι άγαμα ή και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους, εφόσον είναι άγαμα και ανίκανα για εργασία κατά ποσοστό 50% και άνω. Η ανικανότητα τους στην περίπτωση αυτή κρίνεται κατά το χρόνο του θανάτου του υπαλλήλου ή συνταξιούχου και βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής. Αν η ανικανότητα των ενήλικων αγοριών επέλθει μετά το θάνατο του υπαλλήλου ή του συνταξιούχου το ανίκανο αγόρι δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο, αν δεν παίρνει ή δε δικαιούται να πάρει σύνταξη από οποιονδήποτε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης ή το μηνιαίο εισόδημα του δεν υπερβαίνει το κάθε φορά κατώτατο όριο σύνταξης που καταβάλλει το Δημόσιο.

Η ανικανότητα μπορεί να βεβαιωθεί και όταν ζει ο γονέας τους από τον οποίο έλκουν το δικαίωμα, η γνωμάτευση όμως αυτή θα ληφθεί υπόψη από τα δικαιοδοτούντα για τις συντάξεις όργανα κατά την κρίση του δικαιώματος σε σύνταξη των ενήλικων αγοριών.

Τα θετά παιδιά δικαιούνται σύνταξη, εφόσον κατά το χρόνο της δημοσίευσης της απόφασης υιοθεσίας δεν είχαν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει:

αα) Για παιδιά στρατιωτικών οι οποίοι σκοτώθηκαν ή πέθαναν από πολεμικά γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή και τα οποία υιοθετήθηκαν μετά το θάνατο του πατέρα τους, αν μεν είναι κορίτσια, εφόσον κατά το χρόνο της υιοθεσίας ήταν άγαμα, αν δε είναι αγόρια, εφόσον κατά το χρόνο της υιοθεσίας ήταν άγαμα και ανήλικα. Για την ενηλικίωση εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 53.

ββ) Για θετά παιδιά που είτε υιοθετήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση του Ν.Δ. 149/1973 και δε λαμβάνουν ούτε δικαιούνται να λάβουν σύνταξη από οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης είτε είναι ανίκανα για την άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος. (Άρθρο 5 παρ. 1 περ β' Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 149/73, 3 Ν.955/79, 2 παρ. 1 και 3 Ν.Δ. 143/73, 3 Ν.Δ. 149/73, 4 παρ. 1 Ν. 955/79, 1 παρ. 2 Ν. 1813/88 και 2 παρ. 3 Ν.2703/99 σε συνδυασμ.με άρθρ. 20 παρ. 1 τελ. σδάφ. Ν.2084/92, όπως τροπ.με το άρθρο 3, παρ. 2, Ν. 3408/05)

γ)....

δ) Τα άγαμα αγόρια που φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές της χώρας ή σε ισότιμες με αυτές του εξωτερικού ή σε δημόσια Ινστιτιούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) της χώρας δικαιούνται σύνταξη μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τα έτη φοίτησης που

προβλέπει ο οργανισμός της κάθε σχολής ή του κάθε Ι.Ε.Κ. κατά περίπτωση, και για ένα ακόμη έτος εφόσον συνεχίζεται η φοίτηση και πάντως, όχι πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και του 22ου έτους της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε Ι.Ε.Κ.

Η σύνταξη στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται εφόσον προσκομίζεται κάθε χρόνο πιστοποιητικό φοίτησης - προόδου της οικείας σχολής, από το οποίο να αποδεικνύεται η κανονική φοίτηση του σπουδαστή, καθώς και υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του Ν.1599/1986 ότι είναι άγαμος και δεν παίρνει σύνταξη από άλλο φορέα.(Άρθρο 2 παρ. 4 Ν. 2703/99)

Εφόσον τα ανωτέρω πρόσωπα φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές του εξωτερικού πρέπει να υποβάλουν τα ξενόγλωσσα πιστοποιητικά σπουδών, με σφραγίδα Apostille (Χάγης) από το Ελληνικό Προξενείο της περιοχής που φοιτούν, με μετάφραση από το Υπουργείο Εξωτερικών ή δικηγόρο.

ε) Κατ' εξαίρεση, ο επιζών σύζυγος και τα παιδιά των προσώπων της παραγράφου 11 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, εφόσον ο θάνατος επήλθε οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας τους. Στην περίπτωση αυτή για τον υπολογισμό της σύνταξης λαμβάνονται υπόψη τα συνολικά έτη θητείας που πραγματικά είχε διανύσει ο θανών. (Άρθρο 2 παρ. 4 Ν. 3075 /02)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1δ άρθρου 9 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010 και με την παρ.1 άρθρου 3 Ν.4151/2013,ΦΕΚ Α 103/29.4.2013.

2 .Στη σύνταξη της χήρας συζύγου και των τέκνων συμμετέχει η χήρα μητέρα ή η φυσική μητέρα εφόσον παραμένει άγαμη.

Στη σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα συμμετέχει και ο πατέρας και αν αυτός δεν υπάρχει ή έχει πεθάνει, η χήρα μητέρα και οι άγαμες αδελφές αυτού που πέθανε.

Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας έχουν το δικαίωμα της παραπάνω συμμετοχής μόνο εφόσον είναι άπορα και συντηρούνταν κυρίως από τον υπάλληλο που πέθανε.

Το παραπάνω δικαίωμα του πατέρα, της μητέρας και των άγαμων αδελφών αναγνωρίζεται με αίτηση τους και παραμένει ακόμη και όταν η χήρα σύζυγος και τα τέκνα παύουν να υπάρχουν ή απωλέσουν με οποιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα σε σύνταξη, καθώς και όταν δε συντρέχουν για τα πρόσωπα αυτά οι όροι θεμελίωσης δικαιώματος σε σύνταξη.

Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας, για τα οποία έχει αναγνωρισθεί δικαίωμα συμμετοχής σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μπορούν σε κάθε περίπτωση να παραιτηθούν από το δικαίωμα οπότε η σύνταξη καταβάλλεται αμείωτη στη χήρα σύζυγο και τα τέκνα.

Η παραίτηση αυτή δεν μπορεί να ανακληθεί από αυτόν που παραιτήθηκε, ο οποίος χάνει ανέκκλητα το δικαίωμα σε συμμετοχή, χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα εκείνων που είναι διάδοχοι στο δικαίωμα συμμετοχής.(Άρθρο 5 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51)

3 . Ο σύζυγος γυναίκας δημόσιας υπαλλήλου ή συνταξιούχου που ζει μετά το θάνατο της, δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της περίπτ. α' της παρ. 1 αυτού του άρθρου αν κατά το χρόνο θανάτου της συζύγου του ήταν άπορος και ανίκανος για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 65%. Η ανικανότητα αυτή αποδεικνύεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Ε. Επιτροπής Όπου σ' αυτόν τον Κώδικα αναγράφεται η λέξη "χήρα" για την απόκτηση ή απώλεια ή αναστολή του δικαιώματος σύνταξης ή τον υπολογισμό της εννοείται και ο χήρος που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν. 955/79)

---

4. α. Οι άγαμες θυγατέρες και οι άπορες άγαμες αδελφές αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν το δικαίωμα αυτό οι άγαμοι γιοί ή αδελφοί, αντίστοιχα.

β. Κατ' εξαίρεση οι ενήλικες άγαμες θυγατέρες που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης και έλκουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από γονείς που προσλήφθηκαν στο Δημόσιο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982 δικαιούνται σύνταξης εφόσον συντρέχουν αθροιστικά, οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Να μην έχουν μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

ββ) Να μην έχουν φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο αναγόμενο σε ετήσια βάση.

Τυχόν τεκμαρτό εισόδημα που αναλογεί σε πρώτη κατοικία, αντικειμενικής αξίας μέχρι του ποσού των 100.000 ευρώ ή/και κατοχή ιδιωτικής χρήσεως αυτοκινήτου, δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον δεν υπάρχει τεκμαρτό εισόδημα και από άλλες πηγές.

γγ) Να μην λαμβάνουν άλλη σύνταξη και να μην έχουν ασφαλισθεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης, για χρόνο με βάση τον οποίο προσδοκούν να θεμελιώσουν δικαίωμα ανταποδοτικής σύνταξης από τον φορέα αυτόν.

δδ) Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2010 να έχουν συμπληρώσει το πενήκοστο (50ό) έτος της ηλικίας τους.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1α άρθρου 14 Ν.3863/2010, ΦΕΚ Α 115/15.7.2010, με το άρθρο 9 παρ.1α του Ν. 3865/2010 (ΦΕΚ 120 Α'/21.7.2010) και με τη παρ.2α,δ του άρθρου 3 του Ν. 4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013)

Παρατήρηση: Δικαιώματα που έχουν αναγνωρισθεί με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από το Ν. 1654/86 δε θίγονται (άρθρ. 9 παρ. 2 Ν.1654/86). Οι διατάξεις που αναφέρονται στο συνταξιοδοτικό δικαίωμα των διαζευγμένων θυγατέρων έχουν εφαρμογή και για εκείνες που το δικαίωμα τους γεννήθηκε πριν από τις 24.11.1986 (άρθρ. 9 παρ. 3 Ν.1654/86)".

5 .α. Το συνολικό ποσό σύνταξης ή συντάξεων που λαμβάνουν οι άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, από το Δημόσιο, των οποίων το συνταξιοδοτικό δικαίωμα γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3865/2010, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 720€. Στις περιπτώσεις καταβολής δύο συντάξεων που το άθροισμα τους υπερβαίνει το ανωτέρω ποσό, η περικοπή του υπερβάλλοντος ποσού, διενεργείται επί της μεγαλύτερης σύνταξης και εάν αυτή δεν επαρκεί περικόπτεται ανάλογα και η δεύτερη σύνταξη.

Ειδικά εάν οι δύο συντάξεις καταβάλλονται από διαφορετικούς φορείς, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται το Δημόσιο, αναστέλλεται η καταβολή της μίας από αυτές κατόπιν επιλογής της ενδιαφερομένης και μέχρι του ποσού των επτακοσίων είκοσι (720) ευρώ.

β. Από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού καταργείται η καταβολή του επιδόματος εξομάλυνσης του άρθρου 1 του ν. 3670/2008 (Α' 117) στις συντάξεις των προσώπων της προηγούμενης περίπτωσης.

γ. Στις περιπτώσεις που στη σύνταξη συντρέχουν περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, το ποσό της περίπτωσης α' επιμερίζεται σε αυτούς σε ίσες μερίδες. Ειδικά στην περίπτωση που συνδικαιούχος στη σύνταξη είναι επιζών σύζυγος, το μερίδιο του δεν παραβλάπτεται από τον κατά τα ανωτέρω περιορισμό του ποσού που αναλογεί στο μερίδιο των προσώπων της περίπτωσης α'.

δ. Η καταβολή της σύνταξης των άγαμων ή διαζευγμένων θυγατέρων αναστέλλεται, εάν όπως προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, έχουν και άλλα εισοδήματα, εκτός από την κύρια και επικουρική σύνταξη τους, τα οποία υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α`.

Εάν τα ανωτέρω εισοδήματα δεν υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α` και το συνολικό ετήσιο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημα των προσώπων αυτών, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, με συνυπολογισμό και του ποσού της κύριας σύνταξης, υπερβαίνει το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α`, η κύρια σύνταξη μειώνεται κατά το υπερβάλλον ποσό.

ε. Στην περίπτωση περικοπής της σύνταξης η άγαμη θυγατέρα μπορεί, μετά από αίτηση της, να ζητήσει την αναστολή καταβολής του μεριδίου της σύνταξης της, προκειμένου, να ανακαθορισθεί, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά κατηγορία συνταξιούχων διατάξεις, το μερίδιο των συνδικαιουχων προσώπων, σαν να μην υπάρχει στη σύνταξη η θυγατέρα που ζητά την αναστολή καταβολής του μεριδίου της.

Στην περίπτωση αναστολής καταβολής της σύνταξης ο κατά τα ανωτέρω ανακαθορισμός του μεριδίου σύνταξης των συνδικαιουχων προσώπων γίνεται οίκοθεν από την αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων.

στ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές είναι ανήλικα ή ανάπηρα κατά ποσοστό 67% και άνω ή σπουδάζουν και υπό τις προϋποθέσεις της περίπτωσης δ` της παρ. 1 του άρθρου 5 του Κώδικα αυτού.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.2α άρθρου 14 Ν.3863/2010,ΦΕΚ Α 115/15.7.2010 και την παρ.2α του άρθρου 9 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010, αντικαταστάθηκε πάλι από 1.1.2013, με την υποπαράγραφο Β.5 εδάφ.α` Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012 την παρ.7β του άρθρου 4 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013) και με το άρθρο 22 παρ.1α Ν.4387/2016,ΦΕΚ Α 85/12.5.2016.

Παρατήρηση: Η παραπάνω διάταξη εφαρμόζεται και για τις άγαμες και διαζευγμένες θυγατέρες που έπαιρναν σύνταξη κατά την ισχύ του Ν.2084/92, όπως ορίζεται στο δεύτ. εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 20 αυτού, που έχει ως εξής:

"Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες στις οποίες καταβάλλεται ήδη σύνταξη και οι οποίες υποχρεούνται να υποβάλουν στην αρμόδια διεύθυνση συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους μέσα στο πρώτο δίμηνο κάθε έτους, αρχής γενομένης από του έτους 1993, επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος του φόρου εισοδήματος του προηγούμενου έτους ή σχετική βεβαίωση της αρμόδιας διεύθυνσης οικονομικών υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) προς απόδειξη του εισοδήματος τους. Η παράλειψη υποβολής των παραπάνω στοιχείων συνεπάγεται αναστολή της καταβολής της σύνταξης, η οποία πάντως μπορεί να καταβληθεί και πάλι με την εκ των υστέρων υποβολή των στοιχείων αυτών".

Παρατήρηση 2η : Στο άρθρο 20 παρ. 1 εδάφ. τέταρτο του Ν.2084/1992 ορίζεται ότι:

"Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, για την ενηλικίωση των τέκνων, αρρένων και θηλέων, καθώς και για την ηλικία όσων σπουδάζουν εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 13 του παρόντος. Συντάξεις που έχουν ήδη κανονιστεί με διαφορετικό όριο ηλικίας δεν θίγονται".

Παρατήρηση 3η : Οι διατάξεις της παρ. 5 (άρθρο 20 παρ. 1 Ν.2084/92) ερμηνεύθηκαν αυθεντικά με την παρ. 15 του αρθρ. 6 του Ν.2227/94 που έχει ως εξής:

"Η αληθής έννοια των διατάξεων της παρ. αυτής είναι ότι στην έννοια της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, που περιορίζεται, περιλαμβάνεται μόνο η σύνταξη που καταβάλλεται από το Δημόσιο και οι επικουρικές συντάξεις που απορρέουν από υπηρεσίες της κύριας αυτής σύνταξης

ή εξαρτώνται από αυτή και όχι οι συντάξεις που τυχόν δικαιούνται τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα από άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριες και επικουρικές, επί συρροής δε δύο συντάξεων από το Δημόσιο, για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών λαμβάνεται υπόψη η μικρότερη, όταν αμφότερες προέρχονται από μεταβίβαση, όταν δε η μία προέρχεται από ίδιο δικαίωμα και η άλλη από μεταβίβαση, λαμβάνεται υπόψη η από μεταβίβαση καθώς και οι τυχόν επικουρικές συντάξεις που απορρέουν ή εξαρτώνται από τις συντάξεις αυτές που περιορίζονται".

6 Οι άγαμες θυγατέρες των οποίων η σύνταξη περιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δύνανται να ζητήσουν με αίτηση τους, από την αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, την αναστολή καταβολής του μεριδίου της σύνταξης τους, στην περίπτωση δε αυτή η σύνταξη των λοιπών συνδικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά κατηγορία συνταξιούχων διατάξεις σαν να μην υπάρχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα που αναστέλλουν το μερίδιό τους.

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με την υποπαράγραφο Β.5 εδάφ.δ` Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12. 11.2012

Άρθρο 6 **Πατρική οικογένεια**

1. Αν ο υπάλληλος από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1 και 2 πέθανε αφού είχε αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη ή αν πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση δεκαετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή αν ο υπάλληλος από αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 1,2 και 4 πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. στ` της παρ. 1 του άρθρου 1 ήταν άγαμος ή χήρος χωρίς παιδιά ή διαζευγμένος χωρίς παιδιά, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο:

α) Ο άπορος πατέρας από την επομένη του θανάτου του τέκνου του αν κατά το χρόνο αυτό έχει συμπληρώσει το 65 έτος της ηλικίας του, αλλιώς από τη συμπλήρωσή του ή αν είναι άπορος και ανίκανος για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επάγγελματος και εφόσον σε κάθε περίπτωση τον συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε. Η ανικανότητα του πατέρα βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Δ.Σ.Υ. Επιτροπής.

β) Αν δεν υπάρχει πατέρας ή αν αυτός πέθανε έστω και πριν αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη, η άπορη χήρα μητέρα και για φυσικό τέκνο ή άπορη φυσική μητέρα, εφόσον είναι άγαμη, και οι άπορες άγαμες αδελφές, εφόσον τα πρόσωπα αυτά τα συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε. (Άρθρο 6 παρ. 1 Α.Ν.1854/51 όπως τροπ. Με το Ν.Δ.208/74)

2. Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας του υπαλλήλου που σκοτώθηκε σε υπηρεσία που συνεπαγόταν επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, δικαιούνται σύνταξη και αν ακόμη δε συντρέχουν οι προϋποθέσεις ηλικίας, απορίας και συντήρησης, που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο.(Άρθρο 1 παρ. 3 σε συνδ. Με την παρ. 2 Ν.Δ.3618/56)

3. Σε περίπτωση που οι γονείς έχουν πάρει διαζύγιο δικαιούνται σύνταξη η άπορη μητέρα και οι άπορες άγαμες αδελφές αν ο υπάλληλος τις συντηρούσε πριν από το θάνατο του. Αν όμως ο υπάλληλος συντηρούσε και τους δύο γονείς του η σύνταξη ανήκει σ` αυτούς τους δύο.(Άρθρο 6 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51)

4. Σε περίπτωση που ο πατέρας τέλεσε νέο γάμο μετά το θάνατο της συζύγου του δικαιούνται σύνταξη οι άγαμες αμφιθαλείς ή ετεροθαλείς από την ίδια μητέρα αδελφές αυτού που πέθανε, αν ζούσαν χωριστά και αυτός τις συντηρούσε πριν από το θάνατο του. (Άρθρο 6 παρ.3 Α.Ν.1854/51.

5. Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας που αναφέρονται σ` αυτό και στο προηγούμενο άρθρο εκείνων που δολοφονήθηκαν στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της υπαλληλικής τους ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων τους, δικαιούνται σύνταξη ή συμμετοχή σ` αυτή και αν ακόμη δε συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις που ορίζονται στα

άρθρα αυτά, καθώς και οι προϋποθέσεις απορίας, ηλικίας, συντήρησης ή ανικανότητας. (Άρθρο 18 παρ. 1 Ν.1202/81)

6. Οι άπορες άγαμες αδελφές που έχουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από αδέρφια που προσλήφθηκαν στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 και μετά, παύουν να συνταξιοδοτούνται μετά την ενηλικίωση τους, εκτός αν σπουδάζουν ή είναι ανίκανες για εργασία, οπότε εφαρμόζονται όσα ισχύουν για τις θυγατέρες του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 1 παρ. 4 Ν.1902/90)

Άρθρο 7 **Δικαίωμα προτίμησης σύνταξης οικογένειας**

Το δικαίωμα προτίμησης που ορίζεται στο πέμπτο εδάφιο της περίπτ. στ` της παρ. 1 του άρθρου 1 μεταβιβάζεται και στην οικογένεια αυτού που έπαθε. (Άρθρο 7 Α.Ν. 1854/51)

Άρθρο 8 **Εξαιρέσεις**

Από τις διατάξεις του Κώδικα αυτού εξαιρούνται οι δημοτικοί στρατολόγοι και το προσωπικό των Σιδηροδρόμων του Κράτους. (Άρθρο 8 Α.Ν.1854/51)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ** **1** **ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ ΜΙΣΘΟΣ** **Άρθρο 9** **Συντάξιμος μισθός γενικά**

1. Ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη λαμβάνεται ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε και εμισθοδοτείτο ο υπάλληλος κατά την έξοδο του από την υπηρεσία, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά. (Άρθρο 9 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 6 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57 και 1 παρ. 1 Ν. 1694/87)

Γι` αυτούς που λαμβάνουν σύμφωνα με το νόμο από 1-1-1981 μισθό που ανήκει σε βαθμό ανώτερο από αυτόν που κατέχουν κατά την έξοδο τους από την υπηρεσία, η σύνταξη κανονίζεται με βάση το μισθό του βαθμού αυτού. (Άρθρο 36 παρ. 1 Ν.1202/81)

2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ως μισθός νοείται ο βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, καθώς και:

α) για τους δικαστικούς λειτουργούς η πάγια αποζημίωση της παραγράφου 6 του άρθρου 2 του Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ 174 Α`),

β) για το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η πάγια αποζημίωση της παραγράφου 6 του άρθρου 10 του Ν. 2521/1997,

γ) για τους ιατροδικαστές το ειδικό επίδομα ιατροδικαστικής υπηρεσίας της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Ν.2521/1997,

δ. για τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, ΕΠ των ΤΕΙ και ΕΠ της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. το επίδομα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής απασχόλησης, καθώς και το επίδομα πάγιας αποζημίωσης για δημιουργία και ενημέρωση βιβλιοθήκης και για συμμετοχή σε συνέδρια των περιπτώσεων β` και γ` της παραγράφου 2 των άρθρων 36 και 37 του ν. 3205/2003 (Α`297) αντίστοιχα.

ε) για τους ερευνητές και ειδικούς λειτουργικούς επιστήμονες (Ε.Λ.Ε.) το ειδικό ερευνητικό επίδομα της περίπτωσης δ` της παραγράφου 3 του άρθρου 17 του Ν. 2530/1997,

στ) για τους Συμβούλους και Παρέδρους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, τους καθηγητές Σ.Ε.Λ. Ε.Τ.Ε. και Ανωτέρων Εκκλησιαστικών Σχολών το ειδικό ερευνητικό επίδομα της περίπτωσης στ` της παραγράφου 2 του άρθρου 18 του Ν. 2530/1997,

ζ) για το επιστημονικό ερευνητικό προσωπικό του Κ.Ε.Π.Ε., το ειδικό επίδομα της περίπτωσης δ` της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Ν. 2530/1997,

η) για τους καθηγητές Ανωτάτων Στρατιωτικών Σχολών και Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας το επίδομα διδακτικής προετοιμασίας και εξωδιδακτικής απασχόλησης της περίπτωσης γ` της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του Ν. 2530/1997, όπως αυτά ορίζονται κάθε φορά από τις οικείες μισθολογικές διατάξεις. (Άρθρο 9 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 36 παρ. 2 Ν.1202/81, 1 παρ.2, Ν.1694/87 και 2 παρ. 1 Ν. 2320/95, όπως αντικ. με το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 3075/02 και τροπ. με το άρθρο 1 παρ. 6 Ν. 3408/2005)

θ) για τους διπλωματικούς υπαλλήλους, η πάγια αποζημίωση της παρ. 6 του άρθρου 47 του ν. 3205/2003,

ι) για τους πολιτικούς δημοσίους υπαλλήλους προϊσταμένους οργανικών μονάδων, οποιουδήποτε επιπέδου, το επίδομα θέσης ευθύνης της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 3205/2003 ή το επίδομα θέσης ευθύνης των περιπτώσεων Γ και Δ` της παρ. 1 του άρθρου 1 της υπ` αριθμ. 2 /70481/0022/154.2004 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ 1874/Β`), κατά περίπτωση, ανεξάρτητα εάν αποχωρούν από τις θέσεις αυτές. Επί συρροής αξιώσεων για υπολογισμό των εν λόγω επιδομάτων από δύο βαθμίδες, λαμβάνεται υπόψη μόνο το ποσό που αντιστοιχεί στην ανώτερη βαθμίδα.

Στις διατάξεις της περίπτωσης αυτής, υπάγονται μόνο όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα έχουν ασκήσει τα καθήκοντα του Προϊσταμένου Οργανικής Μονάδας, όχι κατά αναπλήρωση ή κατ` ανάθεση τουλάχιστον για μία διετία, μετά την επιλογή τους για τη θέση αυτή από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο ή μετά την τοποθέτησή τους στη θέση αυτή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 4275/2014 (Α` 149). Αν τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν συμπληρώσει την προβλεπόμενη διετία ως Προϊστάμενοι Οργανικών Μονάδων διαφορετικής βαθμίδας, καταβάλλεται το επίδομα θέσης την οποία κατείχε ο υπάλληλος για περισσότερο χρόνο.

Οι διατάξεις του τρίτου και τέταρτου εδαφίου δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα υπάγονται για τον υπολογισμό της σύνταξής τους στις διατάξεις του ν. 4387/2016..

ια. για το αγρονομικό προσωπικό, το επίδομα θέσης ευθύνης των διατάξεων της περ. β` της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 3585/2007. Το επίδομα αυτό, δεν ενσωματώνεται στο συντάξιμο μισθό στην περίπτωση που καταβαλλόταν λόγω άσκησης καθηκόντων αναπλήρωσης προϊσταμένου.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.3,4 άρθρ.4 Ν.3620/2007 ΦΕΚ Α 276, με το άρθρο 13 παρ. 5 Ν.3865/2010, ΦΕΚ Α` 120/21.07.2010, με το άρθρο 1 παρ.2 Ν.4002/2011, ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, με το άρθρο 22 παρ.2α Ν.4387/2016, ΦΕΚ Α 85/12.5.2016 και με το άρθρο 2 παρ.4 Ν.4488 /2017, ΦΕΚ Α 137/13.9.2017.

Παρατήρηση: Με το άρθρο 1 παρ.6 Ν.3408/2005 καθώς και το άρθρο 1 παρ. 6 Ν.3513/2006 ορίζεται ότι από το έτος 2005 και μετά και μόνο για τον υπολογισμό της σύνταξης, τα ποσά των περιπτώσεων α, β και δ της παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 3075/2002 (ΦΕΚ 297 Α`), λαμβάνονται υπόψη αυξημένα σε ποσοστό 3,6%.

Το ίδιο ισχύει και για τα ποσά των παραγράφων 2, 3 περ. ζ', 5 και 6 του άρθρου 30 του Ν. 3205 /2003 (ΦΕΚ 297 Α'), τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της βουλευτικής σύνταξης.

Απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου να ληφθούν υπόψη για τον κανονισμό, τον ανακαθορισμό ή την αύξηση της σύνταξης ο βασικός μισθός και το χρονοεπίδομα, είναι να έχουν υποβληθεί οι παροχές αυτές στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 9 του άρθρου 59 του Κώδικα αυτού κράτηση υπέρ του Δημοσίου για σύνταξη, κατά περίπτωση Σε κάθε περίπτωση καμιά μισθολογική απολαβή ή τμήμα της δε λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό, τον ανακαθορισμό ή την αύξηση σύνταξης, αν δεν έχει υποβληθεί στην κράτηση που προαναφέρεται. (Άρθρο 2 παρ. 5 Ν.2703/99

Αν μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.787/78 (21-6-1978) για τον κανονισμό της σύνταξης λαμβανόταν υπόψη ο βασικός μισθός ενεργείας και η προσαύξηση πολυετούς συνολικής υπηρεσίας ή ο βασικός μισθός ενεργείας και η προσαύξηση ευδόκιμης παραμονής στον ίδιο βαθμό, το επίδομα χρόνου υπηρεσίας που αναλογεί κατά το προηγούμενο εδάφιο υπολογίζεται μειωμένο κατά 2/3 ή 1/3 αντίστοιχα. (Άρθρο 2 παρ. 2 787/78)

3 . Οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την εξέλιξη των εν ενεργεία δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων σε μισθολογικά κλιμάκια καθώς και για την προσαύξηση του βασικού μισθού τους με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού που προβλέπεται από το άρθρο αυτό, ανεξάρτητα από το χρόνο του τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.Δ. 4605/66 σε συνδ. με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν.787/78,όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 3 Ν.1694/87)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και αν ακόμη οι προσαυξήσεις που δόθηκαν μετά την έξοδο του υπαλλήλου από την υπηρεσία είναι μικρότερες από εκείνες που εδικαιούτο αυτός κατά την έξοδο του από την υπηρεσία.(Άρθρο 2 παρ. 1 Α.Ν.377/68)

Κατ' εξαίρεση τα μισθολογικά κλιμάκια ή οι προσαυξήσεις του μισθού που χορηγούνται στους υπαλλήλους ως κίνητρα παραμονής στην υπηρεσία δε λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού και την αναπροσαρμογή των συντάξεων σε όσους είχαν εξέλθει από την υπηρεσία κατά το χρόνο της χορήγησης τους και δεν τα είχαν δικαιωθεί όταν ήταν στην ενέργεια. (Άρθρο 4 παρ. 2 Ν.1902/90).

4. Το ποσοστό της παρ. 1 αυτού του άρθρου, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη του υπαλλήλου, ορίζεται στα 80% του συνόλου των απολαβών που αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου.(Άρθρο 9 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 829/71)

5 . Σε περίπτωση που αυξάνεται ο βασικός μισθός της παραγράφου 2 ή το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, αυξάνονται ανάλογα και οι συντάξεις, κάθε δε άλλου είδους παροχές που καταβάλλονται στους εν ενεργεία υπαλλήλους είτε με μορφή επιδόματος, είτε με μορφή εξόδων παράστασης, είτε με μορφή εξόδων κίνησης, είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή, ανεξάρτητα από τον τρόπο υπολογισμού τους, δεν αποτελούν αύξηση του βασικού μισθού και δεν λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης, εκτός αν αυτό προβλέπεται από ειδική συνταξιοδοτική διάταξη. (Άρθρο 9 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51 και 6 παρ. 2 Ν.Δ. 3055/54 όπως αντικ με άρθρ. 15 παρ.1 Ν. 1489/84 και 2 παρ. 2 Ν. 2320/95)

6 . Αυτός που παραιτείται λόγω υποβιβασμού ενώ είχε αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη ή απολύεται για άλλη αιτία, εκτός από πειθαρχικό παράπτωμα, δικαιούται μέσα σ' ένα δίμηνο από τον υποβιβασμό σε κανονισμό σύνταξης με βάση το μισθό του βαθμού από τον οποίο υποβιβάστηκε,εφόσον συντρέχουν και οι άλλες προϋποθέσεις αυτού του άρθρου. Γι' αυτόν που υποβιβάζεται για πειθαρχικό παράπτωμα η σύνταξη κανονίζεται κατ' εξαίρεση με βάση το μισθό του βαθμού στον οποίο υποβιβάστηκε. (Άρθρο 9 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51)

7 . Γ αυτούς που δεν μισθοδοτούνται από το Δημόσιο Ταμείο και δικαιούνται σύνταξη από αυτό το ποσοστό της παραπάνω παραγρ. 4 υπολογίζεται με βάση το μισθό που ανήκει στο βαθμό στον οποίο αυτοί εξομοιώνονται.

Με διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κανονίζονται τα σχετικά με τη διαβάθμιση αυτών που τυχόν δεν είχαν εξομοιωθεί.

Όταν γίνει μία φορά η διαβάθμιση των υπαλλήλων αυτών δεν επιτρέπεται νέα διαβάθμιση τους. (Άρθρο 9 παρ. 6 Α.Ν. 1854/51)

8. Για τον κανονισμό της σύνταξης των δημόσιων υπαλλήλων που αναφέρονται στο άρθρο 11 του Α.Ν. 835/1948 λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του μισθού που αναφέρεται στην παραπάνω παρ.4, τον οποίο λαμβάνουν κάθε φορά. (Άρθρο 9 παρ. 7 Α.Ν. 1854/51)

9. Για το προσωπικό των Σχολείων που λειτουργούν μέσα στο Κράτος και έχουν αναγνωρισθεί ως ισότιμα με Γυμνάσιο ή Δημόσιο Διδασκαλείο ή Δημόσια Εμπορική Σχολή ισχύει η διαβάθμιση που έγινε με το Β.Δ/γμα της 18ης Ιουνίου 1951. (Άρθρο 9 παρ. 8 Α.Ν. 1854/51)

10. Για τους υπαλλήλους με σύμβαση που αναφέρονται στην παρ. 6 του άρθρου 1 ως μισθός για τον κανονισμό της σύνταξης τους λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός του κλιμακίου του κλάδου δημόσιων πολιτικών υπαλλήλων, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 3 του Ν.2470/1997, με τους οποίους έχουν τα ίδια τυπικά προσόντα και που αντιστοιχεί στα έτη υπηρεσίας του κάθε υπαλλήλου μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, όπως αυτό ισχύει κατά το χρόνο της εξόδου τους για τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.(Άρθρο 2 Ν. Δ. 874/71, όπως αντικ.με άρθρ. 1 παρ. 4 του Ν. 1694/87 σε συνδ.με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 2592/98)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται ανάλογα και στους γιατρούς των νοσηλευτικών ιδρυμάτων του Ν.Δ. 2592/1953 που δεν έχουν υπαχθεί στο Εθνικό Σύστημα Υγείας. (Άρθρο 19 παρ. 2 Ν. 1813/88)

11. Για τον κανονισμό της σύνταξης του προσωπικού του Κ.Ε.Π.Ε.,με εξαίρεση το επιστημονικό προσωπικό του, λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός του μισθολογικού κλιμακίου του κλάδου δημόσιων πολιτικών υπαλλήλων σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 3 του Ν.2470/1997, με τους οποίους έχουν τα ίδια τυπικά προσόντα και που αντιστοιχεί στα έτη υπηρεσίας του κάθε υπαλλήλου μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, όπως αυτό ισχύει κατά το χρόνο της εξόδου τους για τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.(Άρθρο 2 παρ. 6 Ν. 2703/99)

12. Η κατάταξη των υπαλλήλων των παρ. 10 και 11 του άρθρου αυτού και 6 του άρθρου 82 στους αντίστοιχους κλάδους σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 3 του Ν.2470/1997 και στα μισθολογικά κλιμάκια θα ενεργείται κατά τον κανονισμό ή την αναπροσαρμογή της σύνταξης από την αρμόδια διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. (Άρθρο 1 παρ. 7 Ν.1694/87 σε συνδ. με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.2592/98)

13. Για τον κανονισμό της σύνταξης των εκπαιδευτικών που εξέρχονται από την υπηρεσία από θέση σχολικού συμβούλου του Ν.1304/1982, καθώς και όσων εξέρχονται από θέση προϊσταμένου γραμματείας των Α.Ε.Ι. πριν από τη λήξη της θητείας τους, ως μισθός λαμβάνεται υπόψη το αναφερόμενο στην παράγραφο 4 ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενεργείας της οργανικής τους θέσης, στην οποία εξελίσσονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 19 του Ν.1304/1982 και 57 και 70 του Ν.1566/1985. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν. 1813/88)

14. α. Ως μισθός για τον κανονισμό της σύνταξης των γενικών διευθυντών λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός της αντίστοιχης θέσης του Γενικού Διευθυντή, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία, προσαυξημένος με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας που αντιστοιχεί στο μισθό αυτό και στα έτη υπηρεσίας τους.Τη σύνταξη αυτή δικαιούνται όσοι διετέλεσαν σε θέση Γενικού Διευθυντή για μία τουλάχιστον τριετία, με εξαίρεση τις περιπτώσεις θανάτου ή απόλυσης λόγω νόσου ή τριακονταπενταετίας ή ορίου ηλικίας ή κατάργησης της θέσης τους, καθώς και την περίπτωση της παρ. 12 του άρθρου 8 του ν. 3260/2004 (ΦΕΚ 151 Α`).(Άρθρο 7 Ν. 1902/90 όπως αντικ. με άρθρο 2 παρ. 3 Ν.2320/95 και 1 παρ. 3 Ν.2592/98 όπως τροπ. και συμπλ. με το άρθρο 3 παρ. 5 του Ν.3513/06.

β. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης περίπτωσης έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους διετέλεσαν σε θέση Γενικού Διευθυντή και δεν επανεπιλέχθηκαν για τη θέση αυτή, καταλαμβάνοντας θέση Προϊσταμένου Διεύθυνσης από την οποία και αποχώρησαν από την Υπηρεσία, μη εφαρμοζομένων εν προκειμένω των διατάξεων του δευτέρου εδαφίου της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής. (Άρθρο 7 Ν.1902/90, όπως αντικ.με άρθρ. 2 παρ. 3 Ν. 2320/95 και 1 παρ. 3 Ν. 2592/98, όπως τροπ. και συμπλ. με το άρθρ 3, παρ. 5 του Ν. 3513 /06)

15. Για τον κανονισμό της σύνταξης του υπαλλήλου, ο οποίος καθίσταται πλήρως ανίκανος για εργασία κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο, λαμβάνονται υπόψη οι συντάξιμες αποδοχές του καταληκτικού κλιμακίου ή καταληκτικού βαθμού στον οποίο θα εξελισσόταν μισθολογικά ή βαθμολογικά σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο του παθήματος και αντιστοιχούν σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και για όποιον καθίσταται πλήρως ανίκανος για εργασία εξαιτίας δολοφονικής επίθεσης από ένα μόνο άτομο ή ομάδα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας ή λόγω της ιδιότητας του ως υπαλλήλου στην ενέργεια ή συνταξιούχου. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1977/91 σε συνδ. με άρθρ. 1 παρ. 4 Ν.2592/98, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 παρ. 1Α Ν.3234/04)

16.α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008 ως συντάξιμος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη:

i. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-15 του άρθρου αυτού,

ii. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο υπάλληλος κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπάλληλος εντός της χρονικής αυτής περιόδου. Αν ο υπάλληλος στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών υπηρεσίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών. Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο υπάλληλος κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησης του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους υπαλλήλους που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, για τον προσδιορισμό των συνολικών αποδοχών, θα λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών που έλαβε ο υπάλληλος από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ü της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησης του υπαλλήλου και καταλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ii της περίπτωσης α` της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του υπαλλήλου, οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων. (Άρθρο 1 παρ.1 του Ν.3029/02)

17α . Ως μισθός για τον κανονισμό της σύνταξης του αγρονομικού προσωπικού της παραγράφου 15 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού, κατά περίπτωση, που έφερε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, μαζί με την προσαύξηση του τυχόν καταβαλλόμενου επιδόματος χρόνου υπηρεσίας.

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 παρ.2 του Ν.3865/2010, ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010,

18 . Ως μισθός για τον κανονισμό της σύνταξης των συμβούλων και μόνιμων Παρέδρων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, καθώς και των κατόχων ειδικών προσωποπαγών θέσεων Παρέδρων με θητεία, που εντάσσονται στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 20 του ν. 3966/2011 (Α118), λαμβάνεται υπόψη ο μηνιαίος βασικός μισθός της παραγράφου 14 του άρθρου 11 του ανωτέρω νόμου, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν (κάθε φορά) και με βάση τον οποίο μισθοδοτούνταν κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία, προσαυξημένος με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας που αντιστοιχεί στο μισθό αυτόν και στα έτη υπηρεσίας τους, καθώς και με το ειδικό ερευνητικό επίδομα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 15 του ίδιου άρθρου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ.3 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

Άρθρο 9Α

Συντάξιμος μισθός πολιτικών υπαλλήλων λειτουργών που υπάγονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 4 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

1. Για τους υπαλλήλους και λειτουργούς που υπάγονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85), ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε και εμισθοδοτείτο ο υπάλληλος κατά την έξοδό του από την υπηρεσία, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 4 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

2. Για την εφαρμογή της παρ. 1 ως μισθός νοείται ο βασικός μισθός ενεργείας του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού, κατά την έξοδο από την υπηρεσία, μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, καθώς και:

α) για τους δικαστικούς λειτουργούς η πάγια αποζημίωση της παρ. 5 του άρθρου 30 του ν. 3205/2003 (Α' 297),

β) για το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η πάγια αποζημίωση της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 3205/2003,

γ) για τους πολιτικούς δημοσίους υπαλλήλους προϊσταμένους οργανικών μονάδων, οποιουδήποτε επιπέδου, το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού του επιδόματος θέσης ευθύνης του άρθρου 16 του ν. 4354/2015 (Α' 176), ανεξάρτητα εάν αποχωρούν από τις θέσεις αυτές.

Στην περ. γ' υπάγονται μόνο όσα από τα αναφερόμενα σε αυτήν πρόσωπα έχουν ασκήσει τα καθήκοντα του Προϊσταμένου Οργανικής Μονάδας, όχι κατά αναπλήρωση ή κατ' ανάθεση, τουλάχιστον για μία διετία, μετά την επιλογή τους για τη θέση αυτήν από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο. Αν τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν συμπληρώσει την προβλεπόμενη διετία ως Προϊστάμενοι Οργανικών Μονάδων διαφορετικής βαθμίδας, καταβάλλεται το επίδομα θέσης που κατείχε ο υπάλληλος για περισσότερο χρόνο. Επί συρροής αξιώσεων για υπολογισμό των εν λόγω επιδομάτων από δύο βαθμίδες, λαμβάνεται υπόψη μόνο το ποσό που αντιστοιχεί στην ανώτερη βαθμίδα.

Άρθρο 10

Συντάξιμος μισθός προσωπικού λοιμωδών νόσων

Ο μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται η κατά το άρθρο 4 σύνταξη, ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Ανώτατου Υγειονομικού Συμβουλίου μέχρι το συντάξιμο μισθό του 2ου βαθμού της διοικητικής ιεραρχίας για το προσωπικό της παρ. 1 του άρθρου αυτού και μέχρι το συντάξιμο μισθό του 6ου βαθμού για το προσωπικό της παρ. 2 του ίδιου άρθρου. (Άρθρο 10 Α.Ν. 1854/51)

2

2. ΣΥΝΤΑΞΙΜΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 11

Θεμελιωτική συντάξιμη υπηρεσία

1 .Οι υπηρεσίες αυτών που υπάγονται στις διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις και αναγνωρίζονται από τον Κώδικα αυτό ως συντάξιμες διακρίνονται σε πραγματικές και πλασματικές.

Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία είναι αυτή που παρέχεται πραγματικά και πλασματική είναι αυτή που από πλάσμα του νόμου θεωρείται σαν συντάξιμη. (Άρθρο 11 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51.)

2 . Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία με την έννοια της προηγούμενης παραγράφου είναι αυτή που παρέχεται πραγματικά από αυτούς που διατελούν σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 1,2 και 3 του Κώδικα αυτού.(Άρθρο 11 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

3 . Επίσης θεωρείται σαν συντάξιμη πραγματική δημόσια υπηρεσία η έμμισθη υπηρεσία στη Μικτή Ελληνοτουρκική Επιτροπή Ανταλλαγής Ελληνοτουρκικών Πληθυσμών, στη Μικτή Ελληνοβουλγαρική Επιτροπή Ανταλλαγής Ελληνοβουλγαρικών Πληθυσμών καθώς και η υπηρεσία του αντιπροσώπου της Ελληνικής Κυβέρνησης για την εφαρμογή του άρθρου 107 της Συνθήκης της Λωζάννης.(Άρθρο 11 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4 . Σαν συντάξιμη πραγματική υπηρεσία των αρχιφυλάκων Αγροφυλακής και των τακτικών αγροφυλάκων λογίζεται ο χρόνος που διανύθηκε από την ισχύ του Ν.Δ. 4523/1966 και μετά. (Άρθρο 3 παρ. 2 Ν.340/76)

5 . Η υπηρεσία που διανύθηκε σε νοσηλευτικά ιδρύματα κοινωφελούς χαρακτήρα πριν από την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Α.Ν. 965/1937 και του Ν.Δ. 2592/1953 λογίζεται σαν συντάξιμη για το μόνιμο προσωπικό των δημόσιων νοσηλευτικών ιδρυμάτων που διέπεται από τα νομοθετήματα αυτά, με τις προϋποθέσεις της παρ. 8 του άρθρου αυτού, εφόσον το προσωπικό τούτο έχει συμπληρώσει τριετή τουλάχιστον υπηρεσία με την ιδιότητα του μόνιμου στο ίδιο ή σε οποιοδήποτε άλλο νοσηλευτικό ίδρυμα του Ν.Δ. 2592/1953 και κατ' εξαίρεση προκειμένου για το προσωπικό που μονιμοποιήθηκε με τις διατάξεις των Νόμων 1540/1985 και 1579/1985 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν.1476/1984 εφόσον έχει συμπληρώσει δεκαετή τουλάχιστον συνεχή ή με διακοπές υπηρεσία στο Δημόσιο ως τακτικού ή έκτακτου ή με σύμβαση υπαλλήλου με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο ή με ποσοστό μέχρι το διορισμό του στη μόνιμη θέση, στην οποία δεν περιλαμβάνεται η υπηρεσία που Παρασχέθηκε στα νοσηλευτικά ιδρύματα πριν από τη δημοσιοποίησή τους. (Άρθρο μόνο παρ. 1 Ν.3691/57,όπως αντικ.με άρθρ. 6 παρ. 1 Ν.1859/89)

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για το εκπαιδευτικό, το διοικητικό και το βοηθητικό προσωπικό των σχολών αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που εντάσσεται ή διορίζεται , σύμφωνα με τα άρθρα 41 του Ν.1404 /1983 και 71 του Ν.1566/1985, σε θέσεις μόνιμου προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) ή μετατάσσεται σε άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, εφόσον το προσωπικό αυτό προέρχεται από νοσηλευτικά ιδρύματα του Ν.Δ. 2592/1953. (Άρθρο 13 παρ. 2 Ν.1813/88)

Επίσης, λογίζεται σαν συντάξιμη με τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η προϋπηρεσία όλου ανεξαιρέτα του μόνιμου προσωπικού των δημόσιων νοσηλευτικών ιδρυμάτων, που παρασχέθηκε με οποιαδήποτε σχέση στο ίδιο ή σε άλλο νοσηλευτικό ίδρυμα κοινωφελούς χαρακτήρα, πριν από την υπαγωγή του στις διατάξεις του Ν.Δ.2592/1953, σε οποιαδήποτε υπηρεσία των φορέων στους οποίους ανήκαν τα νοσηλευτικά ιδρύματα μέχρι τη δημοσιοποίησή τους, στο μαιευτήριο "Μαρίκα Ηλιάδη" μέχρι την ίδρυση του Μαιευτικού - Γυναικολογικού Κέντρου Αθήνας "Ελενα Βενιζέλου", στο "Νοσοκομείο Κ.Τσαγκάρη Α.Ε." και στο "Υιοί Κ. Παπανικολάου Θεραπευτήριο Ζωοδόχου Πηγής Α.Ε." με οποιαδήποτε μορφή και ονομασία λειτουργούσαν αυτά μέχρι την ίδρυση του Νομαρχιακού Γενικού Νοσοκομείου Μελισσιών "Α. Φλέμιγκ", καθώς και στους Ξενώνες της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας Αθήνας και Θεσσαλονίκης, πριν από την ίδρυση του Κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία "Οίκος Ξενίας και Περιθάλψεως Ασθενών", ανεξάρτητα αν το προσωπικό των παραπάνω περιπτώσεων υπηρετεί στο ίδιο ή μετακινήθηκε σε άλλο δημοσιοποιημένο ίδρυμα. (Άρθρο 20 παρ. 11 Ν.2084/92, όπως αντικ. με άρθρ. 5 παρ. 1 του Ν.2227/94)

6. Κατ' εξαίρεση θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας ο χρόνος κάθε κανονικής ή αναρρωτικής άδειας, ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας μέχρι μία πενταετία, ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, ο χρόνος της διαθεσιμότητας, εφόσον αυτή δεν οφείλεται σε αξιόποινη πράξη ή πειθαρχικό παράπτωμα για τα οποία επακολούθησε οριστική απόλυση από την υπηρεσία, καθώς και ο χρόνος της απεργίας, εφόσον θεωρείται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας." (Άρθρο 11 παρ. 4 Α.Ν.1854/51 όπως αντικ. με τα άρθρα 5 Ν.955/79 και 5 παρ. 1 Ν.1379/83 και άρθρ. 20 παρ. 5 του Ν.2084/92.

Επίσης θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος ο χρόνος της άδειας άνευ αποδοχών ανατροφής παιδιών ηλικίας μέχρι έξι (6) ετών, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά με βάση τις οικείες διοικητικές διατάξεις και ο χρόνος της άδειας άνευ αποδοχών της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 3528/2007 (Α' 26), με την προϋπόθεση της καταβολής από τον υπάλληλο των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών.

Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2011 και μετά, θεωρείται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και ο χρόνος σπουδών, μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας, σε μέσες επαγγελματικές σχολές, ο οποίος είναι ίσος με τα κατά το χρόνο αποφοίτησης επίσημα ακέραια χρόνια σπουδών της οικείας σχολής, εφόσον ο χρόνος αυτός δεν λογίζεται συντάξιμος με βάση άλλες διατάξεις. Για τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας που λογίζεται συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής ανέρχεται σε δύο (2) έτη.

Ο ανωτέρω χρόνος σπουδών αναγνωρίζεται ως συντάξιμος εφόσον ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει χρόνο ασφάλισης δώδεκα (12) ετών.

Δημόσιος υπάλληλος που αποδέχεται θέση ή παρατείνει ή ανανεώνει τη θητεία του σε διεθνή οργανισμό στον οποίο μετέχει η Ελλάδα, λογίζεται ότι τελεί σε κανονική άδεια απουσίας χωρίς αποδοχές κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του στον Οργανισμό αυτό και για χρόνο που δεν μπορεί να υπερβεί τη δεκαετία συνολικά.

Ο χρόνος της πιο πάνω υπηρεσίας θεωρείται σαν πραγματική δημόσια υπηρεσία για κάθε περίπτωση και σαν συντάξιμος με την τήρηση των διατάξεων της παρ. 8 αυτού του άρθρου.

Στις διατάξεις αυτής της παραγράφου υπάγονται αυτοδίκαια και εκείνοι που μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 3768/57 (12-1 ΟΙ 957) αποδέχθηκαν θέση σε διεθνή οργανισμό από τους παραπάνω και για το λόγο αυτό κρίθηκαν ότι έπρεπε να απολυθούν ή απολύθηκαν. (Άρθρο 17 Ν.Δ. 3768/57, όπως συμπλ. με το άρθρ. 7 παρ. 6 του Ν. 955/79)

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του επόμενου εδαφίου, οι διατάξεις των δεύτερου, τρίτου και τέταρτου εδαφίων της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τους υπαλλήλους που, πριν από την πρόσληψη τους στο Δημόσιο, αποδέχθηκαν θέση ή παράταση ή ανανέωση θητείας σε διεθνή οργανισμό στον οποίο μετέχει και η Ελλάδα, εφόσον κατά την έναρξη της θητείας τους στο διεθνή οργανισμό είχαν αποκτήσει την ιδιότητα υπαλλήλου στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών.

Όλη η προϋπηρεσία των υπαλλήλων του προηγούμενου εδαφίου στα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια αναγνωρίζεται σαν συντάξιμη για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης από το Δημόσιο χωρίς κανένα όρο, προϋπόθεση ή περιορισμό, εκτός από αυτόν που τίθεται στο επόμενο εδάφιο.

Αν με βάση την υπηρεσία, που έχει αναγνωρισθεί σύμφωνα με τα προηγούμενα δύο εδάφια, αυτοί που αναφέρονται σ' αυτά δικαιούνται μεγαλύτερη σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό, δεν τους καταβάλλεται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο. Αν δικαιούνται τέτοια μικρότερη από κύρια ασφάλιση σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό, καταβάλλεται από το Δημόσιο η μεγαλύτερη αυτή σύνταξη, αποδίδεται όμως σ' αυτό από τον ασφαλιστικό οργανισμό η μικρότερη που τον βαρύνει.

Ο χρόνος και ο τρόπος της απόδοσης σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο από τον ασφαλιστικό οργανισμό στο Δημόσιο του βάρους αυτού από τη σύνταξη ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 1073/71 σε συνδ. με το άρθρ. 4 Ν.Δ. 622/70)

Οι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι που έλαβαν υποτροφία από το Κράτος και απολύθηκαν θεωρούνται ότι διατελούν σε εκπαιδευτική άδεια, εφόσον μετά τη λήξη της υποτροφίας τους προσλήφθηκαν πάλι στην ίδια ή άλλη δημόσια υπηρεσία και ο χρόνος που διανύθηκε κατ' αυτό τον τρόπο λογίζεται σαν συντάξιμος με τον περιορισμό του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής. (Άρθρο 13 παρ. 4 Ν.Δ. 3768/57)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.6 άρθρ.4 Ν.3620/2007, ΦΕΚ Α 276/11.12.2007, με το άρθρο 17 παρ.1,3 Ν.3865/2010, ΦΕΚ Α'120, με το άρθρο 22 παρ.3 Ν.4387/2016, και με το άρθρο 2 παρ.1 Ν.4488/2017, ΦΕΚ Α 137/13.9.2017

7. Δε θεωρείται συντάξιμος ο χρόνος της αυθαίρετης αποχής, ο χρόνος της ποινής που έχει επιβληθεί από οποιοδήποτε δικαστήριο, κατά το μέρος που ο χρόνος αυτός εκτίθηκε, ο χρόνος της αργίας και της προσωρινής απόλυσης, καθώς και ο χρόνος της προσωρινής κράτησης, εκτός αν για τις περιπτώσεις αυτές επακολούθησε αθώωση ή απαλλαγή κατά περίπτωση, οπότε ο χρόνος αυτός θεωρείται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 11 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 8 Ν.2703/99)

8. Δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος οποιασδήποτε υπηρεσίας, αν χρησίμευσε ή θα χρησιμεύσει σύμφωνα με νόμο για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου ή σε διεθνή οργανισμό στον οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα, καθώς και αν για το χρόνο αυτόν καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί, μετά την απομάκρυνση του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, εφάπαξ αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή, εκτός αν αυτή επιστραφεί ή προκειμένου γι' αυτούς που υπηρετούν σε διεθνείς οργανισμούς αν καταβληθούν στο Ελληνικό Δημόσιο οι κρατήσεις που προβλέπονται κατά περίπτωση από τις διατάξεις των άρθρων 6 του ν. 1902/1990 και 20 της παρ. 2 του ν. 2084/1992.

Η αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου που προβλέπεται από την τελευταία περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, που υποβάλλεται σε προθεσμία πέντε ετών από τη χρονολογία που εξήλθε ο υπάλληλος από την υπηρεσία.

Το ποσό της αποζημίωσης ή χρηματικής αμοιβής που πρέπει να επιστραφεί υπολογίζεται με βάση το μισθό του βαθμού της θέσης, από την οποία έγινε η απομάκρυνση του υπαλλήλου, και ο

οποίος ίσχυε κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, με συνυπολογισμό και των άλλων νόμιμων στοιχείων για τον προσδιορισμό της και αφού πολλαπλασιασθεί με όσους μήνες έλαβε τις αποδοχές ως αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή.(Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.329/76,όπως αντικ.με τα άρθρ. 18 παρ. 1 Ν.1489/84 και 3 παρ. 1 Ν.3075/02)

Η Είσπραξη του ποσού αυτού γίνεται αν ο αιτών είναι στην ενέργεια ή συνταξιούχος με παρακράτηση του ενός έκτου (1/6) των μηνιαίων αποδοχών ή της σύνταξης του. Σε περίπτωση που ο αιτών δεν έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου, αναστέλλεται η είσπραξη μέχρι τον τυχόν επαναδιορισμό του σε δημόσια υπηρεσία ή απονομή σ' αυτόν σύνταξης, οπότε και αρχίζει αυτή σύμφωνα με όσα ορίζονται παραπάνω. (Άρθρο 2 παρ. 3 Ν.329/76)

Αν ο αιτών πρόκειται να χρησιμοποιήσει το χρόνο αυτό για να πάρει σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό, το ποσό που πρέπει να επιστρέψει βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σε μηνιαίες δόσεις που καθορίζονται με τη σχετική απόφαση καταλογισμού και είναι ίσες με το 1/6 των μηνιαίων αποδοχών ή της σύνταξης του.(Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1489/84)

Το ποσό που δεν έχει επιστραφεί ακόμη διαγράφεται και δεν αναζητείται αν ήθελε διακοπεί η καταβολή στους δικαιούχους του μισθού λόγω του θανάτου τους και της σύνταξης για οποιονδήποτε λόγο, χωρίς να υπάρχουν και στις δύο περιπτώσεις άλλα δικαιούχα πρόσωπα στα οποία να καταβάλλεται η σύνταξη ή το αντί γι' αυτή βοήθημα. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.285/76)

Αν η σύνταξη χορηγηθεί πάλι ή αναγνωρισθεί αργότερα δικαίωμα σύνταξης ή βοηθήματος στα δικαιούχα πρόσωπα και δε γίνει παραίτηση από το δικαίωμα, τότε το ποσό που διαγράφηκε εγγράφεται ξανά σαν δημόσιο έσοδο και αναπροσαρμόζεται με βάση τις αποδοχές του βαθμού εξόδου που καθορίζονται κατά το χρόνο της επανεγγραφής και αναζητείται αυτό σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημόσιων εσόδων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.(Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.285/76)

Ο περιορισμός που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής δεν ισχύει για το χρονικό διάστημα που ο υπάλληλος υπηρετούσε πραγματικά και σύμφωνα με το νόμο ταυτόχρονα τόσο στη δημόσια θέση, όσο και σε μία από τις θέσεις του εδαφίου αυτού.(Άρθρο 11 παρ. 6 εδ δεύτ. Α.Ν.1854/51)

Επίσης ο περιορισμός του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής δεν ισχύει για τους υπαλλήλους που έχουν τρία παιδιά και άνω και κατέχουν σύμφωνα με το νόμο δύο θέσεις στο Δημόσιο. (Άρθρο 3 παρ. 7β του Ν.3513/06)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ.4 του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013)

9. Η υπηρεσία που παρασχέθηκε στο παρελθόν σύμφωνα με τους όρους της παρ. 2 από αυτούς που υπηρετούν κατά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51, καθώς και από αυτούς που διορίζονται μετά είναι πραγματική συντάξιμη εφόσον συγκεντρώνει τους όρους της ίδιας παραγράφου. (Άρθρο 11 παρ. 7 Α.Ν.1854/51)

10. Δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας.(Άρθρο 11 παρ. 8 Α.Ν.1854/51)

11. Η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας που καθορίζεται από τους νόμους που ισχύουν θεωρείται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο αυτό συμπληρώνεται. (Άρθρο 11 παρ. 9 Α.Ν.1854/51)

12. Ο χρόνος θητείας των σχολικών συμβούλων του Ν.1304/1982 είναι πραγματική συντάξιμη υπηρεσία και θεωρείται συνέχεια της υπηρεσίας στην οργανική τους θέση.

13. Ο χρόνος κράτησης, φυλάκισης ή εκτόπισης στο εσωτερικό, που οφείλεται αποκλειστικά σε αντιδικτατορική δράση κατά το χρονικό διάστημα από 21 Απριλίου 1967 μέχρι 23 Ιουλίου 1974, όσων διορίζονται στο Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και στα άλλα νομικά

πρόσωπα δημόσιου δικαίου λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για κάθε συνέπεια και συντάξιμος, εφόσον ο υπάλληλος αναγνωρισθεί ως αντιδικτατορικός αγωνιστής, σύμφωνα με την 58448/20-7-1985 (ΦΕΚ 499 Β') κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης. Άρθρο 6 παρ. 19 του Ν.2227/94, όπως αντικ. με άρθρ. 3 παρ. 2 Ν.2320/95

14. Ο τυχόν υπολειπόμενος χρόνος από τη λήξη της θητείας των Προέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των Γενικών Επιτρόπων των Διοικητικών Δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου μέχρι τη συμπλήρωση του γενικού ορίου ηλικίας λογίζεται για κάθε συνέπεια ως πραγματική δημόσια υπηρεσία, με καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένου και εργοδότη από τον κρατικό προϋπολογισμό. Το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται αναλόγως και για την αναγνώριση του χρόνου αυτού ως χρόνου ασφάλισης για τη λήψη επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ παροχής.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρ. 24 του ν.4997/2022 με ισχύ την 25/11/2022.

15. α. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2011 και μετά, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ο οποίος ανέρχεται σε ένα (1) έτος για το πρώτο παιδί και σε δύο (2) έτη για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο.

Ο χρόνος αυτός λαμβάνεται υπόψη για τη θεμελίωση, καθώς και για την προσαύξηση της σύνταξης, με την προϋπόθεση ο υπάλληλος να έχει συμπληρώσει δεκαπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία.

β. Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης έχουν εφαρμογή και για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με συνυπολογισμό και του αναγνωριζόμενου, σύμφωνα με τα ανωτέρω, χρόνου μέχρι την 31.12.2010. Στην περίπτωση αυτή ο χρόνος που αναγνωρίζεται σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν μπορεί να υπερβαίνει, με συνυπολογισμό και της λοιπής συντάξιμης υπηρεσίας, το χρόνο που απαιτείται για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, κατά περίπτωση.

γ. Ο ανωτέρω χρόνος αναγνωρίζεται ως συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 των άρθρων 17 και 20 του ν. 2084/1992 (Α' 165), κατά περίπτωση.

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 6 παρ.12 Ν.3865/2010 (ΦΕΚ Α' 120), τροποποιήθηκε με την παρ.4 άρθρου 1 Ν.4002/2011, ΦΕΚ Α 180/22.8.2011

Άρθρο 12

Συντάξιμη υπηρεσία που προσμετρείται

1. Συντάξιμη λογίζεται και προσμετράται στις υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου:(Άρθρο 12 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

α) Η δημόσια έμμισθη πολιτική και στρατιωτική υπηρεσία που διανύθηκε στην τότε Κρητική και Σαμιακή Πολιτεία με εφαρμογή των διατάξεων της επόμενης περίπτωσης για τις υπηρεσίες της ίδιας φύσης. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. α' Α.Ν.1854/51)

β) Η προγενέστερη υπηρεσία με μηνιαίο μισθό, με μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση ως έκτακτων, αναπληρωτών, προσωρινών υπαλλήλων ή υπαλλήλων που αμείβονται από ειδικά κονδύλια του προϋπολογισμού, η οποία παρασχέθηκε μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους ή, για όσους στη συνέχεια μονιμοποιήθηκαν σε υπηρεσία του ίδιου Υπουργείου, μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. β' εδ πρώτο του Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 7 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57 και με άρθρ. 1 παρ. 4 του Ν. 1813/88)

Στην παραπάνω περίπτωση περιλαμβάνεται και η προγενέστερη υπηρεσία που παρασχέθηκε με οποιαδήποτε ιδιότητα και σχέση έκτακτου, με σύμβαση, με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο, πρόσκαιρου ή με αποκοπή υπαλλήλου ή υπηρέτη που εργάζεται με πλήρες ωράριο και αμείβεται από ειδικά (εθνικά) κονδύλια του προϋπολογισμού ή από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 του Ν.

Δ. 2421/1953 ή από άλλα παρόμοια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.(Άρθρο 14 παρ. 1 περ. α`Α.Ν. 377/68)

Το ίδιο ισχύει και γι` αυτούς που μισθοδοτούνται από ειδικούς λογαριασμούς των Υπουργείων ή από έκτακτους πόρους τους ή από ειδικούς πόρους μερικότερων υπηρεσιών των Υπουργείων ή από πόρους Ν.Π.Δ.Δ. ή από τόκους κεφαλαίων αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν στο Ελληνικό Δημόσιο από ξένες Κυβερνήσεις, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι παρακάτω προϋποθέσεις: (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν.955/79)

αα) Νομική διάταξη ή τουλάχιστον διοικητική πράξη που να προβλέπει την πρόσληψη.

ββ) Πρόσληψη από το αρμόδιο σύμφωνα με το νόμο όργανο και

γγ) Απασχόληση σύμφωνα με το ωράριο που προσιδιάζει στη φύση της υπηρεσίας.

Η παραπάνω υπηρεσία λογίζεται συντάξιμη και αν ακόμη ο υπάλληλος δεν είχε αποκτήσει την Ελληνική Ιθαγένεια όταν υπηρετούσε.(Άρθρο 12 παρ. 1 περ. β`εδ τρίτο Α.Ν.1854/51)

Για υπηρεσίες, που παρέχονται με μειωμένο ωράριο εργασίας, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος τόσος χρόνος, όσος προκύπτει από το ηλίκο διαίρεσης του συνόλου των ωρών εργασίας με τον αριθμό των ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης που ισχύει για τον αντίστοιχο κλάδο τακτικών δημόσιων υπαλλήλων. Για την εφαρμογή της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου ως ένα έτος λογίζονται τριακόσιες ημέρες εργασίας, ως ένας μήνας λογίζονται είκοσι πέντε ημέρες και ως μία εβδομάδα έξι ημέρες. (Άρθρο 8 παρ. 1 Ν.1813/88)

γ) Η υπηρεσία ως υπαλλήλων διαχείρισης ανταλλάξιμης μουσουλμανικής περιουσίας στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, εφόσον αυτοί προσλήφθηκαν στη δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. γ`Α.Ν.1854/51, με άρθρ.5 παρ. 1 Ν.Δ. 2704/53)

δ) Η προγενέστερη δικηγορική υπηρεσία αυτών που μέχρι την έναρξη της ισχύος του Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935 διορίστηκαν ως δικαστές από το βαθμό έμμισθου Παρέδρου Πρωτοδικών ή Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών και ανώτερου ή ως μέλη ή Πάρεδροι του Συμβουλίου Επικρατείας ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του σε αυτό Γενικού Επιτρόπου ή ως μέλη του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου και του σε αυτό Κυβερνητικού Επιτρόπου ή ως δικαστικοί ή νομικοί σύμβουλοι Υπουργείων και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

Σαν δικηγορική υπηρεσία νοείται και εκείνη που παρασχέθηκε στην τότε Κρητική και Σαμιακή Πολιτεία, καθώς και στα Μικτά και Προξενικά Δικαστήρια Αιγύπτου.

Στο συνυπολογισμό αυτό δύο έτη δικηγορικής υπηρεσίας είναι ίσα με ένα συντάξιμη και σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να προστεθεί από το λόγο αυτό συντάξιμη υπηρεσία μεγαλύτερη από δέκα έτη.(Άρθρο 12 παρ.1 περ.δ Α.Ν.1854/51)

ε) Η προγενέστερη υπηρεσία των άμισθων υποταμιών και δημόσιων εισπρακτόρων.

(Άρθρο 12 παρ. 1 περ.ε Α.Ν.1854/51)

στ) Η υπηρεσία στο Στρατό της Ξηράς ή της Θάλασσας ή της Χωροφυλακής ή της Αεροπορίας, καθώς και η υπηρεσία στο Μακεδόνικο ή Βορειοηπειρωτικό αγώνα ως στρατιωτικού ή ιδιότητα εφόσον δε συμπίπτει με άλλη τέτοια συντάξιμη. Ο υπολογισμός και η απόδειξη της γίνεται σύμφωνα με τους νόμους για τις στρατιωτικές συντάξεις.

Ο παραπάνω χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας γενικά, καθώς και ο χρόνος υπηρεσίας στην Πυροσβεστική Υπηρεσία, εφόσον πραγματικά διανύθηκε με τις προϋποθέσεις των άρθρων 40 και 41, υπολογίζεται προσαυξημένος σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα αυτά, με τη χορήγηση

ακόμη και της προσαύξησης του άρθρου 43 του Κώδικα αυτού και για τη συμπλήρωση της δεκαοκταετίας ή εικοσαετίας που ορίζεται στο άρθρο 41 λαμβάνεται υπόψη τόσο η στρατιωτική όσο και η πολιτική υπηρεσία.

Ο χρόνος της πολιτικής υπηρεσίας που διανύθηκε στις τάξεις του στρατεύματος για εκπλήρωση της υποχρέωσης του κληρωτού ή εφέδρου θεωρείται σαν χρόνος πραγματικής συντάξιμης πολιτικής υπηρεσίας. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ε Α.Ν.1854/51 όπως ερμην. Με το άρθρ.13 παρ. 7 Ν.Δ 3768/57 και αντικ. με το άρθρ. 1 Ν.329/76 καθ 3 παρ.3 Ν.2320/95.

ζ) Η υπηρεσία των υπαλλήλων του Μετοχικού Ταμείου των Πολιτικών Υπαλλήλων πριν από την εξομοίωση τους με δημόσιους υπαλλήλους με το Ν.1636/1919.

η) Η προγενέστερη υπηρεσία στα τότε Ανάκτορα που αναφέρεται στην περ. δ`της παρ. 1 του άρθρου 2 του Κώδικα αυτού ή στο Προεδρικό Μέγαρο, η οποία παρασχέθηκε μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ.η Α.Ν. 1854/51 όπως αντικ. με άρθρ. 16 Α.Ν. 1939/51 και μόνο Α.Ν.1942/51.

θ) Η υπηρεσία των Ελλήνων το γένος σε Ξένα Ταχυδρομεία, εφόσον παρασχέθηκε σε περιοχές που προσαρτήθηκαν στο Κράτος. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. θ Α.Ν. 1854/51)

ι) Η υπηρεσία των Ελλήνων το γένος δικαστικών που παρασχέθηκε στα Οθωμανικά δικαστήρια πριν από το έτος 1915 γι`αυτούς που εισήλθαν στην Ελληνική δικαστική υπηρεσία μέχρι το τέλος του έτους 1920.

Η υπηρεσία της προηγούμενης περίπτωσης στα Ξένα Ταχυδρομεία, καθώς και αυτή της παρούσας στα Οθωμανικά Δικαστήρια αποδεικνύονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 14 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ι Α.Ν. 1854/51.

ια) Η υπηρεσία στις Βιβλιοθήκες "Κοραής" Χίου και Δημητσάνας, καθώς και αυτή το Ιστορικό Αρχείο Κρήτης, που παρασχέθηκε πριν από την αναγνώριση τους ως δημόσιων υπηρεσιών. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ια Α.Ν. 1854/51)

ιβ) Η υπηρεσία στην Ανατολική Τηλεγραφική Εταιρεία Λίμιτεδ (Ηστερν) και τους διαδόχους της ή στις εταιρείες που συνεργάζονταν με αυτή εκείνων που αποχώρησαν οριστικά από την υπηρεσία αυτή και διορίστηκαν μέχρι την ισχύ του Ν.1240/1944 ως τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιβ Α.Ν.1854/51)

ιγ) Η προγενέστερη υπηρεσία υπαλλήλων στο Γενικό Ταμείο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, που έχει καταργηθεί, οι οποίοι στη συνέχεια διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν στη δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιγ Α.Ν. 1854/51).

ιδ) Η προγενέστερη υπηρεσία των οποιασδήποτε φύσης υπαλλήλων της Κεντρικής Επιτροπής Προστασίας Εγχώριας Σιτοπαραγωγής. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιδ Α.Ν. 1854/51 όπως αντικ. με άρθρ. 7 παρ. 2 Ν.Δ.3768/57)

ιε) Η προγενέστερη υπηρεσία του ιδιωτικού προσωπικού της στρατιωτικής υπηρεσίας εφόσον στη συνέχεια αυτής μονιμοποιήθηκαν στη δημόσια υπηρεσία.

(Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιε Α.Ν.1854/51)

ιστ) Η προγενέστερη υπηρεσία των υπαλλήλων της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας που αναφέρεται στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 του Α.Ν. 1635/1939.

(Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιστ Α.Ν. 1854/51)

ιζ) Η προγενέστερη υπηρεσία στο Ταμείο Προστασίας και Προαγωγής Κτηνοτροφίας, που έχει καταργηθεί. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιζ Α.Ν. 1854/51)

ιη) Η προγενέστερη άμισθη προϋπηρεσία ως δικαστικών γραφέων και υπογραμματέων των Δικαστηρίων και μέχρι πέντε έτη. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιη Α.Ν. 1854/51 όπως αντικ. με άρθρ. 7. παρ. 3 Ν.Δ. 3768/57.

ιθ) Η προγενέστερη υπηρεσία υπαλλήλων στον Αυτόνομο Οργανισμό Σεισμοπαθών Κορινθίας, που έχει καταργηθεί, οι οποίοι προσλήφθηκαν στη δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. ιθ Α.Ν. 1854/51)

κ) Η προγενέστερη υπηρεσία στην Επιτροπή Υδραυλικών για λογαριασμό του Κράτους Έργων Θεσσαλίας. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κ Α.Ν. 1854/51)

κα) Ο χρόνος υπηρεσίας ως υπαλλήλου στον τότε Οργανισμό Τουρισμού. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κα Α.Ν. 1854/51)

κβ) Η προγενέστερη υπηρεσία στην Επιτροπή του Ν. ΔΝΔ71912 αυτών που προσλήφθηκαν στη συνέχεια της υπηρεσίας αυτής στη δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κβ Α.Ν. 1854/51)

κγ) Η προγενέστερη υπηρεσία, που είχε παρασχεθεί πριν από τη δημοσίευση του Ν.6123/1934 στη Διεύθυνση Εμπορικού Ναυτικού (Μητρώα Εργατών Θάλασσας), εκείνων των πολιτικών υπαλλήλων που μονιμοποιήθηκαν στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (Μ.Ε.Θ.) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 4 του παραπάνω νόμου. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κγ Α.Ν. 1854/51)

κδ) Η προγενέστερη οποιασδήποτε φύσης υπηρεσία στο Ινστιτούτο Βάμβακα και τον Οργανισμό Ινστιτούτου Βάμβακα εκείνων που μετατάχθηκαν ή διορίστηκαν στο Υπουργείο Γεωργίας μέχρι τη δημοσίευση του Α.Ν. 1854/51. (Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κδ Α.Ν. 1854/51)

κε) Η προγενέστερη υπηρεσία των υπαλλήλων του Γραφείου Ελέγχου Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων, που έχει καταργηθεί, οι οποίοι εντάχθηκαν στη δημόσια υπηρεσία. Άρθρο 12 παρ. 1 περ. κε Α.Ν. 1854/51

κστ) Η προγενέστερη υπηρεσία στο Ταμείο Άρτου που συστάθηκε με το Ν.Δ. της 12ης Αυγούστου 1926, το οποίο κυρώθηκε με το Ν.3860/1929, εκείνων των υπαλλήλων που διορίστηκαν στο Υπουργείο Εμπορίου σύμφωνα με το άρθρο 3 του Β.Δ. της 9ης Φεβρουαρίου 1951. (Άρθρο 5 παρ. 2 Ν.Δ. 2704/53)

κζ) Ο χρόνος υπηρεσίας ως δασκάλων ή νηπιαγωγών στο Νηπιαγωγείο του Εκπαιδευτικού Τμήματος της Ένωσης Ελληνίδων ή του Πατριωτικού Ιδρύματος, καθώς και στην Επαγγελματική Σχολή της Ένωσης Ελληνίδων. (Άρθρο 5 παρ. 2 Ν.Δ. 2704/53)

κη) Η προγενέστερη υπηρεσία των αδελφών νοσοκόμων γενικά και μαιών, που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 11 του Ν.Δ. 3097/1954, 2 του άρθρου 8 του Ν.3301/1955 και του Ν.Δ. 2592/1953 οι οποίες προσλήφθηκαν σε Νοσηλευτικά Ιδρύματα Α.Ν. 965/1937 και Ν.Δ. 2592/1953 και στις Σχολές τους ή άλλες δημόσιες υπηρεσίες, η υπηρεσία που παρασχέθηκε με την ιδιότητα αυτή σε Νοσηλευτικά Ιδρύματα που αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου ή Ιδιωτικού Δικαίου και τα οποία δεν είχαν υπαχθεί στις διατάξεις του Α.Ν. 965/1937 και Ν.Δ. 2592/1953 ή στις Σχολές που λειτουργούσαν στα Ιδρύματα αυτά, η προϋπηρεσία σε Τράπεζα διοικητικών υπαλλήλων Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, εφόσον και για όσο αριθμό ετών η Τραπεζιτική αυτή υπηρεσία χρησίμευσε σαν απαραίτητο προσόν για την πρόσληψη τους, καθώς και η προϋπηρεσία τακτικών υπαλλήλων δημοτικών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, πριν από την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Ν.Δ. 2592/1953, εφόσον αυτοί που είχαν αποκτήσει την προϋπηρεσία αυτή διορίσθηκαν αργότερα ως ιατροί σε μόνιμη δημόσια θέση. (Άρθρο μόνο παρ. 2 Ν.3691/57)

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολών αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που εντάσσεται, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Ν.1404/1983, σε θέσεις μόνιμου προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) (Άρθρο 13 παρ. 3 Ν.1813/88)

Οι διατάξεις της παραπάνω περίπτωσης έχουν εφαρμογή και για τις αδελφές νοσοκόμες γενικά και μείες, που αναφέρονται σ' αυτές, οι οποίες προσλήφθηκαν στα Νοσηλευτικά Ίδρυμα του Μετοχικού Ταμείου Στρατού. (Άρθρο μόνο παρ. 1 Α.Ν.450/68)

κθ) Η προγενέστερη υπηρεσία σαν προσωρινών ή έκτακτων καθηγητών, δασκάλων, νηπιαγωγών και επιστητών σχολείων, των οποίων οι αποδοχές καταβάλλονταν από τις Κοινότητες, τις Σχολικές Εφορείες ή Ταμεία ή από ειδικά κονδύλια ή τους Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων. (Άρθρο 7 παρ. 4 Ν.Δ. 3768/57, όπως αντικ. με αρθρ. 7 παρ. 3 Ν. 955/79)

Με τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου αναγνωρίζεται σαν συντάξιμη και η υπηρεσία των καθηγητών σωματικής αγωγής που παρασχέθηκε σε δημοτικά σχολεία είτε προβλέπονταν οργανικές θέσεις καθηγητών της παραπάνω ειδικότητας στα σχολεία αυτά είτε όχι. (Άρθρο 5 παρ. 2 Ν.2227/94)

λ) Η προγενέστερη υπηρεσία ως υφηγητών Ανώτατων Σχολών. (Άρθρο 4 παρ. 2 Ν.Δ. 4432/64)

λα) Η προγενέστερη υπηρεσία ως τακτικών ή έκτακτων ή επικουρικών καθηγητών ή έμμισθων υφηγητών Ανώτατων Σχολών του Εξωτερικού, που είναι ισότιμες με αυτές του Εσωτερικού, ή ειδικών επιστημόνων σε ιδρύματα ερευνών διεθνούς κύρους, με την επιφύλαξη των διατάξεων της μη` περίπτωσης. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 1129/72 και 2 παρ.9 Ν.2703/99)

λβ) Η προγενέστερη υπηρεσία στη Συντονιστική Επιτροπή ρύθμισης Ζητημάτων των Κοινών Ταμείων Είσπραξης Φορτηγών Αυτοκινήτων. (Άρθρο 1 Ν. 144/75)

λγ) Η προγενέστερη υπηρεσία που παρασχέθηκε σε καιρό πολέμου σε επίτακτα εμπορικά πλοία. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λδ) Η προγενέστερη υπηρεσία στις Σχολές Υπομηχανικών, που καταργήθηκαν με το Ν.Δ. 3422 /1955. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λε) Η προγενέστερη υπηρεσία στην Αγγλική Στρατιωτική Διοίκηση Δωδεκανήσου με τον όρο ότι οι υπάλληλοι που υπηρετούσαν σ' αυτή διατηρήθηκαν στις θέσεις τους και μετά την ενσωμάτωση. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λστ) Η προγενέστερη υπηρεσία στις Επιτροπές Ελέγχου Τιμολογίων. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λζ) Η προγενέστερη υπηρεσία στην Προνομιά Ανώνυμη Εταιρεία Γενικών Αποθηκών Ελλάδας. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λη) Η προγενέστερη μέχρι δύο έτη δικηγορική υπηρεσία των δικαστών που διορίστηκαν με απευθείας διορισμό στη Φορολογική Δικαιοσύνη σε εφαρμογή του Ν.Δ. 3845/1958, εφόσον αυτοί εξέλθουν από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας και δεν παίρνουν πλήρη σύνταξη.

Στην περίπτωση αυτή οι διατάξεις της περ. γ` της παρ. 2 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται παράλληλα. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

λθ) Η προγενέστερη υπηρεσία αδελφών νοσοκόμων στο Νοσοκομείο του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, οι οποίες προσλήφθηκαν μέχρι το τέλος του έτους 1960 σε Νοσηλευτικά Ίδρυματα του Α.Ν. 965/1937 και Ν.Δ. 2592/1953. Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79

μ) Η προγενέστερη υπηρεσία στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας εκείνων που είχαν ως ασχολία την έκδοση παραχωρητηρίων, οι οποίοι μετά την έκδοση του Ν.Δ. 1189/1972 διορίστηκαν στο Υπουργείο Γεωργίας. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μα) Η προγενέστερη υπηρεσία στα σιδηροδρομικά δίκτυα των τότε ΣΠΑΠ και Θεσσαλίας. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μβ) Η προγενέστερη μέχρι πέντε έτη ιατρική υπηρεσία πριν από το Β.Δ. 665/1962, των ιατρών που διορίστηκαν σε Υπουργεία, εφόσον παράλληλα με τα άλλα καθήκοντα τους άσκησαν και καθήκοντα ελεγκτή - ιατρού συνέχεια για μία πενταετία και μέχρι την αποχώρησή τους. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μγ) Η προγενέστερη υπηρεσία ως ιατρών και νοσοκόμων, που παρασχέθηκε στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Αιγύπτου, τα οποία συντηρούνταν από τις Ελληνικές Κοινότητες ή κληροδοτήματα, και της Κύπρου, κρατικά ή δημοτικά, μέχρι την ανεξαρτησία της.

Η υπηρεσία αυτή λογίζεται συντάξιμη, εφόσον παρασχέθηκε με πλήρες ωράριο. Αν για την ίδια υπηρεσία λήφθηκε σύνταξη ή άλλο βοήθημα ή αποζημίωση αντί για σύνταξη, αυτή δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμη. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μδ) Η προγενέστερη υπηρεσία ως κοινωνικών λειτουργών και επιμελητών ανηλίκων στα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Κοινωνικών Υπηρεσιών αυτών που εντάχθηκαν σε αντίστοιχες θέσεις σε εφαρμογή των Ν.Δ. 1375/1973, 272/1974 και Ν.378/1976, οι οποίοι πριν από την παραπάνω ένταξη τους υπηρετούσαν με απόσπαση στις θέσεις αυτές από τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

με) Η προγενέστερη δικηγορική υπηρεσία των από τη Βόρεια Ήπειρο Ελλήνων το γένος, που παρασχέθηκε στα Αλβανικά Δικαστήρια πριν από το διορισμό τους στη δημόσια υπηρεσία.

Η διάρκεια της προϋπηρεσίας αυτής, αν υπάρχει αδυναμία έγγραφης απόδειξης από επίσημα στοιχεία, προσδιορίζεται με πράξη της Επιτροπής του άρθρου 4 του Α.Ν. 599/1968, όπως κωδικοπ. στο άρθρο 14 παρ. 4 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μστ) Η προγενέστερη υπηρεσία του μόνιμου προσωπικού της Ανώτερης Κρατικής Σχολής Αδελφών Νοσοκόμων Θεσσαλονίκης, που διανύθηκε στη Σχολή αυτή πριν από την εξομοίωση του με τους δημόσιους υπαλλήλους με το άρθρο 13 του Ν.Δ. 781/1970. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μζ) Η προγενέστερη υπηρεσία με ποσοστά, που παρασχέθηκε στο Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή την Αγροφυλακή με πλήρες ωράριο και σε όλες τις εργάσιμες ημέρες του μήνα. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν. 955/79)

μη) Η προγενέστερη υπηρεσία του Διδακτικού - Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), καθώς και των ερευνητών -ειδικών λειτουργικών επιστημόνων των Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων που διέπονται από τις διατάξεις του ν.1514/1985 και υπάγονται στο ασφαλιστικό καθεστώς του Δημοσίου, σε ομοταγή Α.Ε.Ι. ή Ερευνητικά Κέντρα διεθνούς κύρους της αλλοδαπής με την ιδιότητα του τακτικού ή έκτακτου ή επίκουρου καθηγητή ή καθηγητή με τίτλο ισότιμο με τους τίτλους αυτούς ή υφηγητή ή λέκτορα ή επιμελητή ή βοηθού ή ερευνητή ή επιστημονικού συνεργάτη και η ερευνητική του προϋπηρεσία σε Α.Ε.Ι ή σε Κέντρα Ερευνών διεθνούς κύρους της Χώρας μας. Η προϋπηρεσία αυτή αναγνωρίζεται εφόσον:

i) Είναι διάρκειας τουλάχιστον ενός πλήρους έτους.

ii) Έχει παρασχεθεί με αμοιβή μετά από διοριστήριο έγγραφο ή σύμβαση εργασίας.

iii) Έχει παρασχεθεί μετά την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

---

iv) Δεν καταβλήθηκε γι' αυτή εφάπαξ παροχή και δεν χρησιμοποιήθηκε ούτε θα χρησιμοποιηθεί στη χώρα που παρασχέθηκε για συνταξιοδοτικούς σκοπούς. Για την αναγνώριση της διάρκειας της προϋπηρεσίας της περίπτωσης αυτής, την αντιστοιχία της ιδιότητας με την οποία προσφέρθηκε αυτή στην αλλοδαπή με τις αναφερόμενες στην ίδια περίπτωση ιδιότητες και το κύρος των ερευνητικών κέντρων, αποφαινεται η Επιτροπή του άρθρου 4 του α.ν. 599 /1968, στην οποία μετέχουν, ειδικά για την περίπτωση αυτή και δύο προϊστάμενοι διεύθυνσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή οι νόμιμοι αναπληρωτές τους. Από την προϋπηρεσία της παρούσας περίπτωσης προσμετρούνται δύο έτη για καθένα από τα πρώτα πέντε έτη υπηρεσίας στη χώρα μας με την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. ή Ε.Π. των Τ.Ε.Ι. και ένα για κάθε έτος υπηρεσίας πέρα από τα πέντε. Για την υπηρεσία που προσμετράται ο ενδιαφερόμενος καταβάλλει την εισφορά που προβλέπεται κατά περίπτωση από τις διατάξεις των άρθρων 17 του Ν.2084/1992 και 59 του Κώδικα αυτού, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά. (Άρθρο 1 Ν. 978/79, όπως αντικ. με τα άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 1379/83, 8 παρ. 2 Ν. 1813/88, 2 παρ. 10 Ν. 2703/99 και άρθρο 3, παρ. 8 α του Ν. 3513/06)

Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους επί κοινοβουλευτικών κυβερνήσεων διετέλεσαν ή διατελούν Γενικοί Γραμματείς Βουλής, Υπουργείων και Υπουργικού Συμβουλίου, Γενικοί Γραμματείς Προϊστάμενοι Γενικών Γραμματειών, Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών, καθώς και Γενικοί Γραμματείς ανεξάρτητων Διεθνών Ιδρυμάτων και Οργανισμών στους οποίους μετέχει και η Ελλάδα. (Άρθρο 3 παρ. 8β του Ν.3513/06)

μθ) Ο χρόνος πρακτικής άσκησης κατά τη διάρκεια της φοίτησης των διπλωματούχων αδελφών νοσοκόμων, επισκεπτριών αδελφών και μαιών στις οικείες Σχολές από τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας τους, αν το πτυχίο χρησίμευσε ως προσόν διορισμού στην υπηρεσία από την οποία απομακρύνθηκαν και έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης σε βάρος του Δημοσίου. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου ο χρόνος που προσμετράται ορίζεται: (Άρθρο 41 παρ. 1 Ν.1202/81 και άρθρ. 10 παρ. 9 του Ν. 3075/02)

αα) Σε τριάμισι (31/4) έτη για τις απόφοιτες των Σχολών Επισκεπτριών Αδελφών τετραετούς φοίτησης και Μαιών αποφοίτων των Σχολών Μαιών μέχρι και το έτος 1977.

ββ) Σε τρία (3) έτη για τις αδελφές νοσοκόμες τριετούς φοίτησης και επισκέπτριες αδελφές απόφοιτες αντίστοιχων Σχολών μέχρι και το έτος 1955.

γγ) Σε δυόμισι (21/4) έτη για τις απόφοιτες των Σχολών Αδελφών Νοσοκόμων ετών 1956-1973, Επισκεπτριών Αδελφών ετών 1956-1974 και Μαιών έτους 1978 και μετά ή Μαιών αποφοίτων ΚΑΤΕΕ ή Τ.Ε.Ι. οποτεδήποτε.

δδ) Σε δύο (2) έτη για τις απόφοιτες των Σχολών Αδελφών Νοσοκόμων τριετούς φοίτησης έτους 1974 και μετά, καθώς και για τις απόφοιτες των Σχολών Αδελφών Νοσοκόμων ΚΑΤΕΕ ή Τ.Ε.Ι. Υπουργείου Παιδείας.

εε) Σε ένα (1) έτος για τις βοηθούς Νοσοκόμες μονοετούς ή διετούς φοίτησης.

ν) Η προγενέστερη υπηρεσία των σπερματεγχυτών που απασχολήθηκαν στο Υπουργείο Γεωργίας μέχρι την ένταξη τους σε οργανικές θέσεις του Υπουργείου αυτού, ανεξάρτητα από τη σχέση με την οποία παρασχέθηκε η υπηρεσία αυτή, τον τρόπο πρόσληψης και πληρωμής τους. (Άρθρο 19 παρ. 1 Ν.1813/88)

να) Η προγενέστερη υπηρεσία των υπαλλήλων του Υπουργείου Εξωτερικών ως άμισθων υπαλλήλων σε άμισθες Προξενικές Αρχές, εφόσον μεταγενέστερα διορίστηκαν σε έμμισθες θέσεις του ίδιου Υπουργείου.(Άρθρο 5 παρ. 3 Ν.2227/94)

νβ) Ο χρόνος προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης που εκτίθηκε έως την έναρξη ισχύος του Ν. 2510/1997 (Α` 136) για τα αδικήματα της ανυπακοής ή της ανυποταξίας του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα, στα οποία υπέπεσαν στρατεύσιμοι που αρνήθηκαν να εκπληρώσουν τη στρατιωτική υπηρεσία επικαλούμενοι τις θρησκευτικές ή ιδεολογικές τους πεποιθήσεις.

Για την αναγνώριση του ανωτέρω χρόνου εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 17 του Ν. 3865/2010.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το εδάφιο α' παρ. 4 άρθρου 22 Ν.4387/2016, ΦΕΚ Α 85/12.5.2016.

2. Λογίζεται σαν συντάξιμος και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία και ο χρόνος των παρακάτω προϋπηρεσιών των δημόσιων υπαλλήλων.

(Άρθρο 13 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57)

α) Ο χρόνος προϋπηρεσίας σε Ιδρύματα και Οργανώσεις Διεθνείς ή άλλων χωρών εφόσον την εκπλήρωση των σκοπών τους ανέλαβε το Κράτος με τις δημόσιες υπηρεσίες του. (Άρθρο 13 παρ. 1 περ. α Ν.Δ. 3768/57, όπως ισχύει μετά το άρθρο 6 Ν.995/79)

β) Ο χρόνος προϋπηρεσίας σε Δήμους ή Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων. (Άρθρο 13 παρ.1 περ. β Ν.Δ.3768/57 όπως ισχύει μετά το άρθρο 6 Ν.955/79.

γ) Κάθε προϋπηρεσία στο εσωτερικό ή εξωτερικό, αν και για όσο χρονικό διάστημα αυτή απαιτείται σαν προσόν για την πρόσληψη υπαλλήλου στη δημόσια υπηρεσία, εφόσον ο υπάλληλος αποχωρεί τελικά από τη θέση αυτή. Σε περίπτωση διορισμού ή μετακίνησης του υπαλλήλου σε άλλη θέση ο χρόνος υπηρεσίας που του χρησίμευσε σαν προσόν διορισμού σε προηγούμενη θέση, σε καμιά περίπτωση δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος στη νέα θέση, εκτός αν η προηγούμενη θέση αποτελεί προϋπόθεση διορισμού στην τελευταία θέση. Ως προϋπηρεσία για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής νοείται και η δικηγορική, η ιατρική κ.λ.π., καθώς και ο χρόνος για την απόκτηση της ειδικότητας που απαιτείται ως προσόν για την πρόσληψη του υπαλλήλου, σε καμιά όμως περίπτωση και ο χρόνος μαθητείας ή πρακτικής άσκησης ή εμπειρίας που τυχόν απαιτήθηκε για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Ο χρόνος προϋπηρεσίας που προσμετράται δεν μπορεί να υπερβαίνει τη δεκαετία. (Άρθρο 13 παρ.1 περ.γ και εδαφ. έκτο Ν.Δ. 3768/57, όπως αντικ. με άρθρ. 10 παρ.5 Ν.Δ.4579/66 8 παρ.4 Ν 1813/88, 9 παρ. 6 Ν.1902/90, 5 παρ. 2 Ν.2512/97 και άρθρο 3 παρ.8β Ν.2768/99)

Προκειμένου για υπάλληλο που προσλήφθηκε για πρώτη φορά από 1.1.1983 και μετά, εφόσον για την προϋπηρεσία του η οποία απετέλεσε προσόν διορισμού κατά τα ανωτέρω, έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 10 ή 11 του ν. 1405/1983.

Στην περίπτωση που η προϋπηρεσία η οποία απετέλεσε προσόν διορισμού για την πρόσληψη του υπαλλήλου, διανύθηκε σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ασφάλιση σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης της χώρας αυτής, για τον υπολογισμό της ως συντάξιμης έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των Κοινοτικών Κανονισμών για την Κοινωνική Ασφάλιση, όπως αυτοί κάθε φορά ισχύουν.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.5α άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011

δ) Η πριν από την εφαρμογή του άρθρου 18 του Ν.1747/1944 υπηρεσία των υπαλλήλων των Μηχανικών Υπηρεσιών Κοινοτήτων, που λειτουργούσαν στις Νομαρχίες, καθώς και των υπαλλήλων των Γραφείων Ελέγχου Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων, που συστάθηκαν με τον Α. Ν. 2067/1939, εφόσον αυτοί απέκτησαν στη συνέχεια της υπηρεσίας τη δημοσιοϋπαλληλική ιδιότητα.

(Άρθρο 13 παρ. 2 περ. α Ν.Δ.3768/57)

ε) Η προγενέστερη υπηρεσία σε θέση Αρχιφύλακα ή Αγροφύλακα της Αγροτικής Ασφάλειας. (Άρθρο 13 παρ. 2 περ. β Ν.Δ. 3768/57, όπως αντικ. με άρθρο 7 παρ. 4 Ν.955/79)

στ) Η προγενέστερη υπηρεσία στο Εργοστάσιο Αεροπλάνων Παλαιού Φαλήρου (Ν.5210/1931) αυτών που μονιμοποιήθηκαν στο Κρατικό Εργοστάσιο Αεροπλάνων σε εφαρμογή των Α.Ν. 1014 /1937 και 1846/1939.(Άρθρο 13 παρ. 2 περ. γ Ν.Δ.3768/57)

ζ) Η προγενέστερη υπηρεσία στα Ταμεία Λαϊκών Αγορών και Επικουρικής Ασφάλισης και Αποζημίωσης Αρτοποιιών Ελλάδας, των Γεωργικών Ταμείων, των Ταμείων Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών, καθώς και των Ταμείων Εφέδρων Πολεμιστών Κρήτης εκείνων που στη συνέχεια αυτών των υπηρεσιών μετατάχθηκαν ή διορίστηκαν στη δημόσια υπηρεσία.(Άρθρο 13 παρ. 2 περ. δ Ν.Δ. 3768/57)

η) Η πριν από την ισχύ του Ν.Δ. 2010/1942 υπηρεσία του προσωπικού της Συμφωνικής Ορχήστρας του Μουσικού και Δραματικού Συλλόγου "Ωδείο Αθηνών" (Άρθρο 6 παρ. 3 Ν.Δ.3055 /54)

θ) Η με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση οποιασδήποτε φύσης προϋπηρεσία στον Επικουρικό Οργανισμό Μεταφορών με Αυτοκίνητα, την Υπηρεσία Ελέγχου Κρατικών Αυτοκινήτων, τον Οργανισμό Διαχείρισης Πλεονάζοντος Συμμαχικού Υλικού και τώρα Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού, τις Υπηρεσίες Διαχείρισης Εφοδίων Εξωτερικού, Αποκατάστασης Πυροπαθών, Αγροτών και Συμμοριοπλήκτων, που συστάθηκαν στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας σε εκτέλεση σχετικών συμβάσεων της με το Δημόσιο, την Υπηρεσία Μεσεγγυημένων Εχθρικών Περιουσιών και το Ταμείο Φιλανθρωπίας Λέσβου, που αναφέρεται στο Ν.1559/1944. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.Δ.89/1969 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ. 3 Ν.1405/83).

ι) Η προϋπηρεσία του διδακτικού, βοηθητικού και διοικητικού προσωπικού των Ανώτατων Βιομηχανικών Σχολών, που παρασχέθηκε αφότου οι Σχολές αυτές λειτούργησαν ως Ανώτατες με τη μορφή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου. (Άρθρο 1 Ν.Δ.441/70)

ια) Η υπηρεσία του διδακτικού και διοικητικού ελληνικής υπηκοότητας προσωπικού σχολείων μέσα στο Κράτος, που αναγνωρίστηκαν σαν ισότιμα με τα αντίστοιχα δημόσια, η οποία διανύθηκε στα σχολεία αυτά πριν από την αναγνώριση της ισοτιμίας τους.(Άρθρο μόνο παρ. 1 εδ. πρωτ. Α.Ν. 339/68.

ιβ) Η υπηρεσία Ελλήνων το γένος καθηγητών, επιμελητών και δασκάλων στα σχολεία του εξωτερικού της περ. α` της παρ. 1 του άρθρου 3 αυτού του κώδικα για το χρονικό διάστημα πριν από την αναγνώριση τους ως ισότιμων με τα αντίστοιχα του Κράτους. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου έχει εφαρμογή και για όσους διορίζονται μεταγενέστερα στο Δημόσιο ως τακτικοί υπάλληλοι. Για τον υπολογισμό της υπηρεσίας της περίπτωσης αυτής, που παρέχεται με μειωμένο ωράριο εργασίας, εφαρμόζεται η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της περίπτ. β` της παρ. 1 του άρθρου αυτού.(Άρθρο μόνο παρ. 1 εδ. δεύτ. Α.Ν. 339/68).

ιγ) Ο χρόνος που δε συμπίπτει με άλλη συντάξιμη υπηρεσία κατά τον οποίο Καθηγητές Πανεπιστημίων ή Ανώτατων Σχολών του Κράτους, που έχουν αναγνωρισθεί ως ισότιμες με αυτά, διατέλεσαν σ` αυτό με τίτλο επικουρικού καθηγητή.(Άρθρο 1 Ν.Δ. 924/71)

ιδ) Η προϋπηρεσία δημόσιου υπαλλήλου που παρασχέθηκε με την ιδιότητα του τακτικού, έκτακτου ή ημερομισθίου στην Τράπεζα της Ελλάδας μέχρι μία τριετία, καθώς και χρόνος μέχρι μια τριετία που τελούσε σε εκπαιδευτική άδεια η οποία του χορηγήθηκε από την ίδια Τράπεζα. (Άρθρο 1 παρ. 5 Ν.Δ. 164/73 όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 11 Ν.2703/99.)

ιε) Η προϋπηρεσία εκπαιδευτικών, εφόσον δίδαξαν σε τάξεις ή τμήματα ελληνοπαίδων σε ξένα σχολεία του εξωτερικού με πλήρες ή μειωμένο ωράριο εργασίας και δεν έλαβαν για την αιτία αυτή σύνταξη ή αποζημίωση ή άλλο βοήθημα από το Κράτος ή την ελληνική ομογένεια.

Για τον υπολογισμό των προϋπηρεσιών που παρέχονται με μειωμένο ωράριο εργασίας εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της περίπτωσης β` της παρ. 1 του άρθρου αυτού.

Η προϋπηρεσία της περίπτωσης αυτής αποδεικνύεται με πιστοποιητικό της αρμόδιας Διεύθυνσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο εκδίδεται με βάση δικαιολογητικά της υπηρεσιακής κατάστασης των ενδιαφερομένων. (Άρθρο 8 παρ. 3 Ν.1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 3 παρ. 6 Ν.2320/95)

ιστ) Η προϋπηρεσία που παρασχέθηκε με την ιδιότητα του τακτικού ή έκτακτου με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο υπαλλήλου ή κληρικού στις υπηρεσίες της έδρας του Οικουμενικού και των άλλων Ορθόδοξων Πατριαρχείων. Η προϋπηρεσία του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψη και για τη μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου. (Άρθρο 8 παρ. 5 Ν.1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 5 παρ. 2 Ν. 1976/91 και 3 παρ. 7 Ν.2320/95)

ιζ) Η προϋπηρεσία των υπαλλήλων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού του Υπουργείου Πολιτισμού ως υπαλλήλων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, που εποπτεύονται από αυτή, η οποία παρασχέθηκε με απόσπαση σε θέσεις της πιο πάνω Γραμματείας πριν από το διορισμό ή τη μετάταξη τους με τις διατάξεις του Β.Δ. 624/1968 και των Ν.665/1977, 1070/1980, 1400/1983, 1476/1984, 1545/1985 και 1646/1986. Ο χρόνος αυτός θεωρείται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για κάθε συνέπεια. Εισφορές, που έχουν καταβληθεί για το χρόνο που αναγνωρίζεται σε άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης μισθωτών, αποδίδονται στο Δημόσιο προσαυξημένες σύμφωνα με όσα ορίζονται στις διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων του άρθρου 1 του Ν.1405/1983. (Άρθρο 5 παρ. 6 Ν.2227/94)

Επίσης κατ` εξαίρεση η θαλάσσια προϋπηρεσία των υπαλλήλων που διορίστηκαν στην Υπηρεσία Πλοίων Δίωξης Λαθρεμπορίου του Υπουργείου Οικονομικών και μέχρι οκτώ (8) έτη. Ο χρόνος αυτός θεωρείται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για κάθε συνέπεια. (Άρθρο 2 παρ. 12 Ν.2703/99 και 3 παρ. 8 στοικ. α` Ν. 2768/99)

ιη) Η δικηγορική προϋπηρεσία μέχρι τριών (3) ετών των δικαστικών λειτουργών, παράλληλα με την ασφάλιση τους στο Ταμείο Νομικών, εφόσον έχουν υπερβεί το 55ο έτος της ηλικίας τους και έχουν συμπληρώσει εικοσαετή δικαστική υπηρεσία, ύστερα από καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένου από τους ίδιους.

Για τη συμπλήρωση της τριετίας αυτής συμπεριλαμβάνεται και αφαιρείται ο τυχόν χρόνος προσόντος διορισμού, ο οποίος λογίζεται ως συντάξιμος, σύμφωνα με την περίπτωση γ` της παραγράφου αυτής. Δικηγορική προϋπηρεσία μικρότερη των έξι μηνών, καθώς και προϋπηρεσία τους ως ασκούμενων δικηγόρων, δεν αναγνωρίζονται. Η αναγνώριση του ως άνω χρόνου προϋπηρεσίας γίνεται κατόπιν αιτήσεως του υπηρετούντος κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού δικαστικού λειτουργού, είτε κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του είτε μετά την έξοδο του από αυτή, με πράξη της αρμόδιας Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 59 του Κώδικα αυτού, με βάση πιστοποιητικό του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου.

Με την πράξη αυτή, που υπόκειται στα ένδικα μέσα που προβλέπονται στο άρθρο 66 του Κώδικα αυτού, καθορίζεται και το ποσό των οφειλόμενων εισφορών, το οποίο μπορεί να εξοφληθεί με επιλογή του ενδιαφερομένου είτε εφάπαξ με έκπτωση 10% είτε σε δόσεις ισάριθμες με τους μήνες που αναγνωρίζονται και παρακρατούνται από τις αποδοχές ή από τη σύνταξη. Εάν η αίτηση για αναγνώριση υποβληθεί κατά τη διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας του δικαστικού λειτουργού, οι εισφορές υπολογίζονται επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του χρόνου υποβολής της, εάν δε αυτή υποβληθεί μετά την αποχώρηση του από την Υπηρεσία επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του χρόνου εξόδου του από αυτή. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για την αναγνώριση του ανωτέρω χρόνου ως χρόνου ασφάλισης από τα Ταμεία Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας."

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 άρθρ.3 Ν.3660/2008,ΦΕΚ Α 78/7.5.2008.

---

3 .Σαν συντάξιμη πραγματική υπηρεσία που προσμετράται στην υπηρεσία της παρ. 4 του άρθρου 11 του κώδικα αυτού, εφόσον συμπληρώθηκε τέτοια πλήρης πενταετής πραγματική, λογίζεται: (Άρθρο 3 παρ. 3 Ν.340/76)

α) Η υπηρεσία που πραγματικά παρασχέθηκε στην Αγροφυλακή πριν από την ισχύ του Ν.Δ. 4523 /1966 με την ιδιότητα του αρχιφύλακα και τακτικού αγροφύλακα και διανύθηκε όταν ίσχυαν το Ν. Δ. 3030/1954 ή οι νόμοι 3394/1927, 4491/1920, 5274/1931 και ο Α.Ν. 1010/1937.

β) Η υπηρεσία που παρασχέθηκε με την ιδιότητα του προσωρινού ή αναπληρωτή αγροφύλακα ή ειδικού εισπράκτορα Αγροφυλακής όταν ίσχυαν τα νομοθετήματα που ορίζονται στην προηγούμενη περίπτωση α΄. Από το χρόνο υπηρεσίας ως ειδικού εισπράκτορα προσμετράται χρόνος μιας μόνο πενταετίας.

γ) Η πραγματική δημόσια υπηρεσία.

δ) Κάθε άλλη προϋπηρεσία που αναγνωρίζεται σαν τέτοια σύμφωνα με τις διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις και με τους περιορισμούς που αναφέρονται σ' αυτές.

4 . Όλη η προγενέστερη υπηρεσία δημόσιου υπαλλήλου ως τακτικού ή έκτακτου ή δόκιμου ή με σύμβαση υπαλλήλου σε νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση λογίζεται σαν συντάξιμη από το Δημόσιο και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του.

Όλη η προγενέστερη υπηρεσία υπαλλήλου Ν.Π.Δ.Δ. ως τακτικού ή έκτακτου ή με σύμβαση υπαλλήλου στο Δημόσιο με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση λογίζεται σαν συντάξιμη από το Ν.Π.Δ.Δ. ή τον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, ο οποίος βαρύνεται σύμφωνα με το νόμο με τη συνταξιοδότηση του υπαλλήλου και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του. Οι υπηρεσίες των προηγούμενων εδαφίων δεν μπορούν να λογισθούν σαν συντάξιμες πριν από τη συμπλήρωση πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας τακτικού υπαλλήλου στην τελευταία υπηρεσία, εκτός από τις περιπτώσεις θανάτου ή απόλυσης για κατάργηση θέσης ή αναστολής των συνταγματικών διατάξεων για την ισοβιότητα και μονιμότητα των υπαλλήλων.

Όπου η συνταξιοδοτική νομοθεσία, που ισχύει, προβλέπει για την προσμέτρηση προϋπηρεσίας στο Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. χρόνο υπηρεσίας τακτικού υπαλλήλου στην τελευταία υπηρεσία μικρότερο από μία πενταετία, οι παραπάνω υπηρεσίες μπορούν να λογισθούν σαν συντάξιμες όταν συμπληρωθεί ο μικρότερος αυτός χρόνος.

Επίσης οι υπηρεσίες αυτές δεν μπορούν να λογισθούν σαν συντάξιμες εφόσον παρασχέθηκαν όχι κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα και με το πλήρες ωράριο εργασίας που ορίζεται από το νόμο για κάθε περίπτωση.

Ειδικές προϋποθέσεις και περιορισμοί που προβλέπονται από τη συνταξιοδοτική νομοθεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. ή ασφαλιστικού οργανισμού κύριας ασφάλισης, που φέρουν το βάρος της συντάξεως, και οι οποίοι αναφέρονται στην αναγνώριση προϋπηρεσιών εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν είναι αντίθετοι με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής.

Η προϋπηρεσία που αναγνωρίζεται σαν συντάξιμη με τις διατάξεις αυτής της παραγράφου, βαρύνει το Δημόσιο, αν ο υπάλληλος εξήλθε οριστικά από την ενεργό υπηρεσία από θέση που παρέχει δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο, και τον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό αν ο υπάλληλος εξήλθε οριστικώς από την ενεργό υπηρεσία από θέση υπαλλήλου Ν.Π.Δ.Δ.

Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου στον όρο Ν.Π.Δ.Δ. περιλαμβάνονται και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στην έννοια του όρου "δημόσιος υπάλληλος" περιλαμβάνεται και ο στρατιωτικός.

Από την έναρξη της ισχύος του Ν.955/1979 (21-8-79) οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη αντίκειται στις διατάξεις αυτής της παραγράφου καταργείται, διατηρούνται όμως οι διατάξεις του Ν.Δ. 164/1973 κατά το μέρος που αυτές αφορούν την αναγνώριση προϋπηρεσιών υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ.

Δικαιώματα σύνταξης, που έχουν αναγνωρισθεί σε συνταξιούχους μέχρι την ισχύ του Ν.955/79 με βάση τις διατάξεις που καταργήθηκαν με αυτόν, δεν θίγονται.

Οι οικονομικές εκκρεμότητες, που υπάρχουν από την εφαρμογή του Ν.Δ. 164/73, είτε μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων και του Δημοσίου, είτε μεταξύ αυτών και των υπαλλήλων που υπάγονται στις διατάξεις του παραπάνω Ν.Δ/τος και αυτής της παραγράφου, καταργούνται και δεν επιστρέφονται τα χρηματικά ποσά που καταβλήθηκαν ούτε αναζητούνται εκείνα που οφείλονται. (Άρθρο 6 Ν.955/79)

Η προϋπηρεσία ως ιεροφαλτών ιερών ναών και ιεροκηρύκων ιερών Μητροπόλεων αναγνωρίζεται ως συντάξιμη, εφόσον υπάρχει διορισμός από το αρμόδιο όργανο, παρασχέθηκε κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα και αποδεικνύεται από πιστοποιητικό του οικείου ασφαλιστικού φορέα, εκτός αν αποδεικνύεται με πιστοποιητικό του ίδιου ασφαλιστικού φορέα, ότι κατά το χρόνο που παρασχέθηκε η υπηρεσία δεν είχε επεκταθεί στην περιοχή η αρμοδιότητα του για ασφάλιση των εργαζομένων. (Άρθρο 3 παρ. 8 Ν.2320/95).

5. Σε κάθε περίπτωση αναγνώρισης συντάξιμου χρόνου κάποιας προϋπηρεσίας σύμφωνα με το άρθρο αυτό υπολογίζεται σαν συντάξιμος μόνο ο χρόνος που διανύθηκε μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας, με εξαίρεση τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην περίπτ. β` της παρ. 1 εκείνων που στη συνέχεια μονιμοποιήθηκαν σε υπηρεσία του ίδιου Υπουργείου, οι οποίες υπολογίζονται σαν συντάξιμες μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους.(Άρθρο 12 παρ. 1 περ. β` Α. Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 7 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57 σε συνδ. με άρθρ. 13 παρ. 3 εδ.πρώτο Ν.Δ. 3768/57).

6. Οι πολιτικοί συνταξιούχοι γενικά που υπηρέτησαν στις τάξεις του στρατεύματος, της χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων σε εμπόλεμη περίοδο ή σε κατάσταση επιστράτευσης, μετά την απομάκρυνση τους από την πολιτική υπηρεσία έχουν το δικαίωμα να προσμετρήσουν στη συντάξιμη υπηρεσία τους το χρόνο της μεταγενέστερης αυτής υπηρεσίας.(Άρθρο 12 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

7. Ο χρόνος υπηρεσίας των συνταξιούχων του Δημοσίου, που είχαν απομακρυνθεί από την υπηρεσία και προσλήφθηκαν σε δημόσια θέση ως μη μόνιμοι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, συνυπολογίζεται στο χρόνο της προγενέστερης συντάξιμης υπηρεσίας τους που λήφθηκε υπόψη για τη συνταξιοδότηση τους.

Σε περίπτωση εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου ο χρόνος που συνυπολογίζεται δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από μία πενταετία και η σύνταξη κανονίζεται με βάση το μισθό του βαθμού που έφερε ο υπάλληλος κατά την έξοδο του από την υπηρεσία ως μόνιμος.

Η παραπάνω υπηρεσία δεν μπορεί να συνυπολογισθεί εφόσον παρασχέθηκε μετά τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας ή τριακονταπενταετούς πραγματικής και συντάξιμης υπηρεσίας ή αν κατά τη διάρκεια της ο υπάλληλος ελάμβανε σύνταξη από το Δημόσιο. (Άρθρο 7 Ν.698/77)

8. Οι διατάξεις των παραγράφων 6,7 και 8 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και για τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο αυτό. (Άρθρο 12 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

9. Όλες οι συντάξιμες υπηρεσίες που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους λογίζονται σαν πραγματικές με την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού.(Άρθρο 12 παρ. 4 Α. Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ.μόνο Ν. 2349/53)

---

10 . Επίσης, υπολογίζεται ως συντάξιμος ύστερα από συμπληρωματική εισφορά και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου, ο χρόνος της προηγούμενης απασχόλησης του σε τομείς έξω από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ. για τον οποίο ήταν ασφαλισμένος σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, καθώς και ο χρόνος απασχόλησης στην αλλοδαπή γενικά για τον οποίο μεταφέρονται οι ασφαλιστικές εισφορές σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης της Χώρας ή αναγνωρίζεται ο χρόνος αυτός ως χρόνος ασφάλισης στον οργανισμό αυτό με βάση Ειδικές διατάξεις. Ο χρόνος αυτός δε λαμβάνεται υπόψη αν έγινε ανάληψη εισφορών ή χορήγηση από τον ασφαλιστικό οργανισμό εφάπαξ παροχής αντί σύνταξης, ή αν χρησιμοποιήθηκε για συνταξιοδοτικούς σκοπούς. Αν από τη νομοθεσία του οικείου φορέα προβλέπεται δυνατότητα επιστροφής των εισφορών αυτών ή της εφάπαξ παροχής, με σκοπό την αναγνώριση του χρόνου ως συντάξιμου, ο χρόνος αυτός υπολογίζεται εφόσον γίνει η επιστροφή. Χρόνος ασφάλισης στον ΟΓΑ δε λαμβάνεται υπόψη.

Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, στις περιπτώσεις όπου ο χρόνος ασφάλισης υπολογίζεται σε ημέρες, ως ένα έτος λογίζονται τριακόσιες ημέρες και ως ένας μήνας λογίζονται είκοσι πέντε ημέρες.

Η αναγνώριση του παραπάνω χρόνου μπορεί να γίνει είτε κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του υπαλλήλου, είτε μετά την έξοδο του από αυτήν, ύστερα από αίτηση του.

Η αναγνώριση γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 66 του παρόντος με βάση πιστοποιητικό του οικείου ασφαλιστικού φορέα που εκδίδεται από τα στοιχεία που τηρεί ή αν δεν υπάρχουν τέτοια στοιχεία, με βάση το ασφαλιστικό βιβλιário που τυχόν κρατεί ο ασφαλισμένος από το οποίο να προκύπτει η ασφάλιση και η εισφορά που καταβλήθηκε.

Με την πράξη αυτή, που υπόκειται στα ένδικα μέσα που προβλέπονται από το ίδιο άρθρο, καθορίζεται και το ποσό της συμπληρωματικής εισφοράς. Γ αυτούς που εξέρχονται από την υπηρεσία ή για τους συνταξιούχους η αναγνώριση του χρόνου και το ποσό της εισφοράς γίνεται με την πράξη κανονισμού ή αύξησης της σύνταξης.

Η συμπληρωματική εισφορά καταβάλλεται στο δημόσιο είτε κατά τη διάρκεια του χρόνου που υπηρετεί ο υπάλληλος, είτε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία και καθορίζεται σε ποσοστό 7% επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του (βασικός μισθός, επίδομα χρόνου υπηρεσίας και επίδομα ευδόκιμης παρομονής όπου καταβάλλεται), εφόσον πρόκειται για ενεργεία υπάλληλο, ή των αποδοχών με βάση τις οποίες κανονίστηκε η σύνταξη του, εφόσον πρόκειται για συνταξιούχο, όπως οι αποδοχές αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης αναγνώρισης του παραπάνω χρόνου και για χρονικό διάστημα ίσο με τον αναγνωριζόμενο χρόνο. Το ποσό της εισφοράς μπορεί να εξοφληθεί με επιλογή του ενδιαφερομένου, είτε εφάπαξ, είτε με μηνιαίες δόσεις, που παρακρατούνται από τις αποδοχές ή τη σύνταξη του και των οποίων ο αριθμός δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των μηνών που αναγνωρίζονται.

Αν η αναγνώριση γίνει μετά τη συνταξιοδότηση του υπαλλήλου το ποσό των μηνιαίων κρατήσεων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τα ΥΛ της κατά τα ανωτέρω υπολογιζόμενης μηνιαίας δόσης.

Στην περίπτωση αυτή ο αριθμός των μηνών, κατά τους οποίους θα γίνει η κράτηση από τη σύνταξη, επιμηκύνεται ανάλογα.

Αν ο υπάλληλος που είναι στην ενέργεια ή ο συνταξιούχος πεθάνει πριν από την ολοσχερή εξόφληση της εισφοράς, οι μηνιαίες δόσεις που υπολείπονται παρακρατούνται από τη σύνταξη των προσώπων στα οποία μεταβιβάζεται η σύνταξη σύμφωνα με τα παραπάνω. Αν η καταβολή της σύνταξης διακοπεί για οποιονδήποτε λόγο παύει η καταβολή των συμπληρωματικών εισφορών και αρχίζει πάλι όταν ξαναρχίσει η καταβολή της σύνταξης.

Σε όσους καταβάλουν το ποσό της συμπληρωματικής εισφοράς εφάπαξ παρέχεται έκπτωση 10% στο ποσό αυτό. Οι ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη και ασφαλισμένου) που έχουν καταβληθεί στον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης για το χρόνο που

αναγνωρίζεται, αποδίδονται εφάπαξ στο Δημόσιο μέσα σ' ένα εξάμηνο από την ημερομηνία που θα γίνουν απαιτητές με προσαύξηση 8% για κάθε χρόνο που πέρασε από τη διακοπή της ασφάλισης σ' αυτόν μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση του χρόνου από το Δημόσιο. Αντί για την απόδοση των εισφορών στο Δημόσιο μπορεί να γίνεται και συμφηφισμός του ποσού τους με τυχόν οφειλές του Δημοσίου στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς ή παρακράτηση από το ποσό με το οποίο τυχόν επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. (Άρθρο 1 Ν.1405/83,όπως αντικ. με άρθρ.5 παρ. 5 Ν.2227/94)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.14 άρθρ.1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

11 . Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και για υπαλλήλους οι οποίοι, πριν διορισθούν στο Δημόσιο, είχαν απασχοληθεί στον ιδιωτικό τομέα και ασφαλιστεί σε ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης στους οποίους συνεχίζουν ή συνέχισαν για ορισμένο χρόνο την ασφάλιση τους και μετά την ημερομηνία διορισμού τους στη δημόσια υπηρεσία. Ο παραπάνω χρόνος που αναγνωρίζεται από το Δημόσιο παύει να θεωρείται χρόνος ασφάλισης στον Οργανισμό που διανύθηκε.(Άρθρο 32 παρ. 1 Ν.1654/86)

12 . Οι υπάλληλοι του Κ.Ε.Π.Ε. με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, που είχαν συνάψει αρχικά συμβάσεις μίσθωσης έργου αλλά στην πραγματικότητα παρείχαν εξαρτημένη εργασία και στη συνέχεια προσλήφθηκαν με σύμβαση τέτοιας εργασίας, δικαιούνται να ζητήσουν από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο του ΚΕ.Π.Ε. την αναγνώριση του πιο πάνω χρόνου συμβάσεων έργου σαν ο χρόνος αυτός να διανύθηκε σε υπηρεσία με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου. Ο χρόνος αυτός που αναγνωρίζεται είναι συντάξιμος και ισχύει για όλες τις συνέπειες εκτός από τη λήψη αποδοχών αναδρομικά. (Άρθρο 23 Ν.1694/86)

Επίσης λογίζεται συντάξιμος και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου ο χρόνος παροχής υπηρεσίας με σύμβαση μίσθωσης έργου ή με ανάθεση εργασίας κατ' αποκοπή, εφόσον οι υπηρεσίες αυτές έχουν χαρακτηριστεί με διάταξη νόμου ή με δικαστική απόφαση ότι διανύθηκαν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (εξαρτημένης) ή εφόσον σύμφωνα με τα υπηρεσιακά έγγραφα συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) απασχόληση κατά το συνηθισμένο δημοσιοϋπαλληλικό ωράριο.
- β) παροχή εργασίας στο χώρο της δημόσιας υπηρεσίας και με την άμεση εποπτεία της και
- γ) αμοιβή ανάλογη με αυτών που προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου. (Άρθρο 8 παρ. 6 Ν.1813/88)

13. Η υπηρεσία ως εκπαιδευτικών στην ιδιωτική εκπαίδευση όσων μονιμοποιούνται με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 6 του Ν.1600/1988 λογίζεται σαν πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

(Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1800/88)

14. Λογίζεται συντάξιμη και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία των ιατρών που αναφέρονται στις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 1:(Άρθρο 37 παρ. 1 Ν.1813/88)

α) Κάθε υπηρεσία που λογίζεται συντάξιμη για όλους τους άλλους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους. Ειδικά από τις υπηρεσίες των παρ. 10 και 11 του άρθρου αυτού αναγνωρίζεται υπηρεσία μέχρι πέντε έτη και για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης για όσους αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας και δε θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από τις άλλες συντάξιμες υπηρεσίες τους.

β) Ο χρόνος που απαιτείται ως προσόν διορισμού (ειδικότητας και άσκησης ειδικότητας) και μέχρι δέκα έτη και

γ) Ο χρόνος προγενέστερης υπηρεσίας σε νοσοκομειακές μονάδες που λειτουργούσαν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ως υπηρεσίες Ν.Π.Ι.Δ και έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του Ν.Δ. 2592/1953.

15. Για τους εκπαιδευτικούς λειτουργούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που αποχωρούν από την υπηρεσία και δε συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, συμπληρώνουν όμως τα όρια ηλικίας για συνταξιοδότηση που προβλέπονται σε κάθε μία περίπτωση για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, αναγνωρίζεται σαν συντάξιμος από το Δημόσιο ο πέρα από την πρώτη τριετία χρόνος αναμονής τους στην επετηρίδα. Ο χρόνος αυτός που αναγνωρίζεται σαν συντάξιμος ορίζεται σε ένα έτος για κάθε τριετία αναμονής στην Επετηρίδα.

Για την αναγνώριση σαν συντάξιμου του παραπάνω χρόνου καταβάλλεται η κράτηση που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 59 του κώδικα αυτού.

16. Λογίζεται συντάξιμος και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου, ο χρόνος της εργασίας που παρασχέθηκε ύστερα από διαταγή επίταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4442/1929 . (Άρθρο 3 παρ. 5 Ν.2768/99)

17. Ειδικά για τους εκπαιδευτικούς λειτουργούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν διορισθεί με βάση την επετηρίδα και απολύονται από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2003 και εφεξής, λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας που προβλέπεται από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 156 του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α) και δεν συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος από το Δημόσιο και χρόνος αναμονής διορισμού μέχρι πέντε έτη και μέχρι τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Ο χρόνος αυτός που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος ορίζεται σε ένα έτος για όσους εξέλθουν από την υπηρεσία το έτος 2003, αυξανόμενος κατά ένα έτος για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησης του υπαλλήλου και μέχρι πέντε έτη για όσους εξέλθουν από την υπηρεσία το έτος 2007 και μετά και για την αναγνώριση του καταβάλλονται από τους ίδιους οι ασφαλιστικές εισφορές που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα αυτού.

Άρθρο 13 **Περιορισμοί στην προσμέτρηση**

1 . Οι υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου 12 δεν μπορούν να λογισθούν σαν συντάξιμες πριν από τη συμπλήρωση πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας που έχει όλους τους όρους του άρθρου 11, εκτός από τις περιπτώσεις θανάτου στην τελευταία αυτή υπηρεσία ή απόλυσης λόγω κατάργησης θέσης ή αναστολής των Συνταγματικών διατάξεων για την ισοβιότητα και μονιμότητα των υπαλλήλων ή αν πρόκειται για την υπηρεσία της περίπτ. α' της παρ.1 του προηγούμενου άρθρου.(Άρθρο 5 παρ. 3 Ν.3075/02)

Εξαιρετικά το προσωπικό που διορίζεται σε μόνιμες θέσεις του Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1476/1984, τα άρθρα 13 και 14 του Ν.1540/1985, εκτός από το "Θεραπευτήριο Ευαγγελισμός Αθηνών", και το άρθρο 38 του Ν.1545/1985, μπορεί ν` αναγνωρίσει και προσμετρήσει σαν συντάξιμες τις προϋπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου και πριν τη συμπλήρωση της πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον ο υπάλληλος έχει συμπληρώσει δεκαετή τουλάχιστον συνεχή ή με διακοπές υπηρεσία στο Δημόσιο ως έκτακτος ή με σύμβαση υπάλληλος με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο ή με ποσοστό μέχρι το διορισμό του στη μόνιμη θέση. (Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.1583/85)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και για το μη ιατρικό προσωπικό του πρώην "Θεραπευτηρίου Ευαγγελισμός Αθηνών" που διορίζεται σε μόνιμες θέσεις σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν.1540/1985, όπως ερμηνεύθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 27 του Ν.1579/1985. Η υπηρεσία του προσωπικού αυτού στο Θεραπευτήριο καθώς και του μόνιμου προσωπικού των

λοιπών νοσηλευτικών ιδρυμάτων, που λειτουργούσαν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 2592/1953 η οποία διανύθηκε στα ιδρύματα πριν από την υπαγωγή τους στο Ν.Δ. αυτό λογίζεται συντάξιμη με τις προϋποθέσεις της παρ. 5 του άρθρου 11 του παρόντος. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.1803/88)

Η προσμέτρηση της υπηρεσίας της περίπτ. μη γίνεται μόλις συμπληρωθεί έτος πραγματικής υπηρεσίας στην ημεδαπή, εκτός από την περίπτωση θανάτου στην υπηρεσία, οπότε μπορεί να προσμετρηθεί οποτεδήποτε. (Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.978/79, όπως αντικ. με άρθρ.1 παρ. 2 Ν.1379/83)

Επίσης κατ'εξαιρεση, το εκπαιδευτικό προσωπικό που μονιμοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1600/1986 μπορεί να αναγνωρίσει και να προσμετρήσει σαν συντάξιμες τις υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου και πριν από τη συμπλήρωση της πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας του εδαφίου, στις περιπτώσεις απόλυσης λόγω σωματικής ανικανότητας, ορίου ηλικίας, τριακονταπενταετίας ή συμπλήρωσης δεκαετούς τουλάχιστον υπηρεσίας στο δημόσιο ως τακτικού ή έκτακτου ή με σύμβαση με μηνιαίο μισθό μέχρι τη μονιμοποίηση του. Δημόσιος υπάλληλος που έχει αναγνωρισμένο δικαίωμα σε σύνταξη και διορίζεται σε θέση Διδακτικού - Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) ή σε θέση Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) θεμελιώνει δικαίωμα σε σύνταξη από τη νέα θέση, εφόσον συμπληρώσει πλήρη πενταετή πραγματική υπηρεσία στη θέση αυτή. Σε περίπτωση που δε συμπληρωθεί ο χρόνος που απαιτείται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ο χρόνος υπηρεσίας στις παραπάνω θέσεις, εφόσον έχει ανασταλεί η καταβολή της σύνταξης, προσυαξάνει το συντάξιμο χρόνο και η σύνταξη ανακαθορίζεται από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης. (Άρθρο 1 παρ. 3 Ν.1800/88 και 2 παρ. 13 Ν.2703/99)

2. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να προσμετρηθεί σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο χρόνος μεγαλύτερος από μία δεκαετία, με εξαίρεση:

α) τις περιπτώσεις α', β', γ', στ', ζ', ιβ', ιε', μδ' και μστ' της παρ. 1, θ', ια', και ιβ' της παρ. 2, καθώς και τις προϋπηρεσίες σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και την Αγροφυλακή από τις οποίες ο χρόνος προσμετράται απεριόριστα, με επιφύλαξη και των διατάξεων του τρίτου εδαφίου της περίπτ. γ' και της περίπτ. ιδ' της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 13 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. και συμπλ. με τα άρθρ. 5 παρ. 3 Ν.Δ. 2704/53, 2 Ν.Δ. 1129/72 και 7 παρ. 5 Ν. 955/79 σε συνδ. με άρθρ. μόνο Ν. 339/68 και 1 παρ. 1 ν.δ. 89/1969)

β) την περίπτ. μη' της παρ. 1 από την οποία ο χρόνος προσμετράται μέχρι μία εικοσαετία. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.978/790)

γ) την παρ. 10 του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.1405/83)

δ) την παρ. 13 του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 1 παρ. 4 Ν.1800/88)

ε) την περ. γ' της παρ. 14 του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 37 παρ. 2 Ν.1813/880)

3. Ο χρόνος που υπολογίζεται σαν συντάξιμος σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 12 δεν προσμετράται πριν ο υπάλληλος θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με βάση την άλλη υπηρεσία του. Κατ'εξαιρεση λαμβάνεται υπόψη και για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος αν ο υπάλληλος έχει συμπληρώσει το 56ο έτος της ηλικίας του και εικοσαετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, στην οποία δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος αυτός. Αν ο υπάλληλος εξέλθει από την υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση του 56ου έτους της ηλικίας του, η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται με τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.1405/83, όπως συμπλ. με τα άρθρ. 5 παρ. 3 Ν.1976/91)

4. Για το συντάξιμο κάθε υπηρεσίας από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 12 η οποία έχει διανυθεί σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ασφάλιση για σύνταξη σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης της χώρας αυτής, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των Κοινοτικών Κανονισμών για την Κοινωνική Ασφάλιση.

Άρθρο 14 **Έναρξη - τερματισμός - απόδειξη υπηρεσίας**

1. Η υπηρεσία υπολογίζεται από την ημερομηνία δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της πράξης διορισμού του υπαλλήλου, εφόσον ανέλαβε υπηρεσία μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία αυτή, ή από την ημερομηνία ανάληψης υπηρεσίας, εφόσον αυτή πραγματοποιήθηκε μετά την πάροδο ενός (1) μηνός από την ημερομηνία δημοσίευσης του διορισμού, μέχρι τη χρονολογία δημοσίευσης στην παραπάνω Εφημερίδα της απόλυσης ή της αποδοχής της παραίτησης ή μέχρι την ημέρα θανάτου του υπαλλήλου.

Αν παρασχέθηκε υπηρεσία και μετά την παραπάνω χρονολογία δημοσίευσης η υπηρεσία υπολογίζεται μέχρι την ημερομηνία κοινοποίησης των παραπάνω πράξεων και σε κάθε περίπτωση όχι πέρα από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευση αυτή. Σε περίπτωση απόλυσης για νόσο που δεν επιδέχεται θεραπεία, η συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου, εφόσον δε ρυθμίζεται από το προηγούμενο εδάφιο, τερματίζεται με την πάροδο διμήνου από τη λήξη της τελευταίας αναρρωτικής άδειας, που έλαβε πριν από τη γνωμάτευση της οικείας Υγειονομικής Επιτροπής ή της διαθεσιμότητας και σε περίπτωση που εξακολουθεί να εργάζεται, με την πάροδο διμήνου από τη γνωμάτευση της προαναφερόμενης Υγειονομικής Επιτροπής, ανεξάρτητα από το χρόνο κοινοποίησης της απόλυσης ή την τυχόν προσφορά υπηρεσίας και την καταβολή μισθού πέρα από το δίμηνο.(Άρθρο 14 παρ. 1 Α.Ν.1854/51,όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν. 1813 /88 και 2 παρ. 14Ν. 2703/99, όπως αντικ. με άρθρο 3 παρ. 3 του Ν.3408/05)

Κατ'εξαίρεση ο χρόνος υπηρεσίας στα ερευνητικά κέντρα των Ένοπλων Δυνάμεων λογίζεται σαν συντάξιμος από την ημερομηνία ανάληψης υπηρεσίας, έστω και αν η πράξη διορισμού δημοσιεύθηκε μετά την ημερομηνία αυτή.(Άρθρο 2 παρ. 15 Ν.2703/99)

2. Κατά τη συνάθροιση του συντάξιμου χρόνου το χρονικό διάστημα που είναι μικρότερο από 12 μήνες λογίζεται σαν ολόκληρο έτος αν είναι τουλάχιστον ίσο με έξι μήνες. Αυτό εφαρμόζεται στον υπολογισμό τόσο της πραγματικής όσο και της πλασματικής υπηρεσίας.(Άρθρο 14 παρ. 2 Α. Ν.1854/51)

3. Ο καθορισμός της συντάξιμης υπηρεσίας πολιτικών υπαλλήλων και στρατιωτικών, που προβλέπεται από τους νόμους που ισχύουν, γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 66 παρ. 1 και 2 αυτού του Κώδικα, όταν αυτοί είναι στην υπηρεσία. Με την ίδια διαδικασία καθορίζεται και αν προϋπηρεσία υπαλλήλου ή στρατιωτικού που είναι στην ενέργεια, υπολογίζεται σαν συντάξιμη στις περιπτώσεις που γεννιούνται αμφιβολίες για το θέμα αυτό σχετικά με τον υπολογισμό του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας.(Άρθρο 3 παρ. 2 Α.Ν.599/68)

4. Σε περίπτωση που υπάρχει αδυναμία για την έγγραφη απόδειξη από επίσημα στοιχεία οποιασδήποτε συντάξιμης, σύμφωνα με το νόμο, υπηρεσίας, το τμήμα που δεν μπορεί να αποδειχθεί από επίσημα στοιχεία προσδιορίζεται με πράξη Επιτροπής η οποία αποτελείται από το Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Μισθών και Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ως Πρόεδρο, που αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο Προϊστάμενο Διεύθυνσης των Διευθύνσεων Συντάξεων της ίδιας Γενικής Διεύθυνσης και από δύο Προϊστάμενους Διευθύνσεων των Διευθύνσεων Συντάξεων ως μέλη που αναπληρώνονται από ισάριθμους Προϊστάμενους Διευθύνσεων ή Τμημάτων των Διευθύνσεων Συντάξεων της παραπάνω Γενικής Διεύθυνσης. Η διαδικασία της παραγράφου αυτής τηρείται εφόσον η υπαλληλική ή στρατιωτική ιδιότητα εκείνου που ζητά την αναγνώριση αποδεικνύεται κατ' αρχήν από επίσημα έγγραφα (αρχή έγγραφης απόδειξης) κατά ένα οποιοδήποτε χρονικό σημείο του επικαλούμενου συνολικού χρονικού διαστήματος και με την προϋπόθεση ότι υπάρχει έγγραφο διορισμού ή σύμβαση εργασίας ή ασφαλιστική κάλυψη.

Η κρίση για το αν τα έγγραφα που προσάγονται πρέπει να θεωρηθούν σαν επίσημα στοιχεία ανήκει σε κάθε περίπτωση στην παραπάνω Επιτροπή ή στο Ελεγκτικό Συνέδριο αν ασκηθεί έφεση σύμφωνα με αυτά που ορίζονται παρακάτω.

Κατ' εξαίρεση αν πρόκειται για υπηρεσία που διανύθηκε έξω από το Κράτος, η ύπαρξη της υπαλληλικής ιδιότητας τεκμαίρεται εφόσον αυτός που ζητά την αναγνώριση διορίστηκε ως τακτικός δημόσιος υπάλληλος ή κατατάχθηκε ως μόνιμος στρατιωτικός και συμπλήρωσε ύστερα από αυτά διετή πλήρη πραγματική ή στρατιωτική υπηρεσία. Η συμπλήρωση της διετίας δεν απαιτείται γι' αυτόν που έπαθε όταν ήταν στην ενεργό υπηρεσία.

Η πράξη που εκδίδεται από την παραπάνω Επιτροπή είναι υποχρεωτική, υπόκειται όμως σε αναθεώρηση στην ίδια Επιτροπή, η οποία ασκείται μέσα σε έξι μήνες από την έκδοση της από τον Υπουργό Οικονομικών ή από την κοινοποίηση της από τον ενδιαφερόμενο. (Άρθρο 14 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51, όπως ισχύει μετά το άρθρο 4 παρ. 1-13 Α.Ν. 599/68, σε συνδ. με τα άρθρ. 63 και 230 Π.Δ. 636/77, και τα άρθρα 8 παρ. 3 Ν.2592/98 και 2 παρ. 16 Ν. 2703/99)

Η αίτηση για αναγνώριση υπηρεσίας που δεν αποδεικνύεται από επίσημα στοιχεία υποβάλλεται είτε κατά τη διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού είτε μετά την έξοδο του από αυτή, σε προθεσμία πέντε ετών από την απομάκρυνση του ή από την κοινοποίηση σε αυτόν της πράξης ή της απόφασης με την οποία δεν προσμετρήθηκε ως συντάξιμος η υπηρεσία της οποίας ζητά την αναγνώριση.

Κατά των παραπάνω πράξεων επιτρέπεται η άσκηση του ένδικου μέσου της έφεσης ενώπιον του οικείου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είτε από τον Υπουργό Οικονομικών είτε από τον ενδιαφερόμενο μέσα σε προθεσμία ενός έτους από την έκδοση της πράξης για τον πρώτο και από την κοινοποίηση της για το δεύτερο. Για την άσκηση, συζήτηση και εκδίκαση της παραπάνω έφεσης, καθώς και για τα ένδικα μέσα για την απόφαση που εκδίδεται σχετικά με την έφεση, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις που ισχύουν για τον Οργανισμό του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Μετά την άσκηση έφεσης τελειώνει η δικαιοδοσία της πιο πάνω Επιτροπής. Η ίδια Επιτροπή ή, αν ασκηθεί έφεση, το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορούν να χρησιμοποιήσουν με την ελεύθερη κρίση τους όλα τα αποδεικτικά μέσα, δηλαδή έγγραφα, μάρτυρες, όρκο, πραγματογνωμοσύνη, αυτοψία και ομολογία για να μορφώσουν πεποίθηση. ΓΓαυτό μπορούν να ζητούν από τις δημόσιες υπηρεσίες έγγραφα η να διατάζουν την προσκόμιση τέτοιων εγγράφων από τα ενδιαφερόμενα μέρη και την εξέταση μαρτύρων, την ενέργεια πραγματογνωμοσύνης ή αυτοψίας και την επιβολή όρκου σύμφωνα με τις διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας.

Οι πράξεις της Επιτροπής ή οι αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδίδονται σύμφωνα με τα παραπάνω, αποτελούν έγγραφο με την έννοια της παρ. 7 του άρθρου 66 του Κώδικα αυτού.

Οι πράξεις της Επιτροπής που προβλεπόταν από το άρθρο 10 του Α.Ν. 2414/1940, οι οποίες εκδόθηκαν μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 599/1968 είναι ισχυρές.

Η παραπάνω Επιτροπή είναι αρμόδια και για την αναγνώριση της διάρκειας οποιασδήποτε υπηρεσίας σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, εφόσον η αναγνώριση αυτή ανήκε στην αρμοδιότητα της Επιτροπής του άρθρου 10 του Α.Ν. 2414/1940, που καταργήθηκε από την ισχύ του Α.Ν. 599 /1968, καθώς και για την εκδίκαση αιτήσεων αναθεωρήσεων κατά των αποφάσεων της Επιτροπής αυτής που ασκούνται με τις σχετικές γι' αυτές διατάξεις.(Άρθρο 4 παρ. 6 Α.Ν.599/68, όπως αντικ. με άρθρο 18 παρ. 2 Ν. 1189/84 και το άρθρο 3 παρ. 2 Ν.3075/02)

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για την αναγνώριση των προϋπηρεσιών των περιπτώσεων λα και μη της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 5 παρ. 1 Ν.2512/97)

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, αρχίζουν από την κατάθεση των σχετικών δικαιολογητικών στην Υπηρεσία Συντάξεων. (Άρθρο 3 παρ.9 του Ν.3513/06)

Άρθρο 15 **Υπολογισμός Σύνταξης**

---

1. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε τόσα τριακοστά πέμπτα του μηνιαίου συντάξιμου μισθού που καθορίζεται στο άρθρο 9 όσα είναι τα έτη της πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, όπως αυτή καθορίζεται στα άρθρα 11 και 12 του κώδικα αυτού.

2. Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο προσαυξάνεται κατά 0,3 /35 για κάθε έτος πλασματικής συντάξιμης υπηρεσίας, όπως αυτή καθορίζεται στα άρθρα 11 και 12 του κώδικα αυτού.

3. Η σύνταξη που παρέχεται με τις διατάξεις που ισχύουν:

(Άρθρο 15 Α.Ν. 1854/51 όπως τροπ. με αρθρ. 9 παρ. 1 και 2 Ν.955/79 και 2 Ν.Δ. 64/1973 και αντικ. με τα άρθρ. 1 Ν.1202/81 και 4 Ν.1694/87.

α) στο τεχνικό προσωπικό του Εθνικού Τυπογραφείου και του Τμήματος Στατιστικής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας που υπάρχει στο Εθνικό Τυπογραφείο,

β) στο προσωπικό εσωτερικής φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης των γενικών, ειδικών και θεραπευτικών καταστημάτων κράτησης και των ιδρυμάτων αγωγής ανηλίκων,».

γ) στους άνδρες της Τελωνοφυλακής,

δ) στους πολιτικούς νοσοκόμους που δεν έχουν διαβαθμισθεί σε ορισμένους βαθμούς της διοικητικής ιεραρχίας,

ε) στους παιδονόμους αναμορφωτικών καταστημάτων,

στ) στο προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων που ασχολείται κατά την άσκηση της επαγγελματικής του ειδικότητας με πηγές ραδιενέργειας και ιοντίζουσες ακτινοβολίες, καθώς και σε όλο το προσωπικό της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας - Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ".

ζ) στο τεχνικό πολιτικό προσωπικό των στρατιωτικών τυπογραφείων των Ενόπλων Δυνάμεων και της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού που ασχολείται με τυπογραφικές εργασίες γενικά και

η) στο προσωπικό του κλάδου ραδιοτηλεγραφητών της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, εφόσον το προσωπικό όλων των παραπάνω περιπτώσεων έχει συμπληρώσει 20 ετών πραγματική υπηρεσία σε μία από τις θέσεις αυτές, προσαυξάνεται κατά 3/35 του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους.

(Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.1803/88)

Ειδικά για τους άνδρες της Τελωνοφυλακής, που υπηρετούσαν στο Σώμα αυτό κατά την έναρξη ισχύος του Π.Δ. 284/1988 και υπάχθηκαν στον κλάδο των τελωνειακών υπαλλήλων, η ανωτέρω προσαύξηση της σύνταξης παρέχεται ανεξάρτητα από τα έτη υπηρεσίας τους στην Τελωνοφυλακή.(Άρθρο 49 Ν.1813/88)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 6 άρθρου 1 Ν.4024/2011,ΦΕΚ Α 226/27.10.2011. Έναρξη ισχύος από 1.1.2011.

4. Η σύνταξη των τακτικών ή έκτακτων ή επικουρικών καθηγητών των πανεπιστημίων και των άλλων ισότιμων ανώτατων σχολών που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία από την 1 Σεπτεμβρίου 1968 μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 64/1973 (ΦΕΚ 143) καθώς και των μεταγενέστερα απομακρυνθέντων ή απομακρυνομένων λόγω ορίου ηλικίας ή λόγω λήξης της θητείας τους, προσαυξάνεται κατά 1,5/35 του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους.

---

5. Η σύνταξη που παρέχεται κατά τις κείμενες διατάξεις στους πολιτικούς υπαλλήλους που ανήκουν οργανικά σε δημόσιες πολιτικές υπηρεσίες και πραγματοποιούν, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, τακτικές αεροπορικές πτήσεις, εφόσον συμπληρώσουν στις υπηρεσίες αυτές δεκαπενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία και εφόσον κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους αυτής πραγματοποιήσαν τετρακόσιες πενήντα (450) τουλάχιστον ώρες πτήσης με αεροσκάφη για εκτέλεση των καθηκόντων της επαγγελματικής τους ειδικότητας, προσαυξάνεται κατά 1,5/35 του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους.

Εφόσον οι παραπάνω πραγματοποιήσαν με τις ίδιες προϋποθέσεις πτήσεις πέραν των τετρακοσίων πενήντα (450) ωρών η παρεχόμενη σύνταξη τους προσαυξάνεται ακόμη κατά 0,3/35 του συντάξιμου μισθού τους για κάθε εξήντα ώρες πτήσης και μέχρι να συμπληρωθούν συνολικά 3/35.

Για τους δικαιούχους της κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής προσαύξησης και μόνο για τη βελτίωση της, λαμβάνονται υπόψη, υπολογιζόμενες κατά τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου και οι ώρες πτήσης τις οποίες οι παραπάνω έχουν πραγματοποιήσει ως ιπτάμενοι των Ενόπλων Δυνάμεων.

Οι κατά την παράγραφο αυτή υπηρεσίες καθώς και ο τρόπος βεβαίωσης των πραγματοποιούμενων ωρών πτήσης ορίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Συγκοινωνιών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Η σύνταξη που ανήκει, κατά τις γενικές για την απονομή των πολιτικών συντάξεων διατάξεις, στους Γενικούς Επιθεωρητές Διοίκησης, Νομάρχες και Αναπληρωτές Νομάρχες προσαυξάνεται κατά 0,6/35 του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους για καθένα πλήρες έτος από τα πρώτα δέκα έτη υπηρεσίας τους στις παραπάνω θέσεις και κατά 0,2/35 για καθένα από τα επόμενα πέντε.

Η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 55 εφαρμόζεται και στην προκείμενη περίπτωση. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.Δ.4432/64 σε συνδ με το άρθρ. 1 παρ. 3 Α.Ν. 530/68 όπως συμπλ. από την παρ. 1 του άρθρ. 3 Ν.1202/81 και αντικ. με το άρθρ. 6 του Ν.1694/87.)

7. Η μηνιαία σύνταξη των προσώπων του προτελευταίου εδαφίου της περίπτ. α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά, ορίζεται στα ογδόντα τοις εκατό (80%) των αποδοχών της παρ. 2 του άρθρου 9 που λαμβάνουν κατά το χρόνο του θανάτου τους ή κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία, εφόσον εξέρχονται λόγω παραίτησης ή απολύονται για λόγους υγείας ή λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετούς πλήρους πραγματικής υπηρεσίας. (Άρθρο 19 παρ. 1 Ν.1694/87, όπως αντικ. με άρθρ. 3 παρ. 3 Ν.2227/94, 8 παρ. 2 Ν. 2592/98, 2 παρ. 17 Ν. 2703/99 και άρθρο 5, παρ. 1 Ν. 3408/05)

8. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και για το πολιτικό προσωπικό του πολεμικού ναυτικού το οποίο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της επαγγελματικής τους ειδικότητας πραγματοποιεί καταδύσεις με υποβρύχια. Στην περίπτωση αυτή για τον υπολογισμό των προσαυξήσεων λαμβάνονται υπόψη οι ώρες κατάδυσης με υποβρύχια κατ' αντιστοιχία με τις ώρες πτήσης που προβλέπονται από την παραπάνω παράγραφο, οι οποίες πρέπει να βεβαιώνονται από το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας. Για τη συμπλήρωση της δεκαπενταετίας λαμβάνεται υπόψη μόνο η υπηρεσία που παρασχέθηκε στο πολεμικό ναυτικό. (Άρθρο 1 παρ. 4 Ν.1813/88)

9. Ο χρόνος υπηρεσίας των πολιτικών υπαλλήλων των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης που υπηρετούν σε υπηρεσίες με αποστολή την επισήμανση, την περισυλλογή, την εξουδετέρωση και τη διενέργεια των αναγκαίων εργασιών για καταστροφή εκρηκτικών μηχανισμών και αυτοσχέδιων βομβών, καθώς και εκείνων που υπηρετούν σε υπηρεσίες εκκαθάρισης ναρκοπεδίων ή ναρκαλιείας λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο, ως προς τη σύνταξη τους, εφόσον για κάθε εξάμηνο συμπληρώνουν τριάντα ώρες εργασίας μέσα σε χώρους ύποπτους για ύπαρξη βομβών και εκρηκτικών μηχανισμών ή μέσα σε ναρκοπέδια.

Οι πιο πάνω ώρες βεβαιώνονται με βάση τα τηρούμενα επίσημα στοιχεία της αρμόδιας υπηρεσίας.

Η συμπλήρωση των τριάντα ωρών εργασίας δεν απαιτείται, αν η αποχή από την υπηρεσία μέχρι ένα έτος οφείλεται σε πάθηση, νοσηλεία ή αναρρωτική άδεια για νόσο ή τραύμα, που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της εκτέλεσης των ειδικών καθηκόντων του υπαλλήλου. Ο χρόνος εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης λογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας σε ύποπτους χώρους. Ο διπλασιασμός των συντάξιμου χρόνου των υπαλλήλων της παραγράφου αυτής γίνεται μόνο εφόσον συμπληρώσουν είκοσι ετών πραγματική υπηρεσία στις πιο πάνω υπηρεσίες.

Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει, αν ο υπάλληλος πεθάνει κατά τη διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας ή απολυθεί λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας ή χωρίς αίτηση ή δική του υπαιτιότητα (Άρθρο 20 Ν.1813/88)

10. α. Η μηνιαία χορηγία των νομαρχών και των προέδρων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων της παραγράφου 11 του άρθρου 1 του παρόντος συνίσταται σε τόσα εικοστά πέμπτα των μηνιαίων εξόδων παράστασης που λαμβάνουν κατά το χρόνο εξόδου τους από την υπηρεσία όσα είναι τα έτη της υπηρεσίας τους στις θέσεις αυτές. Σε κάθε περίπτωση το ποσό της μηνιαίας χορηγίας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τα ογδόντα εκατοστά (80/100) ή τα είκοσι εικοστά πέμπτα (20/25) των εξόδων παράστασης της αντίστοιχης θέσης.

β. Εφόσον τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής έχουν και χρόνο υπηρεσίας που λογίζεται συντάξιμος κατά τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, το ποσό της χορηγίας τους προσαυξάνεται με ένα εικοστό πέμπτο των μηνιαίων εξόδων παράστασης για κάθε τρία έτη συντάξιμης υπηρεσίας και σε περίπτωση που μετά την τριετία υπολείπεται χρόνος μικρότερος αυτής, κάθε πλήρες έτος παρέχει προσαύξηση ίση με τριάντα τρία τοις εκατό (33%) της προσαύξησης της πλήρους τριετίας. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής εφαρμόζονται μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων και την έκδοση αναγνωριστικής πράξης από την αρμόδια Διεύθυνση κανονισμού συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Ο χρόνος που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της χορηγίας σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν αξιοποιείται συνταξιοδοτικά -ασφαλιστικά ούτε από το Δημόσιο ούτε από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης για τη λήψη δεύτερης σύνταξης. (Άρθρο 9 παρ. 2 Ν.2703/99, άρθρο 1 παρ. 2 Ν. 3029/02 και άρθρο 2 παρ. 6 Ν.3075/02)

11. α. Το άθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων ι και ü της περίπτωσης α' της παραγράφου 16 του άρθρου 9 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.

Το κατά τα ανωτέρω υπολογιζόμενο ποσό σύνταξης των υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου επαναπροσδιορίζεται οίκοθεν, σε ποσό που προσεγγίζει την κανονισθείσα σύνταξη, όπως αυτό προκύπτει από την οίκοθεν ένταξη τους σε ανάλογο, του συνολικού χρόνου ασφάλισης, συντάξιμο μισθό της αντίστοιχης κατηγορίας υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου, όπως ο συντάξιμος αυτός μισθός ισχύει κάθε φορά.

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 9, όπου συντρέχει περίπτωση. (Άρθρο 1 παρ. 3 Ν.3029/02)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 6 άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

12. α. Ο χρόνος υπηρεσίας των ιατρών και διασωστών που απασχολούνται στην αεροδιακομιδή ασθενών του Εθνικού Κέντρου Αμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο, ως προς τη σύνταξη τους, εφόσον για κάθε εξάμηνο συμπληρώνουν 30 ώρες πτήσης και καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 59 του π.δ. 169/2007.

Οι ανωτέρω ώρες πτήσης βεβαιώνονται από το Ε.Κ.Α.Β., με βάση τα τηρούμενα επίσημα στοιχεία.

Η συμπλήρωση των 30 ωρών πτήσης δεν απαιτείται, αν η αποχή από την υπηρεσία, μέχρι ένα έτος, οφείλεται σε πάθηση, νοσηλεία ή αναρρωτική άδεια για νόσο ή τραύμα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της εκτέλεσης των ειδικών καθηκόντων των προσώπων αυτών.

β. Ο διπλασιασμός του συντάξιμου χρόνου των προσώπων της παραγράφου αυτής γίνεται μόνο εφόσον συμπληρώσουν δεκαοκταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει, αν κάποιο από τα ανωτέρω πρόσωπα πεθάνει κατά τη διάρκεια της ενεργού υπηρεσίας του ή απολυθεί λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας ή χωρίς δική του υπαιτιότητα.

γ. Οι διατάξεις της παρ. 1 εδάφιο πρώτο του άρθρου 43 του Κώδικα αυτού έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής. Για τον καθορισμό των εξαμήνων του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψη η συμπλήρωση των 30 ωρών πτήσης για κάθε εξάμηνο.

δ. Το εξάμηνο κατά το οποίο κάποιο από τα ανωτέρω πρόσωπα σκοτώθηκε ή τραυματίστηκε εξαιτίας πτήσης, ενώ τελούσε σε υπηρεσία, λογίζεται σαν πλήρες εξάμηνο ενέργειας ανεξάρτητα από το χρόνο ή τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων της περ. α' της παραγράφου αυτής.

ε. Τα εξάμηνα αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου και την 1η Ιουλίου κάθε έτους και λήγουν την 30ή Ιουνίου και 31η Δεκεμβρίου, αντίστοιχα.

στ. Οι προσαυξήσεις του άρθρου αυτού παρέχονται μόνο στην περίπτωση κανονισμού σύνταξης σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού.

ζ. Οι παραπάνω προσαυξήσεις κανονίζονται και απονέμονται μαζί με τη σύνταξη και λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξης της οικογένειας των προσώπων της παραγράφου αυτής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 άρθρ.14 Ν.3670/2008, ΦΕΚ Α 117/20.6.2008.

13. α. Η μηνιαία σύνταξη των προσώπων της παραγράφου 13 του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού, για τα πρώτα οκτώ (8) έτη υπηρεσίας, ορίζεται ίση με το 30% των ογδόντα τοις εκατό (80%) του μηνιαίου συντάξιμου μισθού της θέσης Γενικού Γραμματέα, κατά περίπτωση, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου προσαυξάνεται κατά 7,5% των 80% του μηνιαίου συντάξιμου μισθού των θέσεων αυτών για κάθε επιπλέον πλήρες έτος υπηρεσίας στις θέσεις αυτές από του ενάτου μέχρι και του δωδεκάτου έτους και κατά 4% για κάθε επιπλέον πλήρες έτος στις θέσεις αυτές πέραν του δωδεκάτου.

β. Εφόσον τα πρόσωπα της προηγούμενης περίπτωσης έχουν και χρόνο υπηρεσίας που λογίζεται συντάξιμος κατά τις διατάξεις του Κώδικα αυτού ή χρόνο υπηρεσίας τεσσάρων ετών, υπό τον όρο της εξαγοράς ως μέλη του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού Α' βαθμίδας σε ανεξάρτητα Διεθνή Ιδρύματα και Οργανισμούς στους οποίους συμμετέχει και η Ελλάδα, η αμέσως ανωτέρω σύνταξη τους προσαυξάνεται κατά τόσα τριακοστά πέμπτα ποσοστού του μηνιαίου συντάξιμου μισθού της θέσης του Γενικού Γραμματέα κατά περίπτωση, όσα τα έτη της υπηρεσίας αυτής.

γ. Σε καμία περίπτωση το ποσό της σύνταξης των προηγούμενων περιπτώσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 80% του μηνιαίου συντάξιμου μισθού της θέσης του Γενικού Γραμματέα, κατά περίπτωση, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά. (Άρθρο 10 παρ. 8 περ. β' Ν.3075/02, όπως αντικ με άρθρο 3, παρ. 1, περ.β' Ν.3408/05)

14. Οι συντάξεις των προσώπων του τελευταίου εδαφίου της παρ. 8 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού, υπολογίζονται επί των πράγματι καταβαλλόμενων συντάξιμων αποδοχών για τις οποίες έχουν παρακρατηθεί εισφορές για κύρια σύνταξη υπέρ Δημοσίου. (Άρθρο 3 παρ. 7γ του Ν.3513 /06)

Άρθρο 16

Σύνταξη παθόντων όχι από την υπηρεσία

1. Αν γίνει απόλυση για σωματική ή διανοητική ανικανότητα που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, η σύνταξη κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15, καθώς και του άρθρου 54 του παρόντος, εφόσον συντρέχει περίπτωση. (Άρθρο 16 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Εκείνος που απομακρύνεται για την παραπάνω αιτία δικαιούται χρηματικό βοήθημα ίσο με τις αποδοχές τόσων μηνών όσα τα έτη της πραγματικής του υπηρεσίας, αν δεν έχει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. (Άρθρο 16 παρ. 2 Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με το άρθρ. 2 ν.δ. 208/74 και 3 παρ. 8 Ν.2227/94)

3. Οι τακτικοί υπάλληλοι που απομακρύνονται από την υπηρεσία για οποιονδήποτε λόγο, εκτός από την παραίτηση ή το πειθαρχικό παράπτωμα, χωρίς να δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο ή σύμφωνα με το άρθρο 85 του παρόντος ή βοήθημα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δικαιούνται χρηματικό βοήθημα ίσο με τις αποδοχές τόσων μηνών όσα τα έτη της πραγματικής τους υπηρεσίας και αποκλείεται στην περίπτωση αυτή η καταβολή αποδοχών τριμήνου. (Άρθρο 11 Ν.Δ. 3768/57)

Άρθρο 17

Σύνταξη παθόντων από την υπηρεσία

1. Γι' αυτόν που έπαθε από τραύμα ή νόσημα, που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, η σύνταξη κανονίζεται με βάση το ποσοστό της ανικανότητας του και το συντάξιμο μηνιαίο μισθό που καθορίζεται στο παραπάνω άρθρο 9. Ποσοστό ανικανότητας μικρότερο από το 25% δεν παρέχει δικαίωμα για σύνταξη ανικανότητας. (Άρθρο 17 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

2. Αν η σύνταξη που προκύπτει από τα έτη της υπηρεσίας είναι μεγαλύτερη από εκείνη που αναλογεί στο ποσοστό της ανικανότητας καταβάλλεται η μεγαλύτερη αυτή σύνταξη. (Άρθρο 17 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

3. Το ποσοστό αναπηρίας των παθόντων ορίζεται από την Α.Σ.Υ. Επιτροπή σύμφωνα με τον πίνακα παθήσεων, νόσων και βλαβών του άρθρου 33 του Ν.1813/1988. (Άρθρο 17 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 34 Ν.Δ. 1813/88)

4. Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους πολιτικούς υπαλλήλους που τραυματίζονται στην υπηρεσία και απομακρύνονται από αυτή για το λόγο τούτο, καθώς και τις οικογένειες αυτών που σκοτώνονται, προσαυξάνεται κατά 20%. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν. Δ.3618/56)

Ως παθόντες με την έννοια του προηγούμενου εδαφίου θεωρούνται εκείνοι που τραυματίστηκαν ή σκοτώθηκαν σε υπηρεσία η οποία συνεπάγεται επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.Δ.3618/56)

Εκείνοι που δικαιώθηκαν πολεμική σύνταξη και παράλληλα δικαιούνται και σύνταξη με βάση την παράγραφο αυτή μπορούν να επιλέξουν μία από αυτές. (Άρθρο 1 παρ. 5 Ν.Δ.3618/56)

Άρθρο 18

1 . Η σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα ή αν συντρέχουν ένα ή και δύο τέκνα συνίσταται στα 7/10 της σύνταξης που δικαιούται ή που έχει δικαιωθεί ο σύζυγος που πέθανε και αν συντρέχουν περισσότερα από δύο τέκνα προστίθεται 1/10 για καθένα από αυτά μέχρι να συμπληρωθεί ολόκληρη η σύνταξη του συζύγου που πέθανε. (Άρθρο 18 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57 και άρθρ. 1 παρ. 11 Ν.2592/98)

Αν κάποιος από τα παιδιά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή αν κάποιος από τα άγαμα αγόρια ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του, είτε λόγω αναστολής καταβολής του, είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 2 παρ. 8 Ν.1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 6 Ν.2592/98)

Αν κάποιος από τα παιδιά όσων προσλαμβάνονται στο Δημόσιο από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του, είτε λόγω αναστολής καταβολής του, είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 1 παρ. 7 Ν.1902/90, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 6 Ν.2592/98)

2 . Σε περίπτωση που δεν υπάρχει χήρα σύζυγος ή αυτή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντη ή χάσει το δικαίωμα στη σύνταξη, αν υπάρχουν ένα ή δύο τέκνα στο χρόνο κάποιου από τα γεγονότα αυτά, η σύνταξη τους συνίσταται στα 7/10 της σύνταξης που πρέπει να απονεμηθεί ή απονεμήθηκε σ' αυτόν που πέθανε και αν υπάρχουν περισσότερα από δύο τέκνα προστίθεται ένα δέκατο για καθένα από αυτά μέχρι να συμπληρωθεί ολόκληρη η σύνταξη αυτού που πέθανε. (Άρθρο 18 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57)

Τα ορφανά τέκνα από μητέρα υπάλληλο που έχει δικαίωμα σύνταξης από δική της υπηρεσία ή πάθημα δικαιούνται το ίδιο ποσό σύνταξης με τα ορφανά τέκνα από πατέρα. (Άρθρο 18 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57 και 8 παρ. 5 Ν. 2592/98)

Αν επακολουθήσει θάνατος του πατέρα ή ανικανότητα του, που βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Επιτροπής, τα τέκνα δικαιούνται ολόκληρη τη σύνταξη τους. (Άρθρο 18 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57)

Αν κάποιος από τα παιδιά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή αν κάποιος από τα άγαμα αγόρια ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του, είτε λόγω αναστολής καταβολής του, είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 18 παρ. 1 εδ. δεύτ. Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 8 Ν.1813/88 και 8 παρ. 6 Ν. 2592/98)

Αν κάποιος από τα παιδιά όσων προσλαμβάνονται στο Δημόσιο από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του, είτε λόγω αναστολής καταβολής του, είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. Η παρ. 3 του άρθρου 53 του παρόντος εφαρμόζεται και για τις γνωματεύσεις της Α.Σ.Υ.Επιτροπής που αναφέρονται στο άρθρο αυτό. (Άρθρο 1 παρ. 7 Ν.1902/90, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 6 Ν.2592/98)

---

3. Αν υπάρχουν χήρα και τέκνα το μισό της σύνταξης ανήκει στη χήρα και το άλλο μισό στα τέκνα σε ίσες μερίδες.(Άρθρο 9 παρ. 3 Ν.Δ.3768/57)

Αν τα τέκνα ή μερικά από αυτά έχουν άλλον Επίτροπο και όχι τη μητέρα μπορεί να απαιτηθεί η χωριστή σ' αυτά καταβολή του ποσού της σύνταξης που τους ανήκει. (Άρθρο 18 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Το μερίδιο συμμετοχής της πατρικής οικογένειας που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 5 του παρόντος συνίσταται στο 1/4 της σύνταξης της χήρας συζύγου, αν δεν υπάρχουν τέκνα δικαιούχα σύνταξης, και στο 1/6 αν υπάρχουν τέτοια τέκνα.

Αν τα μέλη της πατρικής οικογένειας που έχουν δικαίωμα συμμετοχής παύσουν να υπάρχουν ή χάσουν το δικαίωμα τους στη σύνταξη, η μερίδα τους προσαυξάνει τη μερίδα της χήρας συζύγου και των τέκνων.

Το μερίδιο συμμετοχής της πατρικής οικογένειας που έχει καθορισθεί σύμφωνα με τα παραπάνω δεν επηρεάζεται από τη μεταγενέστερη απώλεια του δικαιώματος της συζύγου ή των τέκνων. (Άρθρο 18 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5. Η συμμετοχή της πατρικής οικογένειας στη σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ορίζεται στο μισό της σύνταξης της χήρας αν είχε εγερθεί αγωγή διαζυγίου μεταξύ των συζύγων και η σχετική δίκη διακόπηκε βίαια (σημ. ορθότερα "καταργήθηκε" πρόβλ. αρθρ. 604 εδ. 1 Κ.Πολ.Δικ.) λόγω θανάτου του άνδρα.(Άρθρο 18 παρ. 5 Α.Ν.1854/51)

6. Ειδικά για τον υπολογισμό της σύνταξης της χήρας συζύγου και των τέκνων των προσώπων της παραγράφου 15 του άρθρου 9 και της παραγράφου 4 του άρθρου 20 έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 2 του άρθρου 94 του Κώδικα Πολεμικών Συντάξεων.(Άρθρο 2 παρ. 1β Ν.3234/04)

Άρθρο 19 **Ποσό σύνταξης πατρικής οικογένειας**

1. Η σύνταξη του πατέρα συνίσταται στα 3/10 εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί ή είχε απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε. (Άρθρο 19 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Στο ίδιο ποσό ορίζεται η σύνταξη της μητέρας και των αδελφών. Η σύνταξη της μητέρας και των αδελφών ανήκει κατά το μισό στη μητέρα και κατά το άλλο μισό στις αδελφές σε ίσες μερίδες, με δυνατότητα να απαιτηθεί η καταβολή της σύνταξης αυτής σε κάθε μία χωριστά.

Αν κάποια από τις αδελφές αποκατασταθεί με γάμο ή παύσει να υπάρχει η μερίδα της προσαυξάνει τη μερίδα της μητέρας και των άλλων αδελφών.(Άρθρο 19 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

Για αδελφές που έχουν το δικαίωμα από υπάλληλο, ο οποίος διορίστηκε στο Δημόσιο από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά, αν αυτές αποκατασταθούν με γάμο ή παύσουν να υπάρχουν ή ενηλικιωθούν η μερίδα τους προσαυξάνει τη μερίδα της μητέρας και των άλλων αδελφών. (Άρθρο 1 παρ. 9 Ν.1902/90)

3. Αν δεν υπάρχει μητέρα ή αυτή πεθάνει ολόκληρη η σύνταξη ανήκει στις αδελφές. (Άρθρο 19 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Στην περίπτωση που και οι δύο γονείς έχουν δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 6 η σύνταξη κατανέμεται μεταξύ τους σε ίσες μερίδες. (Άρθρο 19 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

---

5 . Στην περίπτωση που στην Πατρική οικογένεια δεν υπάρχει ενήλικο αγόρι η σύνταξη της συνίσταται στα 5/10 εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί ή είχε απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε. (Άρθρο 9 παρ. 4 Ν.Δ.3768/57)

Άρθρο 20 **Υπολογισμός Σύνταξης παθόντων**

1 . Ως σύνταξη που πρέπει να απονεμηθεί στον υπάλληλο που πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας λογίζεται εκείνη που ορίζεται στα άρθρα 15 και 16. (Άρθρο 20 Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με Ν.Δ. 208/74 και αντικ. με άρθρ. 21 Ν. 1202/81 και 2 Ν1694/87 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ.8 Ν.2227/94)

2. Ως σύνταξη που απονέμεται στον υπάλληλο που πεθαίνει στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. στ. της παρ. 1 του άρθρου 1 λογίζεται αυτή που ορίζεται στην επόμενη παράγραφο μειωνόμενη κατά δύο κλιμάκια ή κατά ένα βαθμό σχετικά με την εξέλιξη που προβλέπει το τρίτο εδάφιο για υπαλλήλους που συνταξιοδοτούνται με βάση μισθό ορισμένου βαθμού.

3 . Ως σύνταξη που απονέμεται στον υπάλληλο που δολοφονείται στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της υπαλληλικής του ιδιότητας ή της άσκησης των καθηκόντων του λογίζεται αυτή που ανήκει στο κλιμάκιο ή στο βαθμό του επόμενου εδαφίου και που αντιστοιχεί σε πραγματική υπηρεσία τριάντα πέντε ετών, στην οποία συνυπολογίζεται, εφόσον συντρέχει περίπτωση, και η προσαύξηση που προβλέπεται στο άρθρο 43.

Ως κλιμάκιο ή βαθμός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη που απονέμεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο λαμβάνεται υπόψη το κλιμάκιο του κλάδου που ανήκε ή ο βαθμός που είχε και με τον οποίο έπαιρνε μισθό αυτός που δολοφονήθηκε κατά το χρόνο του θανάτου του, και από τη συμπλήρωση του χρόνου που απαιτείται για την εξέλιξη ή προαγωγή σε κάθε επόμενο κλιμάκιο ή βαθμό του κλάδου του το κλιμάκιο ή ο βαθμός που θα έπαιρνε ή θα εξελισσόταν μισθολογικά ή βαθμολογικά, αν ήταν σε ενεργό υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο του θανάτου του.

Η εξέλιξη αυτή δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να είναι ανώτερη του προκαταληκτικού κατά περίπτωση μισθολογικού κλιμακίου του κλάδου που ανήκει ή του βαθμού για τους υπαλλήλους που η σύνταξη τους κανονίζεται με βάση το μισθό ορισμένου βαθμού.

Ως αφετηρία για τον υπολογισμό του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή λαμβάνεται η χρονολογία κατά την οποία αυτός που δολοφονήθηκε απέκτησε το κλιμάκιο ή το βαθμό που έφερε και η αύξηση της σύνταξης από την παραπάνω εξέλιξη πληρώνεται από την πρώτη του επόμενου μήνα από τη συμπλήρωση του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή σε κάθε βαθμό. Η ημερομηνία αυτή καθορίζεται από το όργανο που δικαιοδοτεί ή αποφασίζει για τις συντάξεις με την πράξη ή απόφαση κανονισμού της σύνταξης.

Οι υπάλληλοι αυτής και της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1, λογίζονται για την εξέλιξη τους σύμφωνα με τα παραπάνω ως τακτικοί και ως αφετηρία για τον υπολογισμό του χρόνου που απαιτείται για την εξέλιξη σε καθένα από τα επόμενα κλιμάκια λαμβάνεται υπόψη η χρονολογία του θανάτου τους

4. Η σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί στον υπάλληλο που πεθαίνει κατά την εκτέλεση υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο ή δολοφονείται ή τραυματίζεται θανάσιμα από ένα μόνο άτομο ή ομάδα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή λόγω της ιδιότητας του ως υπαλλήλου στην ενέργεια ή σε σύνταξη, υπολογίζεται με βάση τις συντάξιμες αποδοχές του μισθού του καταληκτικού κλιμακίου ή καταληκτικού βαθμού στον οποίο θα εξελισσόταν μισθολογικά ή βαθμολογικά αυτός που πέθανε ή δολοφονήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο του θανάτου του ή της δολοφονίας και αντιστοιχούν σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία.(Άρθρο 1 παρ. 4 Ν.1977/91, όπως αντικ. από το άρθρο 2, παρ. 1γ, Ν.3234/04)

Άρθρο 21 **Θάνατος σε υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση πενταετίας**

Αν ο υπάλληλος πεθάνει στην υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση τουλάχιστον πενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, χωρίς να συντρέχουν οι όροι της περίπτ. στ` της παρ. 1 του άρθρου 1, τα πρόσωπα της οικογένειας του που αναφέρονται στα άρθρα 5 και 6 δικαιούνται, εφόσον συντρέχουν οι όροι των άρθρων αυτών, χρηματικό βοήθημα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 16 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 21 Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με άρθρ. 2 Ν.Δ. 208/74 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ.8 Ν.2227/94)

Αν ο υπάλληλος δολοφονηθεί στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της υπαλληλικής του ιδιότητας ή την ενάσκησης των καθηκόντων του, τα πρόσωπα της οικογένειας του που έχουν δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6, δε δικαιούνται και το χρηματικό βοήθημα του προηγούμενου εδαφίου. (Άρθρο 24 παρ. 1 Ν.1202/81)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ **ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ** **Άρθρο 22** **Διαδικασία αναγνώρισης σύνταξης - δικαιολογητικά**

1. Οι υπηρεσίες προσωπικού των Υπουργείων και κάθε άλλη αρχή που είναι αρμόδια για την έκδοση της διοικητικής πράξης απομάκρυνσης από την υπηρεσία υποχρεούνται, αμέσως μετά την κοινοποίηση στον τακτικό δημόσιο υπάλληλο του εγγράφου της απομάκρυνσης του και το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε ημέρες, να στέλνουν στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους: (Άρθρο 5 παρ. 1 Α.Ν.599/68)

α) Πιστοποιητικό που να εμφανίζει τις υπηρεσιακές μεταβολές του υπαλλήλου.

β) Επίσημο αντίγραφο του πιστοποιητικού Δήμου ή Κοινότητας ή της Υπηρεσίας Μητρώων του Υπουργείου Εσωτερικών που έχει κατατεθεί σ` αυτές, το οποίο να εμφανίζει το έτος γέννησης του.

Το πιστοποιητικό του προηγούμενου εδαφίου δεν απαιτείται αν το έτος γέννησης προκύπτει από το πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών του υπαλλήλου. (Άρθρο 20 παρ. 6 Ν.2084/92)

γ) Το φύλλο στρατολογικού του μητρώου που τυχόν υπάρχει στον ατομικό του φάκελο.

δ) Τα έγγραφα του φακέλου που αποδεικνύουν την παροχή κάθε άλλης υπηρεσίας, εκτός από εκείνη που βεβαιώνεται με το πιστοποιητικό, μαζί με υπεύθυνη δήλωση ότι η υπηρεσία του δε χρησίμευσε για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης ή ότι δεν καταβλήθηκε ούτε θα καταβληθεί αποζημίωση για το χρόνο αυτό.

ε) Βεβαίωση του αρμόδιου εκκαθαριστή των αποδοχών που να εμφανίζει το χρόνο λήξης της μισθοδοσίας του.

2. Στο διαβιβαστικό των δικαιολογητικών εγγράφων της προηγούμενης παραγράφου σημειώνεται η διεύθυνση κατοικίας του ενδιαφερομένου για να κοινοποιηθεί σ` αυτόν το αντίγραφο της πράξης συνταξιοδότησης που θα εκδοθεί.

Το διαβιβαστικό περιέχει και εισήγηση για τα στοιχεία συνταξιοδότησης του υπαλλήλου (χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας, συντάξιμες αποδοχές κατά το χρόνο εξόδου), καθώς και κάθε άλλη πληροφορία σχετική με την υπηρεσία, η οποία επηρεάζει το δικαίωμα του σε σύνταξη. (Άρθρο 5 παρ. 4 Α.Ν.599/68)

3. Με βάση τα παραπάνω δικαιολογητικά εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 66 η πράξη κανονισμού σύνταξης, χωρίς να αποκλείεται και η υποβολή σχετικής αίτησης από τον

ενδιαφερόμενο που υποβάλλεται και από την υπηρεσία από την οποία απομακρύνθηκε.(Άρθρο 5 παρ. 5 Α.Ν.599/68)

4. Αυτοί που απολύονται για σωματική ή διανοητική ανικανότητα, που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, υποβάλλουν και επικυρωμένα αντίγραφα των εγγράφων από τα οποία αποδεικνύεται ότι η ανικανότητα αυτή βεβαιώθηκε νόμιμα. (Άρθρο 3 Β.Δ. της 12.12.1950)

5. Η χήρα χωρίς τέκνα του υπαλλήλου υποβάλλει

α) τα έγγραφα της παρ. 1 που αντιστοιχούν στη συγκεκριμένη περίπτωση μαζί με βεβαίωση της αρμόδιας αρχής ότι ο υπάλληλος πέθανε ενώ διατελούσε στην υπηρεσία, με εφαρμογή και των διατάξεων της παρ. 2 αυτού του άρθρου.

β) Αντίγραφο ληξιαρχικής πράξης του θανάτου του υπαλλήλου.

γ) Αντίγραφο ληξιαρχικής πράξης γάμου ή πιστοποιητικό τέλεσης γάμου Ιερής Μητρόπολης και

δ) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής αρχής που να βεβαιώνει ότι ο γάμος δε λύθηκε μέχρι το θάνατο του συζύγου, ότι αυτή διατελεί σε χηρεία και αυτός που πέθανε δεν άφησε από το γάμο αυτό ή άλλο προηγούμενο γάμο νόμιμα ή αναγνωρισμένα εκούσια ή με δικαστική απόφαση ή θετά τέκνα ή γονείς. (Άρθρο 4 παρ.1 Β.Δ. της 12.12.1950, όπως τροπ. στην περίπτ. γ` με το άρθρο 8 παρ. 1 Ν.1397/83 σε συνδ. με άρθρ. 1475, 1479 και 1484 Α.Κ.)

6. Τα τέκνα υποβάλλουν(Άρθρο 4 παρ. 2 Β.Δ. της 12.12.1950 σε συνδ. με άρθρ.1475, 1479 και 1484 Α.Κ.)

α) τα έγγραφα των περιπτ. α` και β` της παρ. 5

β) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής Αρχής που να βεβαιώνει ότι είναι νόμιμα ή αναγνωρισμένα εκούσια ή με δικαστική απόφαση ή θετά τέκνα του υπαλλήλου ή της υπαλλήλου που πέθανε, το έτος γέννησης τους και αν είναι άγαμα και αν είναι έγγαμα τη χρονολογία τέλεσης του γάμου, και ότι ο υπάλληλος ή η υπάλληλος που πέθανε δεν άφησε χήρα μητέρα, αν δε πρόκειται για τέκνα άνδρα υπαλλήλου και ότι αυτός δεν άφησε χήρα σύζυγο ή άλλα τέκνα νόμιμα ή αναγνωρισμένα εκούσια ή με δικαστική απόφαση ή θετά.

Αν πρόκειται για τέκνα που έχουν αναγνωρισθεί εκούσια ή με δικαστική απόφαση υποβάλλονται και τα έγγραφα που αποδεικνύουν την αναγνώρισή τους.

Τα φυσικά τέκνα μητέρας υπαλλήλου υποβάλλουν πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής αρχής που να βεβαιώνει ότι είναι φυσικά τέκνα αυτής που πέθανε, το έτος γέννησης τους, ότι είναι άγαμα ή όχι και ότι εκείνη δεν άφησε χήρα μητέρα.

Τα τέκνα της μητέρας υπαλλήλου που προέρχονται από νόμιμο γάμο πρέπει να υποβάλλουν και πιστοποιητικό ότι είναι ορφανά από πατέρα.

7. Η χήρα σύζυγος μαζί με τα τέκνα υποβάλλουν τα πιστοποιητικά που ορίζονται στις παρ. 5 και 6 περίπτ. β` αυτού του άρθρου.(Άρθρο 4 παρ. 3 Β.Δ. της 12.12.1950)

8. Αν στη σύνταξη των πιο πάνω προσώπων συμμετέχουν και γονείς βεβαιώνεται η ύπαρξη τους με το πιστοποιητικό που αναφέρεται στην περίπτ. δ` της παρ. 5 και υποβάλλονται από αυτούς και τα έγγραφα για την απόδειξη της απορίας τους που ορίζονται στην παρακάτω παράγραφο 14. (Άρθρο 4 παρ. 4 Β.Δ. της 12.12.1950)

9. Ο πατέρας υποβάλλει:(Άρθρο 4 παρ. 4 Β.Δ. της 12.12.1950 σε συνδ. με άρθρ.1475, 1479 και 1484 Α.Κ.)

α) τα έγγραφα που αναφέρονται στις περιπτ. α` και β` της παραπάνω παραγράφου 5.

β) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής αρχής που να βεβαιώνει ότι αυτός που πέθανε ήταν άγαμος ή χήρος ή σε διάζευξη χωρίς παιδιά και ότι αυτός ήταν νόμιμο τέκνο του ή τον είχε αναγνωρίσει εκούσια ή με δικαστική απόφαση.

Αν πρόκειται για τέκνο που είχε αναγνωρισθεί εκούσια ή με δικαστική απόφαση υποβάλλονται και τα έγγραφα που αποδεικνύουν την αναγνώριση του.

γ) Πιστοποιητικό για το χρόνο γέννησης του από τα επίσημα στοιχεία της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής αρχής.

δ) Τα έγγραφα που ορίζονται στην παρακάτω παρ. 14 για την απόδειξη της απορίας του.

10. Η χήρα μητέρα υποβάλλει:(Άρθρο 4 παρ. 6 Β.Δ. της 12.12.1950)

α) τα έγγραφα που ορίζονται στις περιπτ. α` και β` της παραπάνω παρ. 5.

β) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής Αρχής που να βεβαιώνει ότι είναι μητέρα του υπαλλήλου που πέθανε, ότι είναι χήρα με προσδιορισμό του χρόνου που χήρευσε και ότι ο υπάλληλος αυτός ήταν άγαμος ή χήρος ή σε διάζευξη χωρίς παιδιά και δεν άφησε αδελφές και

γ) Τα έγγραφα που ορίζονται στην παρακάτω παρ. 14 για την απόδειξη της απορίας της .

11. Οι αδελφές υποβάλλουν:(Άρθρο 4 παρ. 7 Β.Δ. της 12.12.1950)

α) Τα έγγραφα που ορίζονται στις περιπτ. α` και β` της παραπάνω παρ.5.

β) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής αρχής που να βεβαιώνει ότι είναι ορφανές από πατέρα και μητέρα και ότι είναι αδελφές του υπαλλήλου που πέθανε και άγαμες και

γ) Τα έγγραφα που ορίζονται στην παρακάτω παρ. 14 για την απόδειξη της απορίας τους.

12. Η χήρα μητέρα μαζί με τις αδελφές υποβάλλουν:(Άρθρο 4 παρ. 8 Β.Δ. της 12.12.1950)

α) Τα έγγραφα που ορίζονται στις περιπτ. α` και β` της παραπάνω παρ. 5.

β) Πιστοποιητικό που να βεβαιώνει χωριστά για τη μητέρα και χωριστά για τις αδελφές όσα ορίζονται στις παρ. 10 περ. β` και 11 περ. β` αυτού του άρθρου και

γ) Τα έγγραφα που ορίζονται στην παρακάτω παρ. 14 για την απόδειξη της απορίας τους.

13. Τα πρόσωπα της οικογένειας του πολιτικού συνταξιούχου που πέθανε, τα οποία δικαιούνται σύνταξη, υποβάλλουν απευθείας στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και ανάλογα με την περίπτωση που τα αφορά τα έγγραφα που ορίζονται στις παραγράφους 5-12, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στην περίπτ. α` της παρ. 5. (Άρθρο 5 Β.Δ. της 12.12.1950)

14. Οι γονείς και αδελφές των υπαλλήλων ή συνταξιούχων για την απόδειξη της απορίας τους υποβάλλουν:

Αν διαμένουν σε πρωτεύουσες νομών ή επαρχιών :(Άρθρο 6 Β.Δ. της 12.12.1950)

α) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής ή Αστυνομικής αρχής που να βεβαιώνει

αα) το επάγγελμα τους και τις πιθανές από αυτό προσόδους και

ββ) αν μόνο αυτός που πέθανε τους συντηρούσε ή συνέβαλλαν και άλλα τέκνα ή αδελφοί στη συντήρησή τους.

β) Πιστοποιητικό του οικείου Οικονομικού Εφόρου που να βεβαιώνει την περιουσία που δήλωσαν σ' αυτόν και τις από αυτή προσόδους τους και ότι η δήλωση του ελέγχθηκε αληθινή.

Αν δεν επιδόθηκε δήλωση με θετικό περιεχόμενο ο Έφορος πιστοποιεί αυτό και βεβαιώνει ότι η μη υποβολή δήλωσης ελέγχθηκε δικαιολογημένη.

γ) Πιστοποιητικό του οικείου υποθηκοφύλακα για την ακίνητη περιουσία τους και για τις τυχόν υποθήκες ή προσημειώσεις που έχουν εγγραφεί σ' αυτή ή ότι δεν υπάρχει μερίδα τους στα αντίστοιχα βιβλία μεταγραφών.

δ) Υπεύθυνη δήλωση για την κατεχόμενη ή όχι ακίνητη περιουσία σε οποιαδήποτε περιοχή του Κράτους με προσδιορισμό του είδους, έκτασης, αξίας και ακαθάριστης προσόδου.

Αν διαμένουν σε άλλες πόλεις ή χωριά:

α) Πιστοποιητικό της οικείας Δημοτικής ή Κοινοτικής ή Αστυνομικής Αρχής, που θα έχει κυρωθεί για την ακρίβεια του περιεχομένου του από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη και θα βεβαιώνει το επάγγελμα τους και τις από αυτές πιθανές προσόδους τους, την κινητή και ακίνητη γενικά περιουσία τους με προσδιορισμό των από αυτή πιθανών καθαρών προσόδων και αν μόνο αυτός που πέθανε συντηρούσε την Πατρική οικογένεια ή συνέβαλλαν και άλλα τέκνα στη συντήρησή της και

β) Υπεύθυνη δήλωση για την κατεχόμενη ή μη ακίνητη περιουσία σε οποιαδήποτε περιοχή του Κράτους με προσδιορισμό του είδους, έκτασης, αξίας και του από αυτή ακαθάριστου ετήσιου εισοδήματος.

15. Αυτοί που ζητούν την απονομή σύνταξης σύμφωνα με τα άρθρα 1 παρ. 1 περίπτ. στ', 4 και 23 του παρόντος οφείλουν στην αίτηση που υποβάλλουν στο αρμόδιο Υπουργείο να αναφέρουν το όνομα και τον τόπο διαμονής του ιατρού που θεραπεύει τον παθόντα, καθώς και τα ονόματα και τον τόπο διαμονής των μαρτύρων, τους οποίους επιθυμούν να εξετάσει ο δικαστής που θα ενεργήσει τις ανακρίσεις. (Άρθρο 7 Β.Δ. της 12.12.1950)

16. Αυτοί που στηρίζουν δικαίωμα σύνταξης σε ανικανότητα, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ.3 του παρόντος, αναφέρουν αυτό στην αίτησή τους και το Υπουργείο στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση αυτή, προκαλεί την έκδοση της αναφερόμενης στο άρθρο αυτό γνωμάτευσης της Α.Σ.Υ. Επιτροπής και μετά από αυτό στέλνει όλα τα σχετικά στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. (Άρθρο 8 Β.Δ. της 12.12.1950)

17. Τα πιστοποιητικά των οικείων δημοτικών ή κοινοτικών αρχών πρέπει να στηρίζονται στα επίσημα στοιχεία τους (μητρώα αρρένων, δημοτολόγια και ληξιαρχικά βιβλία) ή σε περίπτωση που λείπουν αυτά σε ένορκη βεβαίωση δύο μαρτύρων ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, καθώς και σε υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/1986. Ως μάρτυρας δεν μπορεί να βεβαιώσει σύζυγος του δικαιούχου ή συγγενής του κατευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου εξ αίματος μέχρι 4ου βαθμού και εξ αγχιστείας μέχρι 3ου. (Άρθρο 20 Β.Δ. της 12.12.1950, όπως αντικ. με άρθρ. μόνο Β. Δ. 805/69 και 20 παρ. 7 Ν.2084/92)

18. Αν μία διοικητική πράξη έχει αναγνωρισθεί ως παράνομη με δικαστική απόφαση ή συμβιβασμό υποβάλλεται αντίγραφο της απόφασης αυτής και τα δικαιολογητικά για την απόδειξη της τελεσιδικίας της ή αντίγραφο του συμβολαίου για το συμβιβασμό. 15. (Άρθρο 22 Β. Δ. της 12.12.1950)

---

19. Οι Γραμματείς των Ποινικών Δικαστηρίων από τα οποία καταδικάζονται πολιτικοί υπάλληλοι ή συνταξιούχοι σε ποινή που επιφέρει απώλεια ή αναστολή του δικαιώματος σε σύνταξη σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 62 και 63 του παρόντος, οφείλουν μέσα σε είκοσι ημέρες από την έκδοση της απόφασης να υποβάλλουν αντίγραφο της στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Η αρμόδια Αστυνομική Αρχή υποχρεούται να ειδοποιεί αμέσως την Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αν η συνταξιούχος χήρα σύζυγος απέκτησε νόθο τέκνο. (Άρθρο 23 Β.Δ. της 12.12.1950)

20. Το βοήθημα που παρέχεται σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 21 του παρόντος καταβάλλεται με χρηματικό ένταλμα του οικείου Υπουργείου που εκδίδεται στον ειδικό φορέα και κωδικό αριθμό του προϋπολογισμού που αφορά και τις τακτικές αποδοχές του υπαλλήλου. (Άρθρο 24 Β. Δ. της 12.12.1950)

21. Κάθε αίτηση που αφορά την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης, την αύξηση της ή την προσμέτρηση χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας υποβάλλεται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μετά την έξοδο του υπαλλήλου από την υπηρεσία ή την έναρξη καταβολής της σύνταξης, με ποινή την έκπτωση από το δικαίωμα, σε προθεσμία πέντε ετών από τη γέννηση του δικαιώματος αυτού. Προκειμένου για πρόσωπα που βρίσκονται σε επιτροπεία, κηδεμονία ή δικαστική αντίληψη, η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου δεν αρχίζει πριν την παρέλευση έξι μηνών από τότε που τα πρόσωπα αυτά έγιναν απεριορίστα ικανά ή απέκτησαν επίτροπο, κηδεμόνα ή αντιλήπτορα. (Άρθρο 22 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με τα άρθρα 18 παρ. 3 Ν. 1489/84 και 3 παρ. 3 Ν. 3075/02)

22 Αιτήσεις που υποβάλλονται ή ένδικα μέσα που ασκούνται, στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους από οποιονδήποτε τρίτο για αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης ή επιδόματος, την αύξηση τους ή την αναγνώριση και προσμέτρηση χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας, δεν έχουν κανένα έννομο αποτέλεσμα, ούτε λαμβάνονται υπόψη αν δεν συνοδεύονται από συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, το οποίο να παρέχει τη σχετική εντολή. Σε κάθε άλλη περίπτωση απαιτείται η υποβολή εξουσιοδότησης προς τον φέροντα, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής από δημόσια Αρχή και προκειμένου για κατοίκους εξωτερικού από την οικεία Προξενική Αρχή.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 7α άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011

23. Αντίγραφα ή φωτοαντίγραφα εγγράφων, που έχουν επικυρωθεί για το γνήσιο του περιεχομένου τους από δικηγόρους, έχουν αποδεικτική ισχύ ίση με τα πρωτότυπα και λαμβάνονται υπόψη από τα όργανα που αποφασίζουν ή δικαιοδοτούν για τις συντάξεις (Άρθρο 20 παρ. 9 Ν.284/92)

Άρθρο 23

Διαδικασία αναγνώρισης σύνταξης παθόντος

1. Η αίτηση για άσκηση δικαιώματος σύνταξης για αυτόν που έπαθε εξαιτίας της υπηρεσίας υποβάλλεται στο Υπουργείο που υπαγόταν ο υπάλληλος από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μετά τη γέννηση του δικαιώματος, με ποινή την έκπτωση από το δικαίωμα, σε προθεσμία πέντε ετών από τη γέννηση του. (Άρθρο 23 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ με τα άρθρα 18 παρ. 5 Ν.1489/84 και 3 παρ. 4 Ν. 3075/02)

2. Το Υπουργείο στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση υποχρεούται να διαβιβάσει αντίγραφο της στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και το πρωτότυπο της στον Πρόεδρο Πρωτοδικών του τόπου όπου έπαθε ο υπάλληλος για να ενεργηθούν όσα ορίζονται στις παρακάτω παραγράφους.

Στην περίπτωση που δε λειτουργεί το πρωτοδικείο του τόπου όπου έπαθε ο υπάλληλος η αίτηση διαβιβάζεται στον Πρόεδρο των Πρωτοδικών του τόπου διαμονής του αιτούντος. (Άρθρο 23 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

3. Ο Πρόεδρος των Πρωτοδικών αναθέτει σε ένα δικαστή του Πρωτοδικείου να προβεί σε ένορκες ανακρίσεις σύμφωνα με τις διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας για την εξακρίβωση των περιστάσεων του παθήματος του υπαλλήλου, της σχέσης του παθήματος με την υπηρεσία και του χρόνου που εκδηλώθηκαν οι συνέπειες του για πρώτη φορά.

Ο δικαστής εξετάζει αυτεπάγγελτα τον άμεσο προϊστάμενο του παθόντος υπαλλήλου κατά το χρόνο του παθήματος, αν υπάρχει τέτοιος, συναδέλφους του παθόντος και κάθε άλλον που μπορεί να γνωρίζει για το πάθημα του και ζητά οποιαδήποτε πληροφορία που είναι αναγκαία για μόρφωση γνώμης.

Την ανάκριση των μαρτύρων που διαμένουν έξω από την έδρα του δικαστή μπορεί με παραγγελία του να ενεργήσει ανακριτικός υπάλληλος του τόπου που διαμένουν. (Άρθρο 23 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Ο δικαστής μετά το τέλος των ανακρίσεων τις υποβάλλει μαζί με αιτιολογημένο πόρισμα του για το αν ο υπάλληλος έπαθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας του ή όχι στον Πρόεδρο Πρωτοδικών που έδωσε παραγγελία για την ενέργεια τους και αυτός διαβιβάζει το φάκελο των ανακρίσεων και το πόρισμα στην Επιτροπή Απαλλαγών που είναι πλησιέστερη στον τόπο διαμονής του παθόντος. (Άρθρο 23 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5. Η Επιτροπή Απαλλαγών, αφού λάβει γνώση των ανακρίσεων και εξετάσει τον παθόντα, γνωματεύει σύμφωνα με την ανεξέλεγκτη επιστημονική της κρίση με πλήρη και επαρκώς αιτιολογημένη γνωμάτευση της για το είδος και τις συνέπειες του παθήματος, αν αυτό προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας του υπαλλήλου ή όχι, για το χρόνο εκδήλωσης του παθήματος και για το βαθμό της ανικανότητας που αναφέρεται στο άρθρο 17.

Η Επιτροπή Απαλλαγών γνωμοδοτεί με βάση τα παραπάνω έγγραφα αν δεν είναι δυνατή η εξέταση του παθόντος, είτε γιατί αυτός πέθανε, είτε από την κατάσταση της υγείας του.

Η ίδια Επιτροπή μπορεί, πριν από την έκδοση της γνωμάτευσης της, να ζητά τη συμπλήρωση των ανακρίσεων ή της κατάθεσης του ιατρού που θεραπεύει τον παθόντα ή να ζητά από οποιαδήποτε αρχή πληροφορίες χρήσιμες για τη μόρφωση της κρίσης της. (Άρθρο 23 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51)

6. Ο φάκελος των ανακρίσεων μαζί με τη γνωμάτευση της πιο πάνω Επιτροπής διαβιβάζεται στην Α.Σ.Υ.Επιτροπή, η οποία ύστερα από εξέταση του παθόντος, εφόσον αυτή κρίνεται αναγκαία και είναι δυνατή, αποφαινεται για τα θέματα της προηγούμενης παραγράφου.

Η αδυναμία της προσέλευσης του παθόντος στην Α.Σ.Υ.Επιτροπή βεβαιώνεται, εφόσον αυτή οφείλεται σε λόγους υγείας, από την Επιτροπή Απαλλαγών που τον εξέτασε αρχικά και αν οφείλεται σε αιτίες άλλης φύσης από την αρχή που έκαμε τις ανακρίσεις.

Η Α.Σ.Υ.Επιτροπή αποφαινεται για τη σχέση του παθήματος με την υπηρεσία και άσχετα από τη θετική ή αρνητική γνώμη της για το θέμα αυτό υποχρεούται να γνωματεύσει για την ανικανότητα του παθόντος και το βαθμό της που αναφέρεται στο άρθρο 17 (Άρθρο 23 παρ. 6 Α.Ν.1854/51)

7. Η Α.Σ.Υ.Επιτροπή για την έκδοση της γνωμάτευσης της μπορεί να ζητήσει είτε τη συμπλήρωση των ανακρίσεων ή της γνωμάτευσης της Επιτροπής Απαλλαγών ή της ένορκης βεβαίωσης του ιατρού που θεραπεύει τον παθόντα, είτε πληροφορίες από οποιαδήποτε δημόσια ή άλλη αρχή που είναι χρήσιμες για τη μόρφωση της κρίσης της.

Επανάληψη της διαδικασίας είτε στο σύνολο είτε για ένα μέρος της είναι άκυρη, εκτός αν ενεργήθηκε ύστερα από πράξη ή απόφαση του οργάνου που αποφασίζει η δικαιοδοτεί.(Άρθρο 23 παρ. 7 Α.Ν.1854/51)

8. Επιτρέπεται για μια ακόμη φορά η εξέταση του παθόντος από την Α.Σ.Υ.Επιτροπή σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 53 του παρόντος, μόνο αν η γνωμάτευση που εκδόθηκε αναγνωρίζει ανικανότητα ή νόσημα.

Η γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Επιτροπής διαβιβάζεται με ολόκληρο το σχετικό φάκελο στην Υπηρεσία Συντάξεων και με βάση τη γνωμάτευση αυτή και τα άλλα στοιχεία εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση. (Άρθρο 23 παρ. 8 Α.Ν.1854/51)

9. Οι υπάλληλοι που έπαθαν κατά την εκτέλεση υπηρεσίας στην αλλοδαπή εξετάζονται, αντί της παραπάνω Επιτροπής Απαλλαγών, από τριμελή Επιτροπή που αποτελείται από τον ιατρό που θεραπεύει τον παθόντα υπάλληλο και δύο επιστήμονες ιατρούς, και αν δεν υπάρχει ιατρός που τον θεραπεύει ή αυτός έχει πεθάνει ή είναι άγνωστης διαμονής ή διαμένει μακριά από τον τόπο διαμονής του υπαλλήλου, από τρεις επιστήμονες ιατρούς που διορίζονται από την οικεία Διπλωματική Αρχή που εδρεύει στη Χώρα που έπαθε ο υπάλληλος. Αν δεν υπάρχει τέτοια Διπλωματική Αρχή ο διορισμός γίνεται από την οικεία Προξενική Αρχή. Οι αρχές αυτές, στις οποίες διαβιβάζεται το πρωτότυπο της αιτήσεως που αναφέρεται στην παραπάνω παρ. 1 ενεργούν και τις ανακρίσεις σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 4 αυτού του άρθρου.

Αν ο ιατρός που θεραπεύει τον παθόντα απουσιάζει από τον τόπο που εδρεύουν οι πιο πάνω ιατροί υποβάλλεται στην κρίση τους ένορκη βεβαίωση του που συντάσσεται ενώπιον Διπλωματικής ή Προξενικής Αρχής ή Ειρηνοδίκη για τα θέματα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της πιο πάνω παραγράφου 5. Αν αυτός που έπαθε κατά την εκτέλεση υπηρεσίας στην αλλοδαπή διαμένει στο εσωτερικό εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραπάνω παραγράφους 2-7. (Άρθρο 23 παρ. 9 Α.Ν.1854/51)

10. Καταργήθηκε με το άρθρο 6 παρ. 5 του Ν.2227/94.(Άρθρο 23 παρ. 10 Α.Ν.1854/51)

11. Σε περίπτωση ανικανότητας που οφείλεται σε νόσο η γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Επιτροπής είναι υποχρεωτική για τα όργανα που αποφασίζουν ή δικαιοδοτούν αν είναι ομόφωνη.(Άρθρο 23 παρ. 11 Α.Ν.1854/51)

12. Ο υπάλληλος που στρατεύθηκε και του οποίου το δικαίωμα συνταξιοδότησης προβλέπεται από το πέμπτο εδάφιο της περίπτ. στ` της παρ. 1 του παραπάνω άρθρου 1 οφείλει μετά την απόλυση του από το Στρατό να ζητήσει με αίτηση του την ενέργεια της διαδικασίας που ορίζεται από τις διατάξεις αυτού του Κώδικα για τις στρατιωτικές συντάξεις για την απόδειξη των περιστάσεων του παθήματος και της σχέσης του με τη στρατιωτική υπηρεσία. 10. Μετά το τέλος της διαδικασίας αυτής τα σχετικά έγγραφα τοποθετούνται στον ατομικό φάκελο του υπαλλήλου για τη μεταγενέστερη υποστήριξη του δικαιώματος σύνταξης,εφόσον δε συντρέχει περίπτωση για άμεση αναγνώριση του ή αναγνώριση άλλου δικαιώματος σύμφωνα με όσα ορίζονται από τις διατάξεις για τις στρατιωτικές συντάξεις.(Άρθρο 23 παρ. 12 Α.Ν.1854/51, όπως το πρώτο εδάφιο αντικ. με άρθρ. 6 Ν. 1489/84)

13. Αν πρόκειται για υπάλληλο που έπαθε από πολεμικά γεγονότα κατά την εκτέλεση υπηρεσίας στη ζώνη των επιχειρήσεων και υπάρχει αντικειμενική αδυναμία ενέργειας του Προέδρου Πρωτοδικών, η αίτηση της πιο πάνω παραγρ. 1 υποβάλλεται στην πλησιέστερη στρατιωτική ή ναυτική ή αεροπορική αρχή, η οποία διορίζει τους ιατρούς και ενεργεί τις ανακρίσεις ή αναθέτει την ενέργεια τους σε άλλη επιτόπια αρχή.(Άρθρο 23 παρ. 13 Α.Ν.1854/51)

14. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης στην οικογένεια εκείνου που δολοφονήθηκε από τρομοκράτες ή άλλα άτομα για την υπαλληλική του ιδιότητα ή την ενάσκηση των καθηκόντων του. (Άρθρο 27 παρ. 1 Ν.1202/81)

Άρθρο 24

Παράβολα

Είναι απαράδεκτη η άσκηση ένστασης ή αίτησης αναθεώρησης στην Επιτροπή της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του Κώδικα αυτού ή έφεσης, αν δεν συνοδεύεται από αποδεικτικό κατάθεσης υπέρ του Δημοσίου Ταμείου ποσού που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή όταν πρόκειται για πολεμική σύνταξη ή βοήθημα. Σε περίπτωση που η ένσταση ή η αίτηση γίνουν δεκτές, το ανωτέρω παράβολο επιστρέφεται στον ενδιαφερόμενο

(Άρθρο 24 Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με άρθρο. 6 παρ. 5 Α.Ν. 599/68, όπως αντικ. με τα άρθρα 7 παρ. 1 Ν. 1203/81 και 2 παρ. 8 Ν. 3075/02)

ΤΜΗΜΑ Β΄ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΣΥΝΤΑΞΗ Άρθρο 25 Δικαίωμα σύνταξης στρατιωτικού.

Έννοια όρων.

1. Ο στρατιωτικός δικαιούται ισόβια σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 26.(Άρθρο 25 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Στρατιωτικός νοείται εκείνος που υπηρετεί στις ένοπλες Δυνάμεις, τη Χωροφυλακή και το Λιμενικό Σώμα και σε κάθε όπλο, σώμα ή κλάδο ή ειδικότητα τους ως αξιωματικός, ανθυπασπιστής ή οπλίτης, καθώς και εκείνος που αντιστοιχεί ή εξομοιώνεται με αυτούς από το νόμο.

Θεωρείται επίσης ως στρατιωτικός για την εφαρμογή του παρόντος και αυτός που υπηρετεί στην Αστυνομία Πόλεων ως αξιωματικός ή κατώτερος αστυνομικός υπάλληλος (οπλίτης). (Άρθρο 25 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

Θεωρούνται στρατιωτικοί επίσης και οι αξιωματικοί, πυρονόμοι και τα κατώτερα όργανα του Πυροσβεστικού Σώματος για το δικαίωμα σύνταξης. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.413/76)

3. Όπου στον Κώδικα αυτό αναφέρεται αξιωματικός, ανθυπασπιστής ή οπλίτης του Στρατού της Ξηράς νοείται συγχρόνως και ο αντίστοιχος των άλλων κλάδων των Ένοπλων δυνάμεων, του Λιμενικού Σώματος, της Χωροφυλακής, της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και των άλλων υπηρεσιών με την αντιστοιχία που αναφέρεται στους νόμους. (Άρθρο 25 παρ. 5 Α.Ν.1854/51, όπως συμπλ.με άρθ. 1 παρ. 2 Ν. 413/76)

4. Οι έμμισθοι λιμενοφύλακες που αναφέρονται στο Ν.Δ. 530/1970 εξομοιώνονται με χωροφύλακες για το δικαίωμα τους σε σύνταξη και σε περίπτωση που δεν συμπληρώσουν το χρόνο που απαιτείται για σύνταξη δικαιούνται το χρηματικό βοήθημα που προβλέπεται σ' αυτόν τον κώδικα.(Άρθρο 1 Ν.Δ.817/71)

5. Από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1481/1984 όπου σ' αυτό τον Κώδικα αναφέρονται όργανα της χωροφυλακής ή της αστυνομίας πόλεων νοείται το αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας.(Άρθρο 9 παρ. 1 Ν.1813/88)

Άρθρο 26 Προϋποθέσεις δικαιώματος σύνταξης στρατιωτικού

---

1 . Ο μόνιμος στρατιωτικός δικαιούται σύνταξη:(Άρθρο 26 παρ. 1 περ. α Α.Ν.1854/51)

α) Αν απομακρυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο από τις τάξεις και έχει εικοσιπενταετή τουλάχιστον συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία δεκαπενταετή πραγματική.

Κατ' εξαίρεση για τους στρατιωτικούς γενικά, που έχουν τρία (3) τουλάχιστον παιδιά, αρκεί η συμπλήρωση εικοσαετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, η οποία αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία εντός του έτους 2011 και για όσους συμπληρώνουν την εικοσαετία από 1.1.2012 και μετά, κατά δύο (2) έτη για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ανεξάρτητα από τον χρόνο κατάταξής τους.

Για τους στρατιωτικούς που είναι παντελώς τυφλοί, παραπληγικοί ή τετραπληγικοί, καθώς και για όσους πάσχουν από Βήτα ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία και υποβάλλονται σε μεταγόνιση ή από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση νεφρού, μυελού των οστών ή συμπαγών οργάνων (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ, πάγκρεας και νεφρό) ή πάσχουν από αιμορροφιλία Α' και Β' ή μυασθένεια μυοπάθεια ή έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των άνω ή κάτω άκρων ή του ενός άνω και του ενός κάτω άκρου ή πάσχουν από κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή, εφόσον για τις περιπτώσεις αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%), αρκεί δεκαπενταετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

β) Αν απομακρυνθεί από τις τάξεις γιατί καταλήφθηκε από το όριο ηλικίας και έχει δεκαπενταετή τουλάχιστον συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία πλήρη δεκαετή πραγματική, εφόσον αμέσως πριν από την κατάληψη από το όριο ηλικίας έχει πλήρη τριετή συνεχή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία.(Άρθρο 26 παρ.1 περ. β' - ε' Α.Ν.1854/51, όπως η περ. δ' τροπ. με το άρθρ. 1 Ν.Δ.208/74)

γ) Αν απομακρυνθεί από τις τάξεις χωρίς υπαιτιότητά του και έχει δεκαπενταετή συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία τέτοια δεκαετή πραγματική στρατιωτική.

Αν η ακούσια απομάκρυνση οφείλεται σε μη αποδοχή της αίτησης για ανακατάταξη εκείνου που διανύει εθελοντική υποχρέωση, απαιτείται εικοσαετής συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία τέτοια πλήρης δωδεκαετής πραγματική στρατιωτική. Αυτός που απομακρύνθηκε λόγω γάμου, που τελέσθηκε μετά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 χωρίς την άδεια της προϊσταμένης του αρχής, θεωρείται ότι απομακρύνθηκε με τη θέληση του.

δ) Αν απολυθεί για σωματική ή διανοητική ανικανότητα η οποία δεν οφείλεται στην υπηρεσία και έχει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. Η ανικανότητα βεβαιώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά. (Άρθρο 26 παρ.1 περ. δ' Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με άρθρ. 1 Ν.Δ. 208/74 και 3 παρ.7 Ν.2227/94.)

ε) Αν απομακρυνθεί οπωσδήποτε από τις τάξεις γιατί έγινε σωματικά ή διανοητικά ανίκανος από τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας.

Οι συνέπειες του τραύματος ή του νοσήματος παρέχουν δικαίωμα σε σύνταξη και αν εκδηλώθηκαν μέσα σ'ένα εξάμηνο το αργότερο από την πρώτη μετά το πάθημα απομάκρυνση του στρατιωτικού από τις τάξεις.

Σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι προήλθαν εξαιτίας της υπηρεσίας χρόνια νοσήματα που εκδηλώθηκαν μέσα σε ένα έτος από την κατάταξη του στρατιωτικού.

Λογίζεται ότι σχετίζεται με την υπηρεσία και η μετακίνηση του στρατιωτικού είτε λόγω αδείας είτε για επιστροφή στην κατοικία του μετά την απόλυση του από τις τάξεις και μέσα σ'ένα μήνα από αυτή.(Άρθρο 26 παρ.1 περ. ε' Α.Ν.1854/51)

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.2 του άρθρ. 45 του ν.4756/2020 με ισχύ την 26/11/2020.

---

2. Αν αποδεικνύεται ότι σχετικά με το πάθημα υπάρχει βαρύ πταίσμα του στρατιωτικού δεν γεννιέται δικαίωμα σε σύνταξη. (Άρθρο 26 παρ.2 Α.Ν.1854/51.)

3. Ο θάνατος του στρατιωτικού ή αστυνομικού που διατελούσε σε πολεμική διαθεσιμότητα ή σε πολεμική αποστρατεία ή σε μόνιμη διαθεσιμότητα θεωρείται ότι επήλθε με τους όρους της πιο πάνω περίπτ. ε` της παρ. 1 του άρθρου αυτού. (Άρθρο 26 παρ.3 Α.Ν.1854/51.)

4. Ο μη μόνιμος στρατιωτικός δικαιούται σύνταξη στις περιπτώσεις β`, γ`, δ` και ε` της παρ. 1 αυτού του άρθρου ή αν απομακρυνθεί από τις τάξεις και έχει εικοσιπενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία από την οποία δεκαπενταετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία. (Άρθρο 26 παρ.2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 4 παρ. 1 Ν. 2320/95.)

Κατ`εξαίρεση οι έφερδοι αξιωματικοί που έχουν καταταγεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992 αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν δικαίωμα σύνταξης και οι μόνιμοι αξιωματικοί. (Άρθρο 20 παρ.12 Ν.2084/92.)

5. Οι μαθητές της Αστυνομικής Σχολής εξομοιώνονται με αστυφύλακες για το δικαίωμα σύνταξης από πάθηση εξαιτίας της υπηρεσίας. (Άρθρο 26 παρ.5 Α.Ν.1854/51.)

6. Οι μαθητές της Πυροσβεστικής Σχολής, οι δόκιμοι και μαθητευόμενοι τεχνίτες του Πυροσβεστικού Σώματος εξομοιώνονται με τους μόνιμους υπαλλήλους του για το δικαίωμα σύνταξης από πάθηση εξαιτίας της υπηρεσίας, για τον υπολογισμό της οποίας ως μισθός λαμβάνεται αυτός που καταβάλλεται ή ο μισθός εκείνων με τους οποίους εξομοιώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Παρατήρηση :

Με τη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 19 του Ν. 2084/92 παρασχέθηκε με ορισμένες προϋποθέσεις δικαίωμα θεμελίωσης σύνταξης με τη συμπλήρωση 15ετίας. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

"Οι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, που έχουν προσληφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, εφόσον συμπληρώνουν δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, μπορούν να αποχωρούν με αίτηση τους και πριν από το όριο ηλικίας, θεμελιώνοντας δικαίωμα σύνταξης κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 1 και 26 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων. Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας.

Εάν μετά την έξοδο καταστούν ανίκανοι σε ποσοστό 67% και άνω ή αποβιώσουν, η σύνταξη αυτών ή των οικογενειακών τους αρχίζει να καταβάλλεται από την ημέρα που κατέστησαν ανίκανοι ή απεβίωσαν, αντίστοιχα. Η σύνταξη κανονίζεται κατά το χρόνο συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, ή κατά το χρόνο που επέρχεται η ανικανότητα ή ο θάνατος προκειμένου για τις οικογένειες με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή του μισθολογικού κλιμακίου, που έφερε ο υπάλληλος κατά το χρόνο της εξόδου, όπως αυτός ισχύει κατά το χρόνο κανονισμού της σύνταξης για ομοιόβαθμο υπάλληλο ή υπάλληλο που έχει τα ίδια τυπικά προσόντα και έτη υπηρεσίας, αναπροσαρμοσμένη με όλες τις αυξήσεις, που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στις συντάξεις. Οι διατάξεις για την Καταβολή τρίμηνων αποδοχών, κατώτατου ορίου σύνταξης και μειωμένης σύνταξης κατά την παρ. 4 του άρθρου αυτού, δεν έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση.

Τα ανωτέρω έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν ήδη εξέλθει της υπηρεσίας, καθώς και για τις οικογένειες όσων από αυτούς έχουν πεθάνει.

Τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία, που συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις ή προκειμένου για όσους, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, έχουν τις προϋποθέσεις αυτές, από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση".

Άρθρο 27

Δικαίωμα στρατιωτικής σύνταξης ειδικών κατηγοριών

Α.Ν. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν αν συντρέχουν οι όροι των περιπτώσεων α', β', γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 26:

(Άρθρο 27 Α.Ν.1854/51.)

α) οι μόνιμοι ιδιώτες τεχνίτες της Πολεμικής Αεροπορίας,

β) οι αδελφές νοσοκόμες του Στρατού της Ξηράς, της Θάλασσας και του Αέρα, καθώς και οι αδελφές οικονόμες του κατά θάλασσα Στρατού,

γ) οι πολιτικοί μάγειρες και οι υπηρέτες του Πολεμικού Ναυτικού,

δ) οι αγγελιοφόροι του Πολεμικού Ναυτικού, που προσλαμβάνονται στην υπηρεσία του σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10, 11 και 12 του Ν. Γ Θ/1911 και δεν προέρχονται από τις τάξεις των αποστράτων.

Άρθρο 28

Προσωπικό επιτασσόμενων εμπορικών πλοίων και ημερομίσθιοι τεχνίτες του Πολεμικού Ναυτικού

1. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν, εφόσον συντρέχουν οι όροι της περίπτωσης ε' της παρ. 1 του άρθρου 26, αυτοί που ανήκουν στο προσωπικό των εμπορικών πλοίων, τα οποία επιτάσσονται για τις ανάγκες του Κράτους.

2. Η πιο πάνω διάταξη εφαρμόζεται και για τους ημερομίσθιους τεχνίτες που προσλαμβάνονται για τις ανάγκες του Πολεμικού Ναυτικού αν πρόκειται για πάθηση ή θάνατο που οφείλεται σε τραύμα. Αυτοί εξομοιώνονται για την εφαρμογή του παρόντος με ναύτες. (Άρθρο 28 Α.Ν.1854/51.)

Άρθρο 29

Μη στρατευμένοι ιδιώτες - Έφεδροι αξιωματικοί όχι στην ενέργεια

1. Δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο και εξομοιώνεται με στρατιώτη κάθε πολίτης χωρίς διάκριση φύλου που δεν είχε στρατευθεί, ο οποίος έπαθε μείωση της ικανότητας του για εργασία κατά την εκτέλεση στρατιωτικής υπηρεσίας που αποσκοπούσε στην άμυνα της χώρας ή στην τήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και η οποία παρασχέθηκε αποδεδειγμένα με πρόσκληση της αρμόδιας Στρατιωτικής ή Αστυνομικής Αρχής, αν οι συνέπειες από το πάθημα εκδηλώθηκαν το αργότερο μέσα στο εξάμηνο από το λόγο που την επέφερε. (Άρθρο 29 Α.Ν.1854/51.)

2. Δικαιούται επίσης σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο και κάθε έφεδρος αξιωματικός των ένοπλων δυνάμεων που δεν διατελούσε στην ενέργεια, ο οποίος έπαθε μείωση της ικανότητας του για εργασία κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε στρατιωτικής υπηρεσίας που του ανατέθηκε από τη Στρατιωτική Αρχή, εφόσον οι συνέπειες του παθήματος εκδηλώθηκαν το αργότερο μέσα στο εξάμηνο από το λόγο που την επέφερε. Η σύνταξη του υπολογίζεται με βάση το βαθμό που έφερε στην εφεδρεία. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1ης Μαΐου 1967. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 873/71.)

Άρθρο 30

Δικαίωμα εθελοντών οπλιτών για επιλογή αποζημίωσης ή σύνταξης

Οι εθελοντές οπλίτες του Στρατού Ξηράς καθώς και οι οπλίτες της χωροφυλακής έχουν δικαίωμα επιλογής μεταξύ της αποζημίωσης ή χρηματικής αμοιβής, την οποία ορίζουν κάθε φορά οι νόμοι, και της σύνταξης του Κώδικα αυτού.

Αν απορριφθεί αμετάκλητα η αίτηση για απονομή σύνταξης επιτρέπεται η απόληψη της νόμιμης αποζημίωσης ή αμοιβής. (Άρθρο 30 Α.Ν.1854/51.)

Άρθρο 31 **Χήρα σύζυγος και ορφανά**

1. Δικαίωμα σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο έχουν: (Άρθρο 31 Α.Ν.1854/51.)

α) Η χήρα κάποιου απ' αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 26 ως 29, ο οποίος πέθανε μετά την απόκτηση δικαιώματος σε σύνταξη, ή η χήρα κάποιου απ' αυτούς που αναφέρονται στα άρθρα 26 παρ. 1 και 27, ο οποίος πέθανε μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ή η χήρα κάποιου από τους αναφερόμενους στα άρθρα 26 ως 28, ο οποίος πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 26, ή η χήρα αυτού που πέθανε με τους όρους του άρθρου 29, καθώς και η χήρα του στρατιωτικού, ο οποίος δολοφονήθηκε από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της στρατιωτικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του. (Άρθρο 31 παρ. 1 περ.α' εδάφ. πρώτο Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με άρθρο 1 Ν.Δ. 208/74, όπως αντικ. με το άρθρ. 15 παρ. 2 Ν. 1202/81 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ. 8 Ν. 2227/94.)

Η χήρα δικαιούται σύνταξη αν από το γάμο έχει συμπληρωθεί ενός έτους πραγματική συντάξιμη υπηρεσία του συζύγου της ή αν ο γάμος έχει τελεσθεί δύο τουλάχιστον πλήρη έτη πριν από το θάνατο του. (Άρθρο 31 παρ. 1 περ.α' εδάφ. δεύτερο Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με άρθρο 2 παρ. 1 Α.Ν.955/79 και αντικ. με άρθρ. 15 Ν.1694/87.)

Αν ο γάμος της χήρας λυθεί με διαζύγιο και τελεσθεί νέος γάμος της με το ίδιο πρόσωπο για τη συμπλήρωση των παραπάνω χρονικών προϋποθέσεων λαμβάνεται υπόψη και ο πρώτος γάμος. Αν όμως γεννήθηκε παιδί η χήρα δικαιούται σύνταξη και χωρίς να συντρέχουν οι όροι αυτοί.

Η χήρα δικαιούται επίσης σύνταξη και χωρίς να συντρέχουν οι όροι αυτοί στην περίπτωση των εδαφίων πρώτου και δεύτερου της περίπτ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 26, αν ο γάμος τελέσθηκε πριν από την απομάκρυνση του συζύγου της από την υπηρεσία, και στις περιπτώσεις δ' και ε' της ίδιας παραγράφου ή στην περιπτώσι" θανάτου στην υπηρεσία ή με τους όρους του άρθρου 29 αν ο γάμος τελέσθηκε πριν από το τραύμα ή ατύχημα ή την αναμφισβήτητη εκδήλωση της νόσου από τα οποία επήλθε η ανικανότητα ή ο θάνατος του συζύγου της. Ο χρόνος εκδήλωσης της νόσου βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής. (Άρθρο 31 παρ. 1 περ.α' εδάφ. τρίτο Α.Ν.1854/51)

β) Τα παιδιά του υπαλλήλου που πέθανε έχοντας τις παραπάνω προϋποθέσεις, καθώς και του συνταξιούχου είτε αυτά γεννήθηκαν σε γάμο των γονέων τους είτε νομιμοποιήθηκαν είτε είναι θετά είτε αναγνωρίστηκαν είτε γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων τους από μητέρα υπάλληλο ή συνταξιούχο από δική της υπηρεσία, τα μεν κορίτσια αν είναι άγαμα, τα δε αγόρια μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους εφόσον είναι άγαμα ή και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους, εφόσον είναι άγαμα και ανίκανα για εργασία κατά ποσοστό 50% και άνω. Η ανικανότητα τους στην περίπτωση αυτή κρίνεται κατά το χρόνο του θανάτου του υπαλλήλου ή συνταξιούχου και βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής. Αν η ανικανότητα των ενήλικων αγοριών επέλθε μετά το θάνατο του υπαλλήλου ή του συνταξιούχου το ανίκανο αγόρι δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο, αν δεν παίρνει ή δε δικαιούται να πάρει σύνταξη από οποιονδήποτε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης ή το μηνιαίο εισόδημα του δεν υπερβαίνει κ κάθε φορά κατώτατο όριο σύνταξης που καταβάλλει το Δημόσιο.

Αν η ανικανότητα των ενήλικων αγοριών επέλθει μετά το θάνατο του υπαλλήλου ή του συνταξιούχου, το ανίκανο αγόρι δικαιούται σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, αν δεν παίρνει ή δε δικαιούται να πάρει σύνταξη από οποιονδήποτε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης ή το μηνιαίο

ειδόσημά του δεν υπερβαίνει το κάθε φορά κατώτατο όριο σύνταξης που καταβάλλει το Δημόσιο. Η ανικανότητα μπορεί να βεβαιωθεί και όταν ζει ο γονέας τους από τον οποίο έλκουν το δικαίωμα, η γνωμάτευση όμως αυτή θα ληφθεί υπόψη από το δικαιοδοτούντα για τις συντάξεις όργανα κατά την κρίση του δικαιώματος σε σύνταξη των ενήλικων αγοριών.

Τα θετά παιδιά δικαιούνται σύνταξη εφόσον κατά το χρόνο της δημοσίευσης της απόφασης υιοθεσίας δεν είχαν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει.

αα) Για παιδιά στρατιωτικών οι οποίοι σκοτώθηκαν ή πέθαναν από πολεμικά γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους στην ημεδαπή ή αλλοδαπή και τα οποία υιοθετήθηκαν μετά το θάνατο του πατέρα τους, αν μεν είναι κορίτσια εφόσον κατά το χρόνο της υιοθεσίας ήταν άγαμα, αν δε είναι αγόρια εφόσον κατά το χρόνο της υιοθεσίας ήταν άγαμο και ανήλικα. Για την ενηλικίωση εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 53.

ββ) Για θετά παιδιά που είτε υιοθετήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση του Ν. Δ. 149/1973 και δεν λαμβάνουν ούτε δικαιούνται να λάβουν σύνταξη από οποιονδήποτε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης είτε είναι ανίκανα για την άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος.

(Άρθρο 31 παρ. 1 περ. β Α.Ν. 1854/51 όπως αντικ. με άρθρ. 1,2 και 3 Ν.Δ. 149/73, 3 Ν.955/79, 1 παρ. 2 Ν. 1813/88, και 2 παρ. 3 Ν. 2703/99 σε συνδ. με άρθρ. 20 παρ. 1 εδάφ. τελευτ. Ν. 2084/92, όπως τροποπ. από το άρθρ. 3 παρ. 2 Ν.3408/05)

γ) Η διαζευγμένη θυγατέρα εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις: (Άρθρο 1 Ν.Δ. 666/70 ως αντικ. με την παρ. 1 του άρθρ. 9 Ν.1654/1986.)

αα) Ο γάμος να λύθηκε με κοινή υπαιτιότητα ή με υπαιτιότητα του συζύγου ή από λόγο που δεν αφορά αποκλειστικά το πρόσωπο της ή με συναινετικό διαζύγιο ή να συντρέχει περίπτωση βίαιης διακοπής (Σημ. ορθότερα "κατάργησης". Πρόβλ. άρθρο 604 εδ. 1 Κ.Πολ.Δικ.) της δίκης λόγω θανάτου του συζύγου.

ββ) Να μην έχει μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή το δημόσιο τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Επίσης, να μην έχει κάθε φορά φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο.

γγ) Να μην παίρνει άλλη σύνταξη και να μην έχει ασφαλιστεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης.

δδ) Κατά την 31η Δεκεμβρίου 1986 να έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας της.

Σημ.: όπως Η περ. γ' **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με την παρ.1δ άρθρου 9 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α' 120/21. 07.2010.

Παρατήρηση :

Δικαιώματα που έχουν αναγνωρισθεί με τις προϊσχύουσες διατάξεις δεν θίγονται (αρθρ. 9 παρ. 2 Ν. 1854/86). Οι αναφερόμενες στο συνταξιοδοτικό δικαίωμα των διαζευγμένων θυγατέρων διατάξεις έχουν εφαρμογή και για εκείνες που το δικαίωμα τους γεννήθηκε πριν από την 24/11 /1986 (αρθρ. 9 παρ. 3 Ν. 1854/86).

γ (δ) Τα άγαμα αγόρια που φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές της χώρας ή σε ισότιμες με αυτές του εξωτερικού ή σε δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) της χώρας δικαιούνται σύνταξη μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τα έτη φοίτησης που προβλέπει ο οργανισμός της κάθε σχολής ή του κάθε Ι.Ε.Κ. κατά περίπτωση και για ένα ακόμη έτος εφόσον συνεχίζεται η φοίτηση και πάντως όχι πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους

της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και του 22ου έτους της ηλικίας τους για όσα φοιτούν σε Ι.Ε.Κ.

Η σύνταξη στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται εφόσον προσκομίζεται κάθε χρόνο πιστοποιητικό φοίτησης - προόδου της οικείας σχολής, από το οποίο να αποδεικνύεται η κανονική φοίτηση του σπουδαστή, καθώς και υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 ότι είναι άγαμος και δεν παίρνει σύνταξη από άλλο φορέα. (Άρθρο 2 παρ.4 Ν.2703/99)

Εφόσον τα ανωτέρω πρόσωπα φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές του εξωτερικού πρέπει να υποβάλουν τα ξενόγλωσσα πιστοποιητικά σπουδών, με σφραγίδα Apostille (Χάγης) από το Ελληνικό Προξενείο της περιοχής που φοιτούν, με μετάφραση από το Υπουργείο Εξωτερικών ή δικηγόρο.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 άρθρου 3 Ν.4151/2013,ΦΕΚ Α 103/29.4.2013.

Παρατήρηση:

Δικαιώματα που έχουν αναγνωρισθεί με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από το Ν. 1654/86 δεν θίγονται (αρθρ. 9 παρ. 2 Ν. 1654/86). Οι αναφερόμενες στο συνταξιοδοτικό δικαίωμα των διαζευγμένων θυγατέρων διατάξεις έχουν εφαρμογή και γι' αυτές που το δικαίωμα τους γεννήθηκε πριν από τις 24/11/1986 (αρθρ. 9 παρ. 3 Ν. 1654/86).

2. Στη σύνταξη της χήρας συζύγου και των τέκνων συμμετέχει η χήρα μητέρα ή η φυσική μητέρα εφόσον παραμένει άγαμη. Στη σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα συμμετέχει και ο πατέρας και αν αυτός δεν υπάρχει ή έχει πεθάνει, η χήρα μητέρα και οι άγαμες αδελφές αυτού που πέθανε.

Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας έχουν το δικαίωμα της παραπάνω συμμετοχής μόνο εφόσον είναι άπορα και συντηρούνταν κυρίως από το στρατιωτικό που πέθανε. Το παραπάνω δικαίωμα του πατέρα, της μητέρας και των άγαμων αδελφών αναγνωρίζεται με αίτηση τους και παραμένει ακόμη και όταν η χήρα σύζυγος και τα τέκνα παύουν να υπάρχουν ή απωλέσουν με οποιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα σε σύνταξη, καθώς και όταν δε συντρέχουν για τα πρόσωπα αυτά οι όροι θεμελίωσης δικαιώματος σε σύνταξη.

Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας, για τα οποία έχει αναγνωρισθεί δικαίωμα συμμετοχής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, μπορούν σε κάθε περίπτωση να παραιτηθούν από το δικαίωμα οπότε η σύνταξη καταβάλλεται αμείωτη στη χήρα σύζυγο και τα τέκνα.

Η παραίτηση αυτή δεν μπορεί να ανακληθεί από αυτόν που παραιτήθηκε, ο οποίος χάνει ανέκκλητα το δικαίωμα σε συμμετοχή, χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα εκείνων που είναι διάδοχοι στο δικαίωμα συμμετοχής. (Άρθρο 31 παρ. 2 Α.Ν.1854/51.)

3. Ο σύζυγος γυναίκας η οποία ανήκει στο προσωπικό του στρατεύματος, καθώς και των γυναικών που εξομοιώνονται με αυτή, που ζει μετά το θάνατο της, δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της περίπτ. α' της παρ. 1 αυτού του άρθρου αν κατά το χρόνο θανάτου της συζύγου του ήταν άπορος και ανίκανος για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 65%. Η τέτοια ανικανότητα αποδεικνύεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.

Όπου σ' αυτόν τον Κώδικα αναγράφεται η λέξη "χήρα" για την απόκτηση ή απώλεια ή αναστολή του δικαιώματος σύνταξης ή τον υπολογισμό της εννοείται και ο χήρος που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.955/79.)

4. Οι οικογένειες των στρατιωτικών γενικά των Ένοπλων Δυνάμεων και των οργάνων των Σωμάτων Ασφαλείας, Λιμενικού και Πυροσβεστικού Σώματος, που σκοτώθηκαν ή πέθαναν κατά την εκτέλεση σε καιρό ειρήνης διατεταγμένης στρατιωτικής υπηρεσίας και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της, δικαιούνται τη σύνταξη που προβλέπεται από τις διατάξεις που

ισχύουν κάθε φορά για τις πολεμικές συντάξεις μειωμένη κατά 15%.Οι διατάξεις του άρθρου 51 αυτού του Κώδικα εφαρμόζονται και στην παραπάνω περίπτωση.(Άρθρο 1 Ν.143/75 σε συνδ. με άρθρ. 13 Ν.955/79.)

5. α. Οι άγαμες θυγατέρες και οι άπορες άγαμες αδελφές αποκτούν δικαίωμα σύνταξης με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αποκτούν το δικαίωμα αυτό οι άγαμοι γιοί ή αδελφοί, αντίστοιχα.

β. Κατ' εξαίρεση οι ενήλικες άγαμες θυγατέρες που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης και έλκουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από γονείς που κατατάχθηκαν στις Ένοπλες Δυνάμεις ή τα Σώματα Ασφαλείας ή το Πυροσβεστικό Σώμα μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982, δικαιούνται σύνταξης εφόσον συντρέχουν αθροιστικά, οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Να μην έχουν μηνιαίο εισόδημα από το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

ββ) Να μην έχουν φορολογητέο εισόδημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή μεγαλύτερο από το παραπάνω καθοριζόμενο κατώτατο όριο αναγόμενο σε ετήσια βάση.

Τυχόν τεκμαρτό εισόδημα που αναλογεί σε πρώτη κατοικία, αντικειμενικής αξίας μέχρι του ποσού των 100.000 ευρώ ή/και κατοχή ιδιωτικής χρήσεως αυτοκινήτου, δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος του προηγούμενου εδαφίου, εφόσον δεν υπάρχει τεκμαρτό εισόδημα και από άλλες πηγές.

γγ) Να μη λαμβάνουν άλλη σύνταξη και να μην έχουν ασφαλισθεί για σύνταξη σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας σύνταξης, για χρόνο με βάση τον οποίο προσδοκούν να θεμελιώσουν δικαίωμα ανταποδοτικής σύνταξης από τον φορέα αυτόν.

δδ) Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2010 να έχουν συμπληρώσει το πενήτηκοστό (50ό) έτος της ηλικίας τους.

Η σύνταξη των προσώπων της περίπτωσης αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 720 ευρώ μηνιαίως.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1β άρθρου 14 Ν.3863/2010, ΦΕΚ Α 115/15.7.2010, αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 9 παρ.β του Ν. 3865/2010,ΦΕΚ Α 120/21.7.2010 και με τη παρ. 2β,δ του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013)

6 α. Το συνολικό ποσό σύνταξης ή συντάξεων που λαμβάνουν οι άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, από το Δημόσιο, των οποίων το συνταξιοδοτικό δικαίωμα γεννήθηκε πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3865/2010, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 720€. Στις περιπτώσεις καταβολής δύο συντάξεων που το άθροισμα τους υπερβαίνει το ανωτέρω ποσό, η περικοπή του υπερβάλλοντος ποσού, διενεργείται επί της μεγαλύτερης σύνταξης και εάν αυτή δεν επαρκεί περικόπτεται ανάλογα και η δεύτερη σύνταξη.

Ειδικά εάν οι δύο συντάξεις καταβάλλονται από διαφορετικούς φορείς, στους οποίους συμπεριλαμβάνεται το Δημόσιο, αναστέλλεται η καταβολή της μίας από αυτές κατόπιν επιλογής της ενδιαφερομένης και μέχρι του ποσού των επτακοσίων είκοσι (720) ευρώ»

β. Από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού καταργείται η καταβολή του επιδόματος εξομάλυνσης του άρθρου 1 του ν. 3670/2008 (Α` 117) στις συντάξεις των προσώπων της προηγούμενης περίπτωσης.

γ. Στις περιπτώσεις που στη σύνταξη συντρέχουν περισσότεροι του ενός δικαιούχοι, το ποσό της περίπτωσης α` επιμερίζεται σε αυτούς σε ίσες μερίδες. Ειδικά στην περίπτωση που συνδικαιούχος στη σύνταξη είναι επιζών σύζυγος, το μερίδιο του δεν παραβλάπτεται από τον

κατά τα ανωτέρω περιορισμό του ποσού που αναλογεί στο μερίδιο των προσώπων της περίπτωσης α`.

δ. Η καταβολή της σύνταξης των άγαμων ή διαζευγμένων θυγατέρων αναστέλλεται, εάν όπως προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, έχουν και άλλα εισοδήματα, εκτός από την κύρια και επικουρική σύνταξη τους, τα οποία υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α`.

Εάν τα ανωτέρω εισοδήματα δεν υπερβαίνουν το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α` και το συνολικό ετήσιο πραγματικό ακαθάριστο εισόδημα των προσώπων αυτών, όπως αυτό προκύπτει από τη φορολογική τους δήλωση του προηγούμενου οικονομικού έτους, με συνυπολογισμό και του ποσού της κύριας σύνταξης, υπερβαίνει το αναγόμενο σε ετήσια βάση ποσό της περίπτωσης α`, η κύρια σύνταξη μειώνεται κατά το υπερβάλλον ποσό.

ε. Στην περίπτωση περικοπής της σύνταξης η άγαμη θυγατέρα μπορεί, μετά από αίτηση της, να ζητήσει την αναστολή καταβολής του μεριδίου της σύνταξης της, προκειμένου, να ανακαθορισθεί, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά κατηγορία συνταξιούχων διατάξεις, το μερίδιο των συνδικαιούχων προσώπων, σαν να μην υπάρχει στη σύνταξη η θυγατέρα που ζητά την αναστολή καταβολής του μεριδίου της.

Στην περίπτωση αναστολής καταβολής της σύνταξης ο κατά τα ανωτέρω ανακαθορισμός του μεριδίου σύνταξης των συνδικαιούχων προσώπων γίνεται οίκοθεν από την αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων.

στ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές είναι ανήλικα ή ανάπηρα κατά ποσοστό 67% και άνω ή σπουδάζουν και υπό τις προϋποθέσεις της περίπτωσης δ` της παρ. 1 του άρθρου 5 του Κώδικα αυτού.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε παρ.6, όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.2β άρθρου 14 Ν.3863/2010, ΦΕΚ Α 115/15.7.2010 και την παρ.2β άρθρου 9 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α΄ 120/21.07.2010 με την υποπαράγραφο Β.5 εδάφ.α` Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012 αντικαταστάθηκε πάλι με παρ.7β του άρθρου 4 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013) και με το άρθρο 22 παρ.1β Ν.4387/2016,ΦΕΚ Α 85/12.5.2016.

7. Οι άγαμες θυγατέρες των οποίων η σύνταξη περιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δύνανται να ζητήσουν με αίτηση τους, από την αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, την αναστολή καταβολής του μεριδίου της σύνταξης τους, στην περίπτωση δε αυτή η σύνταξη των λοιπών συνδικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται, σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά κατηγορία συνταξιούχων διατάξεις σαν να μην υπάρχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα που αναστέλλουν το μερίδιο τους.

Σημ.: όπως προστέθηκε με την παρ.2 άρθρ.4 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007,
ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την υποπαράγραφο Β.5 εδάφ.δ` Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012

Παρατήρηση 1η :

Η παραπάνω διάταξη εφαρμόζεται και για τις άγαμες και διαζευγμένες θυγατέρες που έπαιρναν σύνταξη κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 2084/92, όπως ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 20 του νόμου αυτού, που έχει ως εξής:

"Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται και για τις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες στις οποίες καταβάλλεται ήδη σύνταξη και οι οποίες υποχρεούνται να υποβάλλουν στην αρμόδια διεύθυνση συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους μέσα στο πρώτο δίμηνο κάθε έτους, αρχής γενομένης από του έτους 1993 επικυρωμένο αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος του φόρου εισοδήματος του προηγούμενου έτους ή σχετική βεβαίωση της αρμόδιας διεύθυνσης οικονομικών υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) προς απόδειξη του εισοδήματος τους.

Η παράλειψη υποβολής των παραπάνω στοιχείων συνεπάγεται αναστολή της καταβολής της σύνταξης, η οποία πάντως μπορεί να καταβληθεί και πάλι με την εκ των υστέρων υποβολή των στοιχείων αυτών".

Παρατήρηση 2η :

Στο άρθρο 20 παρ. 1 εδάφ. τέταρτο και πέμπτο του Ν. 2084/92 ορίζεται ότι: "Από την έναρξη ισχύος του Νόμου αυτού (Ν. 2084/92) για την ενηλικίωση των τέκνων, αρρένων και θηλέων καθώς και για την ηλικία όσων σπουδάζουν, εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 13 του Ν. 1984/92. Συντάξεις που έχουν κανονισθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 2084/92 με διαφορετικό όριο ηλικίας δεν θίγονται".

Παρατήρηση 3η :

Η παραπάνω διάταξη ερμηνεύθηκε αυθεντικά με το άρθρο 6 παρ. 15 του Ν. 2227/94 που έχει ως εξής:

"Η αληθής έννοια των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 20 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α΄) είναι ότι στην έννοια της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, που περιορίζεται, περιλαμβάνεται μόνο η σύνταξη που καταβάλλεται από το Δημόσιο και οι επικουρικές συντάξεις που απορρέουν από υπηρεσίες της κύριας αυτής σύνταξης ή εξαρτώνται από αυτή και όχι οι συντάξεις που τυχόν δικαιούνται τα αναφερόμενα σε αυτές πρόσωπα από άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριες και επικουρικές, επί συρροής δε δύο συντάξεων από το Δημόσιο, για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών λαμβάνεται υπόψη η μικρότερη, όταν αμφότερες προέρχονται από μεταβίβαση, όταν δε η μία προέρχεται από ίδιο δικαίωμα και η άλλη από μεταβίβαση, λαμβάνεται υπόψη η από μεταβίβαση καθώς και οι τυχόν επικουρικές συντάξεις που απορρέουν ή εξαρτώνται από τις συντάξεις αυτές που περιορίζονται".

Άρθρο 32 Πατρική οικογένεια

1. Αν αυτός από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 26 ως 29 πέθανε μετά τη συμπλήρωση δεκαετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή αυτός από εκείνους που αναφέρονται στα άρθρα 26 ως 28 πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. ε΄ της παρ. 1 του άρθρου 26 ή αυτός που πέθανε με τους όρους του άρθρου 29 ήταν άγαμος ή σε χηρεία χωρίς παιδιά ή σε διάζευξη χωρίς παιδιά, δικαιούται σε σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο: (Άρθρο 32 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως τροποπ. με Ν.Δ. 208/74.)

α) Ο άπορος πατέρας από την επομένη του θανάτου του τέκνου του αν κατά το χρόνο αυτόν έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του, αλλιώς από τη συμπλήρωσή του, ή αν είναι άπορος και ανίκανος για άσκηση οποιουδήποτε βιοποριστικού επαγγέλματος και εφόσον σε κάθε περίπτωση τον συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε. Η ανικανότητα του πατέρα βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.

β) Αν δεν υπάρχει πατέρας ή αυτός πέθανε έστω και πριν αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη, η άπορη χήρα μητέρα και για φυσικό τέκνο ή άπορη φυσική μητέρα, εφόσον είναι άγαμη, και οι άπορες αδελφές εφόσον τα πρόσωπα αυτά τα συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε.

2. Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας του στρατιωτικού, που σκοτώθηκε σε υπηρεσία που συνεπαγόταν επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, δικαιούνται σύνταξη και αν ακόμη δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ηλικίας, απορίας και συντήρησης που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο. (Άρθρο 1 παρ. 3 σε συνδ. με την παρ. 2 Ν.3618/56.)

3. Σε περίπτωση που οι γονείς έχουν πάρει διαζύγιο δικαιούνται σύνταξη η άπορη μητέρα και οι άπορες άγαμες αδελφές αν ο στρατιωτικός τις συντηρούσε πριν από το θάνατο του. Αν όμως ο στρατιωτικός συντηρούσε και τους δύο γονείς του η σύνταξη ανήκει σ'αυτούς τους δύο.(Άρθρο 32 παρ. 2 Α.Ν.1854/51.)

---

4. Σε περίπτωση που ο πατέρας τέλεσε νέο γάμο μετά το θάνατο της συζύγου του δικαιούνται σύνταξη οι άγαμες αμφιθαλείς ή ετεροθαλείς από την ίδια μητέρα αδελφές αυτού που πέθανε, αν ζούσαν χωριστά και αυτός τις συντηρούσε πριν από το θάνατο του. (Άρθρο 32 παρ. 3 Α.Ν.1854/51.)

5. Οι διατάξεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και για την Πατρική οικογένεια. (Άρθρο 1 Ν.143/75 σε συνδ. με άρθρ. 13 Ν.955/79.)

6. Τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας που αναφέρονται σ' αυτό και στο προηγούμενο άρθρο εκείνων των στρατιωτικών που δολοφονήθηκαν από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της στρατιωτικής τους ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων τους, δικαιούνται σύνταξη ή συμμετοχή σ' αυτή και αν ακόμη δε συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις καθώς και οι προϋποθέσεις απορίας, ηλικίας, συντήρησης ή ανικανότητας, που ορίζονται από τα άρθρα αυτά. 2. (Άρθρο 18 παρ. 2 Ν.1902/90.)

7. Οι άπορες άγαμες αδελφές, που έχουν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα από αδελφια που κατατάχθηκαν στο Δημόσιο από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά, παύουν να συνταξιοδοτούνται μετά την ενηλικίωση τους, εκτός αν σπουδάζουν ή είναι ανίκανες για εργασία, οπότε εφαρμόζονται όσα ισχύουν για τις άγαμες θυγατέρες του προηγούμενου άρθρου. (Άρθρο 1 παρ. 5 Ν.1902/90.)

8. Οι διατάξεις των άρθρων 5, 6, 31 και αυτού, που αφορούν τις άπορες άγαμες αδελφές έχουν εφαρμογή και για τους άπορους, άγαμους και ανίκανους με ποσοστό ανικανότητας 67% και άνω αδελφούς. Η ανικανότητα της περίπτωσης αυτής αποδεικνύεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής. (Άρθρο 6 παρ. 3 Ν.3075/02.)

Άρθρο 33

Δικαίωμα οικογένειας για επιλογή αποζημίωσης ή σύνταξης

Το δικαίωμα επιλογής που ορίζεται στο άρθρο 30 μεταβιβάζεται στην οικογένεια των προσώπων που αφορά το άρθρο αυτό. (Άρθρο 33 Α.Ν.1854/51.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

1

ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ ΜΙΣΘΟΣ

Άρθρο 34

Συντάξιμος μισθός γενικά

1. Ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη λαμβάνεται ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενέργειας, που ορίζεται κάθε φορά από τις διατάξεις που ισχύουν και ανήκει στο βαθμό που έφερε και με τον οποίο εμισθοδοτείτο ο στρατιωτικός κατά την έξοδο του από την υπηρεσία. (Άρθρο 34 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 6 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57.)

Για όσους κατά την έξοδο τους από την υπηρεσία παίρνουν μισθό που ανήκει σε ανώτερο βαθμό από αυτόν που κατέχουν, η σύνταξη κανονίζεται με βάση τον ανώτερο αυτό μισθό. (Άρθρο 9 παρ. 3 Ν.1813/88.)

2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ως μισθός νοείται ο βασικός μισθός ενεργείας του βαθμού με τον οποίο εμισθοδοτείτο κατά την έξοδο του από την Υπηρεσία μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, καθώς και το επίδομα ειδικών συνθηκών

της παρ. Α10 του άρθρου 51 του Ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), και προκειμένου για αξιωματικούς από το βαθμό του ταξιάρχου και άνω, καθώς και των αντιστοίχων και το επίδομα θέσης υψηλής ευθύνης της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 2448/1996 (ΦΕΚ 279 Α), όπως αυτά ορίζονται κάθε φορά από τις οικείες μισθολογικές διατάξεις. (Άρθρο 34 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν. 787/78 και αντικ. με άρθρ. 36 παρ. 3 Ν.1202/81, 4 παρ. 3 Ν. 2512/97, 2 παρ. 5 Ν.2703/99, 10 παρ. 2 Ν. 3075/02 και 7 παρ. 1 Ν.3408/05)

3. Οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για το ύψος του βασικού μισθού και του χρονοεπιδόματος των εν ενεργεία στρατιωτικών λαμβάνονται υπόψη και για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού που προβλέπεται από το άρθρο αυτό, ανεξάρτητα από το χρόνο τερματισμού της συντάξιμης υπηρεσίας και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.Δ. 4605/66 σε συνδ. με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν. 787/78 όπως αντικ. με άρθρ. 4 παρ. 5 Ν.2512/97.)

4. Το ποσοστό της παρ. 1 αυτού του άρθρου, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη του στρατιωτικού, ορίζεται στα 80% του συνόλου των απολαβών που αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. (Άρθρο 34 παρ. 3 Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με ΤΟ άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 829/71.)

5. Σε περίπτωση που αυξάνεται ο βασικός μισθός της παραγράφου 2 ή το επίδομα χρόνου υπηρεσίας αυξάνονται ανάλογα και οι συντάξεις, κάθε δε άλλου είδους παροχές που καταβάλλονται στους εν ενεργεία υπαλλήλους είτε με μορφή επιδόματος είτε με μορφή εξόδων παράστασης είτε με μορφή εξόδων κίνησης είτε με οποιαδήποτε άλλη μορφή, ανεξάρτητα από τον τρόπο υπολογισμού τους, δεν αποτελούν αύξηση του βασικού αυτού μισθού και δε λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης, εκτός αν αυτό προβλέπεται από ειδική συνταξιοδοτική διάταξη. (Άρθρο 34 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51 και 6 παρ. 2 Ν.Δ. 3055/54, όπως αντικ. με τα άρθρα 15 παρ.1 Ν.1489/84 και 2 παρ. 2 Ν. 2320/95.)

6. Για τους Αντιστράτηγους που διατέλεσαν Αρχηγοί Γενικού Επιτελείου ή Γενικοί Επιθεωρητές, έστω και αν δεν απομακρύνθηκαν από μία από τις θέσεις αυτές και άσχετα με το χρόνο υπηρεσίας τους σ' αυτές, λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή των παραπάνω παραγράφων ο ειδικός μισθός που ορίζεται γι' αυτούς που διατελούν στις θέσεις αυτές. (Άρθρο 34 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51.)

7. Η σύνταξη των εφέδρων από μόνιμους στρατιωτικούς που ανακαλούνται στην ενέργεια από την εφεδρεία κανονίζεται, μετά την επάνοδο τους στην κατάσταση της εφεδρείας, με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού τον οποίο έφεραν και με τον οποίο μισθοδοτήθηκαν κατά την έξοδο τους από την μόνιμη υπηρεσία μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας που δικαιούνται στο χρόνο αυτό. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν. 4448/64.)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται για τους εφέδρους από μόνιμους που υπηρέτησαν για χρονικό διάστημα πέρα από ένα έτος. Επίσης δεν εφαρμόζονται γι' αυτούς που υπηρέτησαν μέχρι την ισχύ του Ν.Δ. 898/1971, για τους οποίους η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το μισθό που έφεραν και με τον οποίο μισθοδοτήθηκαν κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία ως έφεδροι. (Άρθρο 4 παρ. 4 εδάφ. πρώτο Ν.Δ.4605/66, σε συνδ. με άρθρ. 1 Ν. 898/71.)

8. Η σύνταξη των ανθυπασπιστών των Ένοπλων Δυνάμεων, της Χωροφυλακής, του Λιμενικού Σώματος και των αντιστοίχων με αυτούς της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος κανονίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού

(Άρθρο 31 παρ. 1 και 2 Ν.1202/81, όπως αντικ. το πρώτο εδ. της παρ. 2 με το άρθρ. 9 παρ. 2 Ν. 1813/88.)

α) ανθυπολοχαγού αν έχουν συμπληρώσει τέσσερα (4) ως επτά (7) έτη πραγματικής υπηρεσίας στο βαθμό του ανθυπασπιστή ή δεκαέξι (16) ως Δεκαεννέα (19) έτη συνολικής πραγματικής υπηρεσίας ως υπαξιωματικοί και ανθυπασπιστές, β) υπολοχαγού αν έχουν συμπληρώσει επτά (7) ως έντεκα (11) έτη πραγματικής υπηρεσίας στο βαθμό του ανθυπασπιστή ή δεκαεννέα (19) ως είκοσι τρία (23) έτη συνολικής πραγματικής υπηρεσίας ως υπαξιωματικοί και ανθυπασπιστές,

---

γ) λοχαγού αν έχουν συμπληρώσει έντεκα (11) έτη πραγματικής υπηρεσίας στο βαθμό του ανθυπασπιστή ή είκοσι τρία (23) έτη συνολικής πραγματικής υπηρεσίας ως υπαξιωματικοί και ανθυπασπιστές.

Για τον υπολογισμό του παραπάνω χρόνου:

α) προσμετράται και ο πέρα από τα δύο έτη χρόνος φοίτησης σε παραγωγική Σχολή, εφόσον η διάρκεια της φοίτησης σ' αυτή είναι μεγαλύτερη από δύο έτη,

β) δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος κατά τον οποίο ο ανθυπασπιστής ή υπαξιωματικός διατέλεσε σε:

αα) προσωρινή απόλυση ή αργία με πρόσκαιρη παύση,

ββ) καταδικία εκτίοντας ποινή που είχε καταγνωσθεί από οποιοδήποτε δικαστήριο,

γγ) προσωρινή κράτηση με δικαστικό ένταλμα ή βούλευμα, εφόσον δεν επακολούθησαν απαλλακτικά βουλεύματα ή αθωωτικές αποφάσεις,

δδ) λιποταξία, εφόσον δεν επακολούθησαν απαλλακτικά βουλεύματα ή αθωωτικές αποφάσεις, και

εε) άδεια πέρα από την κανονική.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου έχουν εφαρμογή και για τους αξιωματικούς που προέρχονται από υπαξιωματικούς, οπότε ο χρόνος που διανύθηκε στο βαθμό του αξιωματικού λογίζεται ότι διανύθηκε στο βαθμό του ανθυπασπιστή.

Για τους ανθυπασπιστές, ανθυπαστυνόμους και πυρονόμους που προέρχονται από υπαξιωματικούς αποφοίτους της οικείας παραγωγικής σχολής, εφόσον συμπληρώθηκε τρίμηνη πραγματική υπηρεσία στο βαθμό, λογίζεται για την εφαρμογή αυτού του άρθρου ως χρόνος μεν υπηρεσίας υπαξιωματικών και ο χρόνος στους βαθμούς του χωροφύλακα, αστυφύλακα ή πυροσβέστη μετά την αποφοίτηση από τη σχολή, ως χρόνος δε υπηρεσίας ανθυπασπιστή, ανθυπαστυνόμου ή πυρονόμου και ο χρόνος που διανύθηκε στους βαθμούς του χωροφύλακα, αστυφύλακα, πυροσβέστη ή υπαξιωματικού πέρα από εννέα έτη.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται με τις ίδιες προϋποθέσεις και για τους πυρονόμους που κατατάχθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 974/1971, καθώς και για τους ανθυπασπιστές, ανθυπαστυνόμους και πυρονόμους οι οποίοι:

α) ανήκουν στις ειδικές υπηρεσίες του οικείου Σώματος με εξαίρεση αυτών που προέρχονται από υπαξιωματικούς, οι οποίοι έχουν προαχθεί ή προάγονται στους βαθμούς του υπαξιωματικού σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στο άρθρο 3 του Ν. 772/1978,

β) προάγονται ή έχουν προαχθεί στο βαθμό τους για ανδραγαθία.

9. Ο συντάξιμος μηνιαίος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζονται οι συντάξεις γενικά των οπλιτών του στρατεύματος και εκείνων οι οποίοι αντιστοιχούν ή εξομοιώνονται με αυτούς, καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 ως 5 αυτού του άρθρου. (Άρθρο 36 παρ. 6 Α.Ν. 1854/51.)

10. Ο συντάξιμος μηνιαίος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζονται οι συντάξεις των οπλιτών γενικά του στρατεύματος και εκείνων οι οποίοι αντιστοιχούν ή εξομοιώνονται με αυτούς, που

έπαθαν σε υπηρεσία, που συνεπαγόταν επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 ως 5 αυτού του άρθρου.(Άρθρο 1 παρ. 6 Ν.Δ. 3618 /56, 1 παρ. 3 Ν.Δ. 4605/66 και 4 παρ. 2 Α.Ν.377/68. Σχετ. Ν.Δ.80/69.)

Παρατήρηση :

Οι διατάξεις που περιέχονται στα μετά το πρώτο εδάφια των παραπάνω παραγράφων 9 και 10 παραλείπονται γιατί δεν έχουν πια πεδίο εφαρμογής ύστερα από τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 2592/68, που περιλαμβάνεται στην παρ. 5 του άρθρου 55 αυτού του Κώδικα.

11. Η σύνταξη των κατώτερων οργάνων των Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού κανονίζεται σύμφωνα με τα Ακόλουθα(Άρθρο 32 Ν.1202/81.)

α) Για τους Χωροφύλακες, Αστυφύλακες και Πυροσβέστες καθώς και τους Υπαξιωματικούς των Σωμάτων αυτών, οι οποίοι δε διαλαμβάνονται στις περιπτ. β` και γ` αυτής της παραγράφου και της πιο κάτω παραγράφου 12, με βάση το μισθό:

αα) των βαθμών υπενωματάρχη, ενωματάρχη, ανθυπασπιστή, ανθυπομοίραρχου και υπομοίραρχου και των αντίστοιχων με αυτούς της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει αντίστοιχα τρία (3), δέκα (10), δεκαέξι (16), είκοσι τέσσερα (24) ή είκοσι οκτώ (28) έτη πραγματικής υπηρεσίας,

ββ) του βαθμού ανθυπασπιστή μαζί με προσαύξηση ίση με το μισό της διαφοράς μεταξύ του βασικού μισθού του βαθμού αυτού που αντιστοιχεί στα ίδια έτη υπηρεσίας και του βασικού μισθού του ανθυπομοίραρχου, με συνυπολογισμό και του μισού της διαφοράς του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει είκοσι δύο (22) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και είκοσι τέσσερα (24) έτη,

γγ) του βαθμού ανθυπομοίραρχου μαζί με προσαύξηση ίση με το μισό της διαφοράς μεταξύ του βασικού μισθού του βαθμού αυτού και του βασικού μισθού του υπομοίραρχου, με συνυπολογισμό και του μισού της διαφοράς του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει είκοσι έξι (26) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και είκοσι οκτώ (28) έτη.

β) Για τους υπενωματάρχες, αρχιφύλακες και αρχιπυροσβέστες ειδικών υπηρεσιών, με εξαίρεση αυτών που έχουν προαχθεί στο βαθμό τους σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 22 παρ. 2 και 3 του Ν.Δ. 974/1971, 2 του Ν.Δ. 146/1974 και 3 του Ν. 772/1978, με βάση το μισθό:

αα) των βαθμών ενωματάρχη, ανθυπασπιστή, ανθυπομοίραρχου και υπομοίραρχου και των αντίστοιχων με αυτούς της Αστυνομίας Πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει αντίστοιχα έξι (6), δέκα (10), είκοσι (20) ή είκοσι οκτώ (28) έτη πραγματικής υπηρεσίας,

ββ) του βαθμού ανθυπασπιστή μαζί με προσαύξηση ίση με το μισό της διαφοράς μεταξύ του βασικού μισθού του βαθμού αυτού που αντιστοιχεί στα ίδια έτη υπηρεσίας και του βασικού μισθού του ανθυπομοίραρχου, με συνυπολογισμό και του μισού της διαφοράς του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει δεκαέξι (16) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και είκοσι έξι (26) έτη,

γγ) του βαθμού ανθυπομοίραρχου μαζί με προσαύξηση ίση με το μισό της διαφοράς μεταξύ του βασικού μισθού του βαθμού αυτού και του βασικού μισθού του υπομοίραρχου, με συνυπολογισμό και του μισού της διαφοράς του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας γι` αυτούς που έχουν συμπληρώσει είκοσι έξι (26) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και είκοσι οκτώ (28) έτη.

γ) Για τους ενωμοτάρχες, αρχιφύλακες και αρχιπυροσβέστες, που προέρχονται από παραγωγική Σχολή Υπαξιωματικών, με βάση το μισθό:

αα) του βαθμού ανθυπασπιστή, ανθυπαστυνόμου και πυρονόμου γι' αυτούς που έχουν συμπληρώσει τον ελάχιστο χρόνο υπηρεσίας στο βαθμό για προαγωγή, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά από τις οικείες διατάξεις, ή αυτόν που απαιτείτο κατά τη δημοσίευση του Ν. 1135 /1981 για όσους είχαν εξέλθει από την υπηρεσία μέχρι τη χρονολογία αυτή,

ββ) των βαθμών ανθυπομοίραρχου και υπομοίραρχου και των αντίστοιχων με αυτούς της Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού γι' αυτούς που έχουν συμπληρώσει αντίστοιχα δεκαέξι (16) ή είκοσι έτη πραγματική υπηρεσία,

γγ) του βαθμού ανθυπασπιστή μαζί με προσαύξηση ίση με το μισό της διαφοράς μεταξύ του βασικού μισθού του βαθμού αυτού που αντιστοιχεί στα ίδια έτη υπηρεσίας και του βασικού μισθού του ανθυπομοίραρχου, με συνυπολογισμό και του μισού της διαφοράς του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας γι' αυτούς που έχουν συμπληρώσει δώδεκα (12) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και δεκαέξι (16) έτη.

12. Η σύνταξη των υπαρχιπυροσβεστών, που κατατάχθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 974/1971, καθώς και των υπενωματάρχων, υπαρχιφυλάκων και υπαρχιπυροσβεστών που έχουν προαχθεί στο βαθμό τους για ανδραγαθία, κανονίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περίπτ. β' της προηγούμενης παραγράφου. Επίσης σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περίπτ. γ' της ίδιας παραγράφου κανονίζονται και οι συντάξεις των αρχιπυροσβεστών, που κατατάχθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 974/1971, καθώς και των ενωματάρχων, αρχιφυλάκων και αρχιπυροσβεστών οι οποίοι:

α) Ανήκουν στις ειδικές υπηρεσίες του οικείου Σώματος, με εξαίρεση αυτών που προάγονται στους βαθμούς τους σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 22 παρ. 2 και 3 του Ν.Δ. 974/1971, 2 του Ν.Δ. 146/1974 και 3 του Ν. 772/1978, και

β) Έχουν προαχθεί στους βαθμούς αυτούς για ανδραγαθία.

13. Κατ'εξαίρεση, αν αυτοί που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 11 αυτού του άρθρου εξέλθουν από την υπηρεσία γιατί καταλήφθηκαν από το όριο ηλικίας ή για λόγους υγείας γιατί έπαθαν στην υπηρεσία και εξαιτίας της έχοντας συμπληρώσει είκοσι πέντε (25) έτη πραγματική υπηρεσία, όχι όμως και είκοσι οκτώ έτη, η σύνταξη τους κανονίζεται ανάλογα με την περίπτωση με βάση το μισθό των βαθμών υπομοίραρχου, υπαστυνόμου α' τάξεως και υποπυραγού.

14. Για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων ως πραγματική υπηρεσία νοείται:

α) Η υπηρεσία που διανύεται στα Σώματα Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικό, με εξαίρεση το χρόνο αργίας, προσωρινής κράτησης, λιποταξίας ή παράνομης απουσίας, εφόσον επακολούθησε καταδίκη, της έκτισης στερητικής της ελευθερίας ποινής, της αγνοίας, της άδειας χωρίς αποδοχές και του χρόνου φοίτησης στην αντίστοιχη με το βαθμό παραγωγική Σχολή.

β) Η προϋπηρεσία στις Ένοπλες Δυνάμεις ή τα Σώματα Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων, Πυροσβεστικό και Λιμενικό με τις προϋποθέσεις της προηγούμενης περίπτωσης.

15. Οι διατάξεις των παρ. 11-14 εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαξιωματικούς και λιμενοφύλακες του Λιμενικού Σώματος.

16. Προαγωγές αξιωματικών, που εξήλθαν από την υπηρεσία κατά το έτος 1983, οι οποίες έγιναν σε εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 8 του Ν. 1375/1983 μετά την έξοδο τους από την υπηρεσία, από χρονολογία όμως προγενέστερη από την έξοδο τους, λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξής τους. (Άρθρο 33 Ν.1694/1987.)

---

17. Για τον κανονισμό της σύνταξης του στρατιωτικού, ο οποίος κατά την εκτέλεση υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο καθίσταται πλήρως ανίκανος για εργασία και δεν μετατάσσεται για την αιτία αυτή σε ειδικές καταστάσεις διαθεσιμότητας, αποστρατείας ή υπηρεσίας γραφείου, λαμβάνονται υπόψη οι συντάξιμες αποδοχές του καταληκτικού βαθμού, στον οποίο θα εξελισσόταν μισθολογικά ή βαθμολογικά, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο του παθήματος, και αντιστοιχούν σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία. Ο βαθμός αυτός σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι ανώτερος του βαθμού Αντιστράτηγου προκειμένου περί ανθυπολοχαγών, υπολοχαγών, λοχαγών, ταγματάρχων, αντισυνταγματάρχων και συνταγματάρχων και των αντίστοιχων προς αυτούς. Ειδικά προκειμένου για τους Αρχηγούς των Σωμάτων Ασφαλείας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος για τον κανονισμό της σύνταξης λαμβάνεται υπόψη ο μισθός του βαθμού Αρχηγού Γ.Ε.Ε.Θ.Α..

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όποιον καθίσταται πλήρως ανίκανος για εργασία συνεπεία δολοφονικής επίθεσης από ένα άτομο μόνο του ή ομάδα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας ή για την ιδιότητα του ως στρατιωτικού στην ενέργεια ή σε σύνταξη. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν. 1977/91, όπως αντικ. με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. δ` , Ν. 3234/04)

18. α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008, ως συντάξιμος μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη: (Άρθρο 1 παρ. 4 Ν.3029/02)

ι. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-17 του άρθρου αυτού.

ιι. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο στρατιωτικός εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Αν ο στρατιωτικός στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησης του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους στρατιωτικούς που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ü της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησης του στρατιωτικού και καταλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ü της περίπτωσης α` της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του στρατιωτικού οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.

Άρθρο 34Α

Συντάξιμος μισθός στρατιωτικών που υπάγονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016
Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

1. Για τους στρατιωτικούς που υπάγονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85), ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται ποσοστό του μηνιαίου μισθού ενέργειας, που ορίζεται κάθε φορά από τις διατάξεις που ισχύουν και που ανήκει στον βαθμό που έφερε και με τον οποίο εμισθοδοτείτο ο στρατιωτικός κατά την έξοδό του από την υπηρεσία.

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

2. Για την εφαρμογή της παρ. 1, ως μισθός νοούνται ο βασικός μισθός ενεργείας του βαθμού με τον οποίον εμισθοδοτείτο κατά την έξοδό του από την υπηρεσία, το επίδομα ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας της παρ. Β' του άρθρου 127 του ν. 4472/2017 (Α' 74), καθώς και το επίδομα θέσης ευθύνης της παρ. Γ' του ιδίου άρθρου, όπως αυτά ορίζονται κάθε φορά από τις οικείες μισθολογικές διατάξεις.

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

Άρθρο 35

Συντάξιμος μισθός ειδικών κατηγοριών

1. Ως μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 28 λαμβάνεται ο μισθός εκείνων με τους οποίους εξομοιώνονται αυτά σύμφωνα με τους νόμους που ισχύουν κάθε φορά.

2. Για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του παρόντος οι μαθητές των Στρατιωτικών Σχολών Αξιωματικών εξομοιώνονται με επιλοχίες ή επικελευστές ή επισμηνίες, εκτός από αυτούς της τελευταίας τάξης που εξομοιώνονται με ανθυπασπιστές.

Οι μαθητές της τελευταίας τάξης στρατιωτικών σχολών υπαξιωματικών (λοχιών) εξομοιώνονται με δεκανείς και οι μαθητές των άλλων τάξεων καθώς και οι μαθητές των σχολών δεκανέων εξομοιώνονται με στρατιώτες. (Άρθρο 35 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με τον Α.Ν. 268/68.)

2

ΣΥΝΤΑΞΙΜΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 36

θεμελιωτική συντάξιμη υπηρεσία

1. Οι υπηρεσίες αυτών που υπάγονται στις διατάξεις για τις στρατιωτικές συντάξεις και αναγνωρίζονται από τον Κώδικα αυτό ως συντάξιμες διακρίνονται σε πραγματικές και πλασματικές. Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία είναι αυτή που παρέχεται πραγματικά και πλασματική είναι αυτή που από πλάσμα του νόμου θεωρείται σαν συντάξιμη. (Άρθρο 36 παρ. 1 Α. Ν. 1854/51.)

2. Πραγματική συντάξιμη υπηρεσία με την έννοια της προηγούμενης παραγράφου είναι αυτή που παρέχεται πραγματικά από αυτούς που διατελούν σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 24 παρ. 2 και 3 και 27. (Άρθρο 36 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

3. Κατ'εξαίρεση θεωρείται σαν συντάξιμος χρόνος πραγματικής υπηρεσίας.

α) ο χρόνος κάθε κανονικής, εκπαιδευτικής ή αναρρωτικής άδειας,

---

β) ο χρόνος της διαθεσιμότητας, εφόσον αυτή δεν οφείλεται σε αξιόποινη πράξη ή πειθαρχικό παράπτωμα για τα οποία επακολούθησε έξοδος από το στράτευμα ή μετάθεση σε αργία με απόλυση,

γ) ο χρόνος της αργίας με πρόσκαιρη παύση εφόσον δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες και

δ) ο χρόνος της πολεμικής αποστρατείας και πολεμικής διαθεσιμότητας μέχρι την κατάληψη από το όριο ηλικίας. (Άρθρο 36 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51.)

4. Επίσης θεωρείται σαν χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ο χρόνος κατά τον οποίο διετέλεσαν έξω από την υπηρεσία οι στρατιωτικοί γενικά που εξήλθαν από τις τάξεις λόγω σωματικής ανικανότητας και επανήλθαν μετά στην ενεργό υπηρεσία αφού κρίθηκαν ικανοί, με τον περιορισμό ότι δεν μπορεί να λογισθεί σαν τέτοιος χρόνος μεγαλύτερος από το μισό της υπηρεσίας που πραγματικά διανύθηκε από το στρατιωτικό ούτε από οκτώ έτη στο σύνολο. Ο χρόνος που υπερβαίνει τα όρια αυτά λογίζεται ως χρόνος πλασματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 2 παρ. 4 εδ. δεύτερο σε συνδ. με το άρθρο 2 παρ. 2 Ν.4448/64.)

5. Δεν θεωρείται συντάξιμος ο χρόνος της παράνομης απουσίας και της λιποταξίας, ο χρόνος της ποινής για όσο διάστημα εκτίθηκε και η οποία καταγνώσθηκε από οποιοδήποτε δικαστήριο, ο χρόνος της αργίας με απόλυση, καθώς και ο χρόνος της δικαστικής προσωρινής κράτησης, εκτός αν επακολούθησε αθώωση ή απαλλαγή, οπότε ο χρόνος αυτός θεωρείται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 36 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51.)

6. Δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος οποιασδήποτε υπηρεσίας, αν χρησίμευσε ή θα χρησιμεύσει σύμφωνα με νόμο για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης ως τακτικού ή με σύμβαση υπαλλήλου ασφαλισμένου σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης ή από διεθνή οργανισμό στον οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα, καθώς επίσης και αν για το χρόνο αυτόν καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί, μετά την απομάκρυνση του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, εφάπαξ αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή, εκτός αν αυτή επιστραφεί, ή αν καταβληθούν στο Ελληνικό Δημόσιο οι εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου, τις οποίες δικαιούται ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός από το διεθνή οργανισμό μετά την απομάκρυνση του, αν δε λάβει από αυτόν σύνταξη. (Άρθρο 36 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ.μετά το άρθρο 2 παρ. 1 Ν. 329/76 και με το άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 1813/1988.)

Η αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου που προβλέπεται από την τελευταία περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, που υποβάλλεται σε προθεσμία πέντε ετών από τη χρονολογία που εξήλθε ο υπάλληλος από την υπηρεσία. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.329/76, όπως αντικ.με τα άρθρα 18 παρ. 1 Ν. 1489/84, και 3 παρ. 1 Ν.3075/02)

Το ποσό της αποζημίωσης ή χρηματικής αμοιβής που πρέπει να επιστραφεί υπολογίζεται με βάση το μισθό του βαθμού της θέσης από την οποία έγινε η απομάκρυνση του στρατιωτικού και ο οποίος ίσχυε κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, με συνυπολογισμό και των άλλων νόμιμων στοιχείων προσδιορισμού της και αφού πολλαπλασιασθεί με όσους μήνες έλαβε τις αποδοχές ως αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή.

Η είσπραξη του ποσού τούτου γίνεται εφόσον ο αιτών είναι στην ενέργεια ή συνταξιούχος με παρακράτηση του ενός έκτου (1/6) των μηνιαίων αποδοχών ή της σύνταξης του.

Σε περίπτωση που ο αιτών δεν έχει την ιδιότητα του στρατιωτικού, αναστέλλεται η είσπραξις μέχρι τυχόν επαναδιορισμού του σε δημόσια υπηρεσία ή απονομής σ' αυτόν σύνταξης, οπότε και αρχίζει αυτή σύμφωνα με αυτά που ορίζονται παραπάνω. (Άρθρο 2 παρ. 3 του Ν.329/76.)

Αν ο αιτών πρόκειται να χρησιμοποιήσει το χρόνο αυτόν για να πάρει σύνταξη από άλλον ασφαλιστικό οργανισμό, το ποσό που πρέπει να επιστρέψει βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σε μηνιαίες δόσεις που καθορίζονται με τη σχετική απόφαση καταλογισμού και είναι ίσες με το 1/6 των μηνιαίων αποδοχών ή της σύνταξης του.(Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.1489/84.)

Το ποσό που δεν έχει επιστραφεί ακόμη διαγράφεται και δεν αναζητείται αν ήθελε διακοπεί η καταβολή στους δικαιούχους του μισθού λόγω θανάτου τους και της σύνταξης για οποιονδήποτε λόγο, χωρίς να υπάρχουν και στις δύο περιπτώσεις άλλα δικαιούχα πρόσωπα στα οποία να καταβάλλεται η σύνταξη ή το αντί γι' αυτή βοήθημα. Αν η σύνταξη χορηγηθεί πάλι ή αναγνωρισθεί αργότερα δικαίωμα σύνταξης ή βοηθήματος στα δικαιούχα πρόσωπα και δεν γίνει παραίτηση από το δικαίωμα, τότε το ποσό που διαγράφηκε εγγράφεται ξανά σαν δημόσιο έσοδο και αναπροσαρμόζεται με βάση τις αποδοχές του βαθμού εξόδου που καθορίζονται κατά το χρόνο της επανεγγραφής.

Το ποσό αυτό αναζητείται σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημόσιων εσόδων όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.(Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.285/76.)

7. Επίσης δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας των στρατιωτικών.(Άρθρο 36 παρ. 6 Α.Ν. 1854/51.)

8. Η υπηρεσία των εφέδρων γενικά στρατιωτικών που ανακαλούνται στην ενέργεια, καθώς και αυτών που διατηρούνται στην υπηρεσία μετά τη μετάθεση τους στην εφεδρεία, υπολογίζεται μόνο μέχρι την κατάληψη τους από το όριο ηλικίας της εφεδρείας που καθορίζεται για το βαθμό τους, εκτός αν η υπηρεσία αυτή διανύθηκε σε πολεμική περίοδο ή κατά τον εμφύλιο πόλεμο από 1ης Απριλίου 1946 μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 1949 και συγχρόνως η ανάκληση τους ή η διατήρηση τους στην υπηρεσία έγιναν με πρόταση του Αρχιστράτηγου ή του Αρχηγού του οικείου Γενικού Επιτελείου, οπότε υπολογίζεται ο χρόνος και πέρα από αυτή, το δε δικαίωμα τους ρυθμίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο της κατάληψης τους από το όριο ηλικίας ή της οριστικής απομάκρυνσης τους από τις τάξεις ως μονίμων. (Άρθρο 36 παρ. 7 Α.Ν. 1854/51.)

9. Η υπηρεσία στο παρελθόν με τους όρους της παρ. 2 του άρθρου αυτού εκείνων που υπηρετούσαν κατά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 ή μετά, είναι πραγματική συντάξιμη εφόσον έχει όλους τους όρους της παραγράφου αυτής. (Άρθρο 36 παρ. 8 Α.Ν. 1854/1951.)

Άρθρο 37 **Συντάξιμη υπηρεσία που προσμετράται**

1. Συντάξιμος επίσης λογίζεται και προσμετράται στις υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου: (Άρθρο 37 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51.)

α) Ο χρόνος μαθητείας του στρατιωτικού στα Στρατιωτικά Σχολεία του εσωτερικού ή του εξωτερικού, καθώς και ο χρόνος φοίτησης του αστυνομικού υπαλλήλου στην Αστυνομική Σχολή και του πυροσβεστικού υπαλλήλου στην Πυροσβεστική Σχολή από τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας τους.

Για τους αξιωματικούς που προήλθαν από τη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων μέχρι την 1η Ιουλίου 1935 ο χρόνος μαθητείας τους σ' αυτή λογίζεται συντάξιμος άσχετα από την ηλικία.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ. α' Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. μονο παρ. 1 Ν.Δ. 680/70 και συμπλ. με άρθρ. 1 παρ. 4 Ν. 413/76.)

β) Ο χρόνος κάθε συντάξιμης δημόσιας πολιτικής υπηρεσίας. Το συντάξιμο μιας τέτοιας υπηρεσίας κρίνεται με τις διατάξεις για τις συντάξεις των πολιτικών υπαλλήλων.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ β' Α.Ν. 1854/51.)

γ) Ο χρόνος της έμμισθης δημόσιας πολιτικής ή στρατιωτικής υπηρεσίας στην Κρητική ή Σαμιακή πολιτεία.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ γ` Α.Ν. 1854/51.)

δ) Ο χρόνος υπηρεσίας στην τότε Αστυφυλακή.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ δ` Α.Ν. 1854/51.)

ε) Ο χρόνος υπηρεσίας και ως ιδιώτη στο Μακεδόνικο και Βορειοηπειρωτικό αγώνα. (Άρθρο 36 παρ. 1 περ ε` Α.Ν. 1854/51.)

στ) Η προηγούμενη υπηρεσία ως ημερομισθίου, που παρασχέθηκε στα Συνεργεία του Πολεμικού Ναυτικού μετά τη συμπλήρωση του 15ου έτους της ηλικίας από εκείνον που κατατάχθηκε ως μόνιμος στο Πολ. Ναυτικό γενικά, καθώς και από εκείνον που κατατάχθηκε σαν τέτοιος μετέπειτα στην Πολεμική Αεροπορία, εφόσον πρόκειται για μόνιμο στρατιωτικό είτε στο Πολεμ. Ναυτικό είτε στην Πολεμ. Αεροπορία που υπηρετούσε κατά την έναρξη της ισχύος του Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935. Επίσης η προϋπηρεσία ως ιδιώτη με ημερομισθίο ή μηνιαία αποζημίωση στην αεροπορική μονάδα των μόνιμων ιδιωτών τεχνιτών της Πολεμ. Αεροπορίας. (Άρθρο 37 παρ. 1 περ στ` Α.Ν. 1854/51,όπως τροπ. με άρθρ. 14 παρ. 3 Ν.Δ. 3768/57.)

ζ) Ο χρόνος υπηρεσίας ως ιδιωτών από τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας σε αεροπορικές μονάδες εκείνων που κατατάχθηκαν ως εθελοντές τεχνίτες ή αρχιτεχνίτες σύμφωνα με το άρθρο 44 του Ν. 4323/1929. (Άρθρο 37 παρ. 1 περ ζ` Α.Ν. 1854/51.)

η) Η προγενέστερη υπηρεσία εκείνων που υπηρέτησαν με οποιαδήποτε ιδιότητα σε φάρους, φανούς ή σημαιοφόρους και με οποιονδήποτε τρόπο κατατάχθηκαν ή προσλήφθηκαν στην υπηρεσία των φάρων.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ η` Α.Ν. 1854/51.)

θ) Η προγενέστερη δικηγορική υπηρεσία αυτών που διορίστηκαν ως Δικαστικοί Σύμβουλοι μέχρι την έναρξη της ισχύος του Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935, με εφαρμογή για τον υπολογισμό της των διατάξεων του άρθρου 12 του κώδικα αυτού. (Άρθρο 37 παρ. 1 περ θ` Α.Ν. 1854/51,όπως αντικ.με άρθρ. 5 παρ. 4 Ν.Δ. 2704/53.)

ι) Η προγενέστερη υπηρεσία των αγγελιοφόρων του Πολεμικού Ναυτικού της περίπτ. δ` του άρθρου 27 ως κλητήρων στο Υπουργείο των Ναυτικών ή στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ ι` Α.Ν. 1854/51.)

ια) Ο χρόνος υπηρεσίας στο Σώμα Προσκόπων Μαζαράκη κατά τα έτη 1912-1913, καθώς και ο χρόνος υπηρεσίας ως αρχηγών ένοπλων σωμάτων στην Κρήτη και Σάμο πριν από την προσάρτησή τους ή κατά τον πόλεμο 1912-1913 ή στο συμμαχικό Στρατό κατά τον πόλεμο 1914-1918.(Άρθρο 37 παρ. 1 περ ια` Α.Ν. 1854/51.)

ιβ) "Ο ελάχιστος χρόνος σπουδών στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, ανεξαρτήτως του χρόνου κατάταξής τους, για την απόκτηση ενός πτυχίου σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, εφόσον αυτός δεν λογίζεται ως συντάξιμος σύμφωνα με άλλες διατάξεις".

Για τον υπολογισμό του χρόνου θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 20 του παρόντος νόμου προσμετράται και ο ανωτέρω χρόνος σπουδών.

Αν πρόκειται για Αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος για την κατάταξη των οποίων απαιτείται δίπλωμα πλοιάρχου ή μηχανικού του Εμπορικού Ναυτικού (Ε.Ν.) και ο χρόνος φοίτησης στις Ανώτερες Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (Α.Δ.Σ.Ε.Ν.). Επίσης ο χρόνος φοίτησης στα παραπάνω Ιδρύματα και για όσο αριθμό ετών προβλέπεται ως προσόν για την κατάταξη του μόνιμου αξιωματικού στον κλάδο που ανήκει κατά την απομάκρυνση του. Αν όμως για την παραπέρα εξέλιξη απαιτείται και η απόκτηση διπλώματος, λογίζεται συντάξιμος ο χρόνος μόνο αν αποκτήθηκε το δίπλωμα κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής υπηρεσίας. Η παραπάνω περίπτωση ιβ` ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1967. (Άρθρο 7 παρ. 10 Ν. 2592/98.)

ιγ) Η προγενέστερη υπηρεσία ως έκτακτης ή ημερομίσθιας αδελφής νοσοκόμας στην Πολεμική Αεροπορία αυτών που στη συνέχεια της εντάχθηκαν σε θέση μόνιμης αδελφής, καθώς και η προγενέστερη υπηρεσία των γυναικών νοσοκόμων του Στρατού Ξηράς, Θάλασσας και Αέρα και αξιωματικών ή ανθυπασπιστών αδελφών νοσοκόμων των ένοπλων δυνάμεων η οποία διανύθηκε σε νοσηλευτικά ιδρύματα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου.(Άρθρο μόνο παρ. 3 Ν.3691/57, όπως αντικ.με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν.Δ. 89/1969.)

ιδ) Η προγενέστερη υπηρεσία που παρασχέθηκε σε καιρό πολέμου σε επίτακτα εμπορικά πλοία. (Άρθρο 7 παρ. 7 Ν. 955/79.)

ιε) Όλη η προγενέστερη υπηρεσία των στρατιωτικών ιερέων ως διακόνων ή εφημερίων σε Μητροπόλεις ή ενοριακούς ναούς.(Άρθρο 40 παρ. 1 Ν.1202/81.)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 παρ.1 του Ν.3865/2010 (ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010) και με το άρθρο 2 παρ.6α του Ν.4002 (ΦΕΚ Α' 180/22.08.2011)

2 . Επίσης λογίζεται σαν συντάξιμος και προσμετράται στην άλλη συντάξιμη υπηρεσία και ο χρόνος των παρακάτω προϋπηρεσιών των στρατιωτικών.(Άρθρο 13 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57.)

α) Ο χρόνος προϋπηρεσίας σε Ιδρύματα και διεθνείς ή αλλοδαπές οργανώσεις εφόσον το κράτος ανέλαβε την εκπλήρωση των σκοπών τους με τις δημόσιες υπηρεσίες του. (Άρθρο 13 παρ. 1 περ. α` Ν.Δ. 3768/57, όπως ισχύει μετά το άρθρ. 6 Ν. 955/79.)

β) Ο χρόνος προϋπηρεσίας σε Δήμους ή στις Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων. (Άρθρο 13 παρ. 1 περ. β` όπως ισχύει μετά το άρθρ. 6 Ν. 955/79.)

γ) Κάθε προϋπηρεσία στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό αν και για όσο χρονικό διάστημα αυτή απαιτείται ως προσόν για την πρόσληψη υπαλλήλου στη δημόσια υπηρεσία, εφόσον ο υπάλληλος αποχωρεί τελικά από τη θέση αυτή. Σε περίπτωση διορισμού ή μετακίνησης του υπαλλήλου σε άλλη θέση ο χρόνος υπηρεσίας που του χρησίμευσε ως προσόν διορισμού σε προηγούμενη θέση σε καμιά περίπτωση δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος στη νέα θέση, εκτός αν η προηγούμενη θέση αποτελεί προϋπόθεση διορισμού στην τελευταία θέση.

Ως προϋπηρεσία για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής νοείται και η δικηγορική, η ιατρική κ.λπ., καθώς και ο χρόνος για την απόκτηση της ειδικότητας που απαιτείται ως προσόν για την πρόσληψη του υπαλλήλου, σε καμιά όμως περίπτωση και χρόνος μαθητείας ή πρακτικής άσκησης ή εμπειρίας που τυχόν απαιτήθηκε για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Ο χρόνος προϋπηρεσίας που προσμετράται δεν μπορεί να υπερβαίνει τη δεκαετία.

(Άρθρο 13 παρ. 1 περ. γ` Ν.Δ. 3768/57, όπως αντικ. με αρθρ. 9 παρ.6Ν. 1902/90 και 5 παρ.2 Ν. 2512/97.)

δ) Η πριν από την εφαρμογή του άρθρου 18 του Ν. 1747/1944 υπηρεσία των υπαλλήλων των Μηχανικών Υπηρεσιών Κοινοτήτων, που λειτουργούσαν στις Νομαρχίες, καθώς και των υπαλλήλων των Γραφείων Ελέγχου Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων, που συστάθηκαν με τον Α. Ν. 2067/1939, εφόσον αυτοί απέκτησαν στη συνέχεια της υπηρεσίας τους στρατιωτική ιδιότητα. (Άρθρο 13 παρ. 2 περ. α` Ν.Δ. 3768/57.)

ε) Η προγενέστερη υπηρεσία σε θέση Αρχιφύλακα ή Αγροφύλακα της Αγροτικής Ασφάλειας. (Άρθρο 13 παρ. 2 περ. β` Ν.Δ. 3768/57, όπως αντικ. με αρθρ. 7 παρ.4 Ν. 955/79.)

στ) Η προγενέστερη υπηρεσία στο Εργοστάσιο Αεροπλάνων Παλαιού Φαλήρου (Ν. 5210/1931) αυτών που μονιμοποιήθηκαν στο Κρατικό Εργοστάσιο Αεροπλάνων σε εφαρμογή των Α.Ν. 1014 /1937 και 1846/1939. (Άρθρο 13 παρ. 2 περ. γ` Ν.Δ. 3768/57.)

ζ) Η προγενέστερη υπηρεσία στα Ταμεία Λαϊκών Αγορών και Επικουρικής Ασφάλισης και Αποζημίωσης Αρτοποιιών Ελλάδας, των Γεωργικών Ταμείων, των Ταμείων Γεωργίας,

---

Κτηνοτροφίας και Δασών, καθώς και των Ταμείων Εφέδρων Πολεμιστών Κρήτης εκείνων που στη συνέχεια αυτών των υπηρεσιών μετατάχθηκαν ή διορίστηκαν στη δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 13 παρ. 2 περ. δ` Ν.Δ. 3768/57.)

Σε περίπτωση αναγνώρισης συντάξιμου χρόνου σύμφωνα με τις περιπτώσεις α`-ζ` αυτής της παραγράφου υπολογίζεται σαν συντάξιμος μόνο αυτός που διανύθηκε μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας. (Άρθρο 13 παρ. 3 Ν.Δ. 3768/57.)

η) Η με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση οποιασδήποτε φύσης προϋπηρεσία στον Επικουρικό Οργανισμό Μεταφορών με Αυτοκίνητα, την Υπηρεσία Ελέγχου Κρατικών Αυτοκινήτων, τον Οργανισμό Διαχείρισης Πλεονάζοντος Συμμαχικού Υλικού και τώρα Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού, τις Υπηρεσίες Διαχείρισης Εφοδίων Εξωτερικού, Αποκατάστασης Πυροπαθών, Αγροτών και Συμμοριοπλήκτων, που συστάθηκαν στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας σε εκτέλεση σχετικών συμβάσεων της με το Δημόσιο, την Υπηρεσία Μεσεγγυημένων Εχθρικών Περιουσιών και το Ταμείο Φιλανθρωπίας Λέσβου που αναφέρεται στο Ν. 1559/1944. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.Δ. 89/1969 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ. 3 Ν. 1405/83.)

3. Όσα ορίζονται στην παραγρ. 4 του άρθρου 12 ισχύουν και για την αναγνώριση προϋπηρεσίας των στρατιωτικών σε Ν.Π.Δ.Δ. (Διευκρινιστική διάταξη άρθρου 6 παρ. 6 Ν. 955/79.)

4. Οι διατάξεις των παρ. 2, 3, 5 και 6 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και για τις υπηρεσίες που αναφέρεται σ' αυτό το άρθρο. (Άρθρο 37 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

5. Ο χρόνος κατά τον οποίο έφεδροι από εφέδρους αξιωματικοί διατέλεσαν ένοπλα μέλη Εθνικών Ανταρτικών ομάδων, που έχουν αναγνωρισθεί, λογίζεται συντάξιμος και προσμετράται στην άλλη συντάξιμη υπηρεσία τους εφόσον αυτοί κατατάχθηκαν αργότερα ως μόνιμοι στρατιωτικοί. (Άρθρο 9 παρ. 1 Ν. 4448/64.)

6. Συνταξιούχοι έφεδροι από μόνιμους αξιωματικοί οι οποίοι διατέλεσαν μέλη ένοπλων Εθνικών Ανταρτικών Ομάδων, που έχουν αναγνωρισθεί, δικαιούνται να προσμετρήσουν στη συντάξιμη υπηρεσία τους το χρόνο που διατέλεσαν μέλη των ομάδων αυτών μέχρι την κατάληψη τους από το όριο ηλικίας. (Άρθρο 37 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51.)

7. Όλες οι συντάξιμες υπηρεσίες που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους λογίζονται σαν πραγματικές με την έννοια της παρ. 1 των άρθρων 11 και 36 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 37 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. μόνο Ν. 2349/53.)

8. Επίσης υπολογίζεται ως συντάξιμος, ύστερα από συμπληρωματική εισφορά, και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου, ο χρόνος της προηγούμενης απασχόλησης του σε τομείς έξω από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ., για τον οποίο ήταν ασφαλισμένος σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, καθώς και ο χρόνος απασχόλησης στην αλλοδαπή γενικά για τον οποίο μεταφέρονται οι ασφαλιστικές εισφορές σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης της Χώρας ή αναγνωρίζεται ο χρόνος αυτός ως χρόνος ασφάλισης στον οργανισμό αυτό με βάση Ειδικές διατάξεις. Ο χρόνος αυτός δε λαμβάνεται υπόψη αν έγινε ανάληψη εισφορών ή χορήγηση από τον ασφαλιστικό οργανισμό εφάπαξ παροχής αντί σύνταξης ή αν χρησιμοποιήθηκε για συνταξιοδοτικούς σκοπούς. Αν από τη νομοθεσία του οικείου φορέα προβλέπεται δυνατότητα επιστροφής των εισφορών αυτών ή της εφάπαξ παροχής, με σκοπό την αναγνώριση του χρόνου ως συντάξιμου, ο χρόνος αυτός υπολογίζεται εφόσον γίνει η επιστροφή. Χρόνος ασφάλισης στον ΟΓΑ δε λαμβάνεται υπόψη.

Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής, στις περιπτώσεις όπου ο χρόνος ασφάλισης υπολογίζεται σε ημέρες, ως ένα έτος λογίζονται τριακόσιες ημέρες, και ως ένας μήνας λογίζονται είκοσι πέντε ημέρες.

Η αναγνώριση του παραπάνω χρόνου μπορεί να γίνει είτε κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του υπαλλήλου είτε μετά την έξοδο του από αυτήν, ύστερα από αίτηση του. Η αναγνώριση γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 66 του παρόντος με βάση πιστοποιητικό του οικείου ασφαλιστικού φορέα

που εκδίδεται από τα στοιχεία που τηρεί ή, αν δεν υπάρχουν τέτοια στοιχεία, με βάση το ασφαλιστικό βιβλιário που τυχόν κρατεί ο ασφαλισμένος από το οποίο να προκύπτει η ασφάλιση και η εισφορά που καταβλήθηκε.

Με την πράξη αυτή, που υπόκειται στα ένδικα μέσα που προβλέπονται από το ίδιο άρθρο, καθορίζεται και το ποσό της συμπληρωματικής εισφοράς. Γι' αυτούς που εξέρχονται από την υπηρεσία ή για τους συνταξιούχους η αναγνώριση του χρόνου και το ποσό της εισφοράς γίνεται με την πράξη κανονισμού ή αύξησης της σύνταξης.

Η συμπληρωματική εισφορά καταβάλλεται στο δημόσιο είτε κατά τη διάρκεια του χρόνου που υπηρετεί ο υπάλληλος είτε κατά την έξοδο του από την υπηρεσία και καθορίζεται σε ποσοστό 7% επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του (βασικός μισθός, επίδομα χρόνου υπηρεσίας και επίδομα ευδόκιμης παραμονής όπου καταβάλλεται), εφόσον πρόκειται για εν ενεργεία υπάλληλο, ή των αποδοχών με βάση τις οποίες κανονίστηκε η σύνταξη του εφόσον πρόκειται για συνταξιούχο, όπως οι αποδοχές αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης αναγνώρισης του παραπάνω χρόνου και για χρονικό διάστημα ίσο με τον αναγνωριζόμενο χρόνο. Το ποσό της εισφοράς μπορεί να εξοφληθεί με επιλογή του ενδιαφερομένου είτε εφάπαξ είτε με μηνιαίες δόσεις, που παρακρατούνται από τις αποδοχές ή τη σύνταξη του και των οποίων ο αριθμός δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των μηνών που αναγνωρίζονται.

Αν η αναγνώριση γίνει μετά τη συνταξιοδότηση του υπαλλήλου το ποσό των μηνιαίων κρατήσεων δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τα ΥΛ της κατά τα ανωτέρω υπολογιζόμενης μηνιαίας δόσης.

Στην περίπτωση αυτή ο αριθμός των μηνών κατά τους οποίους θα γίνει η κράτηση από τη σύνταξη επιμηκύνεται ανάλογα.

Αν ο υπάλληλος που είναι στην ενέργεια ή ο συνταξιούχος πεθάνει πριν από την ολοσχερή εξόφληση της εισφοράς, οι μηνιαίες δόσεις που υπολείπονται παρακρατούνται από τη σύνταξη των προσώπων στα οποία μεταβιβάζεται η σύνταξη, σύμφωνα με τα παραπάνω. Αν η καταβολή της σύνταξης διακοπεί για οποιονδήποτε λόγο, παύει η καταβολή των συμπληρωματικών εισφορών και αρχίζει πάλι όταν ξαναρχίσει η καταβολή της σύνταξης.

Σε όσους καταβάλουν το ποσό της συμπληρωματικής εισφοράς εφάπαξ παρέχεται έκπτωση 10% στο ποσό αυτό.

Οι ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη και ασφαλισμένου) που έχουν καταβληθεί στον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, για τον αναγνωριζόμενο χρόνο, αποδίδονται εφάπαξ στο δημόσιο, μέσα σ' ένα εξάμηνο από την ημερομηνία που θα καταστούν απαιτητές με προσαύξηση 8% για κάθε χρόνο που πέρασε από τη διακοπή της ασφάλισης σ' αυτόν μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για αναγνώριση του χρόνου από το δημόσιο. Αντί για την απόδοση των εισφορών στο δημόσιο μπορεί να γίνεται και συμψηφισμός του ποσού τους με τυχόν οφειλές του δημοσίου στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς ή παρακράτηση από το ποσό με το οποίο τυχόν επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. (Άρθρο 1 Ν. 1405/83 όπως αντικ. με άρθρ. 5 παρ. 5 Ν. 2227/94.)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.14 άρθρ.1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

9). Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και για υπαλλήλους οι οποίοι, πριν διοριστούν στο Δημόσιο, είχαν απασχοληθεί στον ιδιωτικό τομέα και ασφαλιστεί σε ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης, στους οποίους συνεχίζουν ή συνέχισαν για ορισμένο χρόνο την ασφάλιση τους και μετά την ημερομηνία διορισμού τους στη δημόσια υπηρεσία.

Ο παραπάνω χρόνος που αναγνωρίζεται από το Δημόσιο παύει να θεωρείται χρόνος ασφάλισης στον οργανισμό που διανύθηκε. (Άρθρο 32 παρ. 1 Ν. 1654/86.)

Άρθρο 38

Περιορισμοί στην προσμέτρηση προϋπηρεσιών

Οι υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου δεν μπορούν να λογισθούν σαν συντάξιμες πριν από τη συμπλήρωση πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας που έχει όλους τους όρους του άρθρου 36, εκτός από τις περιπτώσεις θανάτου στην τελευταία αυτή υπηρεσία ή απόλυσης λόγω κατάργησης θέσης ή απόλυσης λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας από τραύμα ή νόσημα εξαιτίας της υπηρεσίας. (Άρθρο 38 Α.Ν. 1854, όπως τροπ. με άρθρ. 7 παρ. 5 Ν.Δ. 3768 /57)

Για τη συμπλήρωση της πλήρους πενταετούς πραγματικής υπηρεσίας του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνεται υπόψη σε περίπτωση απόλυσης λόγω νόσου και ο χρόνος της περίπτ. α` της παραγράφου 1 του άρθρου 37. (Άρθρο 7 παρ. 11 Ν. 2592/98.)

Ο χρόνος που υπολογίζεται σαν συντάξιμος σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 37 Δεν προσμετράται πριν ο υπάλληλος θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με βάση άλλη υπηρεσία του. Κατεξάιρεση λαμβάνεται υπόψη και για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος αν ο υπάλληλος έχει συμπληρώσει το 56ο έτος της ηλικίας του και εικοσαετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, στην οποία δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος αυτός.

Αν ο υπάλληλος εξέλθει από την υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση του 56ου έτους της ηλικίας του η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται με τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. (Άρθρο 2 παρ. 3 Ν. 1405/83, όπως συμπλ. με άρθρ. 5 παρ. 3 Ν. 1976/91.)

Άρθρο 39

Έναρξη - Τερματισμός συντάξιμης υπηρεσίας

1 . Η υπηρεσία υπολογίζεται από την ημερομηνία της κατάταξης του στρατιωτικού μέχρι την απομάκρυνση του από την υπηρεσία ή μέχρι το θάνατο του και για όσους αναφέρονται στο άρθρο 27 από τη χρονολογία του εγγράφου της κοινοποίησης του διορισμού μέχρι τη χρονολογία δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόλυσης ή της αποδοχής της παραίτησης ή την ημέρα θανάτου του υπαλλήλου. Αν παρασχέθηκε υπηρεσία και μετά τη χρονολογία της παραπάνω δημοσίευσης η υπηρεσία υπολογίζεται μέχρι την ημερομηνία κοινοποίησης των παραπάνω πράξεων και σε κάθε περίπτωση όχι πέρα από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευση αυτή.

Σε περίπτωση απόλυσης για νόσο που δεν επιδέχεται θεραπεία, η συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων του άρθρου 27, εφόσον δεν ρυθμίζεται από το προηγούμενο εδάφιο, τερματίζεται με την πάροδο διμήνου από τη λήξη της τελευταίας αναρρωτικής άδειας, που έλαβε πριν από τη γνωμάτευση της οικείας Υγειονομικής Επιτροπής ή της διαθεσιμότητας και σε περίπτωση που εξακολουθεί να εργάζεται, με την πάροδο διμήνου από τη γνωμάτευση της προαναφερόμενης Υγειονομικής Επιτροπής, ανεξάρτητα από το χρόνο κοινοποίησης της απόλυσης ή την τυχόν προσφορά υπηρεσίας και την καταβολή μισθού πέρα από το δίμηνο.

Η απομάκρυνση του στρατιωτικού λογίζεται ότι έγινε δεκαπέντε ημέρες από τη χρονολογία του φύλλου της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στο οποίο δημοσιεύθηκε η σχετική διοικητική πράξη, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στους νόμους για την κατάσταση αξιωματικών.

Αν δεν υπάρχει δημοσίευση λογίζεται ότι έγινε από τη χρονολογία της σχετικής διοικητικής πράξης. (Άρθρο 39 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με τα άρθρα 2 παρ. 2 Ν. 1813/88 και 3 παρ. 5 Ν. 3408/05)

2. Μετά τη συνάθροιση του συντάξιμου χρόνου το χρονικό διάστημα που είναι μικρότερο από 12 μήνες λογίζεται σαν ολόκληρο έτος αν είναι τουλάχιστον ίσο με έξι μήνες.

Αυτό εφαρμόζεται στον υπολογισμό τόσο της πραγματικής όσο και της πλασματικής υπηρεσίας. (Άρθρο 39 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

Άρθρο 40

Υπολογισμός χρόνου υπηρεσίας στο διπλάσιο

1. Ο χρόνος υπηρεσίας των στρατιωτικών του άρθρου 25 παρ. 2 και 3, καθώς και των αδελφών νοσοκόμων του άρθρου 27 περ. β' υπολογίζεται διπλάσιος κατά τη διάρκεια της εμπόλεμης κατάστασης του κράτους, εφόσον διανύθηκε στη ζώνη των επιχειρήσεων, όπως αυτή θα καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ύστερα από πρόταση του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. (Άρθρο 40 παρ. 1 εδ. πρώτο Α.Ν. 1854/51.)

Επίσης λογίζεται διπλάσιος ο χρόνος υπηρεσίας των παραπάνω που διανύθηκε στην Κορέα, καθώς και στην Κύπρο κατά τα χρονικά διαστήματα που ορίζονται στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 21 του Ν. 2641/1998 (ΦΕΚ 211 Α). (Άρθρο 40 παρ. 1 εδ. δεύτ. Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. από το άρθρο 3, παρ. 6 Ν. 3408/05)

Κατ'εξαίρεση γι' αυτούς που υπηρέτησαν στο Στράτευμα κατά τους πολέμους μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 ο χρόνος της εμπόλεμης στρατιωτικής υπηρεσίας, που δε συμπίπτει με διαθεσιμότητα ή αργία με πρόσκαιρη παύση, λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο οπουδήποτε και αν διανύθηκε αυτός. (Άρθρο 40 παρ. 1 εδ. τρίτο Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν. 4448/64.)

Η εμπόλεμη κατάσταση που άρχισε στις 28 Οκτωβρίου 1940 θεωρείται για την εφαρμογή του Κώδικα αυτού ότι έληξε την 1η Μαΐου 1941. (Άρθρο 40 παρ. 1 εδ. τέταρτο Α.Ν. 1854/51.)

2. Επίσης λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο ο χρόνος υπηρεσίας αυτών που αναφέρονται παραπάνω εφόσον αυτοί: (Άρθρο 40 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 2 Ν. 4448/64.)

α) Έλαβαν μέρος στον αγώνα κατά των κομμουνιστοσυμμοριτών και για όσο χρόνο διατέλεσαν στη ζώνη επιχειρήσεων.

Ο χρόνος υπηρεσίας καθενός στη ζώνη των επιχειρήσεων βεβαιώνεται από την αρμόδια Διεύθυνση του οικείου Γενικού Επιτελείου ή του Αρχηγείου της χωροφυλακής, της Αστυνομίας πόλεων και του Πυροσβεστικού Σώματος. Η διάρκεια του αγώνα κατά των κομμουνιστοσυμμοριτών ορίζεται από την 1η Απριλίου 1946 μέχρι την 31η Οκτωβρίου 1949, με τη διατήρηση της ισχύος της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 2704/1953.

β) Διατέλεσαν σε αιχμαλωσία από πολεμικές επιχειρήσεις, αν δεν υπάρχουν στοιχεία ότι αυτοί δεν εκπλήρωσαν το καθήκον τους.

γ) Έλαβαν μέρος στο Μακεδόνικο ή Βορειοηπειρωτικό αγώνα ή στα Σώματα που αναφέρονται στην περίπτ. ια' της παρ. 1 του άρθρου 37.

δ) Διατέλεσαν κάτω από τις διαταγές της τότε προσωρινής κυβέρνησης θεσσαλονίκης κατά το διάστημα που υπηρέτησαν στο Στρατό Εθνικής Άμυνας.

ε) Είχαν μετάσχει στη μάχη της Κρήτης το Μάιο 1941 ή σε στρατιωτικές μονάδες και υπηρεσίες, που συγκροτήθηκαν στη Μέση Ανατολή μέχρι τις 12 Οκτωβρίου 1944 ή σε αναγνωρισμένες Εθνικές Ανταρτικές Ομάδες Αντίστασης ως ένοπλα μέλη των ομάδων αυτών κατά τη διάρκεια της κατοχής της χώρας από τον εχθρό. Στην τελευταία αυτή περίπτωση περιλαμβάνονται και οι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι που απολύθηκαν από την υπηρεσία γιατί εντάχθηκαν σε αναγνωρισμένες Εθνικές Ανταρτικές Ομάδες και επανήλθαν ύστερα στη δημόσια υπηρεσία με λογισμό σαν χρόνου πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του χρόνου που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας. (Άρθρο 40 παρ. 1 Ν. 955/79.)

Γ αυτούς που υπηρέτησαν στην ΙΙΙ Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία Ρίμινι και τον Ιερό Λόχο ο χρόνος αυτός λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο για τα μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1944 και την 9η Μαΐου

1945 αντίστοιχα χρονικά διαστήματα, με τον όρο ότι από αυτούς που μετείχαν στον Ιερό Λόχο το ευεργέτημα αυτό απολαμβάνουν μόνο όσοι υπηρέτησαν στη Διοίκηση και τα τμήματα του και μόνο για το χρόνο που καθένα από αυτά έλαβε μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις.

στ) Υπηρέτησαν στα Σώματα Ασφαλείας στην Ελλάδα, το πυροσβεστικό και το Λιμενικό Σώμα από 2 Μαΐου 1941 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1944. (Άρθρο 1 παρ. 2 περ. στ` Ν. 4448/64, όπως αντικ. με άρθρ. 1 Ν.Δ. 34/1973.)

ζ) Διατέλεσαν σε φυλάκιση, αιχμαλωσία ή ομηρία γιατί είχαν συλληφθεί από τις Αρχές Κατοχής κατά την περίοδο 1941-1945 για την εθνική τους δράση ή για την ιδιότητα τους ως στρατιωτικοί. Τα αίτια της σύλληψης τους αποδεικνύονται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 2 του Α.Ν. 1119/1946 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 Α.Ν. 599/1968.

Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται και οι τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, εφόσον κατά το χρόνο της φυλάκισης ή ομηρίας τους είχαν την ιδιότητα του δημόσιου υπαλλήλου και η σύλληψη τους οφειλόταν στην εθνική τους δράση. (Άρθρο 1 παρ. 2 περ. ζ` Ν. 4448/64, όπως συμπλ. με άρθρ. 10 παρ. 2 Ν. 955/79.)

3. Ο χρόνος κατά τον οποίο οι έφεδροι από εφέδρους αξιωματικοί διατέλεσαν ένοπλα μέλη αναγνωρισμένων Εθνικών Ανταρτικών Ομάδων υπολογίζεται επίσης διπλάσιος εφόσον αυτοί μεταγενέστερα κατατάχθηκαν ως μόνιμοι στρατιωτικοί. Το ίδιο ισχύει και για το χρόνο της παρ. 6 του άρθρου 37. (Άρθρο 9 παρ. 2 Ν. 4448/64.)

4. Ο χρόνος υπηρεσίας που υπολογίζεται με προσαύξηση σύμφωνα με τα παραπάνω λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 40 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51.)

5. Επίσης λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο και ως τέτοιος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε ή διανύεται:

α) σε οποιαδήποτε μονάδα ή υπηρεσία των Ενόπλων Δυνάμεων από τους εν ενεργεία μόνιμους ή επί θητεία στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων,

β) σε οποιαδήποτε μονάδα ή υπηρεσία ή στα Αρχηγεία της Ελληνικής Αστυνομίας από τα εν ενεργεία μόνιμα ή επί θητεία στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας,

γ) σε οποιαδήποτε μονάδα ή υπηρεσία ή στο Αρχηγείο του Πυροσβεστικού Σώματος από τα εν ενεργεία μόνιμα ή επί θητεία ή επί συμβάσει στελέχη του Πυροσβεστικού Σώματος,

δ) σε οποιαδήποτε μονάδα ή υπηρεσία ή στο Αρχηγείο του Λιμενικού Σώματος Ελληνικής Ακτοφυλακής από τα εν ενεργεία μόνιμα στελέχη του Λιμενικού Σώματος Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Ο χρόνος υπηρεσίας καθενός στις μονάδες και υπηρεσίες των περ. α) έως δ), καθώς και τα χρονικά διαστήματα, κατά τη διάρκεια αυτού του χρόνου υπηρεσίας, στα οποία χορηγήθηκε κανονική ή αναρρωτική άδεια ή διανύθηκε υπηρεσία σε νοσηλεία, βεβαιώνονται από την αρμόδια υπηρεσία του οικείου Υπουργείου. Για την εφαρμογή της παρούσας, χρόνος υπηρεσίας λογίζεται και το χρονικό διάστημα της κανονικής άδειας που έλαβε ο εργαζόμενος, καθώς και ο χρόνος αναρρωτικής άδειας ή νοσηλείας μέχρι έναν (1) μήνα ανά έτος. Για την εφαρμογή της παρούσας, δεν θεωρείται χρόνος υπηρεσίας το χρονικό διάστημα διαθεσιμότητας ή αργίας ή πρόσκαιρης παύσης.

Ο παραπάνω διπλασιασμός δεν ισχύει, εφόσον η έξοδος από την υπηρεσία γίνεται με αίτηση του ενδιαφερομένου πριν από τη συμπλήρωση είκοσι πέντε (25) ετών πραγματικής υπηρεσίας, ανεξαρτήτως φύλου.

Η παρούσα εφαρμόζεται και στο προσωπικό των περ. α) έως δ) που υπάγεται στην ασφάλιση των λοιπών ενταχθέντων στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) πρώην

φορέων, κλάδων, τομέων και λογαριασμών. Για τους ασφαλισμένους αυτούς ο χρόνος υπηρεσίας που υπολογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο, σύμφωνα με την παρούσα, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής ασφάλισης.

Ο διπλασιασμός του χρόνου υπηρεσίας που προβλέπεται στην παρούσα δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) έτη στο σύνολο.

Χρόνος υπηρεσίας που υπολογίζεται στο διπλάσιο σύμφωνα με την παρούσα δεν μπορεί να προσμετρηθεί ως διπλάσιος κατ' εφαρμογή άλλων διατάξεων.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρ. 23 του ν.4997/2022 με ισχύ την 25/11/2022.

6. Λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο ο χρόνος της πραγματικής υπηρεσίας των μόνιμων ή ισόβιων ή αυτών που αναφέρονται στην περίπτ. β` της παρ. 1 του άρθρου 12 έκτακτων, αναπληρωτών κα δόκιμων πολιτικών υπαλλήλων, ο οποίος διανύθηκε: (Άρθρο 8 Ν. 955/79.)

α) Στην Ήπειρο και τα Νησιά από την 5η Οκτωβρίου 1912 μέχρι την 1η Δεκεμβρίου 1913,

β) στη Δυτική Θράκη από τις 2 Μαΐου 1920 μέχρι το τέλος 1922,

γ) στην Ανατολική Θράκη από την 8η Ιουλίου 1920 μέχρι το τέλος 1922,

δ) στη Μικρά Ασία από τις 2 Μαΐου 1919 μέχρι το τέλος 1922,

ε) στη Μακεδονία από την 5η Οκτωβρίου 1912 μέχρι την 1η Δεκεμβρίου 1913 και από την 1η Σεπτεμβρίου 1916 μέχρι το τέλος 1922.

Επίσης για τους πολιτικούς υπαλλήλους και τους στρατιωτικούς γενικά, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο υπολογίζεται διπλάσιος ο χρόνος που διανύθηκε μέχρι την 31 η Οκτωβρίου 1950 με τις προϋποθέσεις των άρθρων 3 και 4 της από 25ης Φεβρουαρίου 1926 Συντακτικής Απόφασης και ο οποίος για τους στρατιωτικούς δε συμπίπτει με τις χρονικές περιόδους που αναφέρονται στις προηγούμενες περιπτώσεις ή με πολεμική περίοδο.

Αν ο χρόνος του προηγούμενου εδαφίου διανύθηκε από την 1η Ιουλίου 1935 και μετά προσμετράται αφού συμπληρωθεί 25ετής συντάξιμη υπηρεσία. Σε κάθε περίπτωση ο χρόνος που υπολογίζεται με προσαύξηση σύμφωνα με αυτή την παράγραφο δεν μπορεί να υπερβεί τη διετία και λαμβάνεται υπόψη μόνο γι' αυτούς που πήραν την προσαύξηση αυτή μέχρι την κατάργηση της με τον Α.Ν. 1854/1951 και τις οικογένειες αυτών που πέθαναν.

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 142/1974, εκτός από τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 1, έχουν εφαρμογή και για τις γυναίκες του τρίτου εδαφίου της περίπτ. α` της παρ. 1 του άρθρου 26, εφόσον κατά την αποχώρησή τους από την υπηρεσία θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης. (Άρθρο 20 παρ. 2 Ν. 1694/87.)

7. Ο επανακαθορισμός των μονάδων και υπηρεσιών που αναφέρονται στις παραγράφους 5 και 6 του παρόντος άρθρου, στις οποίες λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο και ως τέτοιος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ο χρόνος υπηρεσίας που διανύθηκε σε αυτές, γίνεται με ειδικό νόμο, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 73 του Συντάγματος.

Σημ.: όπως προστέθηκε με το άρθρο 22 παρ.2 του Ν.3865/2010 (ΦΕΚ Α' 120/21.07.2010)

Άρθρο 41

Υπολογισμός εξαμήνων πτητικών και καταδυτικών, αλεξιπτωτιστή, υποβρύχιου καταστροφέα και εκκαθαριστή ναρκοπεδίων.

---

1 . Ο χρόνος υπηρεσίας των στρατιωτικών που τελούν σε κατάσταση πτητικής ενέργειας, εν ενεργεία αλεξιπτωτιστή και υποβρύχιο καταστροφέα, καθώς και χρόνος καταδυτικών εξαμήνων αυτών που υπηρετούν σε υποβρύχια, λογίζεται διπλάσιος σε καιρό ειρήνης και τριπλάσιος σε καιρό πολέμου με τις παρακάτω προϋποθέσεις: (Άρθρο 41 Ν.Δ. 1854/51, όπως αντικ. με το άρθρ. 3 παρ. 1-3 Ν. 148/75 και συμπλ. στις παρ. 2 και 3 περ. δ` με `αρθρ. 2 Ν. 1282 /82.)

α) Για τους χειριστές αεροσκαφών και τους άλλους που αποτελούν απαραίτητο πλήρωμα τους και είναι σε κατάσταση πτητικής ενέργειας, καθώς και γι` αυτούς που υπηρετούν σε υποβρύχια εφόσον κάθε εξάμηνο συμπληρώνουν τριάντα (30) ώρες πτήσης ή τριάντα (30) ώρες σε κατάδυση αντίστοιχα.

Γι αυτούς που υπηρέτησαν σε υποβρύχια μέχρι την 31η Οκτωβρίου 1950 το ελάχιστο υποχρεωτικό όριο κατάδυσης ορίζεται σε 24 ώρες. Για τους άλλους, που με βάση τη νομοθεσία που ισχύει τελούν σε κατάσταση πτητικής ενέργειας, λογίζεται διπλάσιος σε καιρό ειρήνης και τριπλάσιος σε καιρό πολέμου ο χρόνος ενός εξαμήνου για κάθε δεκαοκτάμηνο εφόσον μέσα σ` αυτό συμπληρώνουν τριάντα ώρες πτήσεων.

β) Για τους εν ενεργεία αλεξιπτωτιστές εφόσον μέσα σε κάθε εξάμηνο εκτελούν δύο τουλάχιστον πτώσεις.

γ) Για τους εν ενεργεία υποβρύχιους καταστροφείς εφόσον μέσα σε κάθε εξάμηνο εκτελούν δύο καταδύσεις σε βάθος 36 μέτρων με παραμονή στο βυθό για δέκα λεπτά, δύο ημερήσιες και δύο νυκτερινές υποβρύχιες πορείες με τη βοήθεια πυξίδας από μία σε αποστάσεις 1000 και 1400 μέτρων.

2. Η συμπλήρωση εξαμήνων πτητικής ενέργειας ή ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρυχίου καταστροφέα, καθώς και η συμπλήρωση καταδυτικών εξαμήνων, βεβαιώνεται, κατά περίπτωση, με διαταγές του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας ή του Αρχηγού του οικείου Σώματος για όσα από τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου υπηρετούν στο Λιμενικό ή στο Πυροσβεστικό Σώμα ή στην Ελληνική Αστυνομία.»

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ. 6α άρθρου 22 Ν.4387/2016,

3 . Ο διπλασιασμός ή τριπλασιασμός του συντάξιμου χρόνου των στρατιωτικών που τελούν σε κατάσταση πτητικής ενέργειας γίνεται:

- για όσους συμπληρώνουν 18ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2011, εφόσον συμπληρώσουν 191έ ετη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,

- για όσους συμπληρώνουν 18ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2012, εφόσον συμπληρώσουν 21 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,

- για όσους συμπληρώνουν 18ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2013, εφόσον συμπληρώσουν 221έ ετη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,

- για όσους συμπληρώνουν 18ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2014, εφόσον συμπληρώσουν 24 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας και

- για όσους συμπληρώνουν 18ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία από το έτος 2015 και μετά, εφόσον συμπληρώσουν 25 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας.

Ο διπλασιασμός ή τριπλασιασμός του συντάξιμου χρόνου των λοιπών στρατιωτικών της παραγράφου 1, καθώς και αυτών της παραγράφου 9 γίνεται:

-
- για όσους συμπληρώνουν 20ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2011, εφόσον συμπληρώσουν 21 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,
  - για όσους συμπληρώνουν 20ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2012, εφόσον συμπληρώσουν 22 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,
  - για όσους συμπληρώνουν 20ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2013, εφόσον συμπληρώσουν 23 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας,
  - για όσους συμπληρώνουν 20ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία το έτος 2014, εφόσον συμπληρώσουν 24 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας και
  - για όσους συμπληρώνουν 20ετή πραγματική στρατιωτική υπηρεσία από το έτος 2015 και μετά, εφόσον συμπληρώσουν 25 έτη πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας.

Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει εφόσον ο στρατιωτικός:

α) πεθαίνει στην ενέργεια,

β) αποστρατεύεται για σωματική ανικανότητα που επέρχεται είτε αμέσως μετά την κρίση της υγιεινής του κατάστασης από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή είτε με εφαρμογή της διάταξης της παρ. 7 του άρθρου 14 του Ν.Δ. 1400/73,

γ) διακόπτει την παραμονή του στην κατάσταση πτητικής ενέργειας για πτητική ακαταλληλότητα με εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν.Δ. 1400/73, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία η ακαταλληλότητα επήλθε για μειωμένη πειθαρχικότητα κατά τις πτήσεις.

δ) ανήκει στην κατηγορία των εθελοντών αλεξιπτωτιστών Μέσης Ανατολής, που χρησιμοποιήθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο σε επικίνδυνες ειδικές μυστικές αποστολές μέσα στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του τελευταίου πολέμου και οι οποίοι από εχθρική δράση ή πέθαναν ή αφού τραυματίστηκαν αιχμαλωτίστηκαν. (Η προηγ. περίπτ. δ` καταργήθηκε και οι επόμενες αναριθμήθηκαν με το άρθρ. 3 παρ. 9 του Ν. 2320/95.)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και για τους εθελοντές αλεξιπτωτιστές Μ. Ανατολής που σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν με τους παραπάνω όρους όχι μόνο μετά ή κατά την πτώση τους με αλεξίπτωτο για εκτέλεση των επικίνδυνων ειδικών μυστικών αποστολών που είχαν αναλάβει, αλλά και στην περίπτωση της μεταφοράς τους με άλλα μέσα στον τόπο εκτέλεσης της ειδικής αυτής αποστολής τους. (Άρθρο 4 παρ. 2 Ν. 4448/64.)

ε) Αποφοίτησε ευδόκιμα από τη Σχολή Αεροπορίας (Ικάρων-ΕΚΕΧ) και συμπλήρωσε μετά την έξοδο του από την πολεμική Αεροπορία δεκαοκταετή πραγματική δημόσια πολιτική υπηρεσία. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν. 1489/84.)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 παρ.6 εδαφ.1 Ν.3865/2010,ΦΕΚ Α' 120, αντικαταστάθηκε με την παρ. 8α άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

4. Σ' αυτούς που πήραν το πτυχίο αλεξιπτωτιστή της Ελληνικής Σχολής Αλεξιπτωτιστών, καθώς και σ' αυτούς που πήραν το πτυχίο υποβρύχιου καταστροφέα στην Ελλάδα υπολογίζεται και το εξάμηνο μέσα στο οποίο τους απονεμήθηκε το παραπάνω πτυχίο.Οι πρόσθετες όμως πτώσεις ή πρόσθετες ώρες υποβρύχιας κολύμβησης ή υποβρύχιας καταστροφής, που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο εξάμηνο εκπαίδευσης, δεν υπολογίζονται για το επόμενο εξάμηνο. Ως εξάμηνο ενέργειας λογίζεται και εκείνο κατά το οποίο αυτός που εκπαιδεύεται ή ο εν ενεργεία πτυχιούχος αλεξιπτωτιστής ή πτυχιούχος υποβρύχιος καταστροφέας δεν μπόρεσε να συμπληρώσει τις πτώσεις ή υποβρύχιας καταδύσεις ή πορείες, που προβλέπονται, εξαιτίας

ατυχήματος από πτώση με αλεξιπτώτο ή από υποβρύχια κολύμβηση, το οποίο πραγματοποιήθηκε μέσα στο ίδιο εξάμηνο. Η αδυναμία αυτή διαπιστώνεται από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή. (Άρθρο 3 παρ.4-7 Ν. 148/75.)

5. Στις διατάξεις αυτού του άρθρου υπάγονται και οι στρατιωτικοί που εκπαιδεύτηκαν ως αλεξιπτωτιστές ή υποβρύχιοι καταστροφείς σε Σχολές του εξωτερικού, των οποίων ο χρόνος φοίτησης και απόκτησης πτυχίου, καθώς και ο αριθμός των πτώσεων ή υποβρύχιων καταδύσεων, πορειών ή καταστροφών βεβαιώνονται με βάση τα επίσημα στοιχεία που τηρούνται στο Γενικό Επιτελείο του οικείου κλάδου των Ένοπλων Δυνάμεων.

6. Ο χρόνος αιχμαλωσίας των στρατιωτικών που αναφέρονται στην παρ. 1 θεωρείται αντίστοιχος χρόνος εν ενεργεία για την προσμέτρηση συντάξιμης υπηρεσίας.

7. Ο χρόνος, που υπολογίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω σε διπλασιασμό ή τριπλασιασμό, θεωρείται σαν χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

8. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και σ' αυτούς που είχαν εξέλθει από την υπηρεσία πριν από την έναρξη της ισχύος του Ν. 148/1975. Η αναγνώριση όμως των εξαμήνων που διανύθηκαν από αυτούς γίνεται με τον όρο να έχουν συμπληρωθεί οι προϋποθέσεις που απαιτούνταν για τη συμπλήρωση τους από τη νομοθεσία που ίσχυε κατά το χρόνο της πραγματοποίησής τους.

Με τις ίδιες προϋποθέσεις γίνεται και η αναγνώριση των εξαμήνων που πραγματοποιήθηκαν από τους εν ενεργεία στρατιωτικούς μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 148/1975.

Ο υπολογισμός των εξαμήνων που αναφέρονται στα προηγούμενα εδάφια γίνεται με βάση τα επίσημα στοιχεία που τηρούνται. (Άρθρο 16 παρ. 1 Ν. 955/79.)

9. Ο χρόνος υπηρεσίας των στρατιωτικών, που υπηρετούν ως τεχνικοί σε μονάδες εκκαθάρισης ναρκοπεδίων ξηράς ή σε ναρκαλιευτικά συνεργεία σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν.Δ. 1033/71 και 2646/1953, λογίζεται αυξημένος στο διπλάσιο σχετικά με τη σύνταξη τους εφόσον κάθε εξάμηνο συμπληρώνουν τριάντα ώρες εργασίας μέσα σε ναρκοπέδια ή ύποπτους χώρους. (Άρθρο 16 παρ. 3 Ν. 955/79.)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 παρ.6 εδαφ.2 Ν.3865/2010, ΦΕΚ Α'120/21.7.2010, και με την παρ.8β άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

Ο χρόνος, που υπολογίζεται με διπλασιασμό σύμφωνα με την παράγραφο αυτή, βεβαιώνεται με βάση τα επίσημα στοιχεία που τηρούνται από την αρμόδια υπηρεσία και θεωρείται σαν χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 16 παρ. 1 Ν. 955/79.)

10. Οι διατάξεις των παρ. 1-7 του άρθρου αυτού, κατά το μέρος που αναφέρονται στους υποβρύχιους καταστροφείς του Πολεμικού Ναυτικού (Π.Ν.), εφαρμόζονται ανάλογα και για τους άνδρες υποβρύχιων αποστολών του Λιμενικού Σώματος που υπηρετούν οργανικά στο 5ο Τμήμα της Διεύθυνσης Λιμενικής Αστυνομίας και στη Μονάδα Πολλαπλής Χρησιμότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και έχουν πτυχίο υποβρύχιου καταστροφέα του Π.Ν. ή άλλο πιστοποιητικό της Μονάδας Υποβρύχιων Καταστροφών του Π.Ν. από όπου προκύπτει ότι έχουν εκπαιδευτεί για καταδύσεις σε βάθος μεγαλύτερο από τριάντα έξι (36) μέτρα. Η συμπλήρωση των καταδύσεων και υποβρύχιων πορειών που προβλέπει η παρ. 1 περ. γ' του άρθρου αυτού βεβαιώνεται από τον Αρχηγό του Λιμενικού Σώματος.

Ο μέχρι την έναρξη της ισχύος της παραγράφου αυτής χρόνος υπηρεσίας, που προσφέρθηκε με τα προσόντα του πρώτου εδαφίου από τους άνδρες του Λιμενικού Σώματος στο 5ο Τμήμα της Διεύθυνσης Λιμενικής Αστυνομίας και στη Μονάδα Πολλαπλής Χρησιμότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας υπολογίζεται διπλάσιος. Οι διατάξεις των παρ. 3 και 7 του άρθρου αυτού ισχύουν και στην προκειμένη περίπτωση.(Άρθρο 4 παρ. 2 Ν. 1489/84.)

11. Οι διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και για το αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας που υπηρετεί σε αστυνομικές υπηρεσίες με αποστολή την επισήμανση, την περισυλλογή, την εξουδετέρωση και τη διενέργεια των αναγκαίων εργασιών για την καταστροφή εκρηκτικών μηχανισμών και αυτοσχέδιων βομβών, κατά τις διατάξεις του Π.Δ. 357/1986, καθώς και για το προσωπικό των ειδικών κατασταλτικών αντιτρομοκρατικών μονάδων της Ελληνικής Αστυνομίας, που οργανώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 534/1978 με αποστολή που ορίζεται στο άρθρο 40 της 10891 Φ. 002.21/20λε/7 Ιουλίου 1980 απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εφόσον για κάθε εξάμηνο συμπληρώνει τριάντα ώρες εργασίας, μέσα σε χώρους ύποπτους ύπαρξης βομβών και εκρηκτικών μηχανισμών ή σε επεμβάσεις κατά οργανωμένων ληστειών, αεροπειρατειών, απαγωγών προσωπικοτήτων ή γενικά σε περιπτώσεις που έγινε επέμβαση προσωπικού ειδικά εκπαιδευμένου και εξοπλισμένου.

Οι πιο πάνω ώρες βεβαιώνονται με βάση τα τηρούμενα επίσημα στοιχεία της αρμόδιας υπηρεσίας.

Η συμπλήρωση των τριάντα ωρών εργασίας δεν απαιτείται αν η αποχή από την υπηρεσία μέχρι ένα έτος οφείλεται σε πάθηση, σε νοσηλεία ή σε αναρρωτική άδεια για νόσο ή τραύμα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της εκτέλεσης των ειδικών καθηκόντων του αστυνομικού. Ο χρόνος εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης λογίζεται ως χρόνος υπηρεσίας σε υπόπτους χώρους. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για το αντίστοιχο προσωπικό του Λιμενικού Σώματος. (Άρθρο 20 παρ. 3 Ν. 1813/88, όπως συμπλ. με άρθρ. 2 παρ. 8 Ν. 2703/99.)

12. Οι διατάξεις των παραγράφων 1-7 του άρθρου αυτού, κατά το μέρος που αναφέρονται στους υποβρύχιους καταστροφείς του πολεμικού Ναυτικού, εφαρμόζονται ανάλογα και για το προσωπικό της Κινητής Ομάδας Συντήρησης Υποβρυχίων και θαλασσίων Εγκαταστάσεων (Κ.Ο.Σ.Υ.Ο.Ε.) της Πολεμικής Αεροπορίας που έχει πτυχίο ή άλλο πιστοποιητικό της Μονάδας Υποβρυχίων Καταστροφών του Πολεμικού Ναυτικού ή της Μονάδας Αεροπορικών Κατασκευών της Πολεμικής Αεροπορίας, από το οποίο προκύπτει ότι έχει εκπαιδευθεί για καταδύσεις σε βάθος μεγαλύτερο από τριάντα έξι (36) μέτρα. Η συμπλήρωση των καταδύσεων και υποβρυχίων πορειών, που προβλέπεται από την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, βεβαιώνεται από τον Διοικητή της Κ.Ο.Σ.Υ.Ο.Ε.

Ο μέχρι την έναρξη της ισχύος της παραγράφου αυτής χρόνος υπηρεσίας, που προσφέρθηκε με τα προσόντα των προηγούμενων εδαφίων από το προσωπικό της Πολεμικής Αεροπορίας, υπολογίζεται διπλάσιος.

Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 7 του άρθρου αυτού ισχύουν και στην προκειμένη περίπτωση (Άρθρο 6 παρ. 2 Ν. 3075/02.)

3

ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Άρθρο 42

Υπολογισμός της σύνταξης

1. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε τόσα τριακοστά πέμπτα του κατά το άρθρο 34 μηνιαίου συντάξιμου μισθού, όσα είναι τα έτη της πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, όπως αυτή καθορίζεται στα άρθρα 36, 37, 40 και 41 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 42 Α.Ν. 1854/51, όπως συμπλ. με άρθρα 14 παρ. 1 Ν.Δ. 3760/57, παρ. 3 Ν. 413/76 και 4 Ν.Δ. 626/70 και αντικατ. από τα άρθρα 2 Ν. 1202/81 και άρθρο 5 του Ν. 1694/87.)

2. Η σύνταξη, που κανονίζεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, προσαυξάνεται κατά 0,3/35 για κάθε έτος πλασματικής συντάξιμης υπηρεσίας, όπως αυτή καθορίζεται στα άρθρα 36 και 37 του Κώδικα αυτού.

---

3. Η σύνταξη των μόνιμων ανθυπασιστών και οπλιτών των Ένοπλων Δυνάμεων, της Χωροφυλακής και του Λιμενικού Σώματος της Αστυνομίας Πόλεων, καθώς και αυτών που δεν εξομοιώνονται με ορισμένους βαθμοφόρους του στρατεύματος στρατιωτικών νοσοκόμων, προσαυξάνεται κατά 3/35 του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους, εφόσον έχουν συμπληρώσει 20ετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Η προσαύξηση του προηγούμενου εδαφίου παρέχεται με τις ίδιες προϋποθέσεις και στους υπαλλήλους του Πυροσβεστικού Σώματος από το βαθμό του πυρονόμου και κάτω.

4. Η προσαύξηση της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και για τις έγγαμες αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες.

5. Η σύνταξη των στρατιωτικών γενικά δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να είναι μικρότερη από εκείνη που θα είχαν δικαίωμα να πάρουν με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού που έφεραν πριν από την προαγωγή τους σε ανώτερο βαθμό μαζί με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας. (Άρθρο 12 παρ. 5 Ν. 3768/57 σε συνδ. με άρθρα. 2 παρ. 1 Ν. 787/78.)

6. Η μηνιαία σύνταξη των προσώπων του τελευταίου εδαφίου της περίπτ. α` της παρ. 1 του άρθρου 26 του Κώδικα αυτού, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά, ορίζεται στα ογδόντα εκατοστά (80%) των αποδοχών της παρ. 2 του άρθρου 34, που λαμβάνουν κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία, εφόσον εξέρχονται, λόγω παραίτησης ή απολύονται για λόγους υγείας, μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας (Άρθρο 19 παρ. 2 Ν. 1694/87, όπως αντικ. με άρθρ. 3 παρ. 4 Ν. 2227/94, όπως αντικ. από το άρθρο 2, παρ. 2β, Ν. 3234/04 και άρθρο. 5, παρ. 1 Ν.3408/05)

7. α. Το άθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων i και ii της περίπτωσης α` της παραγράφου 18 του άρθρου 34 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.

Το κατά τα ανωτέρω υπολογιζόμενο ποσό σύνταξης των υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου επαναπροσδιορίζεται οίκοθεν, σε ποσό που προσεγγίζει την κανονισθείσα σύνταξη, όπως αυτό προκύπτει από την οίκοθεν ένταξη τους σε ανάλογο, του συνολικού χρόνου ασφάλισης, συντάξιμο μισθό της αντίστοιχης κατηγορίας υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου, όπως ο συντάξιμος αυτός μισθός ισχύει κάθε φορά.

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 34, όπου συντρέχει περίπτωση. (Άρθρο 1 παρ. 5 Ν. 3029/02)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 6 άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

8. Η σύνταξη των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, που αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα λόγω προαγωγής νεοτέρων τους και δεν συμπληρώνουν πραγματική συντάξιμη υπηρεσία τριανταπέντε ετών, προσαυξάνεται μέχρι 3/35 και μέχρι τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, με την προϋπόθεση καταβολής από τους ίδιους του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών (Άρθρο 6 παρ. 6 Ν. 3075 /02)

Άρθρο 43

Προσαύξηση για εξάμηνα πτητικά, καταδυτικά, αλεξιπτωτιστή και υποβρύχιου καταστροφέα.

1. Η μηνιαία σύνταξη κάθε δημόσιου λειτουργού που απομακρύνεται από την υπηρεσία και ο οποίος διατέλεσε ως στρατιωτικός σε κατάσταση πτητικής ενέργειας ή υπηρέτησε σε υποβρύχια προσαυξάνεται για όσους συμπλήρωσαν αντίστοιχα 1-27 εξάμηνα πτητικής ενέργειας ή κατάδυσης σε περίοδο ειρήνης κατά 0,6/100 του μηνιαίου βασικού μισθού ενέργειας του βαθμού Λοχαγού, που ισχύει κάθε φορά, για κάθε εξάμηνο από το 1ο μέχρι και το 27ο και για

όσους συμπλήρωσαν αντίστοιχα περισσότερα από 28 εξάμηνα πτητικής ενέργειας ή κατάδυσης σε περίοδο ειρήνης κατά 0,6/100 του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο από το 1ο μέχρι και το 27ο και κατά 1,2/100 για κάθε εξάμηνο πέρα από το 27ο. (Άρθρο 43 Α.Ν. 1854/51, όπως συμπλ. με άρθρ. 4 Ν.Δ. 3723/57 και αντικ. με άρθρ. Ν.148/75 και 4 Ν. 2512/97.)

Ειδικά γι' αυτούς, που διατέλεσαν ως στρατιωτικοί σε κατάσταση πτητικής ενέργειας ή υπηρεσίας σε μαχητικά αεροσκάφη σταθερών πτερύγων για διάστημα τουλάχιστον σαράντα οκτώ μηνών, η μηνιαία σύνταξη προσαυξάνεται για όσους συμπλήρωσαν 1-27 εξάμηνα πτητικής ενέργειας σε περίοδο ειρήνης κατά 0,9/100 του μηνιαίου μισθού ενέργειας του βαθμού Λοχαγού για κάθε εξάμηνο από το 1ο μέχρι το 27ο. Για όσους συμπλήρωσαν περισσότερα από 28 εξάμηνα πτητικής ενέργειας σε περίοδο ειρήνης κατά 0,9/100 του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο από το 1ο μέχρι και το 27ο και κατά 1,8/100 για κάθε εξάμηνο πέρα από το 27ο. Ο ελάχιστος χρόνος των σαράντα οκτώ μηνών, που αναφέρεται πιο πάνω, δεν ισχύει για τους χειριστές αεροσκαφών που σκοτώθηκαν σε αεροπορικό ατύχημα. (Άρθρο 27 Ν. 2592/98.)

2. Η μηνιαία σύνταξη κάθε δημόσιου λειτουργού που απομακρύνεται από την υπηρεσία και ο οποίος διατέλεσε ως στρατιωτικός σε κατάσταση ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα προσαυξάνεται για όσους συμπλήρωσαν 1-10 εξάμηνα ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα σε περίοδο ειρήνης κατά 0,6/100 του μηνιαίου βασικού μισθού ενέργειας του βαθμού Λοχαγού, που ισχύει κάθε φορά, για κάθε εξάμηνο ενέργειας από το 1ο μέχρι και το 10ο, και για όσους συμπλήρωσαν περισσότερα από 11 εξάμηνα ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα σε περίοδο ειρήνης κατά 0,6/100 του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο από το πρώτο μέχρι και το 10ο και κατά 1,2/100 για κάθε εξάμηνο πέρα από το 10ο. (Άρθρο 4 παρ. 6 Ν. 2512/97.)

3. Για κάθε εξάμηνο ενέργειας των στρατιωτικών των παραγράφων 1 και 2 αυτού του άρθρου, που διανύεται ανεξάρτητα από τον αριθμό τους σε περίοδο πολέμου, η προσαύξηση συνίσταται σε 1,5/100 του μηνιαίου βασικού μισθού Λοχαγού, που ισχύει κάθε φορά.

4. Για τον καθορισμό των εξαμήνων ενέργειας των στρατιωτικών των παρ. 1 και 2 αυτού του άρθρου λαμβάνονται υπόψη οι προϋποθέσεις συμπλήρωσης εξαμήνων για κάθε κατηγορία τους οι οποίες καθορίζονται στα άρθρα 41 και 71. (Άρθρο 43 Α.Ν. 1854/51, όπως συμπλ. με άρθρ. 4 Ν. Δ. 3723/57 και αντικ. με άρθρ. 4 Ν.148/75.)

5. Το εξάμηνο κατά το οποίο ο στρατιωτικός των παρ. 1 και 2 αυτού του άρθρου σκοτώθηκε ή τραυματίστηκε εξαιτίας πτήσης, πτώσης, υποβρύχιας κολύμβησης ή υποβρύχιας καταστροφής καθώς και κατάδυσης, ενώ τελούσε σε κατάσταση ενέργειας, λογίζεται σαν πλήρες εξάμηνο ενέργειας ανεξάρτητα από το χρόνο ή τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων του παραπάνω άρθρου 41 για το λογισμό των εξαμήνων ως τέτοιων ενέργειας.

6. Τα εξάμηνα ενέργειας, που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης στις αντίστοιχες Σχολές από τους στρατιωτικούς των παρ. 1 και 2 αυτού του άρθρου με την ιδιότητα των μαθητών ή εκπαιδευομένων γενικά, δε συνυπολογίζονται για την προσαύξηση της σύνταξης.

7. Τα εξάμηνα αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου και την 1η Ιουλίου κάθε έτους και λήγουν την 31η Ιουνίου και 31η Δεκεμβρίου αντίστοιχα. Τα δεκαοκτάμηνα για κάθε τριετία αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου του πρώτου έτους και την 1η Ιουλίου του δεύτερου έτους και λήγουν την 30η Ιουνίου του δεύτερου έτους και την 31η Δεκεμβρίου του τρίτου έτους αντίστοιχα.

8. Σε περίπτωση που διαστήματα όχι πλήρων εξαμήνων λογίζονται ως τέτοια ενέργειας προστίθενται αυτά και εξάγεται ο αριθμός των εξαμήνων και το υπόλοιπο λογίζεται σαν πλήρες εξάμηνο αν αποτελείται από τρεις μήνες.

9. Οι προσαυξήσεις του άρθρου αυτού παρέχονται μόνο στην περίπτωση κανονισμού σύνταξης σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού.

---

10. Οι παραπάνω προσαυξήσεις κανονίζονται και απονέμονται μαζί με τη σύνταξη και λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξης της οικογένειας του στρατιωτικού σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 31, 32, 46 και 47 του Κώδικα αυτού.

11. Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 41 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις αυτού του άρθρου. (Διευκριν. διάτξη παρ. 1 άρθρ. 16 Ν. 955/79.)

12 . Οι διατάξεις των παραγράφων 2-10 αυτού του άρθρου, κατά το μέρος που αφορούν τους υποβρύχιους καταστροφείς του Πολεμικού Ναυτικού, εφαρμόζονται ανάλογα και στα πρόσωπα των παραγράφων 10 και 12 του άρθρου 41 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 6 παρ. 2 Ν. 3075/02.)

Επίσης οι διατάξεις των παραγράφων 1 εδάφιο πρώτο και 3-10 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και στα πρόσωπα των παραγράφων 8 και 9 του άρθρου 15, καθώς και στα πρόσωπα των παραγράφων 9 και 11 του άρθρου 41 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 3 παρ. 11 του Ν.351/06),

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.7α άρθρ.4 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007.

Άρθρο 43Α

Προσαύξηση για εξάμηνα πτητικά, καταδυτικά, αλεξιπτωτιστή και υποβρύχιου καταστροφέα που υπάγονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016

Για τους υπαγόμενους στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85) με εξάμηνα πτητικά, καταδυτικά, αλεξιπτωτιστή και υποβρύχιου καταστροφέα, ισχύουν τα εξής:

1. Η μηνιαία σύνταξη κάθε δημόσιου λειτουργού που απομακρύνεται από την υπηρεσία και διατέλεσε ως στρατιωτικός σε κατάσταση πτητικής ενέργειας ή υπηρέτησε σε υποβρύχια, προσαυξάνεται για όσους συμπλήρωσαν αντίστοιχα ένα (1) έως είκοσι επτά (27) εξάμηνα πτητικής ενέργειας ή κατάδυσης σε περίοδο ειρήνης, κατά μηδέν κόμμα τετρακόσια σαράντα τρία τοις εκατό (0,443%), του μηνιαίου βασικού μισθού του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017 (Α' 74), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, για κάθε εξάμηνο από το πρώτο (1ο) μέχρι και το εικοστό έβδομο (27ο) και για όσους συμπλήρωσαν αντίστοιχα περισσότερα από είκοσι οχτώ (28) εξάμηνα πτητικής ενέργειας ή κατάδυσης σε περίοδο ειρήνης, κατά μηδέν κόμμα τετρακόσια σαράντα τρία τοις εκατό (0,443%) του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο, από το πρώτο (1ο) μέχρι και το εικοστό έβδομο (27ο) και κατά μηδέν κόμμα οχτακόσια ογδόντα επτά τοις εκατό (0,887%) για κάθε εξάμηνο πέρα από το εικοστό έβδομο (27ο).

Όσοι διατέλεσαν ως στρατιωτικοί σε κατάσταση πτητικής ενέργειας ή υπηρεσίας σε μαχητικά αεροσκάφη σταθερών πτερύγων για τουλάχιστον σαράντα οκτώ (48) μήνες, η μηνιαία σύνταξη προσαυξάνεται, αν συμπληρώθηκε ένα (1) έως είκοσι επτά (27) εξάμηνα πτητικής ενέργειας σε περίοδο ειρήνης, κατά μηδέν κόμμα εξακόσια εξήντα πέντε τοις εκατό (0,665%) του μηνιαίου μισθού ενέργειας του βαθμού του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017, που ισχύει κάθε φορά, για κάθε εξάμηνο από το πρώτο (1ο) μέχρι το εικοστό έβδομο (27ο). Για όσους συμπλήρωσαν περισσότερα από είκοσι οχτώ (28) εξάμηνα πτητικής ενέργειας σε περίοδο ειρήνης κατά μηδέν κόμμα εξακόσια εξήντα πέντε τοις εκατό (0,665%) του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο από το πρώτο (1ο) μέχρι και το εικοστό έβδομο (27ο) και κατά ένα κόμμα τριακόσια τριάντα ένα τοις εκατό (1,331%) για κάθε εξάμηνο πέρα από το εικοστό έβδομο (27ο). Ο ελάχιστος χρόνος των ως άνω σαράντα οκτώ (48) μηνών δεν ισχύει για τους χειριστές αεροσκαφών που σκοτώθηκαν σε αεροπορικό δυστύχημα.

2. Η μηνιαία σύνταξη κάθε δημόσιου λειτουργού που απομακρύνεται από την υπηρεσία και ο οποίος διατέλεσε ως στρατιωτικός σε κατάσταση ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα προσαυξάνεται για όσους συμπλήρωσαν από ένα (1) έως δέκα (10) εξάμηνα ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα σε περίοδο ειρήνης, κατά μηδέν κόμμα τετρακόσια σαράντα τρία τοις εκατό (0,443%) του μηνιαίου βασικού μισθού ενέργειας του

λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472 /2017, όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, για κάθε εξάμηνο ενέργειας από το πρώτο (1ο) μέχρι και το δέκατο (10ο), και για όσους συμπλήρωσαν περισσότερα από έντεκα (11) εξάμηνα ενέργειας αλεξιπτωτιστή ή υποβρύχιου καταστροφέα σε περίοδο ειρήνης, κατά μηδέν κόμμα τετρακόσια σαράντα τρία τοις εκατό (0,443%) του παραπάνω μισθού για κάθε εξάμηνο από το πρώτο (1ο) μέχρι και το δέκατο (10ο) και κατά μηδέν κόμμα οχτακόσια ογδόντα επτά τοις εκατό (0,887%) για κάθε εξάμηνο πέρα από το δέκατο (10ο).

3. Για κάθε εξάμηνο ενέργειας των στρατιωτικών των παρ. 1 και 2, που διανύεται ανεξάρτητα από τον αριθμό τους σε περίοδο πολέμου, η προσαύξηση συνίσταται σε ένα κόμμα εκατόν εννέα τοις εκατό (1,109%) του μηνιαίου βασικού μισθού του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017, που ισχύει κάθε φορά.

4. Για τον καθορισμό των εξαμήνων ενέργειας των στρατιωτικών των παρ. 1 και 2 λαμβάνονται υπόψη οι προϋποθέσεις συμπλήρωσης εξαμήνων για κάθε κατηγορία τους, οι οποίες καθορίζονται στα άρθρα 41 και 71.

5. Το εξάμηνο κατά το οποίο ο στρατιωτικός των παρ. 1 και 2 σκοτώθηκε ή τραυματίστηκε εξαιτίας πτήσης, πτώσης, υποβρύχιας κολύμβησης ή υποβρύχιας καταστροφής, καθώς και κατάδυσης, ενώ τελούσε σε κατάσταση ενέργειας, λογίζεται ως πλήρες εξάμηνο ενέργειας, ανεξάρτητα από τον χρόνο ή τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 41 για τον λογισμό των εξαμήνων ως τέτοιων ενέργειας.

6. Τα εξάμηνα ενέργειας που συμπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης στις αντίστοιχες Σχολές από τους στρατιωτικούς των παρ. 1 και 2 με την ιδιότητα των μαθητών ή εκπαιδευομένων γενικά, δεν συνυπολογίζονται για την προσαύξηση της σύνταξης.

7. Τα εξάμηνα αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου και την 1η Ιουλίου κάθε έτους και λήγουν την 30ή Ιουνίου και 31η Δεκεμβρίου αντίστοιχα. Τα δεκαοκτάμηνα για κάθε τριετία αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου του πρώτου έτους και την 1η Ιουλίου του δεύτερου έτους και λήγουν την 30ή Ιουνίου του δεύτερου έτους και την 31η Δεκεμβρίου του τρίτου έτους, αντίστοιχα.

8. Σε περίπτωση που διαστήματα όχι πλήρων εξαμήνων λογίζονται ως τέτοια ενέργειας, προστίθενται αυτά και εξάγεται ο αριθμός των εξαμήνων και το υπόλοιπο λογίζεται ως πλήρες εξάμηνο, αν αποτελείται από τρεις (3) μήνες.

9. Οι προσαυξήσεις του παρόντος παρέχονται μόνο στην περίπτωση κανονισμού σύνταξης, σύμφωνα με τον παρόντα Κώδικα.

10. Οι παραπάνω προσαυξήσεις κανονίζονται και απονέμονται μαζί με τη σύνταξη και λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξης της οικογένειας του στρατιωτικού, σύμφωνα με τα άρθρα 31, 32, 46 και 47 του παρόντος Κώδικα.

11. Η παρ. 8 του άρθρου 41 εφαρμόζονται και στο παρόν.

12. Οι παρ. 2 έως 10, κατά το μέρος που αφορούν στους υποβρύχιους καταστροφείς του Πολεμικού Ναυτικού, εφαρμόζονται ανάλογα και στα πρόσωπα των παρ. 10 και 12 του άρθρου 41. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 και οι παρ. 3 έως 10 του παρόντος, εφαρμόζονται αναλόγως και στα πρόσωπα των παρ. 8 και 9 του άρθρου 15, καθώς και στα πρόσωπα των παρ. 9 και 11 του άρθρου 41.»

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 6 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

Άρθρο 44

Σύνταξη παθόντων όχι εξαιτίας της υπηρεσίας

1. Αν γίνει απόλυση για σωματική ή διανοητική ανικανότητα που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, η σύνταξη κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 42, καθώς και του άρθρου 54 του

παρόντος εφόσον συντρέχει περίπτωση. (Άρθρο 44 παρ. 1-2 Α.Ν. 1854/51, όπως τροπ. με άρθρ. 2 Ν.Δ. 208/74 σε συνδ. με άρθρ.3 παρ. 8 Ν.2227/94.)

2. Εκείνος που απομακρύνεται για την παραπάνω αιτία δικαιούται χρηματικό βοήθημα ίσο με τις αποδοχές τόσων μηνών όσα τα έτη της πραγματικής του υπηρεσίας, αν δεν έχει πενταετή τουλάχιστον πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

3. Στρατιωτικοί που απομακρύνονται από την υπηρεσία για οποιονδήποτε λόγο, εκτός από την παραίτηση ή το πειθαρχικό παράπτωμα, χωρίς να δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο ή σύμφωνα με το άρθρο 85 του παρόντος ή βοήθημα σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, δικαιούνται χρηματικό βοήθημα ίσο με τις αποδοχές τόσων μηνών όσα τα έτη της πραγματικής τους υπηρεσίας και αποκλείεται στην περίπτωση αυτή η καταβολή αποδοχών τριμήνου. (Άρθρο 11 Ν.Δ. 3768/57.)

Άρθρο 45

Σύνταξη παθόντων εξαιτίας της υπηρεσίας

1. Γ αυτούς που εξέρχονται από την υπηρεσία για νόσο ή τραύμα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, η σύνταξη κανονίζεται με βάση το ποσοστό ανικανότητας τους και το συντάξιμο μηνιαίου μισθό που καθορίζεται στο παραπάνω άρθρο 34.

Ποσοστό ανικανότητας μικρότερο από το 25% δεν παρέχει δικαίωμα για σύνταξη ανικανότητας. (Άρθρο 45 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51.)

2. Αν η σύνταξη που προκύπτει από τα έτη της υπηρεσίας είναι μεγαλύτερη από εκείνη που αναλογεί στο ποσοστό της ανικανότητας καταβάλλεται η μεγαλύτερη αυτή σύνταξη. (Άρθρο 45 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

3. Το ποσοστό αναπηρίας των παθόντων ορίζεται από την Α.Σ.Υ. Επιτροπή σύμφωνα με τον πίνακα παθήσεων, νόσων και βλαβών του άρθρου 33 του Ν. 1813/1988. (Άρθρο 45 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 34 Ν. 1813/88.)

4. Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους στρατιωτικούς γενικά, οι οποίοι τραυματίζονται στην υπηρεσία και απομακρύνονται από αυτή για το λόγο τούτο, καθώς και για τις οικογένειες αυτών που σκοτώνονται, προσαυξάνεται κατά 20%.

Ως παθόντες με την έννοια του προηγούμενου εδαφίου θεωρούνται εκείνοι που τραυματίστηκαν ή σκοτώθηκαν σε υπηρεσία η οποία συνεπάγεται επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν.

Εκείνοι που δικαιώθηκαν πολεμική σύνταξη και παράλληλα δικαιούνται και σύνταξη με βάση την παράγραφο αυτή μπορούν να επιλέξουν μία από αυτές. (Άρθρο 1 παρ. 1,2 και 5 Ν.Δ. 3818/56.)

5. Η σύνταξη που παρέχεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου στους μόνιμους και έφεδρους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές, υπαξιωματικούς και οπλίτες του στρατεύματος και σε όσους αντιστοιχούν με αυτούς, οι οποίοι εξέρχονται από την υπηρεσία για τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους, καθώς και στις οικογένειες αυτών που έχουν σκοτωθεί ή πεθάνει, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 90%,

α) αν πρόκειται για τους παθόντες, της μηνιαίας σύνταξης που ανήκει σε ομοίοβαθμο στρατιωτικό ο οποίος έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο και

β) αν πρόκειται για τις οικογένειες, της μηνιαίας σύνταξης που ανήκει κάθε φορά ανάλογα με την περίπτωση σε οικογένεια ομοίοβαθμου στρατιωτικού, ο οποίος σκοτώθηκε στον πόλεμο ή που πέθανε μετά την ανικανότητα του.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.8α άρθρ.4 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007.

6. Οι αξιωματικοί που διατελούν σε κατάσταση πολεμικής αποστρατείας ή μόνιμης ή πολεμικής διαθεσιμότητας, οι οποίοι αποτάθηκαν ή αποτάσσονται, λαμβάνουν σύνταξη ανάλογα με τα έτη υπηρεσίας τους. (Άρθρο 45 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51.)

Άρθρο 46 **Ποσό οικογενειακής σύνταξης εγγάμου**

1. Η σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα ή αν συντρέχουν ένα ή και δύο τέκνα συνίσταται στα 7/10 της σύνταξης που δικαιούται ή που έχει δικαιωθεί ο σύζυγος που πέθανε και αν συντρέχουν περισσότερα από δύο τέκνα προστίθεται 1/10 για καθένα από αυτά μέχρι να συμπληρωθεί ολόκληρη η σύνταξη του συζύγου που πέθανε. (Άρθρο 46 παρ. 1-2 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 Ν.Δ. 3768/57 και 1 παρ. 11 Ν.2592/98.)

Αν κάποιος από τα παιδιά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή αν κάποιος από τα άγαμα αγόρια ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του είτε λόγω αναστολής καταβολής του είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 2 παρ. 8 Ν. 1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 7 Ν. 2592/98.)

Αν κάποιος από τα παιδιά όσων κατατάσσονται από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του είτε λόγω αναστολής καταβολής του είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 1 παρ. 8 Ν. 1902/90, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 7 Ν. 2592/98.)

2. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει χήρα σύζυγος ή αυτή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντη ή χάσει το δικαίωμα στη σύνταξη, αν υπάρχουν ένα ή δύο τέκνα στο χρόνο κάποιου από τα γεγονότα αυτά, η σύνταξη τους συνίσταται στα 7/10 της σύνταξης που πρέπει να απονεμηθεί ή απονεμήθηκε σ' αυτόν που πέθανε και αν υπάρχουν περισσότερα από δύο τέκνα προστίθεται ένα δέκατο για καθένα από αυτά μέχρι να συμπληρωθεί ολόκληρη η σύνταξη αυτού που πέθανε.

Τα ορφανά τέκνα από μητέρα υπάλληλο που έχει δικαίωμα σύνταξης από δική της υπηρεσία ή πάθημα δικαιούνται το ίδιο ποσό σύνταξης με τα ορφανά τέκνα από πατέρα.

Αν επακολουθήσει θάνατος του πατέρα ή ανικανότητα του, που βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής, τα τέκνα δικαιούνται ολόκληρη τη σύνταξη τους. (Άρθρο 46 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 2 Ν. 3768/57 και 8 παρ. 5 Ν.2592/98.)

Αν κάποιος από τα παιδιά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή αν κάποιος από τα άγαμα αγόρια ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του είτε λόγω αναστολής καταβολής του είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο αυτής της παραγράφου σαν να μη συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιό της σύνταξης. (Άρθρο 2 παρ. 8 Ν. 1813/88, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 7 Ν.2592/98.)

Αν κάποιος από τα παιδιά όσων κατατάσσονται από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά συνάψει γάμο ή πεθάνει ή κηρυχθεί άφαντος ή ενηλικιωθεί ή αν σε κάποιος από τα συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα δεν καταβάλλεται το μερίδιό του είτε λόγω αναστολής καταβολής του είτε γιατί παίρνει σύνταξη από δικό του δικαίωμα, η σύνταξη των άλλων δικαιούχων προσώπων ανακαθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής σαν να μη

συντρέχουν στη σύνταξη τα πρόσωπα στα οποία δεν καταβάλλεται το μερίδιο της σύνταξης. (Άρθρο 1 παρ. 8 Ν. 1902/90, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 7 Ν.2592/98.)

Η παρ. 2 του άρθρου 53 εφαρμόζεται και για τις γνωματεύσεις της Α.Σ.Υ.Επιτροπής που αναφέρονται σ' αυτήν την παράγραφο. (Άρθρο 9 παρ. 3 Ν.Δ.3768/57)

3. Αν υπάρχουν χήρα και τέκνα το μισό της σύνταξης ανήκει στη χήρα και το άλλο μισό στα τέκνα σε ίσες μερίδες. Αν τα τέκνα ή μερικά από αυτά έχουν άλλο επίτροπο και όχι τη μητέρα μπορεί να απαιτηθεί η χωριστή σ' αυτά καταβολή του ποσού της σύνταξης που τους ανήκει. (Άρθρο 46 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51.)

4. Το μερίδιο συμμετοχής της πατρικής οικογένειας που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 31 του παρόντος συνίσταται στο 1/4 της σύνταξης της χήρας συζύγου, αν δεν υπάρχουν τέκνα δικαιούχα της σύνταξης, και στο 1/6 αν υπάρχουν τέτοια τέκνα. Αν τα μέλη της πατρικής οικογένειας που έχουν δικαίωμα συμμετοχής παύσουν να υπάρχουν ή χάσουν το δικαίωμα τους στη σύνταξη, η μερίδα τους προσαυξάνει τη μερίδα της χήρας συζύγου και των τέκνων.

Το μερίδιο συμμετοχής της πατρικής οικογένειας που έχει καθορισθεί σύμφωνα με τα παραπάνω δεν επηρεάζεται από τη μεταγενέστερη απώλεια του δικαιώματος της συζύγου ή των τέκνων. (Άρθρο 46 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51.)

5. Η συμμετοχή της πατρικής οικογένειας στη σύνταξη της χήρας συζύγου χωρίς τέκνα, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ορίζεται στο μισό της σύνταξης της χήρας αν είχε εγερθεί αγωγή διαζυγίου μεταξύ των συζύγων και η σχετική δίκη διακόπηκε βίαια (σημ. ορθότερα "καταργήθηκε". Πρόβλεπε αρθρ. 604 εδ. 1 Κ.Πολ.Δικ.) λόγω θανάτου του άνδρα. (Άρθρο 46 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51.)

6. Ειδικά για τον υπολογισμό της σύνταξης της χήρας συζύγου και των τέκνων των προσώπων της παραγράφου 17 του άρθρου 34 και της παραγράφου 4 του άρθρου 48, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 2 του άρθρου 94 του Κώδικα Πολεμικών Συντάξεων. (Άρθρο 2 παρ. 1ε Ν. 3234/04.)

Άρθρο 47

Ποσό σύνταξης πατρικής οικογένειας

1. Η σύνταξη του πατέρα συνίσταται στα 3/10 εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί ή είχε απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε. (Άρθρο 47 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51.)

2. Στο ίδιο ποσό ορίζεται η σύνταξη της μητέρας και των αδελφών. Η σύνταξη της μητέρας και των αδελφών ανήκει κατά το μισό στη μητέρα και κατά το άλλο μισό στις αδελφές σε ίσες μερίδες, με δυνατότητα να απαιτηθεί η καταβολή της σύνταξης αυτής σε καθεμία χωριστά.

Αν κάποια από τις αδελφές αποκατασταθεί με γάμο ή παύσει να υπάρχει η μερίδα της προσαυξάνει τη μερίδα της μητέρας και των άλλων αδελφών. (Άρθρο 47 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

Για αδελφές που έχουν το δικαίωμα από στρατιωτικό, ο οποίος κατατάχθηκε από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά, αν αυτές αποκατασταθούν με γάμο ή παύσουν να υπάρχουν ή ενηλικιωθούν η μερίδα τους προσαυξάνει τη μερίδα της μητέρας και των άλλων αδελφών. (Άρθρο 1 παρ. 10 Ν. 1902/90.)

3. Αν δεν υπάρχει μητέρα ή αυτή πεθάνει ολόκληρη η σύνταξη ανήκει στις αδελφές. (Άρθρο 47 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51.)

4. Στην περίπτωση που και οι δύο γονείς έχουν δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 32 η σύνταξη κατανέμεται μεταξύ τους σε ίσες μερίδες. (Άρθρο 47 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51.)

---

5. Στην περίπτωση που στην οικογένεια δεν υπάρχει ενήλικο αγόρι η σύνταξη της συνίσταται στα 5/10 εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί ή είχε απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε. (Άρθρο 9 παρ. 4 Ν.Δ. 3768/57.)

Άρθρο 48 **Υπολογισμός Σύνταξης παθόντων**

1. Ως σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας λογίζεται εκείνη που ορίζεται στα άρθρα 42, 43 και 44. (Άρθρο 48 Α.Ν. 1854/51, όπως τροπ. με Ν.Δ. 208/74 και αντικ. με άρθρ.21 παρ. 2 Ν.1202/81 σε συνδ. με άρθρ. 3 παρ. 8 Ν. 2227/94.)

2. Ως σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε στην υπηρεσία με τους όρους της περίπτ. ε` της παρ. 1 του άρθρου 26 λογίζεται αυτή που ορίζεται στην επόμενη παράγραφο μειούμενη κατά ένα βαθμό σχετικά με την εξέλιξη που προβλέπει το τρίτο εδάφιο της.

3. Ως σύνταξη που θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που δολοφονήθηκε στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της στρατιωτικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του λογίζεται αυτή που ανήκει στο βαθμό που προβλέπεται στο επόμενο εδάφιο και που αντιστοιχεί σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία, στην οποία συνυπολογίζεται αν συντρέχει περίπτωση και η προσαύξηση που προβλέπεται στο άρθρο 43.

Ως βαθμός με βάση τον οποίο καθορίζεται η σύνταξη που απονέμεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός που έφερε και με τον οποίο έπαιρνε μισθό αυτός που δολοφονήθηκε κατά το χρόνο του θανάτου του και από τη συμπλήρωση του χρόνου που απαιτείται για την προαγωγή του σε καθένα από τους επόμενους βαθμούς ο βαθμός στον οποίο θα εξελισσόταν αυτός βαθμολογικά ή μισθολογικά, αν ήταν στην ενεργό υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο του θανάτου του.

Η εξέλιξη αυτή δεν μπορεί σε κάθε περίπτωση να είναι ανώτερη:

α) ενός (1) ακόμη βαθμού αν πρόκειται για ανώτατους αξιωματικούς,

β) δύο (2) ακόμη βαθμών αν πρόκειται για αντισυνταγματάρχες, συνταγματάρχες και τους αντίστοιχους με αυτούς,

γ) τριών (3) ακόμη βαθμών αν πρόκειται για υπολοχαγούς, λοχαγούς, ταγματάρχες και τους αντίστοιχους με αυτούς,

δ) τεσσάρων (4) ακόμη βαθμών αν πρόκειται για ανθυπασπιστές, ανθυπολοχαγούς και τους αντίστοιχους με αυτούς,

ε) του βαθμού λοχαγού αν πρόκειται για αρχιλοχίες και τους αντίστοιχους με αυτούς,

στ) του βαθμού υπολοχαγού αν πρόκειται για επιλοχίες και τους αντίστοιχους με αυτούς,

ζ) του βαθμού ανθυπολοχαγού αν πρόκειται για λοχίες και τους αντίστοιχους με αυτούς,

η) του βαθμού ανθυπασπιστή αν πρόκειται για δεκανείς και τους αντίστοιχους με αυτούς.

Ως αφετηρία για τον υπολογισμό του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή λαμβάνεται υπόψη η χρονολογία κατά την οποία αυτός που δολοφονήθηκε απέκτησε το βαθμό που έφερε και η αύξηση της σύνταξης από την παραπάνω εξέλιξη ορίζεται να πληρώνεται από την πρώτη του επόμενου μήνα από τη συμπλήρωση του χρόνου που απαιτείται για προαγωγή σε κάθε βαθμό. Η ημερομηνία αυτή καθορίζεται από το όργανο που δικαιοδοτεί ή αποφασίζει για τις συντάξεις με την πράξη ή απόφαση κανονισμού της σύνταξης.

Για τους οπλίτες γενικά του στρατεύματος και τους αντίστοιχους με αυτούς, που δολοφονήθηκαν με τους όρους αυτής της παραγράφου, ως σύνταξη που πρέπει να απονεμηθεί λογίζεται αυτή που ορίζεται στα προηγούμενα εδάφια. Σε κάθε περίπτωση όμως το ποσό της σύνταξης των οικογενειών δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τη σύνταξη που ανήκει κάθε φορά στην οικογένεια ομοιοβάθμου που σκοτώθηκε στον πόλεμο.

4. Ως σύνταξη που πρέπει να απονεμηθεί στο στρατιωτικό που πεθαίνει κατά την εκτέλεση υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο ή δολοφονείται ή τραυματίζεται θανάσιμα από ένα μόνο άτομο ή ομάδα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή λόγω της ιδιότητας του ως στρατιωτικού στην ενέργεια ή σε σύνταξη, λογίζεται αυτή που ανήκει στο μισθό του βαθμού που ορίζεται στην παράγραφο 17 του άρθρου 34 αυτού του Κώδικα, προσαυξημένο με επίδομα χρόνου υπηρεσίας και τυχόν επίδομα ευδόκιμης παραμονής, που αντιστοιχεί σε τριακονταπενταετή πραγματική υπηρεσία με συνυπολογισμό, αν συντρέχει περίπτωση, και της προσαύξησης του άρθρου 43. Για τους οπλίτες το ποσό της σύνταξης των οικογενειών δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να είναι μικρότερο από τη σύνταξη που ανήκει κάθε φορά στην οικογένεια οπλίτη που σκοτώθηκε στον πόλεμο. (Άρθρο 1 παρ. 5 του Ν. 1977/91.)

Άρθρο 49

Θάνατος στην υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση πενταετίας.

Σε περίπτωση θανάτου στην υπηρεσία πριν από τη συμπλήρωση πενταετούς τουλάχιστον πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και χωρίς να συντρέχουν οι όροι της περίπτ. ε` της παρ. 1 του άρθρου 26, τα πρόσωπα της οικογένειας αυτού που πέθανε, τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 31 και 32 δικαιούνται, εφόσον συντρέχουν οι όροι των άρθρων αυτών, χρηματικό βοήθημα σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 44.

Αν ο στρατιωτικός δολοφονηθεί στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της στρατιωτικής του ιδιότητας ή της ενάσκησης των καθηκόντων του, τα πρόσωπα της οικογένειας του που έχουν δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με τα άρθρα 31 και 32 δε δικαιούνται και το χρηματικό βοήθημα του προηγούμενου εδαφίου. (Άρθρο 49 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 2 Ν.Δ. 208/74.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Άρθρο 50

Διαδικασία αναγνώρισης σύνταξης - δικαιολογητικά

1. Οι αρμόδιες στρατιωτικές υπηρεσίες υποχρεούνται όταν πρόκειται για μόνιμους στρατιωτικούς να στέλνουν στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, αμέσως μετά την έξοδο του στρατιωτικού από τις τάξεις και το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε ημέρες: (Άρθρο 5 παρ. 2-5 Α.Ν. 599/68)

α) πλήρες αντίγραφο φύλλου μητρώου του,

β) αν συντρέχει περίπτωση βεβαίωση για το χρόνο υπηρεσίας στη ζώνη των επιχειρήσεων κατά των συμμοριτών ή σε μονάδες που έδρασαν έξω από την Ελλάδα ή αν τελούσε σε οποιαδήποτε κατάσταση που έχει επίδραση στον κανονισμό της σύνταξης,

γ) τα έγγραφα που προσκομίσθηκαν από το στρατιωτικό και αποδεικνύουν υπηρεσία μη στρατιωτική αλλά που αναγνωρίζεται σαν συντάξιμη, ανεξάρτητα από το αν η υπηρεσία αυτή αναγράφεται ή όχι στο μητρώο του στρατιωτικού,

δ) φύλλο διακοπής μισθού,

ε) υπεύθυνη δήλωση ότι η υπηρεσία του δε χρησίμευσε για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης ή ότι δεν καταβλήθηκε ούτε θα καταβληθεί αποζημίωση για το χρόνο αυτό.

Το πολιτικό προσωπικό που αναφέρεται στο άρθρο 27 υποβάλλει τα δικαιολογητικά που προβλέπει το άρθρο 22 παρ.1.(Άρθρο 14 Β.Δ. 12.12.50)

Αυτοί που αναφέρονται στα άρθρα 30 και 33, εκτός από τα άλλα δικαιολογητικά, υποβάλλουν και βεβαίωση της αρμόδιας Αρχής ότι δεν άσκησαν το δικαίωμα της επιλογής της αποζημίωσης ή χρηματικής αμοιβής.(Άρθρο 15 Β.Δ. 12.12.50)

Οι πολίτες που δεν έχουν επιστρατευθεί και αναφέρονται στο άρθρο 29 οφείλουν να υποβάλλουν και πιστοποίηση της στρατιωτικής ή αστυνομικής αρχής, η οποία τους προσκάλεσε να παράσχουν την υπηρεσία από την οποία έπαθαν. (Άρθρο 17 Β.Δ. 12.12.50)

2. Στο διαβιβαστικό των δικαιολογητικών εγγράφων της προηγούμενης παραγράφου σημειώνεται η διεύθυνση κατοικίας του ενδιαφερομένου για να κοινοποιηθεί σ' αυτόν το αντίγραφο της συνταξιοδοτικής πράξης που θα εκδοθεί. (Άρθρο 5 παρ. 3 Α.Ν. 599/68 σε συνδυασμό με άρθρ.12 παρ. 1 Ν.1813/88)

Το διαβιβαστικό περιέχει και εισήγηση για τα στοιχεία συνταξιοδότησης του στρατιωτικού (χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας, συντάξιμες αποδοχές κατά το χρόνο της εξόδου), καθώς και κάθε άλλη πληροφορία σχετική με την υπηρεσία η οποία επηρεάζει το δικαίωμα του σε σύνταξη. (Άρθρο 5 παρ. 4 Α.Ν. 599/68)

3. Με βάση τα παραπάνω δικαιολογητικά εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 66 η πράξη κανονισμού σύνταξης, χωρίς να αποκλείεται και η υποβολή σχετικής αίτησης από τον ενδιαφερόμενο που υποβάλλεται και από την υπηρεσία από την οποία απομακρύνθηκε. (Άρθρο 5 παρ. 5 Α.Ν. 599/68)

4. Οι οικογένειες των στρατιωτικών που δικαιούνται σύνταξη υποβάλλουν, ανάλογα με την περίπτωση στην οποία υπάγονται, τα δικαιολογητικά που ορίζονται στις παρ. 5-14 του άρθρου 22. (Άρθρο 18 Β.Δ. 12.12.50)

5. Οι διατάξεις των παρ. 17-19 του άρθρου 22 έχουν εφαρμογή και στην προκείμενη περίπτωση. (Άρθρο 23 Β.Δ. 12.12.50)

Επίσης έχει εφαρμογή και η παρ. 20 του ίδιου άρθρου για την καταβολή του χρηματικού βοηθήματος που προβλέπεται από τα άρθρα 44 και 49. (Άρθρο 24 Β.Δ. 12.12.50)

6. Κάθε αίτηση που αφορά την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης, την αύξηση της ή την προσμέτρηση χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας υποβάλλεται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μετά την έξοδο του υπαλλήλου από την υπηρεσία ή την έναρξη καταβολής της σύνταξης, με ποινή την έκπτωση από το δικαίωμα, σε προθεσμία πέντε ετών από τη γέννηση του δικαιώματος αυτού. Προκειμένου για πρόσωπα που βρίσκονται σε επιτροπεία, κηδεμονία ή δικαστική αντίληψη, η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου δεν αρχίζει πριν την παρέλευση έξι μηνών από τότε που τα πρόσωπα αυτά έγιναν απεριόριστα ικανά ή απέκτησαν επίτροπο, κηδεμόνα ή αντιλήπτορα. (Άρθρο 50 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με τα άρθρα 18 παρ. 3 Ν. 1489/84 και 3 παρ. 3 Ν.3075/02)

7. Αιτήσεις που υποβάλλονται ή ένδικα μέσα που ασκούνται, στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους από οποιονδήποτε τρίτο για αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης ή επιδόματος, την αύξηση τους ή την αναγνώριση και προσμέτρηση χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας, δεν έχουν κανένα έννομο αποτέλεσμα, ούτε λαμβάνονται υπόψη αν δεν συνοδεύονται από συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, το οποίο να παρέχει τη σχετική εντολή. Σε κάθε άλλη περίπτωση απαιτείται η υποβολή εξουσιοδότησης προς τον φέροντα, θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής από δημόσια Αρχή και προκειμένου για κατοίκους εξωτερικού από την οικεία Προξενική Αρχή.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 7α άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011

Άρθρο 51 **Διαδικασία αναγνώρισης σύνταξης παθόντος**

1. Η αίτηση για άσκηση δικαιώματος σύνταξης για αυτόν που έπαθε εξαιτίας της υπηρεσίας υποβάλλεται στο Υπουργείο που υπαγόταν ο υπάλληλος από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον μετά τη γέννηση του δικαιώματος, με ποινή την έκπτωση από το δικαίωμα, σε προθεσμία πέντε ετών από τη γέννηση του. (Άρθρο 51 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με τα άρθρα 18 παρ. 5 Ν.1489/84 και 3 παρ. 4 Ν.3075/02)

2. Το Υπουργείο στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση την παραπέμπει στην αρμόδια στρατιωτική αρχή η οποία οφείλει να δώσει κάθε χρήσιμη πληροφορία με βάση τα στοιχεία που έχει και απαραίτητα επίσημη πιστοποίηση για το Σώμα, το χρόνο και τον τόπο της υπηρεσίας του.

Το Υπουργείο με επιμέλεια του ζητά και κάθε αναγκαία πληροφορία από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη νοσηλεία του στρατιωτικού σχετικά με την πάθηση του, για την ανικανότητα του αναφορικά με τη στρατιωτική υπηρεσία και για τους λόγους της απομάκρυνσης του από τις τάξεις, αν αυτή είχε γίνει πριν από την υποβολή της αίτησης. (Άρθρο 51 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51)

3. Το Υπουργείο διατάσσει την ενέργεια ανακρίσεων από αξιωματικό της αρμόδιας, λόγω της υπηρεσίας του παθόντος, στρατιωτικής αρχής για την εξακρίβωση των περιστάσεων του παθήματος, της σχέσης του με την υπηρεσία και του χρόνου που εκδηλώθηκαν οι συνέπειες του για πρώτη φορά.

Ο αξιωματικός που ενεργεί τις ανακρίσεις έχει τη δυνατότητα να καλεί για εξέταση οποιονδήποτε μπορεί να γνωρίζει τις περιστάσεις με τη συνδρομή των οποίων έπαθε ο στρατιωτικός και να ζητά κάθε αναγκαία πληροφορία για μόρφωση γνώμης και διατυπώνει λεπτομερειακά σε έκθεση αιτιολογημένο πόρισμα, το οποίο υποβάλλει στο Υπουργείο μαζί με το σχετικό φάκελο.

Το Υπουργείο παραπέμπει τον παθόντα στο πλησιέστερο με την κατοικία του νοσοκομείο του στρατού ή του ναυτικού ή της αεροπορίας και στη συνέχεια τριμελής επιτροπή από το Διευθυντή και δύο ιατρούς, που υπηρετούν σ' αυτά, αφού λάβει γνώση των ανακρίσεων και ύστερα από εξέταση του παθόντος, γνωματεύει σύμφωνα με την ανεξέλεγκτη επιστημονική της κρίση με πλήρη και επαρκώς αιτιολογημένη γνωμάτευση της για το είδος και τις συνέπειες του παθήματος, αν αυτό προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας του ή όχι, για το χρόνο εκδήλωσης του παθήματος και για το βαθμό της ανικανότητας του που αναφέρεται στην παρ. 3 του άρθρου 45.

Η Επιτροπή γνωμοδοτεί με βάση τα παραπάνω έγγραφα αν είναι αδύνατη η εξέταση του παθόντος είτε γιατί επήλθε ο θάνατος του είτε λόγω της υγιεινής του κατάστασης.

Αν πρόκειται για αστυνομικούς υπαλλήλους, αντί για την παραπάνω τριμελή επιτροπή, γνωματεύει η Ανώτατη Αστυνομική Υγειονομική Επιτροπή, στην οποία παραπέμπεται ο φάκελος των ανακρίσεων. (Άρθρο 51 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51)

4. Η αίτηση της παρ. 1 υποβάλλεται από τους στρατιωτικούς, που εκτελούν υπηρεσία στην αλλοδαπή, στην οικεία διπλωματική αρχή που εδρεύει στη χώρα που υπηρετούν και αν αυτή δεν υπάρχει στην οικεία προξενική αρχή, η οποία ενεργεί τις ανακρίσεις σύμφωνα με την παρ. 3, διορίζει τριμελή Επιτροπή από ιατρούς, που αποφαινεται σύμφωνα με την ίδια παράγραφο, και μεριμνά για την αποστολή των εγγράφων στο αρμόδιο Υπουργείο.

Αν αυτός που έπαθε κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας στην αλλοδαπή διαμένει στην Ελλάδα, οι ανακρίσεις ενεργούνται σύμφωνα με όσα ορίζονται παραπάνω και το αρμόδιο Υπουργείο, στο οποίο αυτές διαβιβάζονται, ενεργεί αυτά που ορίζονται στο τρίτο εδάφιο της παρ. 3. (Άρθρο 51 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51)

---

5. Η τριμελής από ιατρούς επιτροπή της παραπάνω παρ. 3 διαβιβάζει το φάκελο των ανακρίσεων μαζί με τη γνωμάτευση της στην αρμόδια Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή, η οποία ύστερα από εξέταση του παθόντος, εφόσον αυτή κρίνεται αναγκαία και είναι δυνατή, αποφαίνεται για τα θέματα που αναφέρονται στο τρίτο εδάφιο της παρ. 3.

Η αδυναμία προσέλευσης του παθόντος στην Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή συγχωρείται μόνο για λόγους υγείας, που πιστοποιούνται, με αίτηση του ενδιαφερομένου, από βεβαίωση του Διευθυντή του πλησιέστερου με την κατοικία του νοσοκομείου του στρατού, του ναυτικού ή της αεροπορίας ή της επιτροπής που συστάθηκε σύμφωνα με τις παρ. 3 ή 4. (Άρθρο 51 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51)

6. Η Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή, καθώς και η Τριμελής από ιατρούς, που αναφέρεται στις παρ. 3 και 4, μπορούν πριν από την έκδοση της γνωμάτευσης τους να προκαλέσουν τη συμπλήρωση των εγγράφων αν κρίνουν ότι από αυτά δεν παρέχονται επαρκή στοιχεία για μόρφωση γνώμης. (Άρθρο 51 παρ. 6 Α.Ν. 1854/51)

7. Σε περίπτωση ανικανότητας που οφείλεται σε νόσο η γνωμάτευση της οικείας Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής είναι υποχρεωτική για τα όργανα που αποφασίζουν ή δικαιοδοτούν, αν είναι ομόφωνη. (Άρθρο 51 παρ. 7 Α.Ν. 1854/51)

8. Επανάληψη της διαδικασίας είτε στο σύνολο είτε για ένα μέρος της είναι άκυρη, εκτός αν ενεργήθηκε ύστερα από πράξη ή απόφαση του οργάνου που αποφασίζει ή δικαιοδοτεί. (Άρθρο 51 παρ. 8 Α.Ν. 1854/51)

9. Μπορεί να διαταχθεί για μία μόνο φορά επανεξέταση του παθόντος από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 53. (Άρθρο 51 παρ. 9 εδάφ. πρώτο Α.Ν. 1854/51)

10. Η γνωμάτευση της οικείας Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής διαβιβάζεται με ολόκληρο το σχετικό φάκελο στην Υπηρεσία Συντάξεων και με βάση αυτή και τα άλλα στοιχεία εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση. (Άρθρο 51 παρ. 9 εδάφ. τρίτο Α.Ν. 1854/51)

11. Η οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή αποφαίνεται για τη σχέση του παθήματος με την υπηρεσία και άσχετα από τη θετική ή αρνητική γνώμη της για το θέμα αυτό υποχρεούται να γνωμοδοτήσει για το βαθμό μείωσης της ικανότητας του παθόντος για εργασία σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 45. (Άρθρο 51 παρ. 10 Α.Ν. 1854/51)

12. Από τους αστυνομικούς υπαλλήλους η αίτηση της παρ. 1 αυτού του άρθρου υποβάλλεται στο Αρχηγείο Αστυνομίας Πόλεων, το οποίο και διατάσσει αστυνομικό υπάλληλο για ενέργεια των ανακρίσεων σύμφωνα με την παρ. 3, με εφαρμογή κατά τα λοιπά και για τους αστυνομικούς υπαλλήλους των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων. (Άρθρο 51 παρ. 11 Α.Ν. 1854/51)

13. (Καταργήθηκε με άρθρο 6 παρ. 5 Ν. 2227/94). (Άρθρο 51 παρ. 12 Α.Ν. 1854/51)

14. Για να κριθεί το δικαίωμα σε σύνταξη αυτών που έπαθαν από τραύματα ή κακουχίες στο χρονικό διάστημα από 28ης Οκτωβρίου 1940 μέχρι 15ης Αυγούστου 1945 ή στον αγώνα κατά την κομμουνιστοσυμμοριτών εφαρμόζεται η διαδικασία που καθορίζεται από τους Α.Ν. 2650, 2665, 2666, 2734 του 1940, 2885/1941 και 835/1948, όπως οι νόμοι αυτοί τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν αργότερα, μπορεί όμως το όργανο που αποφασίζει ή δικαιοδοτεί να ζητήσει τη συμπλήρωση των στοιχείων της διαδικασίας με οποιονδήποτε τρόπο ήθελε κρίνει αναγκαίο. (Άρθρο 51 παρ. 13 Α.Ν. 1854/51)

15. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για την αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης στην οικογένεια εκείνου που δολοφονήθηκε από τρομοκράτες ή άλλα άτομα για τη στρατιωτική του ιδιότητα ή την ενάσκηση των καθηκόντων του. (Άρθρο 27 παρ. 2 Ν. 1202/81)

---

16 . Αν οι ανακρίσεις και το πόρισμα που αναφέρονται στα εδάφια πρώτο και δεύτερο της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού έχουν γίνει με βάση διατάξεις του Οργανισμού ή του Στρατιωτικού Κανονισμού του Υπουργείου στο οποίο υπαγόταν αυτός που έπαθε, η σχετική διαδικασία μπορεί να μην επαναληφθεί για τον κανονισμό της σύνταξης εφόσον το πόρισμα είναι θετικό, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου και σύμφωνη γνώμη της υπηρεσίας του παθόντος. (Άρθρο 4 παρ. 2 Ν. 2320/95)

Άρθρο 52 **Παράβολο**

Είναι απαράδεκτη η άσκηση ένστασης ή αίτησης αναθεώρησης στην Επιτροπή της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του Κώδικα αυτού ή έφεσης, αν δεν συνοδεύεται από αποδεικτικό κατάθεσης υπέρ του Δημοσίου Ταμείου ποσού που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή όταν πρόκειται για πολεμική σύνταξη ή βοήθημα. Σε περίπτωση που η ένσταση ή η αίτηση γίνουν δεκτές, το ανωτέρω παράβολο επιστρέφεται στον ενδιαφερόμενο. (Άρθρο 52 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με το άρθρο 6 παρ. 5 Α.Ν. 599/68 όπως αντικ. από τα άρθρα 7 παρ. 1 Ν. 1203/81 , και 2 παρ. 8 Ν. 3075/02)

ΤΜΗΜΑ Γ΄ **ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ** **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄**

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ, ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΑΠΟΡΙΑ, ΛΥΣΗ ΓΑΜΟΥ, ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΤΕΚΝΩΝ.

Άρθρο 53

Επανεξέταση από την ΑΣΥΕ, απόδειξη ανικανότητας μελών οικογένειας, απορία, λύση γάμου, ενηλικίωση τέκνων

1 . Όπου στον Κώδικα αυτόν προβλέπεται εξέταση από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή, επιτρέπεται για μία μόνο φορά η επανεξέταση αυτού που έπαθε ή σε περίπτωση θανάτου του, του οικείου φακέλου από την ίδια Επιτροπή, με διαταγή του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου που υποβάλλεται σε προθεσμία ενός έτους από την κοινοποίηση της σχετικής πράξης ή απόφασης για τον κανονισμό σύνταξης και συνοδεύεται υποχρεωτικά από το παράβολο που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. (Άρθρο 2 παρ. 1 και 3 παρ. 1 Ν. 2125/52 όπως αντικατ. με τα άρθρα 18 παρ. 7 του Ν. 1489/84 και 3 παρ. 5 Ν. 3075/02)

2. Οι συνταξιούχοι γενικά οι οποίοι έπαθαν σε ειρηνική περίοδο εξαιτίας της υπηρεσίας τους, εφόσον επικαλούνται επιδείνωση της κατάστασης της υγείας τους που οφείλεται στην εξέλιξη της νόσου ή του τραύματος για τα οποία συνταξιοδοτήθηκαν, χωρίς την επίδραση άλλων αιτιών, δικαιούνται με αίτηση τους να επανεξετασθούν από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή. Οι επανεξετάσεις του προηγούμενου εδαφίου σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι περισσότερες από δύο (2).

Η Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή αποφαινεται με αιτιολογημένη γνωμάτευση της, για την επιδείνωση ή όχι της υγείας του επανεξεταζόμενου αναπήρου, για τα αίτια που την προκάλεσαν, για το ποσοστό ανικανότητας κατά το χρόνο της επανεξέτασης και για το αν η επιδείνωση είναι συνέπεια του τραύματος ή του παθήματος για το οποίο συνταξιοδοτείται.

Η σύνταξη του αναπήρου κανονίζεται με βάση το νέο ποσοστό ανικανότητας που καθορίζεται μετά από κάθε επανεξέταση, είτε αυτό είναι μεγαλύτερο είτε είναι μικρότερο. Σε περίπτωση κατά την οποία καθορισθεί ποσοστό ανικανότητας που δεν παρέχει δικαίωμα σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν, η καταβολή της σύνταξης διακόπτεται. Η σύνταξη που διακόπτεται

με τον παραπάνω τρόπο, μπορεί να καταβληθεί και πάλι μόνο στην περίπτωση που θα επακολουθήσει νέα επανεξέταση, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής, με την οποία θα καθορίζεται συντάξιμο ποσοστό ανικανότητας.

Επανεξέταση για την επαναχορήγηση σύνταξης που έχει διακοπεί δεν επιτρέπεται να γίνει πριν παρέλθει ένα (1) τουλάχιστον έτος από την προηγούμενη επανεξέταση. Σε όλες τις περιπτώσεις εφαρμογής της προηγούμενης και παραγράφου αυτής τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο μόνο παρ. 6 Ν. 2256/52, όπως αντικ. από τα άρθρο 7 Ν. 1489/84 και άρθρ. 3 παρ. 2 Ν. 2768/99)

3. Η γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής, που εκδίδεται σύμφωνα με τα παραπάνω άρθρα 5, 6, 31 και 32 για την ανικανότητα των τέκνων και του πατέρα, είναι υποχρεωτική για το όργανο που αποφασίζει ή δικαιοδοτεί, αν είναι ομόφωνη. (Άρθρο 53 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

4. Όπου στον κώδικα αυτόν απαιτείται για τη θεμελίωση δικαιώματος απορία, αυτή κρίνεται από το όργανο που αποφασίζει ή δικαιοδοτεί. (Άρθρο 53 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

5. Σε περίπτωση που δεν αποδεικνύεται το αμετάκλητο δικαστικής απόφασης που λύει το γάμο, η χήρα σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη αν μέσα σ' ένα εξάμηνο από τη δημοσίευση της απόφασης δεν ασκήθηκε σχετικά με αυτή κάποιο ένδικο μέσο, εκτός αν η σύζυγος πέθανε πριν από την παρέλευση του εξαμήνου. (Άρθρο 53 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51)

6. Η ενηλικίωση των αρσενικών συνταξιούχων θεωρείται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου που συμπληρώνεται το 18^ο έτος της ηλικίας τους και η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του πατέρα λογίζεται ότι γίνεται την 31η Δεκεμβρίου του έτους που συμπληρώνεται αυτό. (Άρθρο 53 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 20 παρ. 1 εδ τελ. Ν. 2084/92)

7. Ως έτος γέννησης οποιουδήποτε δικαιούχου σύνταξης λαμβάνεται εκείνο, που αποδεικνύεται από ληξιαρχική πράξη, η οποία έχει συνταχθεί μέσα σε ενενήντα ημέρες το πολύ από την ημέρα γέννησης. Αν δεν έχει συνταχθεί τέτοια ληξιαρχική πράξη, το έτος γέννησης αποδεικνύεται για τους άνδρες από το μητρώο αρρένων και για τις γυναίκες από το γενικό μητρώο των δημοτών. Αν υπάρχουν περισσότερες εγγραφές στα μητρώα, επικρατεί η χρονικά προγενέστερη. Δικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας ή διοικητικές αποφάσεις που βεβαιώνουν την ηλικία ή διορθώνουν τις σχετικές εγγραφές δεν λαμβάνονται υπόψη από τα όργανα που κρίνουν ή δικαιοδοτούν για τις συντάξεις. (Άρθρο 2 παρ. 5α Ν. 2324/04)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Άρθρο 54

Επίδομα νόσου και ανικανότητας

1. Στους πολιτικούς υπαλλήλους και στρατιωτικούς γενικά που δικαιούνται σύνταξη από πάθημα το οποίο προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, παρέχεται μαζί με τη σύνταξη μηνιαίο προσωπικό και αμεταβίβαστο επίδομα ανάλογα με τον από το πάθημα βαθμό μείωσης της ικανότητας για εργασία, το οποίο υπολογίζεται στο μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, σύμφωνα με τα παρακάτω: (Άρθρο 54 παρ. 1-3 Α.Ν. 1854/51, όπως τελικά οι παράγρ. 1-10 του άρθρου αυτού αντικατ. και αριθμήθηκαν με το άρθρο 3 παρ. 1 Ν.2592/98, όπως τροπ. με το άρθρο 5, παρ. 2 και 3, Ν. 3408/05)

Ανικανότητα 25-45% ποσοστό 2%

Ανικανότητα 50-55% ποσοστό 2,5%

Ανικανότητα 60-65% ποσοστό 3%

Ανικανότητα 70-75% ποσοστό 3,5%

Ανικανότητα 80-95% ποσοστό 4%

Ανικανότητα 100% ποσοστό 4,5%

Το παραπάνω επίδομα προσαυξάνεται κατά 50% εφόσον πρόκειται γι' αυτόν που συνταξιοδοτείται από φυματίωση ή νόσο φυματιώδους φύσης ή για όποιον έχει υποστεί μείωση της ικανότητας για εργασία 80% και μεγαλύτερη, ο οποίος συγχρόνως δεν μπορεί σύμφωνα με τη γνωμάτευση της οικείας Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής να εκτελέσει της στοιχειώδεις ανάγκες του χωρίς τη βοήθεια τρίτου προσώπου.

2. Με τις προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου παρέχονται τα ίδια επιδόματα και όταν η σύνταξη του παθόντος κανονίζεται με βάση τα έτη της συντάξιμης υπηρεσίας του και καταβάλλεται ως μεγαλύτερη.

3. Αυτοί που εξέρχονται από την υπηρεσία για σωματική ή διανοητική ανικανότητα, η οποία δεν οφείλεται στην υπηρεσία, δικαιούνται το μισό επίδομα της παραγράφου 1 ύστερα από γνωμάτευση της οικείας Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής για το βαθμό μείωσης της ικανότητας τους για εργασία και τη φύση της νόσου από την οποία κρίθηκαν ανίκανοι, όταν συντρέχει περίπτωση νοσήματος.

4. Σ' αυτούς που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν εξαιτίας της υπηρεσίας απώλεια της όρασης και των δύο ματιών ή ακρωτηριασμό στα δύο χέρια ή στα δύο πόδια από το ύψος της κνήμης, παρέχεται και επίδομα το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό 50% στο μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

5. Σε αυτούς που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν εξαιτίας της υπηρεσίας: α) σπαστική ή υστερική παραπληγία, β) ακρηστία των δύο χεριών, γ) τραύμα του κρανίου που συνεπάγεται ανικανότητα 100% και δ) πολλαπλή αναπηρία από τις οποίες η μια 100% και οι υπόλοιπες τουλάχιστον 10%, καθώς και σε όσους έχουν δύο ή περισσότερες παθήσεις, καθεμία από τις οποίες συνεπάγεται αναπηρία 100%, παρέχεται και επίδομα που υπολογίζεται σε ποσοστό 40% στο μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

6. Στους αξιωματικούς και οπλίτες που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν παραπληγία με ορθοκυστικές διαταραχές παρέχεται και ειδικό επίδομα το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό 60% στο μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

7. Το επίδομα της παραπάνω παραγράφου 5 δικαιούνται επίσης και οι πολιτικοί και στρατιωτικοί συνταξιούχοι, οι οποίοι έχουν ποσοστό μείωσης της ικανότητας για εργασία 100% από απώλεια της όρασης των δύο ματιών, η οποία διαπιστώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.

8. Τα επιδόματα των προηγούμενων παραγράφων καταβάλλονται στους δικαιούχους εφόσον δε συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 5 του παραπάνω άρθρου 45.

9. Τα επιδόματα ανικανότητας που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 4,5,6 και 7 του άρθρου αυτού δεν μπορούν, με συνυπολογισμό και των επιδομάτων της παραγράφου 1, να είναι μικρότερα ούτε μεγαλύτερα συνολικά από το ποσό των αντίστοιχων επιδομάτων που καταβάλλονται κάθε φορά σε στρατιωτικό ο οποίος έχει υποστεί την ίδια πάθηση και φέρει την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο. (Άρθρο 4 παρ. 3 Ν. 1859/89 και αριθμ. με άρθρ. 3 παρ. 1 Ν. 2592/98)

Παρατήρηση: Οι διατάξεις αυτές ερμηνεύθηκαν αυθεντικά, σε συνδυασμό και με τις όμοιες των άρθρων 15 και 42, με την παρ. 6 του άρθρου 3 του Ν. 2227/94, το κείμενο της οποίας έχει ως εξής:

"Η αληθής έννοια των διατάξεων των παρ. 7 του άρθρου 15, 6 του άρθρου 42 και 10 του άρθρου 54 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων είναι ότι η καταβολή, στους αναφερόμενους σε αυτές πολιτικούς και στρατιωτικούς της αυξημένης σύνταξης, επηρεάζει μόνο τη χορήγηση των τυχόν δικαιουμένων επιδομάτων ανικανότητας, που προβλέπονται από το άρθρο 54 του ως άνω Κώδικα, τα οποία κανονίζονται μαζί με τη σύνταξη και όχι τα επιδόματα, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις, είτε αυτά βαρύνουν τα κοινωνικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είτε τους φορείς συνταξιοδότησης τους, προκειμένου για υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ."

10. Το επίδομα της παραπάνω παραγράφου 5 δικαιούνται και τα πρόσωπα του προτελευταίου εδαφίου της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 1, καθώς και αυτά του τέταρτου εδαφίου της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 26. (Άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 3408/05)

Άρθρο 54Α

Επιδόματα νόσου και ανικανότητας υπαγόμενων στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016

Ειδικά για τους υπαγόμενους στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85) δικαιούχους επιδομάτων νόσου και ανικανότητας ισχύουν τα εξής:

1. Στους πολιτικούς υπαλλήλους λειτουργούς και στρατιωτικούς γενικά που δικαιούνται σύνταξη από πάθημα το οποίο προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα λόγω της υπηρεσίας, παρέχεται μαζί με τη σύνταξη μηνιαίο προσωπικό και αμεταβίβαστο επίδομα, ανάλογα με τον από το πάθημα βαθμό μείωσης της ικανότητας για εργασία, το οποίο υπολογίζεται στον μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017 (Α' 74), όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, σύμφωνα με τα παρακάτω:

Ανικανότητα	25-45%	ποσοστό	1,545%
Ανικανότητα	50-55%	ποσοστό	1,932%
Ανικανότητα	60-65%	ποσοστό	2,318%
Ανικανότητα	70-75%	ποσοστό	2,704%
Ανικανότητα	80-95%	ποσοστό	3,091%
Ανικανότητα	100%	ποσοστό	3,477%

Το παραπάνω επίδομα προσαυξάνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), εφόσον πρόκειται για αυτόν που συνταξιοδοτείται από φυματίωση ή νόσο φυματιώδους φύσης ή για όποιον έχει υποστεί μείωση της ικανότητας για εργασία, τουλάχιστον κατά ογδόντα τοις εκατό (80%), ο οποίος συγχρόνως δεν μπορεί, σύμφωνα με τη γνωμάτευση της οικείας Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής, να εκτελέσει της στοιχειώδεις ανάγκες του χωρίς τη βοήθεια τρίτου προσώπου.

2. Με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 παρέχονται τα ίδια επιδόματα και όταν η σύνταξη του παθόντος κανονίζεται με βάση τα έτη της συντάξιμης υπηρεσίας του και καταβάλλεται ως μεγαλύτερη.

3. Σε αυτούς που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν, εξαιτίας της υπηρεσίας, απώλεια της όρασης και των δύο ματιών ή ακρωτηριασμό στα δύο χέρια ή στα δύο πόδια από το ύψος της κνήμης, παρέχεται και επίδομα, το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό τριάντα οκτώ κόμμα εξακόσια τριάντα ένα τοις εκατό (38, 631%) στον μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

4. Σε αυτούς που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν εξαιτίας της υπηρεσίας: α) σπαστική ή υστερική παραπληγία, β) αχρηστία των δύο χεριών, γ) τραύμα του κρανίου που συνεπάγεται ανικανότητα εκατό τοις εκατό (100%) και δ) πολλαπλή αναπηρία από τις οποίες η μια, σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) και οι υπόλοιπες τουλάχιστον σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%), καθώς και σε όσους έχουν δύο ή περισσότερες παθήσεις, καθεμία από τις οποίες συνεπάγεται αναπηρία εκατό τοις εκατό (100%), παρέχεται και επίδομα που υπολογίζεται σε ποσοστό τριάντα κόμμα εννιακόσια πέντε τοις εκατό (30,905%) στον μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού του τριακοστού πρώτου κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472/2017, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

5. Στους αξιωματικούς και οπλίτες που συνταξιοδοτούνται γιατί έπαθαν παραπληγία με ορθοκυστικές διαταραχές παρέχεται και ειδικό επίδομα το οποίο υπολογίζεται σε ποσοστό σαράντα έξι κόμμα τριακόσια πενήντα οχτώ τοις εκατό (46,358%) στον μηνιαίο βασικό μισθό του λοχαγού του τριακοστού πρώτου (31ου) κλιμακίου της Α' Κατηγορίας του άρθρου 125 του ν. 4472 /2017, όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

6. Τα επιδόματα των προηγούμενων παραγράφων καταβάλλονται στους δικαιούχους, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παρ. 5 του άρθρου 45 του παρόντος Κώδικα.

7. Τα επιδόματα ανικανότητας που παρέχονται σύμφωνα με τις παρ. 3, 4 και 5 δεν μπορούν, με συνυπολογισμό και των επιδομάτων της παρ. 1, να είναι μικρότερα, ούτε μεγαλύτερα συνολικά από το ποσό των αντίστοιχων επιδομάτων που καταβάλλονται κάθε φορά σε στρατιωτικό, ο οποίος έχει υποστεί την ίδια πάθηση και φέρει την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο.»

Όπως προστέθηκε με το άρθρ. 7 του ν.5045/2023 με ισχύ την 01/01/2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΑΝΩΤΑΤΟ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ, ΕΝΑΡΞΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ, ΣΥΡΡΟΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ
ΜΙΣΘΟΥ Η ΑΛΛΩΝ ΑΠΟΛΑΒΩΝ
Άρθρο 55
Ανώτατο και κατώτατο όριο σύνταξης

1. Σε καμιά περίπτωση το σύνολο της μηνιαίας σύνταξης που απονέμεται ή που θα πρέπει να απονεμηθεί σύμφωνα με τον κώδικα αυτόν, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το μηνιαίο συντάξιμο μισθό, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά και με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη.

Κατ' εξαίρεση, αν συντρέχει περίπτωση προσαύξησης της σύνταξης λόγω εξαμήνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Κώδικα αυτού, η σύνταξη που προσαυξάνεται για το λόγο αυτόν, μπορεί να ορισθεί μέχρι το μηνιαίο μισθό ενέργειας, με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 9 και στην παρ. 2 του άρθρου 34 αυτού του Κώδικα, κατά περίπτωση, προσαυξημένου κατά 50%.

Η εξαίρεση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και για τις συντάξεις των υπαλλήλων οι οποίοι λαμβάνουν προσαύξηση στο συντάξιμο μισθό τους κατά 1/50 για κάθε έτος υπηρεσίας πέρα από το 35^ο και μέχρι του 40ου σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του Ν. 1902 /1990, για τις συντάξεις που καταβάλλονται σύμφωνα με τις παραγράφους των παραπάνω άρθρων 17 και 45, καθώς και γι' αυτούς που συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις των Ν. 1897/1990 και 1977/1991. (Άρθρο 55 εδάφ. πρώτο και δεύτ. Α.Ν. 1854/51, όπως συμπλ. με άρθρ. 4 παρ. 2 Ν. 1976/91 και αντικ. με άρθρ. 4 παρ. 3 Ν. 2320/95)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.9 άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

2. Γι' αυτούς που έχουν συμπληρώσει 28 πτητικά ή καταδυτικά εξάμηνα λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του ορίου της προηγούμενης παραγράφου και το 1/5 του εξαμηνιαίου πτητικού ή καταδυτικού επιδόματος που παρέχεται κατά το χρόνο της εξόδου του στρατιωτικού από τις τάξεις. (Άρθρο 55 εδ. τρίτο Α.Ν. 1854/51)

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με την παρ.9άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

3. Στους περιορισμούς των προηγούμενων παραγράφων δε συμπεριλαμβάνονται τα επιδόματα για νόσο που ορίζονται στο άρθρο 54. (Άρθρο 55 εδ. τέταρτο Α.Ν. 1854/51.)

4. Το καθαρό ποσό σύνταξης ή το άθροισμα των καθαρών ποσών συντάξεων, που δικαιούται κάθε άμεσος ή έμμεσος συνταξιούχος από το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50πλάσιο του εκάστοτε τεκμαρτού ημερομισθίου της κατά το άρθρο 37 του Α.Ν. 1846/1951 22ης ασφαλιστικής κλάσης, εφόσον έστω και σε έναν από τους πιο πάνω φορείς η εισφορά του εργοδότη υπερβαίνει, κατά το χρόνο απονομής της σύνταξης, την εισφορά του ασφαλισμένου ή υπάρχει υπέρ του φορέα κοινωνικός πόρος ή επιβάρυνση τρίτων ή ο εργοδότης ενισχύει με οποιονδήποτε τρόπο τον ασφαλιστικό φορέα. Στον περιορισμό του προηγούμενου εδαφίου υπάγονται οι συντάξεις, οι οποίες απορρέουν από μισθό, ο οποίος καθορίζεται με τυπικό νόμο ή υπουργική απόφαση ή συλλογική σύμβαση, οι συντάξεις των αναπήρων και θυμάτων πολέμου και των εξομοιούμενων με αυτούς, οι χορηγίες δημάρχων ή κοινοταρχών, καθώς και οι συντάξεις, που προέρχονται από ελεύθερη άσκηση επαγγέλματος και από αυτοαπασχόληση. Ως καθαρό ποσό σύνταξης λογίζεται το ποσό που απομένει μετά από την αφαίρεση από το ακαθάριστο ποσό σύνταξης του δικαιούχου των κάθε είδους κρατήσεων, που κατά νόμο τον βαρύνουν, και του φόρου εισοδήματος και της εισφοράς Ο.Γ.Α., που αναλογεί στο ποσό αυτό. Για τον υπολογισμό του φόρου δεν λαμβάνεται υπόψη ο φόρος που αντιστοιχεί για τυχόν άλλα εισοδήματα του συνταξιούχου, ο οποίος σε κάθε περίπτωση θεωρείται ότι έχει σύζυγο και δύο τέκνα που τον βαρύνουν.

Φορείς επικουρικής ασφάλισης για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων εδαφίων είναι αυτοί που προσδιορίζονται από το άρθρο 7 παρ. 2 του Ν.Δ. 4202/1961, όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 12 του Ν. 1405/1983.

Στην περίπτωση που οι συντάξεις αυτής της παραγράφου καταβάλλονται από περισσότερους από ένα φορείς το ποσό που υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπτό όριο εκπίπτει κατά σειρά από τη σύνταξη ή τις συντάξεις α) του Ι.Κ.Α. εφόσον αυτό περιλαμβάνεται μεταξύ των φορέων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο και β) του Δημοσίου με την ίδια προϋπόθεση.

Σε περίπτωση που το Ι.Κ.Α. ή και το Δημόσιο δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των φορέων που αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου αυτής ή μετά τις μειώσεις του προηγούμενου εδαφίου εναπομένει ποσό συντάξεων μεγαλύτερο από το ανώτατο όριο που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο το επιπλέον ποσό εκπίπτει από τις συντάξεις των λοιπών φορέων με επιμερισμό του κατ' αναλογία με το ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται από κάθε φορέα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ορίζονται η διαδικασία ελέγχου και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται ή υπεύθυνες δηλώσεις για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

Αμφισβητήσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής επιλύονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τυχόν συναρμόδιων Υπουργών. (Άρθρο 4 παρ. 3 Ν. 1976/91 όπως αντικ με άρθρο 2 παρ. 1 Ν. 2042/92)

5. Το κατώτατο όριο σύνταξης ή βοηθήματος των συνταξιούχων και βοηθηματούχων του Δημοσίου γενικά, καθορίζεται, χωρίς το συνυπολογισμό του επιδόματος εξομάλυνσης, καθώς και του τυχόν καταβαλλόμενου επιδόματος ανικανότητας, σε ποσοστό τριάντα επτά επί τοις εκατό (37%) του μηνιαίου βασικού μισθού του εισαγωγικού μισθολογικού κλιμακίου της ΠΕ κατηγορίας, «όπως αυτός ίσχυε την 31.10.2011.

Το κατώτατο όριο σύνταξης, όπως αυτό ισχύει με βάση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, δεν έχει εφαρμογή για όσους έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1.7.2015 και μετά και δεν έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους, λαμβανομένων υπόψη και των

διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3865/2010. Τα ανωτέρω πρόσωπα μέχρι τη συμπλήρωση του προαναφερομένου ορίου ηλικίας λαμβάνουν το ποσό της σύνταξης που αναλογεί στα έτη ασφάλισής τους κατά περίπτωση.

Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων εδαφίων δεν έχουν εφαρμογή για όσους είναι ανάπηροι με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω και λαμβάνουν επίδομα ανικανότητας με βάση τις διατάξεις του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007, καθώς και όσους λαμβάνουν σύνταξη ως παθόντες στην υπηρεσία και ένεκα ταύτης ή βάσει των διατάξεων των νόμων 1897/1990 (Α`120) και 1977/1991 (Α` 185). Επίσης οι διατάξεις αυτές δεν έχουν εφαρμογή και για όσους λαμβάνουν κατά μεταβίβαση σύνταξη λόγω θανάτου του/της συζύγου τους ή του γονέα τους.

Το ισχύον κατά τις 19.8.2015 ποσό του κατωτάτου ορίου σύνταξης παραμένει αμετάβλητο μέχρι τις 31.12.2021.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζεται τόσο για τις ατομικές όσο και για τις οικογενειακές συντάξεις ή βοηθήματα.

Ως ποσό οικογενειακής σύνταξης ή βοηθήματος για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου νοείται και το μερίδιο που εναπομένει μετά την αναστολή μεριδίου συνδικαιούχου προσώπου, καθώς και το ποσό που αναγνωρίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν στην Πατρική οικογένεια κατά συμμετοχή, όχι όμως και το ποσό σύνταξης ή βοηθήματος που καταβάλλεται ύστερα από χωρισμό. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 1371/73 σε συνδ. με τα άρθρα 1 παρ. 3 Ν. 787/78 και 11 Ν. 1694/87, όπως αντικ. με τα άρθρα 6 παρ. 2 Ν. 2227/94 και 6 παρ. 1 Ν. 2592/98, όπως αντικ από τα άρθρα 1, παρ.13 Ν.3234/04, και 1, παρ. 2 Ν. 3408/05)

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν εφαρμογή και για τις χορηγίες των δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων. (Άρθρο 2 παρ. 9 Ν.3075/02)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.3 άρθρου 1 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007, με τη παρ.6α του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013), με τη παρ.4 εδάφ.α' άρθρου 1 Ν. 4336/2015, ΦΕΚ Α 94 και άρθρο 1 παρ.4 Ν.4337/2015,ΦΕΚ Α 129/17.10.2015.

6. Η αναπροσαρμογή σύμφωνα με τα παραπάνω των συντάξεων ή βοηθημάτων ενεργείται χωρίς αίτηση ή και ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, που υποβάλλεται οποτεδήποτε, με πράξη της αρμόδιας για την εκτέλεση των πράξεων ή αποφάσεων κανονισμού συντάξεως ή βοηθήματος Διεύθυνσης της Υπηρεσίας Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για τα δικαιώματα που έχουν αναγνωρισθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 1371/1973 και με την ίδια πράξη ή απόφαση του συνταξιοδοτικού οργάνου που αναγνωρίζει το δικαίωμα για τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται για πρώτη φορά μετά την έναρξη της ισχύος του πιο πάνω Ν.Δ /τος, χωρίς να έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις αυτές οι σχετικές διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που αφορούν τις προθεσμίες.

Η καταβολή στους συνταξιούχους ή βοηθηματούχους από συμμετοχή της διαφοράς σύνταξης ή βοηθήματος τους, που προκύπτει από την αναπροσαρμογή σύμφωνα με τις παραπάνω παραγράφους 5 και 6, δεν επηρεάζει το ποσό της σύνταξης ή βοηθήματος που έχει αναγνωρισθεί ή αναγνωρίζεται με πράξη ή απόφαση στη χήρα σύζυγο ή σ' αυτή και τα τέκνα ή μόνο στα τέκνα. (Άρθρο 2 παρ. 1 και 3 Ν.Δ. 1371/73)

7. Το κατώτατο όριο των συντάξεων των προσώπων της παρ. 5 του άρθρου 45 του Κώδικα αυτού, ορίζεται ίσο με το κατώτατο όριο των πολεμικών συντάξεων, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. (Άρθρο 3 παρ. 15 δ του Ν. 3513/06)

Άρθρο 56

Ηλικία συνταξιοδότησης - Χρόνος έναρξης πληρωμής της σύνταξης

---

1. Για την καταβολή της σύνταξης των υπαλλήλων, που υπάγονται στην συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου, θεσπίζεται ηλικία συνταξιοδότησης, η οποία ορίζεται ως εξής (Άρθρο 2 Ν. 1976/91, όπως αντικ. με άρθρ. 19 παρ. 3 Ν.2084/92 και 4 παρ. 3 Ν. 2227/94)

α. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1997 το πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο.

β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992:

βα) Το πεντηκοστό δεύτερο (52ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο για όσους έχουν ανήλικα παιδιά, το οποίο αυξάνεται στο πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2012 και στο εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και μετά.

Οι διατάξεις της υποπερίπτωσης αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά.

ββ) Το πεντηκοστό (50ό) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο για όσους έχουν ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος παιδί ή σύζυγο, κατά ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.

βγ) Το εξηκοστό πρώτο (61ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο, για τους λοιπούς υπαλλήλους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας τους.

γ. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, ο υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το χρόνο που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης.

Το δικαίωμα σύνταξης, που θεμελιώνεται με βάση τις διατάξεις των προηγούμενων περιπτώσεων και τις διατάξεις του άρθρου 1, δεν θίγεται από ενδεχόμενες μεταβολές, που επέρχονται στην προσωπική ή οικογενειακή κατάσταση του υπαλλήλου, κατά την παραμονή του στην υπηρεσία μετά τη θεμελίωση.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 παρ.2α και 2β του Ν.3865/2010 (ΦΕΚ 120 Α'/21-7-2010)

2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής.

Μετά τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης, αναπροσαρμοσμένης με όλες τις αυξήσεις που έχουν χορηγηθεί, μέχρι την έναρξη καταβολής της.

β. Η σύνταξη όσων θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 2011 και μετά, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού έτους (56ου) έτους της ηλικίας τους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (62ου) έτους της ηλικίας τους. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη μειώνεται κατά 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Το συνολικό ποσοστό της ως άνω μείωσης, κατά τη μεταβατική περίοδο σταδιακής αύξησης των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης της παρ. 9 του άρθρου 1 του ν. 4336/2015 (Α' 94), δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30%.

γ. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης το έτος 2011, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη με τη συμπλήρωση τριάντα έξι (36) ετών πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και του πεντηκοστού ογδόου (58ου) έτους της ηλικίας τους. Ο ανωτέρω χρόνος υπηρεσίας των τριάντα έξι (36) ετών, για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από το έτος 2012 και μετά, αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για κάθε επόμενο ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης αυτής, αυξάνεται σταδιακά από 1.1.2012 κατά ένα (1) έτος ετησίως και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

δ. Στην κατά την προηγούμενη περίπτωση τριακονταπενταετή συντάξιμη υπηρεσία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202 /1961 (ΦΕΚ 175Α') και του Ν.1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως αυτές ισχύουν, καθώς και οι προσαυξήσεις των συντάξεων με τριακοστά πέμπτα ή πεντηκοστά.

ε. Για όσους έχουν προσληφθεί από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά και συμπληρώνουν τριακονταεπταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας. (Άρθρο 2 Ν.1976/91, όπως αντικ. με τα άρθρα 19 παρ. 4 Ν. 2084/92, 5 παρ. 6 Ν. 2320/95 και 1 παρ. 6 Ν.3029/02)

Ειδικά, για εκπαιδευτικούς λειτουργούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμπληρώνουν τριάντα (30) έτη υπηρεσίας και αποχωρούν από την υπηρεσία για οποιονδήποτε λόγο και δεν εμπίπτουν στις προαναφερόμενες περιπτώσεις του άρθρου αυτού, η καταβολή της σύνταξης αρχίζει με τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας για όσους έχουν προσληφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982 και με τη συμπλήρωσι του 60ου έτους της ηλικίας για όσους προσλαμβάνονται από 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά. (Άρθρο 5 παρ. 4 Ν.3075/02).

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 παρ.3,4 και Ν.3865/2010 (ΦΕΚ Α 120) αντικαταστάθηκε με την παρ.10 άρθρου 1 Ν.4002/2011, ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.2 του άρθρ. 20 του ν.4997/2022 με ισχύ την 25/11/2022.

3. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 δεν έχουν εφαρμογή (Άρθρο 2 παρ. 3 Ν.1976/91, όπως αντικ με άρθρ. 19 παρ. 5 και 6 του Ν. 2084/92 και 2 παρ. 19 Ν.2703/99)

α) για τους δικαστικούς λειτουργούς, το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τους στρατιωτικούς γενικά.

β) Για όσους από τους λοιπούς υπαλλήλους:

αα) απολούνται από την υπηρεσία λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας, είτε αυτή οφείλεται στην υπηρεσία είτε όχι.

Το ίδιο ισχύει και όταν ο υπάλληλος, ενώ έχει θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης και αποχωρήσει πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης, καταστεί στο μεταξύ ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος, κατά ποσοστό τουλάχιστον 67%.

Στην περίπτωση αυτήν η σύνταξη καταβάλλεται από την ημερομηνία που κατέστη ανίκανος. Το ποσοστό της ανικανότητας και η ημερομηνία που επήλθε αυτή, βεβαιώνονται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.

ββ) Ανήκουν στα πρόσωπα του προτελευταίου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 αυτού του Κώδικα, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.

δδ) Αποχωρούν από την υπηρεσία μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1997 και έχουν συμπληρώσει τριακονταπενταετή τουλάχιστον συντάξιμη υπηρεσία, στην οποία συνυπολογίζονται οι πλασματικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες που λογίζονται συντάξιμες με τις διατάξεις του Ν. 1405 /1983, καθώς και οι προσαυξήσεις των συντάξεων με τριακοστά πέμπτα.

εε) Ανήκουν στο φυλακτικό προσωπικό των καταστημάτων κράτησης (γενικών, ειδικών, θεραπευτικών) που ασχολείται με την επίβλεψη και φύλαξη των κρατουμένων και που ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 97 του Ν. 1851/1989, καθώς και για τους παιδονόμους των ιδρυμάτων αγωγής ανηλίκων.

Για το προσωπικό εσωτερικής φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης των γενικών, ειδικών και θεραπευτικών καταστημάτων κράτησης και των ιδρυμάτων αγωγής ανηλίκων, που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2013 και μετά η σύνταξη καταβάλλεται ακέραια με τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας τους ή με τη συμπλήρωση τριάντα επτά (37) ετών συντάξιμης υπηρεσίας ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

στ)....

ζζ) Έχουν προσληφθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1982 και συμπληρώνουν, μετά τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος επταετή (7ετή) πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, στην οποία περιλαμβάνονται και οι προϋπηρεσίες του άρθρου 1 του Ν. 1405/1983.

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο επταετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, αυξάνεται κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος από την 1η Ιανουαρίου 1998 μέχρι τη συμπλήρωση δέκα (10) πλήρων ετών, ο δε υπάλληλος θα ακολουθεί το αυξημένο όριο, που ισχύει κατά το έτος θεμελίωσης του δικαιώματος.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 παρ.5,6 του Ν.3865/2010 (ΦΕΚ 120 Α'/21-7-2010) , με την παρ.11α άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011 **και** με την υποπαράγραφο Β.2 περ.β,ζ Ν. 4093/2012, ΦΕΚ Α 222/12.11.2012

4. Για τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία γέννησης του υπαλλήλου, εκτός αν αυτή δεν αποδεικνύεται, οπότε λαμβάνεται υπόψη η 31 Δεκεμβρίου του έτους που γεννήθηκε. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.1976/91)

5. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων η πληρωμή της σύνταξης αρχίζει από την επομένη της απομάκρυνσης του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού από την υπηρεσία ή από την επομένη του θανάτου του ή από την επομένη λήξης των τυχόν καταβαλλόμενων κατά το επόμενο άρθρο τρίμηνων αποδοχών.

Το τελευταίο ισχύει και για το συνταξιούχο. (Άρθρο 56 παρ. 1 εδάφιο τρίτο Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 3 Ν. 1976/91)

Η απομάκρυνση του πολιτικού υπαλλήλου λογίζεται ότι έγινε από τη χρονολογία δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόλυσης ή της αποδοχής της παραίτησης ή την ημέρα του θανάτου του υπαλλήλου. Αν παρασχέθηκε υπηρεσία και μετά τη χρονολογία δημοσίευσης, από την ημερομηνία που φέρει το έγγραφο κοινοποίησης των παραπάνω πράξεων και πάντως όχι πέρα από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευση αυτή ή τη λήξη του διμήνου, για όσους απολύονται εξαιτίας νόσου που δεν επιδέχεται θεραπεία.

Για τους στρατιωτικούς η απομάκρυνση λογίζεται ότι έγινε σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 39.

(Άρθρο 56 παρ. 1 εδάφιο τρίτο Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 3 Ν.1813/1988)

Σε περίπτωση που τα αρμόδια όργανα για την απονομή της σύνταξης όταν κρίνουν το συνταξιοδοτικό δικαίωμα διαπιστώνουν σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις ότι η λύση της υπαλληλικής σχέσης του υπαλλήλου έχει επέλθει σε χρόνο προγενέστερο από εκείνο της πραγματικής αποχώρησης του από την υπηρεσία, η σύνταξη του ορίζεται ότι πρέπει να πληρωθεί από την επομένη που λήγουν οι αποδοχές που καταβάλλονται σύμφωνα με το επόμενο άρθρο. (Άρθρο 8 παρ. 15 Ν.2592/98)

6. Η πληρωμή των επιδομάτων αρχίζει από τότε που αρχίζει και η πληρωμή της σύνταξης. (Άρθρο 56 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικατ. δι' άρθρου 10 Ν.Δ. 3768/57)

7. Ο μόνιμος ή ισόβιος υπάλληλος που παραιτήθηκε με τους όρους του άρθρου 1 παρ. 1 περίπτ. α' παύεται αυτοδικαία από την υπηρεσία όταν παρέλθουν τρεις μήνες από την υποβολή της παραίτησης αν αυτή δεν έγινε δεκτή ενωρίτερα. (Άρθρο 56 παρ. 3-9 Α.Ν.1854/51)

8. Αν οι συνέπειες της πάθησης από την υπηρεσία εκδηλώθηκαν μετά την απομάκρυνση του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού από την υπηρεσία, η πληρωμή της σύνταξης για πάθηση αρχίζει από το χρόνο που εκδηλώθηκαν οι συνέπειες.

9. Αν πεθάνει ο πατέρας, το δικαίωμα της σύνταξης της χήρας μητέρας ή των αδελφών, που προβλέπεται στα άρθρα 6 και 32 παρ. 1 περίπτ. β', και η πληρωμή της σύνταξης σ' αυτές αρχίζει από την επομένη του θανάτου του πατέρα.

10. Αν εκδοθεί απόφαση για αφάνεια, το δικαίωμα της σύνταξης και η πληρωμή της αρχίζει από την τελευταία στιγμή του κινδύνου ή την τελευταία είδηση για τον άφαντο σύμφωνα με τις διατάξεις για την αφάνεια.

11. Αν ο στρατιωτικός εξαφανισθεί στον πόλεμο ή την επιστράτευση και συντρέχει περίπτωση εφαρμογής αυτού του Κώδικα, το δικαίωμα της σύνταξης και η πληρωμή αρχίζει από την τελευταία στιγμή του κινδύνου ή την τελευταία είδηση για τον άφαντο αν η εξαφάνιση διαρκέσει ένα εξάμηνο, χωρίς να έχουν εφαρμογή στην περίπτωση αυτή οι σχετικές διατάξεις για την αφάνεια.

12. Αν η εξαφάνιση γίνει σε πτήση ή κατάδυση σε καιρό ειρήνης, η πιο πάνω παράγραφος ισχύει αν η εξαφάνιση διαρκέσει ένα μήνα και πιστοποιηθεί με ένορκη προανάκριση.

13. Σε περίπτωση που η αναγνώριση συμμετοχής της πατρικής οικογένειας στη σύνταξη της συζύγου και των τέκνων γίνει μετά τον κανονισμό της σύνταξης των προσώπων αυτών, η καταβολή του μεριδίου της συμμετοχής αρχίζει από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.

14. Η σύνταξη όσων θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με βάση τις διατάξεις της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 1, του Κώδικα αυτού, καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας.

Σημ.: όπως αναριθμήθηκε με την παρ.7 άρθρ.4 Ν.3660/2008,ΦΕΚ Α 78/7.5.2008 τροποποιήθηκε με τη παρ. 7 άρθρου 22 Ν.4387/2016, ΦΕΚ Α 85/12.5.2016.

Παρατήρηση: Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 19 του Ν. 2084/92: "Όπου στο άρθρο αυτό αναφέρεται η ανικανότητα των υπαλλήλων ή των μελών της οικογένειας τους, ως προϋπόθεση απόκτησης δικαιώματος σύνταξης από το Δημόσιο ή για τη χορήγηση επιδομάτων, αυτή βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής".

15. α. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2013 και μετά, το όριο ηλικίας καταβολής της σύνταξης τους που προβλέπεται από τις διατάξεις:

αα. των υποπεριπτώσεων βα' και βγ' της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, αυξάνεται στο 67ο έτος,

---

ββ. της περίπτωσης β` της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, αυξάνεται στο 62ο έτος.

β. Η σύνταξη όσων θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2013 και μετά, καταβάλλεται ολόκληρη με τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και του 62ου έτους της ηλικίας τους.

Σημ.: όπως προστέθηκε με την υποπαραγράφο Β.2 περ.α Ν.4093/2012, ΦΕΚ Α 222/12.11.2012.

16 . α. Τα ισχύοντα κατά περίπτωση μέχρι και τις 18.8.2015 όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης αυξάνονται σταδιακά από την επομένη της ημερομηνίας αυτής έως και την 1.1.2022, στα προβλεπόμενα από τους κατωτέρω πίνακες νέα όρια ηλικίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3865/2010 (Α` 120).

Στις περιπτώσεις που από τις ισχύουσες κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού συνταξιοδοτικές διατάξεις η σύνταξη καταβάλλεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, η κατά τα ανωτέρω σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης αρχίζει με όριο ηλικίας το 58^ο έτος. Σε κάθε άλλη περίπτωση που η σύνταξη καταβάλλεται ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, η προαναφερόμενη σταδιακή αύξηση αρχίζει με τη συμπλήρωση του 55ου έτους.

Στις περιπτώσεις αυτές, η σύνταξη καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του οριζομένου στους κατωτέρω πίνακες νέου ορίου ηλικίας, όπως αυτό ισχύει κατά το έτος που ο υπάλληλος συμπληρώνει το προβλεπόμενο κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού όριο ηλικίας καταβολής ακέραιας της σύνταξής του.

β. Εάν η σύνταξη καταβάλλεται μειωμένη σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης β` της παρ. 2 του άρθρου αυτού, το ποσό της μειωμένης σύνταξης μειώνεται περαιτέρω κατά 10% μέχρι τη συμπλήρωση του κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενου νέου ορίου ηλικίας.

γ. Οι ανωτέρω διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τους δικαστικούς λειτουργούς και τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, με εξαίρεση:

γα) όσους από αυτούς αποχωρούν υποχρεωτικά από την Υπηρεσία με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 88 του Συντάγματος. Στην περίπτωση αυτή τα όρια ηλικίας αυξάνονται σταδιακά σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α` μέχρι και του 65ου έτους της ηλικίας,

γβ) όσους από αυτούς αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία με τη λήξη της τετραετούς θητείας τους, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 90 του Συντάγματος, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται άμεσα μετά από την υποχρεωτική αποχώρησή τους από την Υπηρεσία.

δ. Οι διατάξεις των προηγούμενων περιπτώσεων δεν έχουν εφαρμογή:

αα. Για όσους «κατά τις 19.8.2015» έχουν συμπληρώσει τα έτη ασφάλισης και το όριο ηλικίας που αποτελούν, κατά περίπτωση, προϋπόθεση για την άμεση καταβολή ακέραιας της σύνταξής τους, όπως αυτά ισχύουν κατά την ανωτέρω ημερομηνία. Το δικαίωμα άμεσης συνταξιοδότησης των προσώπων αυτών δεν θίγεται και μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε.

ββ. Για όσους έχουν παιδί άγαμο και ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό 67% και άνω. Στην περίπτωση αυτή το σχετικό δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί μόνο από τον έναν γονέα κατόπιν συναίνεσης και του έτερου γονέα.

γγ. Για όσους υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 3660/2008 (Α` 78).

δδ. Για όσους υπάγονται στις διατάξεις των υποπεριπτώσεων αα`, ββ` και εε` της περ. β` της παρ. 3 του άρθρου αυτού.

Για την καταβολή της σύνταξης των προσώπων της περίπτωσης αυτής, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι οικείες συνταξιοδοτικές διατάξεις όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.2 του άρθρ. 24 του ν.4997/2022 με ισχύ την 25/11/2022.

Άρθρο 57 **Καταβολή τρίμηνων αποδοχών**

1 .Στο μόνιμο ή ισόβιο υπάλληλο ή μόνιμο στρατιωτικό που απομακρύνεται για οποιονδήποτε λόγο από την υπηρεσία, καταβάλλονται για τρεις μήνες όλες οι αποδοχές του, ανεξάρτητα από το αν έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησης.

Οι τρίμηνες αποδοχές αρχίζουν από την επομένη της χρονολογίας δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόλυσης ή της αποδοχής της παραίτησης ή της ημέρας του θανάτου του υπαλλήλου και αν παρασχέθηκε υπηρεσία μετά τη χρονολογία δημοσίευσης από την επομένη της ημερομηνίας που φέρει το έγγραφο κοινοποίησης των παραπάνω πράξεων και πάντως όχι πέρα από την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευση αυτή.

Γ αυτούς που απολύονται εξαιτίας νόσου που δεν επιδέχεται θεραπεία οι τρίμηνες αποδοχές αρχίζουν από την επομένη της λύσης της υπαλληλικής σχέσης και πάντως όχι πέρα από την επομένη της παρόδου διμήνου από τη λήξη της αναρρωτικής άδειας ή της διαθεσιμότητας.

Οι παραπάνω τρίμηνες αποδοχές δεν καταβάλλονται:

α) σε περίπτωση απόλυσης για πειθαρχικό παράπτωμα ή υπηρεσιακή ανεπάρκεια των μόνιμων ή ισόβιων υπαλλήλων και

β) σε περίπτωση παραίτησης του υπαλλήλου ή στρατιωτικού που δεν έχει συμπληρώσει την υπηρεσία που απαιτείται στις περιπτώσεις α' των παραγράφων 1 των άρθρων 1 και 26.(Άρθρο 57 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. με το άρθρο 6 παρ. 1 Ν.Δ. 2500/53 και αντικ. με άρθρ. 2 παρ. 4 Ν. 1813/88 και 4 παρ. 1 του Ν. 1902/90)

2 . Ο μόνιμος ή ισόβιος υπάλληλος που επανέρχεται στην υπηρεσία ή ο έφεδρος στρατιωτικός που ανακαλείται από την αποστρατεία στην ενεργό υπηρεσία δικαιούται να λάβει πάλι τρίμηνες αποδοχές σύμφωνα με τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, αν η νέα υπηρεσία του είναι τουλάχιστο διετής πραγματική και συνεχής.(Άρθρο 57 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ.με άρθρ. 2 παρ. 5 Ν.Δ. 1813/88)

3 . Οι τρίμηνες αποδοχές καταβάλλονται και στη χήρα του μόνιμου ή ισόβιου υπαλλήλου ή μόνιμου στρατιωτικού που πέθανε, καθώς και στα τέκνα του, εφόσον γι'αυτά συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 5 και 31 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 57 παρ. 3 Α.Ν.1854/51, όπως τροποπ. με τα άρθρα 6 παρ. 1 Ν.Δ. 2645/1953 και 4 παρ. Ν. 1902/90)

4 . Οι περιορισμοί της παρ. 2 εφαρμόζονται και για την πληρωμή αποδοχών τριμήνου της χήρας και των τέκνων του επανερχόμενου στην υπηρεσία μόνιμου ή ισόβιου υπαλλήλου ή με ανάκληση από την αποστρατεία έφεδρου στρατιωτικού. (Άρθρο 57 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5 . Αν αυτός που πέθανε είναι συνταξιούχος καταβάλλεται για τρεις μήνες στη χήρα και τα τέκνα του με τους όρους της παρ. 3 αυτού του άρθρου ολόκληρη η σύνταξη του. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που ο υπάλληλος που αποχωρεί πεθάνει όταν η καταβολή της σύνταξης του έχει ανασταλεί για μη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης.(Άρθρο 57 παρ. 5 Α.Ν.1854/51, σε συνδ.με άρθρ. 6 παρ. 1 Ν.Δ. 2500/53 όπως συμπλ. με άρθρ. 2 παρ. 4 Ν. 1976/91)

6 . Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων η πληρωμή της σύνταξης αρχίζει από τη λήξη του τριμήνου, εκτός αν η σύνταξη με τα επιδόματα ή προσαυξήσεις που τυχόν παρέχονται σύμφωνα με αυτόν τον Κώδικα είναι μεγαλύτερη από τις αποδοχές, οπότε η πληρωμή αρχίζει

από τότε που γεννήθηκε το δικαίωμα σε σύνταξη, χωρίς στην περίπτωση αυτή να καταβάλλονται τριμήνες αποδοχές. (Άρθρο 57 παρ. 5 Α.Ν. 1854/51 σε συνδ. Με άρθρ. 6 παρ.1 Ν.Δ.2500/53 όπως συμπλ.με άρθρο 2 παρ. 4 Ν.1976/91)

7 . Οι αποδοχές τριών μηνών που καταβάλλονται σύμφωνα με αυτό το άρθρο βαρύνουν τον προϋπολογισμό των υπηρεσιών στις οποίες ανήκουν οι υπάλληλοι που απομακρύνονται.(Άρθρο 57 παρ. 7 Α.Ν.1854/51)

Άρθρο 57α **Προκαταβολή σύνταξης**

Σημ.: όπως ο άρθρο 57Α προστέθηκε με το άρθρο 1 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103 29.4.2013)

1. α. Ο μόνιμος υπάλληλος ή ο δημόσιος λειτουργός, ισόβιος ή μη καθώς και ο στρατιωτικός που αποχωρεί από την Υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης, λαμβάνει κατά μήνα και μέχρι την ημερομηνία έναρξης πληρωμής της σύνταξης του, προκαταβολή σύνταξης το ποσό της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό 50% του βασικού μισθού του μισθολογικού κλιμακίου ή του βαθμού που έφερε κατά το χρόνο της αποχώρησης του προσαυξημένου με το 50% του τυχόν επιδόματος χρόνου υπηρεσίας. Ειδικά για τα πρόσωπα του άρθρου 4 του ν. 4024/2011 (Α` 226) που υπάγονται στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου το ανωτέρω ποσοστό υπολογίζεται επί του βασικού μισθού του μισθολογικού κλιμακίου που έφερε ο υπάλληλος κατά την 31.10.2011. Σε περιπτώσεις που ο μόνιμος υπάλληλος ή ο δημόσιος λειτουργός, ισόβιος ή μη, είναι ανάπηρος με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω ή γονέας τριών τέκνων και άνω ή γονέας τέκνου με αναπηρία, ή προστάτης μέλους της οικογένειας με αναπηρία το ποσοστό της προκαταβολής σύνταξης ανέρχεται σε ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) επί των ποσών των δύο προηγούμενων εδαφίων κατά περίπτωση.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται η ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου.

β. Η προκαταβολή σύνταξης διενεργείται με βάση τα στοιχεία του Δελτίου Ατομικής και Υπηρεσιακής Κατάστασης Υπαλλήλου - Λειτουργού (ΔΑΥΚ) τα οποία περιέρχονται ηλεκτρονικά στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, εντός είκοσι (20) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία λύσης της υπαλληλικής σχέσης του υπαλλήλου. Σε περιπτώσεις διαδοχικής ασφάλισης η αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους υποχρεούται εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση σε αυτή των στοιχείων του ΔΑΥΚ, να αποστείλει σχετική αλληλογραφία με τα στοιχεία του υπαλλήλου και στους συναρμόδιους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

Το ανωτέρω ποσό, κατά την καταβολή του, υπόκειται σε κρατήσεις για υγειονομική περίθαλψη και φόρο εισοδήματος ενώ απαλλάσσεται από κάθε άλλη κράτηση ή εισφορά.

γ. Η πρώτη καταβολή του ανωτέρω ποσού, αναδρομικά από την επομένη της ημερομηνίας λύσης της υπαλληλικής σχέσης του υπαλλήλου, διενεργείται το αργότερο σε σαράντα (40) ημέρες από την ημερομηνία της ηλεκτρονικής περιέλευσης στην Υπηρεσία Συντάξεων του ΔΑΥΚ.

δ. Η κατά τα ανωτέρω καταβολή της προκαταβολής σύνταξης γίνεται με εντολή του Προϊσταμένου της αρμόδιας Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων. Ο ίδιος Προϊστάμενος μπορεί με την έκδοση πράξης να διακόψει την καταβολή της προκαταβολής σύνταξης, εφόσον διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την καταβολή της και να αναζητήσει με την έκδοση καταλογιστικής πράξης τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά.

ε. Οι ανωτέρω αποδοχές δεν καταβάλλονται:

- σε περίπτωση απόλυσης για πειθαρχικό παράπτωμα ή υπηρεσιακή ανεπάρκεια των μόνιμων υπαλλήλων ή των δημόσιων λειτουργών, ισόβιων ή μη

- σε περίπτωση παραίτησης του υπαλλήλου που δεν έχει συμπληρώσει τα έτη ασφάλισης για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Κώδικα αυτού,

- σε περίπτωση που η σύνταξη δεν είναι άμεσα καταβλητέα λόγω μη συμπλήρωσης του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας για την καταβολή της και

- σε περίπτωση απόλυσης λόγω ανικανότητας ή θανάτου στην Υπηρεσία ή θανάτου του υπαλλήλου που έχει αποχωρήσει από την Υπηρεσία και βρίσκεται σε αναστολή καταβολής της σύνταξης του, λόγω μη συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Ειδικά στις περιπτώσεις αυτές η σύνταξη καταβάλλεται στους δικαιούχους κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

- σε περίπτωση που λαμβάνεται ταυτόχρονα και άλλη σύνταξη για την ίδια αιτία από οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης,

- σε περίπτωση που για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος είναι απαραίτητη η προηγούμενη αναγνώριση χρόνων ασφάλισης, εκτός εάν μετά την υποβολή σχετικής αίτησης εκ μέρους του ενδιαφερομένου, εκδοθεί η πράξη αναγνώρισης των χρόνων ασφάλισης, ακόμα και αν η εξαγορά του χρόνου αυτού γίνει τμηματικά με παρακράτηση του σχετικού ποσού από την δικαιούμενη σύνταξη

- σε περίπτωση που λαμβάνεται ταυτόχρονα και άλλη σύνταξη για την ίδια αιτία από οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, σε περίπτωση που για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος είναι απαραίτητη η προηγούμενη αναγνώριση χρόνων ασφάλισης, εκτός εάν μετά την υποβολή σχετικής αίτησης εκ μέρους του ενδιαφερομένου, εκδοθεί η πράξη αναγνώρισης των χρόνων ασφάλισης, ακόμα και αν η εξαγορά του χρόνου αυτού γίνει τμηματικά με παρακράτηση του σχετικού ποσού από την δικαιούμενη σύνταξη

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρ. 9 του ν.4387/2016 με ισχύ την 12/05/2016.

2 . Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου, καταβάλλεται ως προκαταβολή σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο και στα τέκνα του, εφόσον γι` αυτά συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 του Κώδικα αυτού, ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) ολόκληρης της σύνταξης του.

3 . Ποσά που καταβλήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, συμψηφίζονται με τα ποσά που θα καταβληθούν ως αναδρομικά της σύνταξης. Εάν το ποσό των αναδρομικών της σύνταξης δεν επαρκεί για τον κατά τα ανωτέρω συμψηφισμό το υπόλοιπο προς συμψηφισμό ποσό θα παρακρατηθεί από την καταβαλλόμενη σύνταξη σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 60 του Κώδικα αυτού, όπως ισχύει.

Άρθρο 58

Συρροή σύνταξης και μισθού ή συντάξεων

1 . Ο χρόνος υπηρεσίας των συνταξιούχων του δημοσίου γενικά που υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του δημοσίου τομέα, που ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 και λαμβάνουν σύνταξη και αποδοχές συγχρόνως, δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος ούτε από το δημόσιο ούτε και από άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

Η προηγούμενη διάταξη δεν ισχύει όταν η σύνταξη είναι προσωπική ή πολεμική ή στρατιωτική που εξομοιώνεται με πολεμική ή γενικά σύνταξη παθόντος στην Υπηρεσία και εξαιτίας της Υπηρεσίας.

(Άρθρο 1,2 (όπως αντικ. με άρθρο 1 Ν.Δ. 1209/1972), 3,4,5,6 παρ. 4 και 5 Ν.Δ. 641/70, όπως αντικ απο το άρθρο 6 παρ. 1 Ν.1379/83,το άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 1489/1984 και τα άρθρο 3, παρ. 12 του Ν. 3513/06)

Οι ανωτέρω διατάξεις έχουν εφαρμογή και:

α. για όσους λαμβάνουν, εξ' ιδίου δικαιώματος ή κατά μεταβίβαση, βουλευτική σύνταξη ή χορηγία αιρετού οργάνου των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, καθώς και

β. για όσους λαμβάνουν σύνταξη από το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης και της βουλευτικής ή χορηγία και συγχρόνως βουλευτική αποζημίωση ή αντιμισθία, ως αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, κατά περίπτωση.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο Β. περ.16 Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012.

#####

2. Το συντάξιμο του χρόνου του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου δεν αίρεται αν ο συνταξιούχος περιορισθεί στη λήψη μόνο των αποδοχών, οπότε αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης. Η αναστολή της καταβολής της σύνταξης, καθώς και η επαναχορήγησή της, γίνεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου στην αρμόδια υπηρεσία και αρχίζει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

Ο χρόνος υπηρεσίας του συνταξιούχου στη νέα θέση που παρασχέθηκε μετά την αναστολή καταβολής της σύνταξης του σε καμιά περίπτωση δεν προσμετράται ως συντάξιμος στην υπηρεσία της προγενέστερης θέσης από την οποία δικαιώθηκε τη σύνταξη, η καταβολή της οποίας έχει ανασταλεί.(Άρθρο 10 παρ. 2 Ν.1813/1988)

#####

3. Η αναστολή της σύνταξης για τους συνταξιούχους που υπάγονται στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 1256/1982 ανατρέχει στη δημοσίευση του και η σύνταξη που τυχόν τους έχει καταβληθεί επιστρέφεται με μηνιαίες δόσεις ίσες με τον αριθμό των μηνών στους οποίους αντιστοιχεί. Το ίδιο ισχύει και για όσους από τους συνταξιούχους υπηρετούν ή έχουν προσληφθεί σε θέσεις του δημόσιου τομέα που δεν προβλέπονταν από το Ν.Δ. 641/1970.

#####

4. Σε περίπτωση αναστολής της σύνταξης, ο χρόνος της υπηρεσίας για την οποία ο συνταξιούχος δικαιώθηκε τη σύνταξη προσμετράται στο χρόνο της νέας του θέσης, για την καταβολή των επιδομάτων που έχουν σχέση με το χρόνο υπηρεσίας, εφόσον η υπηρεσία αυτή υπολογίζεται για τη χορήγηση αυτών των επιδομάτων.

#####

5. Όσοι από τους συνταξιούχους προτιμήσουν τη σύγχρονη καταβολή αποδοχών και σύνταξης με συνέπεια τη μη αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου υπηρεσίας τους, δεν απαλλάσσονται κατά τη διάρκεια αυτού από την υποχρέωση καταβολής των κρατήσεων για κύρια σύνταξη.(Άρθρο 6 παρ. 1 Ν.1379/1983,όπως αντικ. με άρθρ. 4 παρ. 4 Ν. 2320/95)

#####

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που υπηρετούν εκτός του δημόσιου τομέα, εφόσον η υπηρεσία τους αυτή αναγνωρίζεται ως συντάξιμη από το Δημόσιο. Επίσης έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που ενώ υπηρετούν σε θέσεις της παρ. 1 γίνονται συνταξιούχοι μετά την πρόσληψη τους στις θέσεις αυτές.

#####

---

7. Οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη και αποδοχές μαζί, δικαιούνται να επιλέγουν για υγειονομική περίθαλψη είτε αυτή που δικαιούνται ως συνταξιούχοι, είτε αυτή που προβλέπεται για τη θέση στην οποία υπηρετούν.

7α. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τους λοιπούς συνταξιούχους του δημόσιου τομέα που ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του τομέα αυτού. (Άρθρο 6 παρ. 2 Ν.1379/1983)

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 1209/1972 εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν είναι αντίθετες στις διατάξεις του Ν.1256/1982.(Άρθρο 6 παρ. 3 Ν.1379/1983)

#####

8. Δεν καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο διπλή σύνταξη. (Άρθρο 58 παρ. 1 Ν.1854/1951, εδάφιο πρώτο.)

Δεν καταβάλλεται επίσης η σύνταξη αν ο συνταξιούχος διατελεί σε θέση εκτός από αυτές που αναφέρονται στην παρ. 1 αυτού του άρθρου εφόσον η υπηρεσία στη θέση αυτή παρέχει καταρχή δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο ή οπωσδήποτε λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση σύνταξης που καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο.(Άρθρο 58 παρ. 1 εδ. τρίτο σε συνδ. με άρθρ. 1 Ν.Δ.641/70)

#####

9. Επιτρέπεται η σύγχρονη καταβολή μέχρι δύο το πολύ συντάξεων ή σύνταξης και αποδοχών για τη θέση που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο στους συνταξιούχους που παίρνουν πολεμική ή προσωπική σύνταξη, με τους οποίους εξομοιώνονται και οι πολιτικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί που τραυματίζονται σε υπηρεσία που συνεπάγεται επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, καθώς και οι οικογένειες αυτών που σκοτώνονται.

Το ίδιο ισχύει και όταν απονεμήθηκε η σύνταξη στη χήρα σύζυγο και τα τέκνα του υπαλλήλου ή στρατιωτικού που σκοτώθηκε ή πέθανε από τραύματα εκτελώντας διατεταγμένη υπηρεσία. (Άρθρο 58 παρ. 3 Ν.1854/51,σε συνδ με άρθρ. 1 παρ. 1-4 Ν.Δ. 2618/56)

Επίσης το ίδιο ισχύει και για τα πρόσωπα του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 8 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού, όπως ισχύει, καθώς και τις οικογένειες όσων εξ αυτών έχουν πεθάνει.

Το συντάξιμο της υπηρεσίας για την οποία καταβάλλεται στην περίπτωση αυτή ο μισθός δεν αίρεται από τη σύγχρονη καταβολή της σύνταξης. (Άρθρο 3 παρ. 7δ του Ν.3513/06)

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και για τους τέως αξιωματικούς και οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων, τους τέως αξιωματικούς και άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος για τους οποίους έχει αναγνωρισθεί δικαίωμα σε σύνταξη από πάθημα (τραύμα ή νόσο) που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους. (Άρθρο 8 παρ. 1 Ν.Δ.4605/66)

Επιτρέπεται επίσης η σύγχρονη καταβολή μέχρι δύο το πολύ συντάξεων σε άγαμα παιδιά ορφανά και από τους δύο γονείς, μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους εφόσον σπουδάζουν, οπότε εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της περ. δ της παρ. 1 του άρθρου 5 του Κώδικα αυτού ή είναι ανίκανα κατά ποσοστό 80% και άνω. (Άρθρο 3 παρ. 7 Ν.3408/05)

Επίσης δύο συντάξεις καταβάλλονται στον επιζώντα σύζυγο που δικαιούται ή έχει δικαιωθεί, από το Δημόσιο, σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος και σύνταξη κατά μεταβίβαση λόγω θανάτου του /της συζύγου του, εφόσον στη σύνταξη αυτή δεν συντρέχουν συνδικαιούχα τέκνα.

Στην περίπτωση αυτή η μία εκ των δύο συντάξεων, κατόπιν επιλογής της, καταβάλλεται μειωμένη κατά 75%.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.9 άρθρ.4 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007.

####

10 .Από μία υπηρεσία και από μία έξοδο από αυτή ένα μόνο δικαίωμα γεννιέται για σύνταξη από το Δημόσιο και ο δικαιούχος μπορεί να επιλέξει όποτε θέλει την καταβολή σ` αυτόν της πολεμικής ή της σύνταξης που του ανήκει από την ίδια υπηρεσία με βάση άλλες διατάξεις.

Αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου και ανεξάρτητα από το αν ο περιορισμός της αναγράφεται στις πράξεις ή αποφάσεις κανονισμού σύνταξης, ο Υπουργός Οικονομικών, ενασκώντας την αρμοδιότητα του για την εκτέλεση τους, δε διατάσσει την καταβολή της δεύτερης σύνταξης. Κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Υπουργού Οικονομικών που εκδίδονται σύμφωνα με το παραπάνω εδάφιο, δεν μπορεί να ασκηθεί κανένα ένδικο μέσο σε οποιοδήποτε δικαστήριο, εκτός από αυτό που αναφέρεται στην παρ. 4 του παρακάτω άρθρου 67.

Κάθε πράξη εντολής πληρωμής που εκδίδεται αντίθετα με την παράγραφο αυτή είναι άκυρη. (Άρθρο 1 και 2 Ν.Δ.1141/72)

####

11 .Αν από το θάνατο υπαλλήλου ή συνταξιούχου γεννιούνται για την οικογένεια του περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης, που απορρέουν από δική του υπηρεσία ή πάθημα του ή από τις συνθήκες του θανάτου του, η οικογένεια του δικαιούται με επιλογή της μόνο τη μία σύνταξη.

Το ίδιο ισχύει και για τις οικογένειες των δημόσιων υπαλλήλων, στρατιωτικών και συνταξιούχων γενικά που πέθαναν, στις οποίες αναγνωρίζονται περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης ειρηνικής ή πολεμικής περιόδου, τα οποία απορρέουν από υπηρεσία ή πάθημα του ίδιου προσώπου.(Άρθρο 58 παρ. 4 Α.Ν.1854/51, όπως ερμην. με το άρθρ. 4 Ν.Δ. 2704 /53 και αντικ. με αρθρ. 6 παρ. 6 Ν. 2227/94)

####

12 .Εφόσον το άθροισμα των συντάξεων, που καταβάλλονται στο ίδιο πρόσωπο από το Δημόσιο Ταμείο, τα νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, τις τράπεζες και τα οποιασδήποτε φύσης ιδρύματα και επιχειρήσεις, είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των αποδοχών ενέργειας του βαθμού με βάση τον οποίο κανονίστηκε η σύνταξη με ολόκληρο το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, το υπερβάλλον εκπίπτει από τη σύνταξη ή τις συντάξεις του Δημοσίου. (Άρθρο 58 παρ. 7 Α.Ν.1854 /51)

Οι περιορισμοί του προηγούμενου εδαφίου δεν έχουν εφαρμογή εφόσον ο συνταξιούχος στη διάρκεια της δημόσιας υπηρεσίας του είχε αποκτήσει το δικαίωμα να παίρνει εκτός από τις αποδοχές της δημόσιας θέσης και τις αποδοχές ή σύνταξη από άλλη πηγή.

Επίσης δεν έχουν εφαρμογή οι περιορισμοί αυτοί για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που έχουν αποκτήσει δικαίωμα σύνταξης από υπηρεσία που παρασχέθηκε πραγματικά σε νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, τράπεζες και οποιασδήποτε φύσης ιδρύματα ή επιχειρήσεις.(Άρθρο 58 παρ. 8 Α.Ν.1854/510)

Σημ.: όπως η παράγραφος 12 **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με την παρ.12 άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22. 8.2011.

####

---

13. Οι συντάξεις των οικογενειών των υπαλλήλων ή στρατιωτικών, που δολοφονήθηκαν στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της ιδιότητάς τους ή της ενάσκησής των καθηκόντων τους, εξομοιώνονται με πολεμικές. (Άρθρο 26 Ν.1202/81)

#####

14. Οι περιορισμοί των διατάξεων των παρ. 8 ως 13 αυτού του άρθρου έχουν εφαρμογή και για τους λοιπούς συνταξιούχους των Ο.Τ.Α. και των άλλων νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, των οποίων οι συντάξεις καταβάλλονται από το Δημόσιο με βάση Ειδικές διατάξεις. (Άρθρο 12 Ν.1518/85)

Στους περιορισμούς αυτούς δεν υπάγονται οι χορηγίες των δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων, οι συντάξεις των υπαλλήλων του άρθρου 1 του Ν.1518/1985, καθώς και οι συντάξεις των σιδηροδρομικών υπαλλήλων εφόσον όλοι αυτοί έχουν αποχωρήσει από την υπηρεσία τους μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1984 ή αν πρόκειται για τους συνταξιούχους από μεταβίβαση εφόσον οι δικαιούχοι έχουν αναγνωρίσει το σχετικό δικαίωμα μέχρι την ίδια ημερομηνία.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις συντάξεις των υπαλλήλων του άρθρου 8 του Ν. 2703/1999 (ΦΕΚ 72 Α΄) εφόσον αυτοί έχουν αποχωρήσει από την Υπηρεσία τους μέχρι 31.5.1999 ή αν πρόκειται για συνταξιούχους από μεταβίβαση εφόσον οι δικαιούχοι έχουν αναγνωρίσει το σχετικό δικαίωμα μέχρι την ίδια ημερομηνία. (Άρθρο 10 παρ. 3 Ν. 1813/88 και άρθρο 3 παρ. 8 Ν.3408/05)

#####

15. Οι περιορισμοί των διατάξεων των παρ. 8-13 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στους υπαλλήλους που υπηρετούν στο Δημόσιο με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και είναι ασφαλισμένοι για κύρια σύνταξη σε οποιονδήποτε οργανισμό κύριας ασφάλισης, με εξαίρεση αυτούς που υπηρετούσαν μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1988. Δικαιώματα σύνταξης που έχουν αναγνωρισθεί μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1988 δε θίγονται και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που είχαν προϊσχύσει.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν εφαρμογή και για τους υπαλλήλους των ΟΤΑ και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που συνταξιοδοτούνται με δημοσιούπαλληλικές διατάξεις είτε με παραπομπή σε όσα ορίζονται σ' αυτές είτε με ιδιαίτερα νομοθετήματα που τις επαναλαμβάνουν.

Κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει θέματα συρροής συντάξεων διαφορετικά από όσα ορίζονται στις διατάξεις της παραγράφου αυτής καταργείται. (Άρθρο 10 παρ. 1 Ν. 1813/88)

1. Ο χρόνος υπηρεσίας των συνταξιούχων του δημοσίου γενικά που υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του δημοσίου τομέα, που ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 και λαμβάνουν σύνταξη και αποδοχές συγχρόνως, δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος ούτε από το δημόσιο ούτε και από άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

Η προηγούμενη διάταξη δεν ισχύει όταν η σύνταξη είναι προσωπική ή πολεμική ή στρατιωτική που εξομοιώνεται με πολεμική ή γενικά σύνταξη παθόντος στην Υπηρεσία και εξαιτίας της Υπηρεσίας.

(Άρθρο 1,2 (όπως αντικ. με άρθρο 1 Ν.Δ. 1209/1972), 3,4,5,6 παρ. 4 και 5 Ν.Δ. 641/70, όπως αντικ. από το άρθρο 6 παρ. 1 Ν.1379/83, το άρθρο 17 παρ. 1 του Ν. 1489/1984 και τα άρθρο 3, παρ. 12 του Ν. 3513/06)

Οι ανωτέρω διατάξεις έχουν εφαρμογή και:

α. για όσους λαμβάνουν, εξ' ιδίου δικαιώματος ή κατά μεταβίβαση, βουλευτική σύνταξη ή χορηγία αιρετού οργάνου των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, καθώς και

β. για όσους λαμβάνουν σύνταξη από το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης και της βουλευτικής ή χορηγία και συγχρόνως βουλευτική αποζημίωση ή αντιμισθία, ως αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, κατά περίπτωση.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο Β. περ.16 Ν.4093/2012,ΦΕΚ Α 222/12.11.2012.

2. Το συντάξιμο του χρόνου του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου δεν αίρεται αν ο συνταξιούχος περιορισθεί στη λήψη μόνο των αποδοχών, οπότε αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης. Η αναστολή της καταβολής της σύνταξης, καθώς και η επαναχορήγησή της, γίνεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου στην αρμόδια υπηρεσία και αρχίζει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

Ο χρόνος υπηρεσίας του συνταξιούχου στη νέα θέση που παρασχέθηκε μετά την αναστολή καταβολής της σύνταξης του σε καμιά περίπτωση δεν προσμετράται ως συντάξιμος στην υπηρεσία της προγενέστερης θέσης από την οποία δικαιώθηκε τη σύνταξη, η καταβολή της οποίας έχει ανασταλεί.(Άρθρο 10 παρ. 2 Ν.1813/1988)

3. Η αναστολή της σύνταξης για τους συνταξιούχους που υπάγονται στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 1256/1982 ανατρέχει στη δημοσίευση του και η σύνταξη που τυχόν τους έχει καταβληθεί επιστρέφεται με μηνιαίες δόσεις ίσες με τον αριθμό των μηνών στους οποίους αντιστοιχεί. Το ίδιο ισχύει και για όσους από τους συνταξιούχους υπηρετούν ή έχουν προσληφθεί σε θέσεις του δημόσιου τομέα που δεν προβλέπονταν από το Ν.Δ. 641/1970.

4. Σε περίπτωση αναστολής της σύνταξης, ο χρόνος της υπηρεσίας για την οποία ο συνταξιούχος δικαιώθηκε τη σύνταξη προσμετράται στο χρόνο της νέας του θέσης, για την καταβολή των επιδομάτων που έχουν σχέση με το χρόνο υπηρεσίας, εφόσον η υπηρεσία αυτή υπολογίζεται για τη χορήγηση αυτών των επιδομάτων.

5. Όσοι από τους συνταξιούχους προτιμήσουν τη σύγχρονη καταβολή αποδοχών και σύνταξης με συνέπεια τη μη αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου υπηρεσίας τους, δεν απαλλάσσονται κατά τη διάρκεια αυτού από την υποχρέωση καταβολής των κρατήσεων για κύρια σύνταξη.(Άρθρο 6 παρ. 1 Ν.1379/1983,όπως αντικ. με άρθρ. 4 παρ. 4 Ν. 2320/95)

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που υπηρετούν εκτός του δημόσιου τομέα, εφόσον η υπηρεσία τους αυτή αναγνωρίζεται ως συντάξιμη από το Δημόσιο. Επίσης έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που ενώ υπηρετούν σε θέσεις της παρ. 1 γίνονται συνταξιούχοι μετά την πρόσληψη τους στις θέσεις αυτές.

7. Οι συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη και αποδοχές μαζί, δικαιούνται να επιλέγουν για υγειονομική περίθαλψη είτε αυτή που δικαιούνται ως συνταξιούχοι, είτε αυτή που προβλέπεται για τη θέση στην οποία υπηρετούν.

7α. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και για τους λοιπούς συνταξιούχους του δημόσιου τομέα που ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του τομέα αυτού. (Άρθρο 6 παρ. 2 Ν.1379/1983)

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 1209/1972 εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν είναι αντίθετες στις διατάξεις του Ν.1256/1982.(Άρθρο 6 παρ. 3 Ν.1379/1983)

8. Δεν καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο διπλή σύνταξη. (Άρθρο 58 παρ. 1 Ν.1854/1951, εδάφιο πρώτο.)

Δεν καταβάλλεται επίσης η σύνταξη αν ο συνταξιούχος διατελεί σε θέση εκτός από αυτές που αναφέρονται στην παρ. 1 αυτού του άρθρου εφόσον η υπηρεσία στη θέση αυτή παρέχει καταρχήν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο ή οπωσδήποτε λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση σύνταξης που καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο.(Άρθρο 58 παρ. 1 εδ. τρίτο σε συνδ. με άρθρ. 1 Ν.Δ.641/70)

9 . Επιτρέπεται η σύγχρονη καταβολή μέχρι δύο το πολύ συντάξεων ή σύνταξης και αποδοχών για τη θέση που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο στους συνταξιούχους που παίρνουν πολεμική ή προσωπική σύνταξη, με τους οποίους εξομοιώνονται και οι πολιτικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί που τραυματίζονται σε υπηρεσία που συνεπάγεται επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, καθώς και οι οικογένειες αυτών που σκοτώνονται.

Το ίδιο ισχύει και όταν απονεμήθηκε η σύνταξη στη χήρα σύζυγο και τα τέκνα του υπαλλήλου ή στρατιωτικού που σκοτώθηκε ή πέθανε από τραύματα εκτελώντας διατεταγμένη υπηρεσία. (Άρθρο 58 παρ. 3 Ν.1854/51,σε συνδ με άρθρ. 1 παρ. 1-4 Ν.Δ. 2618/56)

Επίσης το ίδιο ισχύει και για τα πρόσωπα του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 8 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού, όπως ισχύει, καθώς και τις οικογένειες όσων εξ αυτών έχουν πεθάνει.

Το συντάξιμο της υπηρεσίας για την οποία καταβάλλεται στην περίπτωση αυτή ο μισθός δεν αίρεται από τη σύγχρονη καταβολή της σύνταξης. (Άρθρο 3 παρ. 7δ του Ν.3513/06)

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και για τους τέως αξιωματικούς και οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων, τους τέως αξιωματικούς και άνδρες των Σωμάτων Ασφαλείας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος για τους οποίους έχει αναγνωρισθεί δικαίωμα σε σύνταξη από πάθημα (τραύμα ή νόσο) που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους. (Άρθρο 8 παρ. 1 Ν.Δ.4605/66)

Επιτρέπεται επίσης η σύγχρονη καταβολή μέχρι δύο το πολύ συντάξεων σε άγαμα παιδιά ορφανά και από τους δύο γονείς, μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους εφόσον σπουδάζουν, οπότε εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της περ. δ της παρ. 1 του άρθρου 5 του Κώδικα αυτού ή είναι ανίκανα κατά ποσοστό 80% και άνω. (Άρθρο 3 παρ. 7 Ν.3408/05)

Επίσης δύο συντάξεις καταβάλλονται στον επιζώντα σύζυγο που δικαιούται ή έχει δικαιωθεί, από το Δημόσιο, σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος και σύνταξη κατά μεταβίβαση λόγω θανάτου του /της συζύγου του, εφόσον στη σύνταξη αυτή δεν συντρέχουν συνδικαιούχα τέκνα.

Στην περίπτωση αυτή η μία εκ των δύο συντάξεων, κατόπιν επιλογής της, καταβάλλεται μειωμένη κατά 75%.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.9 άρθρ.4 Ν.3620/2007,ΦΕΚ Α 276/11.12.2007.

10 .Από μία υπηρεσία και από μία έξοδο από αυτή ένα μόνο δικαίωμα γεννιέται για σύνταξη από το Δημόσιο και ο δικαιούχος μπορεί να επιλέξει όποτε θέλει την καταβολή σ' αυτόν της πολεμικής ή της σύνταξης που του ανήκει από την ίδια υπηρεσία με βάση άλλες διατάξεις.

Αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου και ανεξάρτητα από το αν ο περιορισμός της αναγράφεται στις πράξεις ή αποφάσεις κανονισμού σύνταξης, ο Υπουργός Οικονομικών, ενασκώντας την αρμοδιότητα του για την εκτέλεση τους, δε διατάσσει την καταβολή της δεύτερης σύνταξης. Κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Υπουργού Οικονομικών που εκδίδονται σύμφωνα με το παραπάνω εδάφιο, δεν μπορεί να ασκηθεί κανένα ένδικο μέσο σε οποιοδήποτε δικαστήριο, εκτός από αυτό που αναφέρεται στην παρ. 4 του παρακάτω άρθρου 67.

Κάθε πράξη εντολής πληρωμής που εκδίδεται αντίθετα με την παράγραφο αυτή είναι άκυρη.
(Άρθρο 1 και 2 Ν.Δ.1141/72)

11 .Αν από το θάνατο υπαλλήλου ή συνταξιούχου γεννιούνται για την οικογένεια του περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης, που απορρέουν από δική του υπηρεσία ή πάθημα του ή από τις συνθήκες του θανάτου του, η οικογένεια του δικαιούται με επιλογή της μόνο τη μία σύνταξη.

Το ίδιο ισχύει και για τις οικογένειες των δημόσιων υπαλλήλων, στρατιωτικών και συνταξιούχων γενικά που πέθαναν, στις οποίες αναγνωρίζονται περισσότερα από ένα δικαιώματα σύνταξης ειρηνικής ή πολεμικής περιόδου, τα οποία απορρέουν από υπηρεσία ή πάθημα του ίδιου προσώπου.(Άρθρο 58 παρ. 4 Α.Ν.1854/51, όπως ερμην. με το άρθρ. 4 Ν.Δ. 2704 /53 και αντικ. με αρθρ. 6 παρ. 6 Ν. 2227/94)

12 .Εφόσον το άθροισμα των συντάξεων, που καταβάλλονται στο ίδιο πρόσωπο από το Δημόσιο Ταμείο, τα νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, τις τράπεζες και τα οποιασδήποτε φύσης ιδρύματα και επιχειρήσεις, είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των αποδοχών ενέργειας του βαθμού με βάση τον οποίο κανονίστηκε η σύνταξη με ολόκληρο το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, το υπερβάλλον εκπίπτει από τη σύνταξη ή τις συντάξεις του Δημοσίου. (Άρθρο 58 παρ. 7 Α.Ν.1854 /51)

Οι περιορισμοί του προηγούμενου εδαφίου δεν έχουν εφαρμογή εφόσον ο συνταξιούχος στη διάρκεια της δημόσιας υπηρεσίας του είχε αποκτήσει το δικαίωμα να παίρνει εκτός από τις αποδοχές της δημόσιας θέσης και τις αποδοχές ή σύνταξη από άλλη πηγή.

Επίσης δεν έχουν εφαρμογή οι περιορισμοί αυτοί για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που έχουν αποκτήσει δικαίωμα σύνταξης από υπηρεσία που παρασχέθηκε πραγματικά σε νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, τράπεζες και οποιασδήποτε φύσης ιδρύματα ή επιχειρήσεις.(Άρθρο 58 παρ. 8 Α.Ν.1854/510)

Σημ.: όπως η παράγραφος 12 **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με την παρ.12 άρθρου 1 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22. 8.2011.

13 .Οι συντάξεις των οικογενειών των υπαλλήλων ή στρατιωτικών, που δολοφονήθηκαν στην υπηρεσία από τρομοκράτες ή άλλα άτομα λόγω της ιδιότητάς τους ή της ενάσκησής των καθυκόντων τους, εξομοιώνονται με πολεμικές.(Άρθρο 26 Ν.1202/81)

14 .Οι περιορισμοί των διατάξεων των παρ. 8 ως 13 αυτού του άρθρου έχουν εφαρμογή και για τους λοιπούς συνταξιούχους των Ο.Τ.Α. και των άλλων νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, των οποίων οι συντάξεις καταβάλλονται από το Δημόσιο με βάση Ειδικές διατάξεις.(Άρθρο 12 Ν.1518/85)

Στους περιορισμούς αυτούς δεν υπάγονται οι χορηγίες των δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων, οι συντάξεις των υπαλλήλων του άρθρου 1 του Ν.1518/1985, καθώς και οι συντάξεις των σιδηροδρομικών υπαλλήλων εφόσον όλοι αυτοί έχουν αποχωρήσει από την υπηρεσία τους μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1984 ή αν πρόκειται για τους συνταξιούχους από μεταβίβαση εφόσον οι δικαιούχοι έχουν αναγνωρίσει το σχετικό δικαίωμα μέχρι την ίδια ημερομηνία.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις συντάξεις των υπαλλήλων του άρθρου 8 του Ν. 2703/1999 (ΦΕΚ 72 Α΄) εφόσον αυτοί έχουν αποχωρήσει από την Υπηρεσία τους μέχρι 31.5.1999 ή αν πρόκειται για συνταξιούχους από μεταβίβαση εφόσον οι δικαιούχοι έχουν αναγνωρίσει το σχετικό δικαίωμα μέχρι την ίδια ημερομηνία.(Άρθρο 10 παρ. 3 Ν. 1813/88 και άρθρο 3 παρ. 8 Ν.3408/05)

---

15 .Οι περιορισμοί των διατάξεων των παρ. 8-13 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στους υπαλλήλους που υπηρετούν στο Δημόσιο με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και είναι ασφαλισμένοι για κύρια σύνταξη σε οποιονδήποτε οργανισμό κύριας ασφάλισης, με εξαίρεση αυτούς που υπηρετούσαν μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1988. Δικαιώματα σύνταξης που έχουν αναγνωρισθεί μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1988 δε θίγονται και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που είχαν προΐσχυσει.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν εφαρμογή και για τους υπαλλήλους των ΟΤΑ και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που συνταξιοδοτούνται με δημοσιοϋπαλληλικές διατάξεις είτε με παραπομπή σε όσα ορίζονται σ' αυτές είτε με ιδιαίτερα νομοθετήματα που τις επαναλαμβάνουν.

Κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει θέματα συρροής συντάξεων διαφορετικά από όσα ορίζονται στις διατάξεις της παραγράφου αυτής καταργείται. (Άρθρο 10 παρ. 1 Ν. 1813/88)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ, ΠΑΡΑΓΡΑΦΕΣ
Άρθρο 59
Κρατήσεις για συντάξεις

1 . Στους δημόσιους υπαλλήλους, πολιτικούς και στρατιωτικούς, που διορίζονται ως τακτικοί υπάλληλοι ή κατατάσσονται ως στρατιωτικοί από 1ης Οκτωβρίου 1990 και μετά, καθώς και στους υπαλλήλους ειδικών κατηγοριών, που προσλαμβάνονται από την ίδια ημερομηνία και συνταξιοδοτούνται από το Δημόσιο, επιβάλλεται κράτηση υπέρ του Δημοσίου για σύνταξη στις μηνιαίες συντάξιμες αποδοχές τους ίση με το ποσοστό που ισχύει κάθε φορά για τους ασφαλισμένους στην κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α. Η κράτηση αυτή επιβάλλεται και στα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και αδειάς.

2 . Ως συντάξιμες αποδοχές στις οποίες επιβάλλεται η κράτηση για σύνταξη, νοούνται ο βασικός μισθός, το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, το επίδομα ευδόκιμης παραμονής, όπου καταβάλλεται, και η Α.Τ.Α. Για όσους αμείβονται με ειδικό μισθολόγιο ή λαμβάνουν αποζημίωση ή έξοδα παράστασης η κράτηση υπολογίζεται στις αποδοχές που λαμβάνονται υπόψη για τον κανονισμό της σύνταξης ή της χορήγησης τους ή στις αποδοχές που αντιστοιχούν σε αποδοχές κλάδου δημόσιων υπαλλήλων, με τις οποίες συνταξιοδοτούνται.

3 . Η παραπάνω κράτηση για σύνταξη καταβάλλεται και για την αναγνώριση ως συντάξιμης κάθε υπηρεσίας ή προϋπηρεσίας που λογίζεται ως συντάξιμη από το Δημόσιο. Αν κάποια από τις υπηρεσίες αυτές υπολογίζεται αυξημένη στο διπλάσιο, οι εισφορές καταβάλλονται επίσης αυξημένες στο διπλάσιο

Επίσης καταβάλλεται: (Άρθρο 6 Ν. 1902/1990 και άρθρο 3 παρ. 13 του Ν.3513/06)

α) για τις πλασματικές υπηρεσίες και β) για τις υπηρεσίες που προσαυξάνουν τη σύνταξη με πεντηκοστά. Στην περίπτωση αυτή για τον υπολογισμό της κράτησης για τους υπαλλήλους, που έχουν μέχρι και είκοσι πέντε έτη υπηρεσίας, κάθε πεντηκοστό αντιστοιχεί σε ένα χρόνο υπηρεσίας, για τους υπαλλήλους που έχουν από είκοσι έξι μέχρι και τριάντα έτη υπηρεσίας κάθε έτος αντιστοιχεί σε δύο πεντηκοστά και για όσους έχουν υπηρεσία πάνω από τριάντα ένα έτη κάθε έτος αντιστοιχεί σε τρία πεντηκοστά.

Η παρακράτηση των ασφαλιστικών εισφορών που προβλέπονται από τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν πραγματοποιείται, εφόσον ο πολιτικός ή στρατιωτικός υπάλληλος υποβάλλει σχετική δήλωση στην Υπηρεσία του, οπότε και ο χρόνος παροχής υπηρεσίας από την ημερομηνία υποβολής της ανωτέρω δήλωσης, δεν υπολογίζεται στο διπλάσιο ή στο τριπλάσιο, κατά περίπτωση.

4 . Η αναγνώριση των παραπάνω υπηρεσιών ως συντάξιμων καθώς και κάθε άλλης υπηρεσίας, για την οποία δεν έχει καταβληθεί η κράτηση της παραγράφου 1 και η οποία υπηρεσία υπολογίζεται στη σύνταξη, γίνεται έπειτα από αίτηση του υπαλλήλου με πράξη της αρμόδιας

Διεύθυνσης Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του παρόντος, μετά τη συμπλήρωση πλήρους πενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας που έχει τις προϋποθέσεις των άρθρων 11 και 36, αφού ληφθούν υπόψη και οι εξαιρέσεις των άρθρων 13 και 38. Η κράτηση ενεργείται στις αποδοχές του χρόνου υποβολής της αίτησης για αναγνώριση. Η αναγνώριση πάντως μπορεί να γίνει και κατά τον κανονισμό της σύνταξης ύστερα πάντοτε από αίτηση του υπαλλήλου.

5. Σε περίπτωση αναγνώρισης των υπηρεσιών των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου αυτού, για τις οποίες έχει γίνει η κράτηση της παραγράφου 1 ή έχουν καταβληθεί εισφορές κύριας σύνταξης (εργοδότη και ασφαλισμένου) σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, αυτή αποδίδεται στο Δημόσιο και ο υπάλληλος απαλλάσσεται από την καταβολή της κράτησης αυτής.

6. Σε περίπτωση αποχώρησης του υπαλλήλου από το Δημόσιο, χωρίς να θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα από αυτό, το ποσό των κρατήσεων που του έχουν γίνει για κύρια σύνταξη μεταφέρεται σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, στον οποίο ασφαλίστηκε ο υπάλληλος μετά τη λύση της υπαλληλικής του σχέσης ή είχε ασφαλιστεί πριν από το διορισμό του στο Δημόσιο.

7. Σχετικά με τα ένδικα μέσα, τον τρόπο καταβολής των εισφορών των προηγούμενων παραγράφων στο Δημόσιο, την απόδοση των εισφορών από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ασφάλισης στο Δημόσιο και αντίστροφα και τις λοιπές λεπτομέρειες, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 1 και 4 του Ν. 1405/1983, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν προκειμένου για την αναγνώριση των προϋπηρεσιών του ιδιωτικού τομέα.

8. Η κράτηση της παραγράφου 1 επιβάλλεται και στις μηνιαίες συντάξιμες αποδοχές των υπαλλήλων των νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου γενικά, που έχουν δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο καθώς και στις συντάξιμες αποδοχές οποιουδήποτε δημόσιου λειτουργού, που δικαιούται σύνταξη ή χορηγία από αυτό και αποδίδεται κάθε μήνα στο Δημόσιο.

9. Από 1ης Ιανουαρίου 1993 επιβάλλεται μηνιαία κράτηση για σύνταξη σε όλους τους υπαλλήλους των παρ. 1 και 8, που έχουν προσληφθεί μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου 1990, η οποία ανέρχεται σε ποσοστό 3% στις αποδοχές της παραγρ. 2, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι μετά την 1η Ιανουαρίου 1991 ποσοστιαίες αυξήσεις, αυξάνεται δε σε ποσοστό 5% από 1ης Ιανουαρίου 1994 και στο ποσοστό που ισχύει κάθε φορά ως εισφορά εργαζόμενου για τους ασφαλισμένους στην κύρια κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α., από 1ης Ιανουαρίου 1995 και μετά. Όπου ενεργείται κράτηση για σύνταξη και είναι μικρότερη από το παραπάνω ποσοστό αναπροσαρμόζεται στο ποσοστό αυτό. (Άρθρο 20 παρ. 2 Ν. 2084/1992)

10. Από τη μηνιαία κράτηση για σύνταξη των παραγράφων 1 και 9 εξαιρούνται οι τρίμηνης αποδοχές του άρθρου 57 του παρόντος. (Άρθρο 6 παρ. 17 Ν. 2227/1994) 2227/1994)

11. Από 1ης Ιανουαρίου 2003, ποσό εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ από τα επιδόματα των πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων των άρθρων 8 και 13 του Ν. 2470/ 1997 (ΦΕΚ 40 Α) και του άρθρου 14 του Ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α), υπόκειται σε όλες τις ασφαλιστικές εισφορές και λαμβάνεται υπόψη, στη βάση υπολογισμού της σύνταξης των εφεξής εξερχόμενων από την υπηρεσία, κατά τα 7/35 του ποσοστού αναπλήρωσης της σύνταξης (80%), για κάθε έτος που έχουν καταβληθεί οι εισφορές.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα επιδόματα που καταβάλλονται με τις αποδοχές των λοιπών κατηγοριών υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου, καθώς και των στρατιωτικών πλην των περιπτώσεων που ισχύουν ήδη ευνοϊκότερες ρυθμίσεις ως προς το ύψος του ανωτέρω ποσού . (Άρθρο 1 παρ. 13 Ν. 3029/02)

Παρατήρηση: Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν μόνο για τους στρατιωτικούς, (άρθρο 1, παρ. 15α, Ν. 3234/04).

---

12. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 έχουν εφαρμογή και για τα πρόσωπα της παραγράφου 9, του άρθρου αυτού. (Άρθρο 2, παρ. 10 Ν. 3075/02, όπως αντικ. από το άρθρο 2 παρ. 7 Ν. 3234/04)

13. Η εισφορά, η συμπληρωματική εισφορά, η εισφορά εξαγοράς, καθώς και η κράτηση για κύρια σύνταξη, όπου απαιτούνται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, για την αναγνώριση ως συντάξιμης, οποιασδήποτε προϋπηρεσίας ή υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης και της στρατιωτικής θητείας, υπολογίζονται με βάση τις κάθε φορά συντάξιμες αποδοχές του χρόνου υποβολής της σχετικής αίτησης του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού. (Άρθρο 2 παρ. 8α Ν. 3234/04)

Άρθρο 60

Περιορισμοί στην αναδρομική πληρωμή συντάξεων

1. Το δικαίωμα στη σύνταξη είναι अपαράγραπτο, τα δε οικονομικά αποτελέσματα που γεννώνται από την άσκηση του δικαιώματος αυτού ανατρέχουν στην ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από τις οικείες συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου.

Τα ποσά που καταβάλλει το Δημόσιο για συντάξεις ή βοηθήματα γενικά δεν επιβαρύνονται με τόκους σε καμιά ανεξαιρέτως περίπτωση. (Άρθρο 3 παρ. 9 Ν.2798/99)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ. 9 άρθρου 22 Ν.4387/2016,ΦΕΚ Α 85) της παρ.1 και με τη παρ.1 άρθρου 4 Ν.4488/2017,ΦΕΚ Α 137/13.9.2017,η οποία έχει εφαρμογή για τα πρόσωπα της περίπτωσης γ` της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4387/2016.

2. Οι αναδρομικές συντάξεις που καταβάλλονται στους συνταξιούχους ή τις οικογένειες τους παρακρατούνται ολόκληρες για εξόφληση χρέους που τυχόν έχει βεβαιωθεί σε βάρος του συνταξιούχου από σύνταξη που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται ή από κλοπή χρημάτων του Δημοσίου ή από διαχειριστικό έλλειμμα. (Άρθρο 60 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

3. Τα ποσά που τυχόν οφείλονται στο Δημόσιο από σύνταξη που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται από συνταξιούχο που πέθανε, καταβάλλονται στο Δημόσιο από τα πρόσωπα στα οποία μεταβιβάζεται η σύνταξη, άσχετα αν αποδέχθηκαν ή όχι την κληρονομιά του. Αυτοί που καταβάλλουν τα ποσά που οφείλονται, έχουν δικαίωμα αναγωγής κατά των άλλων κληρονόμων. (Άρθρο 60 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να καθορίζεται κάθε φορά κατώτατο όριο ποσού σύνταξης που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται, το οποίο δεν αναζητείται. (Άρθρο 60 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5. Σε περίπτωση που ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός, που αποχωρεί λόγω συνταξιοδότησης, έχει εισπράξει όταν ήταν στην ενέργεια αποδοχές που δεν δικαιούται, τα ποσά που καταβλήθηκαν χωρίς να οφείλονται παρακρατούνται συμψηφιστικά από τα αναδρομικά της σύνταξης του ή της σύνταξης των μελών της οικογένειάς του σε περίπτωση μεταβίβασης της σύνταξης σε αυτά. Τυχόν εναπομείναν οφειλόμενο ποσό παρακρατείται από τη σύνταξη του ή τη σύνταξη των μελών της οικογένειάς του, σε μηνιαίες ισόποσες δόσεις, η καθεμία από τις οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/12 της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Οφειλόμενο ποσό μέχρι και 100 ευρώ εισπράττεται εφάπαξ υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό αυτό δεν υπερβαίνει το Α της μηνιαίας καταβαλλόμενης σύνταξης. Η ανωτέρω παρακράτηση από τη σύνταξη σε δόσεις γίνεται με πράξη του αρμόδιου Διευθυντή Συντάξεων.

Οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις περιπτώσεις αχρεωστήτως καταβαλλομένων συντάξεων, βοηθημάτων, καθώς και επιδομάτων που καταβάλλονται μαζί με τη σύνταξη ή το βοήθημα.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ.7β του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013).

Άρθρο 61 **Παραγραφές**

1 . Ο χρόνος παραγραφής των απαιτήσεων των συνταξιούχων γενικά και βοηθηματούχων του Δημοσίου, καθώς και των κληρονόμων τους, από καθυστερούμενες συντάξεις, επιδόματα και βοηθήματα είναι δύο ετών, έστω και αν έχουν ενταλθεί εσφαλμένα. Η παραγραφή αυτή αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε η απαίτηση και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη της.(Άρθρο 61 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει μετά άρθρ. 90 παρ. 5 και 91 Ν. 2362/95)

2. Οι εντελλόμενες δεδουλευμένες συντάξεις, βοηθήματα ή επιδόματα κατά την εκτέλεση για πρώτη φορά πράξεων ή αποφάσεων κανονισμού σύνταξης ή βοηθήματος παραγράφονται σε δύο χρόνια που αρχίζουν μετά την παρέλευση τριμήνου από τη χρονολογία έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.(Άρθρο 61 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει μετά άρθρ. 9 παρ. 5 εδ. δεύτ. Ν. 2362/95)

3 .Οι συντάξεις που από οποιονδήποτε λόγο οφείλονται, έστω και αν δεν έχουν ακόμη αναγνωρισθεί, σ' αυτούς που πέθαναν, καταβάλλονται στους κληρονόμους εφόσον αυτοί με έγγραφη αίτηση τους, που συνοδεύεται με σχετική ληξιαρχική πράξη θανάτου, ζήτησαν από την Υπηρεσία Συντάξεων την πληρωμή ή αναγνώριση των συντάξεων μέσα σ' ένα εξάμηνο από το θάνατο του δικαιοπαρόχου τους, αλλιώς οι συντάξεις αυτές παραγράφονται υπέρ του Δημοσίου. (Άρθρο 61 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

Η ανωτέρω εξάμηνη προθεσμία δεν ισχύει για τους δικαιούχους της σύνταξης του θανόντος. (Άρθρο 3, παρ. 14 του Ν.3513/06)

4. Οι Παραγραφές των προηγούμενων παραγράφων τρέχουν και κατά αυτών που διατελούν σε επιτροπεία, κηδεμονία ή δικαστική αντίληψη. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επίτροπο, κηδεμόνα ή αντιλήπτορα η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν από την παρέλευση έξι μηνών από τότε που έγιναν απεριόριστα ικανά ή απέκτησαν επίτροπο, κηδεμόνα ή αντιλήπτορα. (Άρθρο 61 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5. Η αίτηση του δικαιούχου για πληρωμή σύνταξης ή βοηθήματος που καθυστερούνται η οποία υποβάλλεται πριν από την πάροδο της παραπάνω διετίας ή της εξάμηνης προθεσμίας, διακόπτει την παραγραφή για μία διετία, η οποία αρχίζει από τη χρονολογία που φέρει η έγγραφη απάντηση του διατάκτη ή της αρμόδιας για την πληρωμή της απαίτησης αρχής. Αν η αρμόδια αρχή δεν απαντήσει, η παραγραφή αρχίζει μετά πάροδο έξι μηνών από τη χρονολογία που υποβλήθηκε η αίτηση. (Άρθρο 61 παρ. 5 Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 93 περιπ. β` Ν.2362/95)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ **ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ**

Άρθρο 62 **Απώλεια δικαιώματος σύνταξης**

Το δικαίωμα σύνταξης χάνεται στις παρακάτω περιπτώσεις: (Άρθρο 62 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

α) Αν ο υπάλληλος απολυθεί γιατί απέσχε από την εκπλήρωση των καθηκόντων του αδικαιολόγητα ή ο στρατιωτικός τέθηκε σε απόταξη για λιποταξία. (Άρθρο 62 παρ.1 περ. α`Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 2 Ν.Δ. 626/70)

β) Αν ο δικαιούχος καταδικαστεί αμετάκλητα, είτε όταν ήταν στην ενέργεια είτε ως συνταξιούχος, σε ποινή κάθειρξης για κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, πλαστογραφία, απιστία, παραποίηση ή σε

φυλάκιση για δωροδοκία ή δωροληψία, εφόσον τα αδικήματα αυτά στρέφονται κατά του Δημοσίου ή κατά νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου καθώς και αν καταδικαστεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα των άρθρων 270 και 272 του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτά τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του Ν.Δ. 364/1969.(Άρθρο 62 παρ.1 περ. β`εδ. πρώτο Α.Ν.1854/51, σε συνδυασμό με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 366/96, όπως αντικ. με άρθρ. 11 παρ. 1 Ν. 1813/88)

Αν παρασχεθεί χάρη με άρση των συνεπειών ή επέλθει δικαστική αποκατάσταση το δικαίωμα αποκτάται πάλι με τους όρους της παρ. 2 του επόμενου άρθρου. (Άρθρο 62 παρ. 1 περίπτ. β`εδάφιο δεύτ. Α.Ν.1854/51)

γ) Αν η θυγατέρα έλθει σε γάμο ή η χήρα σε νέο γάμο είτε κατά το δικαίο της χώρας μας είτε κατά το αλλοδαπό δικαίο ή αν η χήρα σύζυγος εκπέσει από τη γονική μέριμνα των παιδιών για καταδίκη σε αδίκημα που διέπραξε με δόλο και το οποίο αφορά τη ζωή, την υγεία και τα ήθη του τέκνου σύμφωνα με το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα.(Άρθρο 62 παρ. 1 περ. γ`Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 11 παρ. 2 Ν.1813/88)

δ) Αν η χήρα σύζυγος που δικαιώθηκε σύνταξη καταδικαστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για παιδοκτονία. (Άρθρο 62 παρ. 1 περ. δ`Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 11 παρ. 2 Ν.1813/88)

Σημ.: όπως η περ. **β`ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με τη παρ.1 άρθρου 5 Ν.4488/2017,ΦΕΚ Α 137/13.9.2017.

Άρθρο 63

Αναστολή άσκησης του δικαιώματος σύνταξης

1. Η καταβολή της σύνταξης αναστέλλεται για όσο διάστημα ο δικαιούχος εκτίει περιοριστική της ελευθερίας ποινή μεγαλύτερη του ενός (1) έτους και εφόσον το αδίκημα για το οποίο καταδικάστηκε στρέφεται κατά του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη μεταβιβάζεται στους τυχόν δικαιούχους αυτής σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για συνταξιοδότηση λόγω θανάτου. Τα οικονομικά αποτελέσματα της παρούσας διάταξης αρχίζουν από την 1η ημέρα του επόμενου μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται..

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ.7γ άρθρου 3 Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013) αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 2 παρ.3 Ν.4488/2017, ΦΕΚ Α 137/13.9.2017.

2. Αν αρθεί ο λόγος της μη άσκησης, το δικαίωμα σύνταξης αρχίζει ή επαναλαμβάνεται από την πρώτη του μήνα που ακολουθεί την άρση. (Άρθρο 63 παρ. 1 περ. β`Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 9 παρ. 1 Ν.Δ. 4605/66)

3. Για τους πολίτες των άλλων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν απαιτείται η ελληνική ιθαγένεια για την απόκτηση δικαιώματος σύνταξης. (Άρθρο 2 περ.22 Ν.2703/99)

4. Αν κάποιος κηρυχθεί σε αφάνεια το δικαίωμα σύνταξης δεν μπορεί να ασκηθεί πριν από τη δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης για την αφάνεια.

Στην περίπτωση εξαφάνισης του στρατιωτικού στον πόλεμο ή την επιστράτευση το δικαίωμα σύνταξης μπορεί να ασκηθεί μετά από ένα εξάμηνο από την εξαφάνιση. (Άρθρο 63 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51, σε συνδ. με άρθρ. 2 παρ. 22 Ν. 2703/99)

Άρθρο 64

Μεταβίβαση σύνταξης στη σύζυγο και τα τέκνα του καταδίκου

1. Η σύζυγος και τα τέκνα αυτού που καταδικάστηκε για αδίκημα της περ. β του άρθρου 62 του Κώδικα αυτού, δικαιούνται με τους όρους αυτού του Κώδικα τη σύνταξη που τους ανήκει σαν αυτός που καταδικάστηκε να είχε πεθάνει και εφόσον ο ίδιος είχε αποκτήσει δικαίωμα με βάση τα έτη της υπηρεσίας του. Αν αυτός που καταδικάστηκε αποκτήσει πάλι δικαίωμα σύνταξης

σύμφωνα με τους όρους της περίπτ. β` της παρ. 1 του άρθρου 62, παύει η πληρωμή της παραπάνω σύνταξης. (Άρθρο 64 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με το άρθρο 3 παρ. 10 Ν.3408 /05)].

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με τη παρ.1 άρθρου 5 Ν.4488/2017,ΦΕΚ Α 137/13.9.2017.

2. Η σύζυγος και τα τέκνα αυτού που καταδικάσθηκε σύμφωνα με το άρθρο 63 παρ. 1 περίπτ. α` δικαιούνται, στο χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να ασκηθεί από αυτόν δικαίωμα για σύνταξη ή καταβολή, να πάρουν τη σύνταξη που τους ανήκει σύμφωνα με αυτόν τον Κώδικα, σαν αυτός που καταδικάσθηκε να είχε πεθάνει. (Άρθρο 64 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

Άρθρο 65

Παράνομες πράξεις της Διοίκησης και συνέπειες αναγνώρισής τους.

Η πράξη της Διοίκησης που αναγνωρίστηκε ως παράνομη με τελεσίδικη απόφαση ή συμβιβασμό, θεωρείται σαν να μην έχει γίνει για τις συνέπειες της σχετικά με το δικαίωμα σύνταξης και ο χρόνος που διανύθηκε εξαιτίας της εκτός της υπηρεσίας λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 65 Α.Ν.1854/51)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ- ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ-ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ- ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο 66

Κανονισμός των συντάξεων και ένδικα μέσα

1. Ο κανονισμός και η εντολή πληρωμής των συντάξεων, των βοηθημάτων και των επιδομάτων που βαρύνουν το Δημόσιο και πληρώνονται από αυτό, με εξαίρεση τις προσωπικές συντάξεις, γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του Κώδικα από τις Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με πράξη που εκδίδεται από τον Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Συντάξεων.

Η πράξη κανονισμού σύνταξης είναι υποχρεωτική για το Δημόσιο και τον ενδιαφερόμενο και υπόκειται μόνο στα ένδικα μέσα που προβλέπονται από αυτό το άρθρο. (Άρθρο 1 παρ. 1-3 Α.Ν.599 /68 και 5 παρ. 15 Ν.2703/99)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011 και με το άρθρο 2 παρ.1γ του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013)

2. Η πράξη κανονισμού σύνταξης υπόκειται σε έφεση στο αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου:

α) από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, εντός εξήντα ημερών από την κοινοποίηση της πράξης και

β) χωρίς περιορισμό από προθεσμία, από τον Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Διενέργειας Μεταβολών και Δειγματοληπτικών Ελέγχων

i) αν κατά το διενεργούμενο έλεγχο, διαπιστωθεί εσφαλμένη εφαρμογή συνταξιοδοτικών διατάξεων ή

ii) αν η πράξη που προσβάλλεται στηρίζεται σε ψευδείς καταθέσεις μαρτύρων ή σε ψευδή έκθεση ή κατάθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα, εφόσον τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή βούλευμα ή

iii) αν εμφιλοχώρησε πλάνη για τα πράγματα ή

---

iv) αν με την πράξη που προσβάλλεται κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή μεγαλύτερη από αυτή που καθορίζει ο νόμος.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.2 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 2 παρ.2α του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

3 . Η ένσταση ασκείται χωρίς περιορισμό από προθεσμία. (Άρθρο 1 παρ. 5 Α.Ν.599/68, όπως η περίπτ. γ` αντικ. με άρθρ. 43 παρ. 1 Ν. 955/79, άρθρο 3 παρ. 11 Ν. 3408/05)

α) αν η πράξη που προσβάλλεται στηρίζεται σε ψευδείς καταθέσεις μαρτύρων ή σε ψευδή έκθεση ή κατάθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα, εφόσον τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή βούλευμα,

β) αν εμφιλοχώρησε πλάνη για τα πράγματα,

γ) αν με την πράξη που προσβάλλεται κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή μεγαλύτερη από αυτή που καθορίζει ο νόμος.(Άρθρο 2 παρ. 6 Ν.1813/88)]

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με το άρθρο 2 παρ.2β του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

4. Το όργανο που έχει εκδώσει την πράξη μπορεί, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, να προβεί στη διόρθωση οποιουδήποτε τυπικού ή ουσιαστικού στοιχείου αυτής, είτε αυτεπάγγελτα, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, είτε μετά την υποβολή σχετικής αίτησης θεραπείας από τον ενδιαφερόμενο, εντός εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της, εφόσον διαπιστώσει ότι κατά την έκδοση της πράξης εφαρμόστηκαν εσφαλμένα οι σχετικές συνταξιοδοτικές διατάξεις. Η διόρθωση γίνεται με την έκδοση τροποποιητικής πράξης.

Το ανωτέρω όργανο μπορεί να ανακαλέσει αυτεπάγγελτα την πράξη που εξέδωσε, χωρίς περιορισμό από προθεσμία, αν με την πράξη αυτή κανονίστηκε σύνταξη χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, καθώς και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων ii και iii της προηγούμενης παραγράφου. Η ανάκληση γίνεται με την έκδοση ανακλητικής πράξης.

Εάν κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής διαπιστωθεί ότι έχει επέλθει ζημία στο Δημόσιο, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 69.

Η ανωτέρω διαδικασία ισχύει και για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 48 του Ε.Κ. 987/ 2009.

Οι πράξεις που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, υπόκεινται στα ένδικα μέσα της παραγράφου 2.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.3 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 2 παρ.3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

5. Απαγορεύεται η εξέταση της νομιμότητας των παραπάνω πράξεων ή αποφάσεων με άλλη διαδικασία εκτός από αυτή που αναγράφεται σ` αυτό το άρθρο. (Άρθρο 1 παρ. 7 Ν.599/68)

Οι πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, καθώς και τις διατάξεις της παραγράφου 4 κοινοποιούνται στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει κατ` αυτών τα ένδικα μέσα που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο εντός εξήντα ημερών από τότε που θα περιέλθουν σε αυτόν.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.4 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 2 παρ.4α του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

6. Οι πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, καθώς και τις διατάξεις της παραγράφου 4 υπόκεινται σε έφεση στο αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ασκείται από τον Υπουργό Οικονομικών και από εκείνον που έχει έννομο συμφέρον εντός εξήντα (60) ημερών από την έκδοσή τους ή την κοινοποίησή τους, αντίστοιχα.

Στις εφέσεις αυτές και τα άλλα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατ' έφεση από το Ελεγκτικό Συνέδριο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Οργανισμού του. (Άρθρο 2 παρ. 1 Α.Ν.599/68, όπως αντικ. με τα άρθρα 2 παρ. 11, περ. α' Ν.3075/02, και το άρθρο 3 παρ. 12 Ν. 3408/05)

Όταν ασκηθεί η έφεση εξαντλείται η δικαιοδοσία των οργάνων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους.(Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.968/79)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.5 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, αντικαταστάθηκε πάλι με το άρθρο 2 παρ.4β του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

7. Κάθε αίτηση σχετική με τις πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, καθώς και τις διατάξεις της παραγράφου 4, η οποία στηρίζεται σε έγγραφα για το περιεχόμενο των οποίων δεν έγινε κρίση, θεωρείται όχι ως ένδικο μέσο άλλα ως αίτηση που εξετάζεται για πρώτη φορά.»

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ.4γ του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

8. Υποθέσεις για συντάξεις που κρίθηκαν οριστικά και τελεσίδικα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 έως και 7 αυτού του άρθρου, μπορούν να επαναφερθούν για εξέταση σε πρώτο βαθμό με αίτηση των ενδιαφερομένων ή του Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Ελέγχου και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων, εφόσον αυτοί επικαλούνται αντίθετη αμετάκλητη απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδόθηκε μετά τη χρονολογία έκδοσης της οριστικής πράξης ή απόφασης, η οποία προσβάλλεται. (Άρθρο 2 παρ. 3 Α.Ν.599/68, όπως αντικ. με το άρθρο 3, παρ. 13 Ν. 3408/05)

Η αίτηση του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται, με ποινή το απαράδεκτο της, σε προθεσμία δύο ετών από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία μεταβάλλεται η νομολογία που αφορά το νομικό ζήτημα της υπόθεσης. (Άρθρο 3 παρ. 6 Ν.3075/02)

Τα οικονομικά αποτελέσματα των πράξεων ή αποφάσεων που εκδίδονται με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου, αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης τους. (Άρθρο 2 παρ. 4 Α.Ν.599/79 68 και 18 παρ. 11 Ν. 1489/84)

9. Η διάταξη του άρθρου 9 του Ν.362/1943 διατηρείται σε ισχύ. (Άρθρο 66 παρ. 2 Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει μετά τα άρθρ. 1 και 2 Α.Ν. 599/68)]

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με το άρθρο 2 παρ.4ε του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

10. Οι πράξεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, καθώς και τις διατάξεις της παραγράφου 4, κοινοποιούνται απευθείας στους ενδιαφερομένους σε επικυρωμένο αντίγραφο.

Η κοινοποίηση των πράξεων ή αποφάσεων του προηγούμενου εδαφίου, με τις οποίες γίνεται δεκτό ή απορρίπτεται σχετικό αίτημα, θεωρείται ότι έγινε την εξηκοστή ημέρα από την

ημερομηνία που φέρει το έγγραφο της κοινοποίησης. Προκειμένου περί πράξεων αναπροσαρμογής συντάξεων που αποστέλλονται στους ενδιαφερομένους από τη Γενική Γραμματεία Πληροφορικών Συστημάτων, ως ημερομηνία κοινοποίησης τους θεωρείται η εξηκοστή ημέρα από την ημερομηνία που φέρουν οι πράξεις αυτές.

Αν ο ενδιαφερόμενος διαμένει στο εξωτερικό η κοινοποίηση γίνεται στον πληρεξούσιο του, και αν δεν υπάρχει πληρεξούσιος, στον ίδιο από την οικεία Ελληνική προξενική αρχή και στο Δήμο ή την Κοινότητα στα μητρώα των οποίων είναι γραμμένος.

Αν ο ενδιαφερόμενος δεν έχει γνωστή διαμονή η πράξη ή απόφαση στέλνεται στο δήμαρχο ή τον πρόεδρο της Κοινότητας του τόπου στα μητρώα αρρένων ή τα δημοτολόγια του οποίου είναι γραμμένος.

Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της Κοινότητας υποχρεούται να τοιχοκολλήσει την πράξη ή απόφαση σε φανερό εξωτερικό μέρος του δημαρχιακού ή κοινοτικού καταστήματος για οκτώ ημέρες και να συντάξει αποδεικτικό που να βεβαιώνει το γεγονός αυτό.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ.4δ του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

11 .Στις επιτροπές της παραγράφου 4 του άρθρου 14 και της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού του Κώδικα αυτού εισηγούνται Προϊστάμενοι Τμημάτων του Γ.Λ.Κ.,καθώς και υπάλληλοι του Γ,Λ. Κ., με τριετή τουλάχιστον υπηρεσία σε μία από τις διευθύνσεις συντάξεων και ο αριθμός τους, που καθορίζεται με απόφαση του Προέδρου των Επιτροπών, είναι ανάλογος με τις υποθέσεις που συζητούνται κάθε φορά. (Άρθρο 2 παρ. 11 περ. β Ν.3075/02)

Σημ.: όπως **ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ** με το άρθρο 2 παρ.4ε του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/ 29.4.2013)

12 . Δεν επιτρέπεται σε καμιά περίπτωση η ανάκληση πράξης με την οποία έχει αναγνωρισθεί συντάξιμος χρόνος με καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς εξαγοράς ή εισφοράς εξαγοράς ούτε η έκδοση νέας πράξης με την οποία περιορίζεται χρόνος που έχει ήδη αναγνωρισθεί ως συντάξιμος με καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς εξαγοράς ή εισφοράς εξαγοράς, μετά την παρέλευση της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 2α.

Κατ` εξαίρεση, αναγνωριστική πράξη που έχει εκδοθεί μπορεί να ανακληθεί στο σύνολο της, μετά από αίτηση του υπαλλήλου οποτεδήποτε, εφόσον ο χρόνος που έχει αναγνωρισθεί με αυτήν μπορεί να χρησιμεύσει για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο Δημόσιο ή σε άλλον ασφαλιστικό φορέα.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος, προκειμένου να υπαχθεί στις διατάξεις της περίπτωσης β` της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 3865/2010, ζητά την ανάκληση της πράξης αναγνώρισης ως συντάξιμου του χρόνου στρατιωτικής θητείας του, με βάση τον οποίο θεμελίωσε συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι την 31.12.2010 και υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη αυτή εκδόθηκε μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία.

Επίσης κατ` εξαίρεση, και μετά από αίτηση του υπαλλήλου, είναι επιτρεπτή η έκδοση τροποποιητικής πράξης, με την οποία περιορίζεται ο χρόνος που έχει ήδη αναγνωρισθεί ως συντάξιμος με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 1405/1983 εφόσον το αρμόδιο συνταξιοδοτικό όργανο διαπιστώσει ότι σε αυτόν έχει συνυπολογισθεί και χρόνος που απετέλεσε απαραίτητο προσόν κατά την πρόσληψη του υπαλλήλου στη δημόσια υπηρεσία και η αναγνώριση του ως συντάξιμου δεν απαιτούσε την καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς εξαγοράς.

Αναγνωριστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 παράγραφος 2 και 20 παράγραφος 4 του ν. 2084/1992 χωρίς να υπάρχει σχετική υποχρέωση του ενδιαφερομένου για καταβολή εισφοράς εξαγοράς για τον αναγνωριζόμενο χρόνο, ανακαλούνται στο σύνολο τους οποτεδήποτε, είτε μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου είτε οίκοθεν από το αρμόδιο συνταξιοδοτικό όργανο, όταν αυτό διαπιστώσει το μη σύννομο της έκδοσης τους.

Ποσά που έχουν ήδη καταβληθεί από τον υπάλληλο για την αναγνώριση του χρόνου που αναφέρεται στις παραπάνω περιπτώσεις δεν επιστρέφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από την έκδοση των πράξεων που ανακαλούνται ή τροποποιούνται.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.13α άρθρ.1 Ν.4002/2011, ΦΕΚ Α 180/22.8.2011, αντικαταστάθηκε πάλι με την παράγραφο 5α άρθρου 1 Ν.4024/2011,ΦΕΚ Α 226/27.10.2011. αντικαταστάθηκε πάλι με τη παρ.8 του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013) και με τη παρ. 9 άρθρου 22 Ν.4387/2016,ΦΕΚ Α 85/12.5.2016.

Άρθρο 67 **Εκτέλεση πράξεων - Ένσταση**

1. Το Υπουργείο Οικονομικών επιμελείται για την εκτέλεση των πράξεων και αποφάσεων που αφορούν κανονισμό συντάξεων. (Άρθρο 67 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2 . Αφού αναγνωρισθούν με πράξη ή απόφαση τα πρόσωπα που δικαιούνται σύνταξη, κάθε μείωση του ποσού της σύνταξης ή του αριθμού των προσώπων αυτών λόγω μεταβολής της κατάστασης τους ενεργείται με πράξη του Υπουργού των Οικονομικών. (Άρθρο 67 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51)

Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις χωριστής καταβολής της σύνταξης που έχει αναγνωρισθεί.

3 . Οι μεταβολές που αφορούν την ενηλικίωση των αρσενικά) ενεργούνται την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους. (Άρθρο 67 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων που είναι σχετικές με την εκτέλεση των πράξεων ή των αποφάσεων κανονισμού συντάξεων σε βάρος του Δημοσίου, καθώς και κατά των πράξεων ή παραλείψεων του Υπουργού Οικονομικών των σχετικών με την πληρωμή των συντάξεων γενικά, χωρίς να εξαιρούνται και εκείνες που αφορούν καταλογισμό για σύνταξη που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται, μπορεί να ασκηθεί ένσταση στο Ελεγκτικό Συνέδριο μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τότε που ο ενιστάμενος έλαβε γνώση της πράξεως ή σε περίπτωση παράλειψης από τότε που παρήλθε δίμηνο από την ημέρα που δημιουργήθηκε η υποχρέωση για έκδοση της πράξης που παραλείφθηκε.

Οι διατάξεις του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παρ. 10 του άρθρου 66 του Κώδικα αυτού έχουν ανάλογη εφαρμογή και για την προθεσμία άσκησης της ένστασης της παραγράφου αυτής.

Η ένσταση κρίνεται από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 5 28-31, 47, 49-52 και 56-62 του Β.Δ/τος 774/80 για το Οργανισμό του Ελεγκτικού Συνεδρίου. (Άρθρο 5 παρ. 1 Ν.4448/64 σε συνδ. με άρθρ. 7 παρ. 5 και 63 παρ. 1 Π. Δ.774/80)

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με την παρ.6,7 άρθρ.6 Ν.4002/2011,ΦΕΚ Α 180/22.8.2011.

Όπως καταργήθηκε με την παρ.1 του άρθρ. 354 του ν.4700/2020 με ισχύ την 29/06/2020.

Άρθρο 68 **Εκχώρηση και κατάσχεση της σύνταξης**

1. Η σύνταξη δεν εκχωρείται ούτε κατάσχετα και οι σχετικές με αυτές πράξεις είναι αυτοδίκαια άκυρες, διατηρούνται όμως οι διατάξεις που επέτρεπαν την κατάσχεση και εκχώρηση των συντάξεων όταν άρχισε να ισχύει ο Α.Ν. 1854/51. (Άρθρο 68 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Παραίτηση από το δικαίωμα είναι ισχυρή και δεν μπορεί να ανακληθεί. Από την παραίτηση δεν παραβλάπεται το δικαίωμα των διαδόχων στη σύνταξη προσώπων, ούτε ωφελούνται τι τυχόν συνδικαιούχα στη σύνταξη πρόσωπα. (Άρθρο 68 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

Άρθρο 69 **Μεταβολή της συνταξιοδοτικής κατάστασης**

1. Κάθε συνταξιούχος υποχρεούται μέσα σ' έξι μήνες από τη μεταβολή της συνταξιοδοτικής του κατάστασης να τη γνωστοποιεί στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. (Άρθρο 69 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

Αν από την παράλειψη της αναγγελίας επέλθει ζημία στι Δημόσιο από σύνταξη που καταβλήθηκε χωρίς να οφείλεται, ο συνταξιούχος υπόκειται σε χρηματική ποινή μέχρι το ποσό τη σύνταξης τριών μηνών και παράλληλα υποχρεούται να ανορθώσει και τη ζημία που προκλήθηκε.

Το ποσό της χρηματικής ποινής και της ζημίας που προκλήθηκε βεβαιώνεται σαν δημόσιο έσοδο με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα είσπραξης δημόσιων εσόδων.

2. Υπόχρεοι για την αναγγελία της μεταβολής που επέρχεται στη συνταξιοδοτική κατάσταση του συνταξιούχου είναι: (Άρθρο 69 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

α) Όλα τα πρόσωπα στα οποία ανήκει η σύνταξη αν αυτά είναι περισσότερα από ένα, χωρίς να ενδιαφέρει αν τη σύνταξη την εισπράττουν μαζί ή χωριστά, καθένα δε από αυτά υποχρεούται εις ολόκληρο να επιστρέψει στο Δημόσιο όσα από την παράλειψη αυτή καταβλήθηκαν χωρίς να οφείλονται.

β) Αν ο συνταξιούχος πεθάνει αυτοί στους οποίους μεταβιβάζεται το δικαίωμα της σύνταξης ή οι κληρονόμοι του σε περίπτωση που δε μεταβιβάζεται η σύνταξη σε άλλα πρόσωπα.

γ) Ο επίτροπος, ο κηδεμόνας ή ο αντιλήπτορας όταν πρόκειται για συνταξιούχους που είναι ανήλικοι ή ανίκανοι για δικαιοπραξία.

3. Στην περίπτωση που ο συνταξιούχος τέλεσε γάμο και η σύνταξη πρέπει να διακοπεί γιατί δεν μεταβιβάζεται σε άλλο πρόσωπο, υπόχρεοι για τη δήλωση του γάμου που τελέσθηκε είναι και οι δύο σύζυγοι. Αν αυτοί παραλείψουν να προβούν στη σχετική δήλωση, εκτός από την υποχρέωση να ανορθώσουν τη ζημία που προκύπτει σε βάρος του Δημοσίου από την καταβολή της σύνταξης που δεν οφείλεται, υπόκεινται και σε χρηματική ποινή ίση με τη σύνταξη έξι μηνών, που εισπράττεται και με προσωπική κράτηση. (Άρθρο 69 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Αν ο συνταξιούχος ξαναδιορισθεί σε δημόσια θέση ή ανακληθεί στη στρατιωτική υπηρεσία, υποχρεούται να το δηλώσει στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και στην υπηρεσία που έχει προσληφθεί. (Άρθρο 69 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

Ο Προϊστάμενος του προσωπικού ή ο διευθυντής της υπηρεσίας ή αυτός που θεωρεί το ένταλμα πληρωμής του μισθού οφείλει μέσα σ' ένα μήνα από την πρόσληψη του συνταξιούχου στην υπηρεσία του να το αναγγείλει στην Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αναγράφοντας τη χρονολογία πρόσληψης και μαζί τις αποδοχές που του καταβάλλονται. Αν αυτοί παραλείψουν την αναγγελία που οφείλουν για το διορισμό των συνταξιούχων στις υπηρεσίες τους, τιμωρούνται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην επόμενη παράγραφο. Εξάλλου, αν οι συνταξιούχοι παραλείψουν να υποβάλουν την παραπάνω δήλωση μέσα σ' ένα μήνα από το διορισμό τους, υπόκεινται σε χρηματική ποινή μέχρι ποσού που είναι ίσο με τις αποδοχές τριών μηνών της θέσης τους και συγχρόνως υποχρεούνται σε ανόρθωση της ζημίας που προξενήθηκε από τη σύνταξη που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται. Το ποσό τόσο της χρηματικής ποινής όσο και της σύνταξης που εισπράχθηκε χωρίς να οφείλεται, βεβαιώνεται με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα για την είσπραξη των δημόσιων εσόδων.

---

5. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις όποιος παραλείπει να ενημερώσει τις Διευθύνσεις Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ή υποβάλλει ψευδή δήλωση για την προσωπική ή οικογενειακή ή περιουσιακή κατάσταση του συνταξιούχου, η οποία επηρεάζει το συνταξιοδοτικό του δικαίωμα, τιμωρείται ύστερα από αυτεπάγγελτη δίωξη με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Ακόμη διακόπτεται η καταβολή της σύνταξης του για μία διετία από την πρώτη του επόμενου μήνα που το γεγονός διαπιστώνεται από την αρμόδια Διεύθυνση. Η σύνταξη που διακόπηκε ξαναχορηγείται είτε μετά την παρέλευση της διετίας είτε αναδρομικά από τη διακοπή της μετά την αμετάκλητη αθώωση του συνταξιούχου από τα δικαστήρια, εφόσον αυτή γίνει ενωρίτερα της διετίας, ή την οριστική παύση της ποινικής δίωξης ή την κήρυξη της ως απαράδεκτης. (Άρθρο 69 παρ. 5 και 81 παρ. 4 Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 8 παρ. 9 Ν. 2592/98)

6. Κάθε συνταξιούχος υποχρεούται να ενημερώνει τις αρμόδιες διευθύνσεις συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, όποτε αυτό του ζητηθεί, για την προσωπική, οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση. Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν τα παραπάνω στοιχεία μέχρι την ημερομηνία που ορίζεται στη σχετική ειδοποίηση, διακόπτεται η καταβολή της σύνταξης του. Η σύνταξη που διακόπηκε ξαναχορηγείται αναδρομικά από την επομένη της διακοπής της εφόσον τεθούν υπόψη της αρμόδιας Διεύθυνσης Συντάξεων τα σχετικά στοιχεία.(Άρθρο 8 παρ. 10 Ν. 2592/98)

Η Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους διενεργεί απογραφή των συνταξιούχων του Δημοσίου τουλάχιστον κάθε πέντε έτη, αρχής γενομένης από 1.1.2017.

Σημ.: όπως τροποποιήθηκε με τη παρ.9 του άρθρου 3 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013).

7. Αν ο συνταξιούχος ανακληθεί ή επαναφερθεί στην ενεργό υπηρεσία, η καταβολή του μισθού αρχίζει από την επομένη της διακοπής της σύνταξης και έπειτα από σχετική βεβαίωση της αρμόδιας Διεύθυνσης Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ της σύνταξης που έλαβε και των αποδοχών ενέργειας που δικαιούται για το προηγούμενο χρονικό διάστημα καταβάλλεται από την υπηρεσία που τον μισθοδοτεί.(Άρθρο 2 παρ. 23 Ν.2703/99 και άρθρο 2 παρ. 12 Ν. 3075/02)

ΤΜΗΜΑ Δ΄
ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Άρθρο 70
Έκταση εφαρμογής του Κώδικα

1. Στις διατάξεις αυτού του Κώδικα υπάγονται μόνο τα δικαιώματα που γεννιούνται με την ισχύ του Α.Ν. 1854/51, όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. (Άρθρο 75 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Επίσης από τις διατάξεις αυτού του Κώδικα διέπονται και όσοι έχουν υπαχθεί με αίτηση τους στο Ν.1854/51, έστω και αν δε συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για απόκτηση δικαιώματος σύμφωνα με το νόμο αυτόν, εφόσον είχαν αποκτήσει δικαίωμα σύνταξης σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν μέχρι τότε. (Άρθρο 75 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

Ο κανονισμός της σύνταξης των παραπάνω γίνεται με όλες τις διατάξεις αυτού του Κώδικα με τις οποίες κρίνεται και το συντάξιμο της υπηρεσίας, με βάση την οποία κανονίζεται η σύνταξη σύμφωνα με τα άρθρα 15,16 παρ. 1,42,43 και 44 παρ. 1 οσηδήποτε και αν είναι η υπηρεσία αυτή. Για την προσμέτρηση ως συντάξιμων των υπηρεσιών που αναφέρονται στα άρθρα 12 και 37 απαιτείται πενταετής πλήρης πραγματική υπηρεσία με την τήρηση σε ισχύ και των σχετικών ευνοϊκότερων εξαιρέσεων των άρθρων 13 και 38.

Για τις οικογένειες πρέπει να υπάρχουν και οι όροι των άρθρων 5,6,31 και 32 αυτού του Κώδικα.

Για τον υπολογισμό του συντάξιμου μισθού που αναφέρεται στα άρθρα 9 και 34 λαμβάνεται υπόψη ο μισθός του βαθμού τον οποίο έφερε ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός κατά την έξοδο του από την υπηρεσία προσαυξημένος με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας. (Άρθρο 6 παρ. 1 Ν.Δ.3768/57)

Οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 34 εφαρμόζονται και για τους αντιστράτηγους που διατέλεσαν Διοικητές Στρατιάς ή Τμήματος Στρατού με δύναμη μεγαλύτερη από δύο Σώματα Στρατού και τουλάχιστον από οκτώ Μεραρχίες, εφόσον αυτοί διοίκησαν τη Στρατιά ή το Τμήμα αυτό της Στρατιάς στις πολεμικές επιχειρήσεις του έθνους. (Άρθρο 12 παρ. 10 Ν.Δ.3768/57)

Για τους κατώτερους πολιτικούς υπαλλήλους η σύνταξη κανονίζεται με βάση το μισθό με τον οποίο μισθοδοτήθηκαν τον τελευταίο μήνα της συντάξιμης υπηρεσίας τους.

3. Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τη σύνταξη που έπαιρνε ο συνταξιούχος μαζί με τα επιδόματα σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από το Ν.1854/51, το επιπλέον όμως ποσό από τη σύνταξη που του ανήκει με τον Κώδικα αυτόν καθορίζεται αριθμητικά στη σχετική πράξη ή απόφαση και θεωρείται ως προσωρινό και αμεταβίβαστο επίδομα. (Άρθρο 75 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

Σε περίπτωση μείωσης ή διακοπής της σύνταξης σύμφωνα με τα άρθρα 58 και 104 παρ. 2 αυτού του Κώδικα, η σύγκριση της σύνταξης που κανονίζεται με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού γίνεται με εκείνη που ανήκει ύστερα από την εφαρμογή των άρθρων 58 και 104 παρ. 2, οπότε η από αυτά μείωση ή διακοπή της σύνταξης που καταβαλλόταν μέχρι τότε είναι οριστική.

4. Όταν πρόκειται για μεταβίβαση της σύνταξης στις οικογένειες των παραπάνω πολιτικών και στρατιωτικών συνταξιούχων, οι οποίοι πεθαίνουν, ως σύνταξη που θα πρέπει να απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε λογίζεται εκείνη που του ανήκει σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους. (Άρθρο 75 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

5. Οι συντάξεις των συνταξιούχων που δεν έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51, εκτός από αυτούς που δικαιούνται πολεμική σύνταξη, ορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθ. 320937/1947 απόφασης του Υπουργού των Οικονομικών, όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. (Άρθρο 75 παρ. 5 Α.Ν.1854/51)

Με βάση το ποσό της σύνταξης που καθορίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται και η μεταβίβαση της σύνταξης στις οικογένειες αυτών που πέθαναν μετά την 1η Νοεμβρίου 1950.

6. Οι οικογένειες των αξιωματικών και μόνιμων υπαξιωματικών γενικά και εκείνων που εξομοιώνονται με αυτούς, είτε στην ενέργεια είτε όχι, καθώς και των δημόσιων γενικά υπαλλήλων, είτε στην υπηρεσία είτε όχι, οι οποίοι σκοτώθηκαν στον πόλεμο ή στο συμμαχικό αγώνα ή σε διατεταγμένη υπηρεσία σε καιρό ειρήνης, οπωσδήποτε και αν αναγνωρίστηκε αυτή, ή εκτελέστηκαν κατά τη διάρκεια της πολεμικής περιόδου ή πέθαναν σε αιχμαλωσία ή ομηρία ή πέθαναν από τραύμα που προήλθε από οποιοδήποτε άλλο πολεμικό γεγονός ή από νόσο απότοκη των κακουχιών του πολέμου ή του συμμαχιοπολέμου ή πνίγηκαν στο ναυάγιο του ναρκαλιευτικού "Σπερχειός" και του ατμόπλοιου "Χειμάρα", εφόσον όλες οι παραπάνω οικογένειες πήραν πολεμική σύνταξη, μπορούν να ζητήσουν την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51, οπότε η σύνταξη τους κανονίζεται με βάση το σύνολο του συντάξιμου μισθού του αμέσως ανώτερου βαθμού εκείνου που έφεραν αυτοί που σκοτώθηκαν ή πέθαναν κατά το χρόνο του παθήματος, και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ανώτερος βαθμός στον κλάδο που ανήκε αυτός που σκοτώθηκε ή πέθανε με βάση το σύνολο του συντάξιμου μισθού του βαθμού που έφερε αυτός αυξημένο με όλο το επίδομα ευδόκιμης παραμονής που παρασχέθηκε σ' αυτούς που είχαν εξαντλήσει την ιεραρχία τους.

Βαθμός που έφερε αυτός που σκοτώθηκε ή πέθανε νοείται και εκείνος που απονεμήθηκε μετά το θάνατο αλλά από χρονολογία προγενέστερη του. (Άρθρο 75 παρ. 7 εδ. πρώτο Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. 14 παρ. 4 Ν.Δ.3768/57)

Στην περίπτωση των προηγούμενων εδαφίων αυτής της παραγράφου το ποσοστό της σύνταξης της χήρας συζύγου ορίζεται στα 6/10 της σύνταξης που λογίζεται ότι θα έπρεπε να απονεμηθεί σ' αυτόν που πέθανε, και αν συντρέχουν τέκνα προστίθενται 2/10 για το πρώτο και 1/10 για καθένα από τα άλλα μέχρι να συμπληρωθεί ολόκληρη η σύνταξη αυτού που πέθανε. Η σύνταξη ενός μόνου τέκνου ορίζεται στα 7/10 της σύνταξης αυτού που πέθανε, η οποία αυξάνεται με 1/10 για καθένα από τα άλλα τέκνα και μέχρι το σύνολο της σύνταξης αυτού που πέθανε. (Άρθρο 75 παρ. 7 εδ. δευτ.Α.Ν.1854/51)

Τη σύνταξη που προβλέπεται από τα άρθρα 1,3,4 και 5 του Α.Ν. 835/1948 καθώς και από την παράγραφο αυτή δικαιούνται και αυτοί που έπαθαν οποτεδήποτε, εφόσον κατέστησαν ή καθίστανται ανίκανοι(Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.Δ. 2704/53,όπως συμπλ. με άρθρ. 14 παρ. 8 Ν.Δ. 3768/57)

α) από τραύμα ή ατύχημα σε συμπλοκή με υπολείμματα των συμμοριτών ή με ομάδες συμμοριτών ή με στρατιωτικούς ή με ιδιώτες που δρούσαν από γειτονικά κράτη, β) από έκρηξη ναρκών ή άλλων εκρηκτικών μηχανημάτων, που είχαν τοποθετηθεί από τις Εθνικές Δυνάμεις ή από τους συμμορίτες, εφόσον αυτοί που έπαθαν τελούσαν σε διατεταγμένη υπηρεσία ή σε υπηρεσία εκκαθάρισης ναρκοπεδίων ή από ατυχήματα που έγιναν σε διατεταγμένη υπηρεσία για αποκατάσταση των εθνικών συνόρων και γ) οι οικογένειες αυτών που από τους παραπάνω πεθαίνουν μετά την απόκτηση δικαιώματος σύνταξης ή αυτών που σκοτώνονται ή εξαφανίζονται με τις ίδιες προϋποθέσεις.

7. Π` αυτούς που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζεται η παρ. 2 των άρθρων 17 και 45.(Άρθρο 75 παρ. 10 Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει με το άρθρ. 14 παρ. 4 Ν.Δ. 3768/57)

8. Με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 5 του Α.Ν. 1939/1951 δεν θίγονται οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου κατά το μέρος που αυτές αφορούν τους συνταξιούχους του άρθρου 5 του πιο πάνω Α.Ν., ούτε, όταν πρόκειται για δικαίωμα πολεμικής σύνταξης που γεννήθηκε μετά την ισχύ του Α.Ν. 1854/51, οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 4 του Α.Ν. 1635/1939, με τις οποίες καθορίσθηκε ότι από μία υπηρεσία και από μία έξοδο από αυτή ένα μόνο δικαίωμα σε σύνταξη γεννιέται και ότι ο δικαιούχος μπορεί να επιλέξει οποτεδήποτε την πολεμική ή τη σύνταξη που του ανήκει από την ίδια υπηρεσία με βάση άλλες διατάξεις. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.4448/64)

9. Οι συνταξιούχοι αγωνιστές εθνικών αγώνων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του Α.Ν. της 19ης Νοεμβρίου 1935, όπως αυτό τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, οι οποίοι έχουν υπαχθεί με αίτηση τους στις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51, λαμβάνουν ως σύνταξη τα 3/4 του συντάξιμου μισθού του βαθμού με τον οποίο εξομοιώνονται. (Άρθρο 75 παρ. 11 Α.Ν.1854/51)

Η σύνταξη των παραπάνω δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το κατώτατο όριο του συντάξιμου μισθού του βαθμού με τον οποίο εξομοιώνονται και το οποίο αναφέρεται στην παρ. 9 του άρθρου 34.

10 .Οι συνταξιούχοι αγωνιστές εθνικών αγώνων που δεν υπάγονται στην προηγούμενη παράγραφο, δικαιούνται σύνταξη με τις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51 ίση με το μισό του συντάξιμου μισθού του βαθμού με τον οποίο εξομοιώνονται. (Άρθρο 3 παρ. 1 Ν.4448/64)

11 .Στους οπλαρχηγούς οποιασδήποτε τάξης και τους ομαδάρχες του Μακεδόνικου αγώνα 1903-1909, του Βαλκανοτουρκικού αγώνα 1912-1913 και του Βορειοηπειρωτικού αγώνα 1912-1914, οι οποίοι περιλαμβάνονται στους πίνακες που καταρτίσθηκαν από την Επιτροπή που συστάθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 1 Ν.Δ.4185/1961, κυρώθηκαν από τη με αριθ. Φ.0686/02/1/788/17 Ιανουαρίου 1963 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και δημοσιεύθηκαν στο 28 φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (παράρτημα) της 15ης Φεβρουαρίου 1963, απονέμεται από την 1η Νοεμβρίου 1967 μηνιαία σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο ίση με τα 75% της σύνταξης που ορίζεται κάθε φορά σύμφωνα με την παρ. 9 αυτού του άρθρου για τους ομοιοβάθμους τους που έχουν υπαχθεί στον Α.Ν. της 19ης Νοεμβρίου 1935. (Άρθρο μόνο παρ. 1 Α.Ν.191/67, όπως αντικ. με άρθρ. μόνο Ν.Δ.609/70)

Η σύνταξη του προηγούμενου εδαφίου μεταβιβάζεται και στις οικογένειες εκείνων που αναφέρονται σ' αυτό, οι οποίες τη δικαιούνται με τους όρους που αποκτούν δικαίωμα σε σύνταξη και οι οικογένειες των στρατιωτικών γενικά. Οι οικογένειες αυτών που πέθαναν πριν από τη χρονολογία ισχύος του Ν.Δ. 609/1970 πρέπει να υποβάλουν σχετική αίτηση μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη χρονολογία αυτή και η σύνταξη τους πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.

Παρατήρηση:

Το τέταρτο εδάφιο αυτής της παραγράφου (άρθρο μόνο παρ. 2 Α.Ν. 191/67) δεν καταχωρίζεται γιατί έχει περιπέσει σε αχρησία.

12. Οι διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 2, 17 παρ. 4, 5 και 6, 32 παρ. 2, 34 παρ. 10, 45 παρ. 4, 5 και 6, 58 παρ. 5, 6 και 7 καθώς και της παρ. 9 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται και για τους πολιτικούς υπαλλήλους και στρατιωτικούς γενικά, που έπαθαν ή απωλέστηκαν στο ναυάγιο του οχηματογωγού "Ηράκλειον", εφόσον αυτοί ταξίδευαν ενώ διατελούσαν σε άδεια ή επέστρεφαν στην οικία τους μετά την απόλυση τους από τις τάξεις.

Στην έννοια του όρου "πολιτικός υπάλληλος" περιλαμβάνεται και ο δόκιμος υπάλληλος για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου. (Άρθρο 2 Α.Ν. 578/68)

Η ισχύς αυτής της παραγράφου αρχίζει από τότε που έλαβε χώρα το γεγονός που θεμελιώνει το δικαίωμα σε σύνταξη. (Άρθρο 3 Α.Ν. 578/68)

Άρθρο 71

Ειδικές διατάξεις για κατηγορίες παλαιών συνταξιούχων

1. Τα εξάμηνα πηκτηκής ενέργειας και κατάδυσης που διανύθηκαν μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51, λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του συντάξιμου χρόνου και την προσαύξηση της σύνταξης σύμφωνα με τα αντίστοιχα άρθρα 41 και 43 τόσο γι' αυτούς που έχουν απομακρυνθεί από την υπηρεσία, όσο και γι' αυτούς που απομακρύνονται μετά, όπως αυτά αναγνωρίζονταν με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από τον παραπάνω Α.Ν. και για όσους είχαν δικαίωμα με τις διατάξεις αυτές σε τέτοιο υπολογισμό ή προσαύξηση. (Άρθρο 76 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

2. Αν κατά τον κανονισμό της σύνταξης σύμφωνα με την παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου υπάρχει δικαίωμα που έχει αναγνωρισθεί για πάθηση που προήλθε εξαιτίας της υπηρεσίας, η σύνταξη κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 45, χωρίς να απαιτείται η διαδικασία των άρθρων 23 και 51. (Άρθρο 76 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51, όπως ισχύει μετά την αντικ. των εδαφ. 2-6 με την παρ. 1 του άρθρου μόνου του Ν. 2256/52 και την ερμηνεία του 8ου εδαφίου του με το άρθρ. 14 παρ. 9 Ν.Δ. 3768/57)

Η σύνταξη αυτών, που έχουν εξέλθει από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1635/1939 και συνταξιοδοτούνται για νόσο που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας, κανονίζεται με βάση ποσοστό ανικανότητας 25% για όσους παίρνουν σύνταξη με βάση το 1/3 του συντάξιμου μισθού τους, 50% για όσους παίρνουν σύνταξη με βάση τα 2/3 του συντάξιμου μισθού τους και 70% για όσους παίρνουν σύνταξη ίση με το σύνολο του συντάξιμου μισθού τους, ανεξάρτητα από το ότι από το συνταξιοδοτικό τους φάκελο προκύπτει μικρότερο ποσοστό ανικανότητας. Με βάση τα ποσοστά αυτά καθορίζεται και το επίδομα του άρθρου 54. Οι παραπάνω μπορούν να ζητήσουν τον καθορισμό του ποσοστού ανικανότητας τους κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή, οπότε η σύνταξη τους και το επίδομα του άρθρου 54 κανονίζεται με βάση το ποσοστό ανικανότητας, το οποίο θα καθορισθεί από την Υγειονομική αυτή Επιτροπή είτε αυτό είναι μικρότερο είτε μεγαλύτερο από τα ποσοστά του προηγούμενου εδαφίου.

Η σύνταξη αυτών που έχουν εξέλθει από την υπηρεσία όταν ίσχυε το άρθρο 5 του Α.Ν. 1635/1939 μπορεί να κανονισθεί με αίτηση του ενδιαφερομένου με βάση το ποσοστό ανικανότητας, το

οποίο καθορίσθηκε από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή στην τελευταία εξέταση τους από αυτή πριν από την οριστικοποίηση της συντάξεως. Με βάση το ποσοστό αυτό καθορίζεται στην περίπτωση αυτή και το επίδομα του άρθρου 54.

Αυτοί που έχουν εξέλθει από την υπηρεσία για πάθηση που δεν οφείλεται στην υπηρεσία, εφόσον ζητήσουν τη χορήγηση του επιδόματος που προβλέπεται στο άρθρο 54, παραπέμπονται στην οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή για καθορισμό του βαθμού ανικανότητας τους κατά το χρόνο της εξόδου τους από την υπηρεσία. Όσοι από αυτούς συνταξιοδοτούνται με βάση τα 2/3 του συντάξιμου μισθού δικαιούνται σύνταξη ίση με το μισό του συντάξιμου μισθού τους καθώς και επίδομα σύμφωνα με το άρθρο 54 με βάση ποσοστό ανικανότητας 50% ή το τυχόν μεγαλύτερο το οποίο ήθελε καθορισθεί από την οικεία Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή. Όσοι έπαθαν από τους άπορους συνταξιούχους, οι οποίοι έπαιρναν σύνταξη με βάση τα 2/3 του συντάξιμου μισθού μειωμένου με το ποσό που η μηνιαία τους πρόσοδος υπερέβαινε το όριο που καθοριζόταν με τον Α.Ν. 1635/1939, δικαιούνται το μισό της σύνταξης του βαθμού τους.

Οι γνωματεύσεις που εκδόθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο αυτή μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 2256/1952 λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον το ποσοστό που καθορίσθηκε με αυτές είναι μεγαλύτερο από τα ποσοστά που αναφέρονται σ' αυτή την παράγραφο καθώς και αν εκδόθηκαν μόνο για τον καθορισμό του επιδόματος του άρθρου 54. (Άρθρο μόνο παρ.4 Ν.2256/52)

Η σύγκριση που αναφέρεται στην παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου γίνεται γι' αυτούς που αναφέρονται σ' αυτή την παράγραφο χωριστά για τη σύνταξη και χωριστά για τα επιδόματα. (Άρθρο μόνο παρ. 1 Ν.2256/52)

3. Αυτοί που διατέλεσαν προσωρινοί συνταξιούχοι, ανεξάρτητα από την επανεξέταση τους ή όχι, και με εξαίρεση όσων επανήλθαν στη δημόσια υπηρεσία ύστερα από κρίση τους ως ικανών πριν από την 1η Ιανουαρίου 1950 ή αυτών που δεν αποδέχθηκαν την επάνοδο τους στην υπηρεσία, καθίστανται οριστικοί συνταξιούχοι και δικαιούνται ακόμη να ζητήσουν την υπαγωγή τους στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ή της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου ανάλογα με την περίπτωση στην οποία υπάγονται. (Άρθρο 76 παρ. 3 εδ. πρώτο Α.Ν.1854/51, όπως αντικ. με άρθρ. μόνο παρ. 3 Ν. 2256/52)

Αυτοί που από τους παραπάνω διανύουν την πρώτη διετία της προσωρινής σύνταξης, επανέρχονται στην υπηρεσία αν ήθελαν κριθεί ικανοί ύστερα από επανεξέταση τους για μιά μόνο φορά από την Α.Σ.Υ. Επιτροπή που ενεργείται με αίτηση τους η οποία υποβάλλεται μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1951. (Άρθρο 76 παρ. 3 εδ. δεύτ. Α.Ν.1854/51)

Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας των προσωρινών πολιτικών συνταξιούχων, οι οποίοι επανήλθαν στην υπηρεσία αφού κρίθηκαν ως ικανοί, από την έξοδο τους λόγω νόσου μέχρι την επάνοδο τους στην υπηρεσία υπολογίζεται μόνο για συμπλήρωση του χρόνου πραγματικής υπηρεσίας που απαιτείται από τις διατάξεις που ισχύουν για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, χωρίς όμως να υπολογίζεται για τον καθορισμό του ποσού της. (Άρθρο 76 παρ. 3 εδ. τρίτο. Α.Ν.1854/51)

Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας των προσωρινών πολιτικών συνταξιούχων, οι οποίοι επανήλθαν στην υπηρεσία αφού κρίθηκαν ως ικανοί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Α.Ν. 1635/1939, από την έξοδο τους λόγω νόσου μέχρι την επάνοδο τους στην υπηρεσία λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 2 παρ. 4 εδ. πρώτο. Ν.4448/64)

4. Οι Πρόεδροι, οι Κυβερνητικοί Επίτροποι, οι Σύμβουλοι της Στρατιωτικής ή Ναυτικής Δικαιοσύνης και τα Μέλη του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, που απομακρύνθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 και παίρνουν σύνταξη σύμφωνα με τους νόμους για τις πολιτικές συντάξεις, διατηρούν το δικαίωμα αυτό κατά την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Α. Ν. αυτού και η σύνταξη τους κανονίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού, με τον οποίο εξομοιώνονται για τον κανονισμό της σύνταξης τους σύμφωνα με το άρθρο 9. (Άρθρο 76 παρ. 4 Α.Ν.1854/51)

---

5. Οι αξιωματικοί που λαμβάνουν ως σύνταξη ολόκληρες τις αποδοχές ενέργειας που ισχύουν κάθε φορά σύμφωνα με το Ν. 5409/1932, όπως αυτός ερμηνεύθηκε αυθεντικά με την παρ. 1 του άρθρου 11 του Α.Ν. 2414/1940, διατηρούν το δικαίωμα τους και λαμβάνουν ως μισθό τις παραπάνω αποδοχές του βαθμού που φέρουν. Μισθός ή αποδοχές σύμφωνα με τα παραπάνω νοούνται οι πλήρεις αποδοχές των εν ενεργεία συναδέλφων τους όπως ισχύουν κάθε φορά μαζί με τα επιδόματα και παροχές οποιασδήποτε φύσης. (Άρθρο 76 παρ. 5 Α.Ν.1854/51)

Άρθρο 72

Υπολογισμός της σύνταξης ορισμένων κατηγοριών παλαιών συνταξιούχων

1. Μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται κατά την υπαγωγή στις διατάξεις αυτού του Κώδικα η σύνταξη αυτών που αναφέρονται στις παρ. 2,3 και 4 του Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935, είναι αυτός που ισχύει κάθε φορά για το βαθμό για τον οποίο καθορίζεται μισθός στο άρθρο 14 του Δ/τος της 12ης Ιανουαρίου 1934 και του οποίου τα 85% προσεγγίζουν με το συντάξιμο μισθό που ορίζεται από τις διατάξεις του πιο πάνω Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935. (Άρθρο 77 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

2. Για όσους αναγνωρίστηκε κατά τον κανονισμό της σύνταξης τους μεγαλύτερο σε σχέση με τα έτη της υπηρεσίας τους ποσοστό σύνταξης, ο χρόνος κατά τον οποίο το μεγαλύτερο αυτό ποσοστό υπερβαίνει τη συντάξιμη πραγματική υπηρεσία τους θεωρείται κατά την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51 ως χρόνος συντάξιμης πλασματικής υπηρεσίας.

Κατεξάιρεση η σύνταξη αξιωματικών ξένων εχθρικών στρατών, οι οποίοι προσχώρησαν στον ελληνικό στρατό, κανονίζεται με βάση το ανώτερο ποσοστό, που τους έχει αναγνωρισθεί με τις προηγούμενες διατάξεις, του συντάξιμου μισθού του αμέσως ανώτερου βαθμού από εκείνον του οποίου λαμβάνουν τη σύνταξη. (Άρθρο 77 παρ. 2 Α.Ν.1854/51)

3. Η σύνταξη όσων έχουν εξέλθει από την υπηρεσία με τις διατάξεις για εθελούσια έξοδο, κανονίζεται με βάση το χρόνο μέχρι την απομάκρυνση τους από την υπηρεσία ή από τις τάξεις σύμφωνα με όλες τις διατάξεις αυτού του Κώδικα με τις οποίες υπολογίζεται το συντάξιμο του χρόνου αυτού. Η σύνταξη όμως που κανονίζεται με αυτόν τον τρόπο προσαυξάνεται με τόσα πεντηκοστά του συντάξιμου μισθού όσα τα πλασματικά έτη που χορηγήθηκαν με βάση τους νόμους για εθελούσια έξοδο, όπως αυτά υπολογίζονταν μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51.

Κατεξάιρεση τα έτη υπηρεσίας που χορηγήθηκαν με τους νόμους 4191 και 4444/1929, όπως αυτά διαμορφώθηκαν τελικά με το άρθρο 9 του Α.Ν. της 22ας Νοεμβρίου 1935, θεωρούνται ως πραγματικά, έστω και αν οι αξιωματικοί των παραπάνω νόμων ανακλήθηκαν στον πόλεμο 1940-1941 και αποκαταστάθηκαν αργότερα με το Ν.Δ. 955/1948. (Άρθρο 77 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

4. Στους συνταξιούχους μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 που προέρχονται από κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες παρέχεται προσαύξηση της σύνταξης τους σύμφωνα με τα ακόλουθα: (Άρθρο 77 παρ. 4 Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με άρθρ. 17 Α.Ν. 1939/51)

Α) Στους αρχιτεχνίτες κάθε κατηγορίας και εκείνους που εξομοιώνονται με αυτούς σχετικά με το βαθμό

α) σ' αυτούς που έχουν βαθμό λοχαγού 10%,

β) σ' αυτούς που έχουν βαθμό υπολοχαγού 10%,

γ) σ' αυτούς που έχουν βαθμό ανθυπολοχαγού 20%,

δ) σ' αυτούς που έχουν βαθμό ανθυπασπιστή 20%.

Β) Στους επιλοχίες, λοχίες, δεκανείς, μόνιμους τεχνίτες και μουσικούς και στους με αυτούς εξομοιούμενους της Πολεμ. Αεροπορίας, οι οποίοι απομακρύνθηκαν από τις τάξεις ύστερα από εικοσιπενταετή συντάξιμη υπηρεσία ή λόγω ορίου ηλικίας.

α) σ' αυτούς που έχουν βαθμό επιλοχία 20%,

β) σ' αυτούς που έχουν βαθμό λοχία 25%,

γ) σ' αυτούς που έχουν βαθμό δεκανέα 20%.

Γ) Στους ανθυπασπιστές της Χωροφυλακής που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία και είχαν εικοσιπενταετή συντάξιμη υπηρεσία και δεκαετή πραγματική υπηρεσία στο βαθμό του ανθυπασπιστή, με λογισμό του τελευταίου έτους σαν πλήρους αν αποτελείται από έξι τουλάχιστον μήνες, 20%.

Δ) Στους κατώτερους βαθμούς πληρωμάτων και τεχνίτες που απομακρύνθηκαν από τις τάξεις του Ναυτικού.

α) στους υποπλοίαρχους πληρωμάτων και τεχνίτες που είχαν συμπληρώσει 32 ετών πραγματική υπηρεσία 10%,

β) στους ανθυποπλοίαρχους πληρωμάτων και τεχνίτες που είχαν συμπληρώσει 32 ετών πραγματική υπηρεσία 20%,

γ) στους ανθυποπλοίαρχους πληρωμάτων και τεχνίτες που είχαν συμπληρώσει 27 ετών πραγματική υπηρεσία 10%,

δ) στους σημαιοφόρους πληρωμάτων και τεχνίτες που είχαν συμπληρώσει 27 ετών πραγματική υπηρεσία 20%.

Ε) Στους υπαξιωματικούς γενικά του Π.Ν. που απομακρύνθηκαν από τις τάξεις.

α) στους αρχικελευστές που είχαν συμπληρώσει 32 ετών πραγματική υπηρεσία 25%,

β) στους αρχικελευστές που είχαν συμπληρώσει 27 ετών πραγματική υπηρεσία 20%,

γ) στους κελευστές που είχαν συμπληρώσει 32 ετών πραγματική υπηρεσία 25%,

δ) στους κελευστές που είχαν συμπληρώσει 27 ετών πραγματική υπηρεσία 20%,

ε) στους υποκελευστές α` ή β` που είχαν συμπληρώσει 32 ετών πραγματική υπηρεσία 25%,

στ) στους υποκελευστές α` ή β` τάξης που είχαν συμπληρώσει 27 ετών πραγματική υπηρεσία 20%.

ΣΤ) Στους αξιωματικούς και αρχισμηνίες μηχανοσυνθέτες του τεχνικού προσωπικού της Αεροπορίας που απομακρύνθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο από τις τάξεις και είχαν συμπληρώσει 8 ετών υπηρεσία στον τελευταίο βαθμό ή τους δύο τελευταίους βαθμούς υπερεικοσιπενταετή πραγματική υπηρεσία 20%.

Η σύνταξη της παραγράφου αυτής μαζί με την προσαύξηση της υπάγεται στον περιορισμό του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 55.

Οι παραπάνω προσαυξήσεις συμψηφίζονται με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας και διατηρούνται μόνο στο ποσό που δεν καλύπτονται από αυτό. (Άρθρο 4 παρ. 5 Ν.Δ. 4605/66 σε συνδ. με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν.757/78)

Άρθρο 73 **Χρόνος εκτός υπηρεσίας**

1. Ο χρόνος στην περίοδο της Δημοκρατίας στον οποίο οι με μηνιαίο μισθό υπάλληλοι και υπηρέτες των Βασιλικών Ανακτόρων παρέμειναν εκτός υπηρεσίας, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, εφόσον αυτοί μετά τη μεταπολίτευση του έτους 1935 και μέσα σ' ένα έτος από την επάνοδο του Βασιλιά προσλήφθηκαν πάλι στην υπηρεσία των Βασιλικών Ανακτόρων.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και γι' αυτούς που είχαν εξέλθει από την υπηρεσία πριν από την ισχύ του Ν.Δ. 3055/1954.(Άρθρο 2 Ν.Δ. 3055/54)

2. Αυτοί που με βάση τις διατάξεις του Ν.Δ. 617/1948 , του ΝΑ΄ Ψηφίσματος της Βουλής του έτους 1948 και της παρ. 2 του άρθρου 62 του Α.Ν. 1854/51 στερήθηκαν οποιαδήποτε παροχή (σύνταξη, χορηγία, βοήθημα, μέρισμα κ.λ.) που έπαιρναν ή είχαν δικαίωμα να πάρουν από το Δημόσιο Ταμείο ή από το Ταμείο νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου ή ανώνυμη τραπεζική εταιρεία, αποκαθίστανται αυτοί και οι οικογένειες όσων από αυτούς πέθαναν στα δικαιώματα τους και λαμβάνουν σύνταξη, χορηγία, βοήθημα ή μέρισμα κ.λ. που δικαιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.4340/64)

Για τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται από το προηγούμενο εδάφιο για επαναχορήγηση παροχών, δεν έχουν εφαρμογή άλλες διατάξεις της νομοθεσίας που ισχύει, οι οποίες προβλέπουν στερήσεις ανάλογων παροχών ή αναστολή άσκησης σχετικού δικαιώματος για τους λόγους που είχαν επιβληθεί οι στερήσεις με εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 617/1948, του ΝΑ΄ Ψηφίσματος του 1948 και της παρ. 2 του άρθρου 62 του Α.Ν. 1854/1951.(Άρθρο 4 παρ. 3 Ν.4448 /64)

Η επαναχορήγηση της σύνταξης ή η αναγνώριση του δικαιώματος σύνταξης αυτών που αποκαθίστανται σύμφωνα με το παραπάνω πρώτο εδάφιο ενεργείται με πράξη του αρμόδιου κατά περίπτωση οργάνου. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.4340/64)

Η πληρωμή της σύνταξης που επαναχορηγείται ή αναγνωρίζεται με αυτόν τον τρόπο αρχίζει από την πρώτη του μήνα που ακολουθεί μετά την υποβολή της αίτησης.

3. Ο χρόνος από την απομάκρυνση μέχρι την επάνοδο στην υπηρεσία των υπαλλήλων που επανήλθαν σύμφωνα με τον Α.Ν. 1540/1950, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σχετικά με τη σύνταξη.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που εξήλθαν από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν.4340/1964, των οποίων η σύνταξη ορίζεται ότι πρέπει να πληρώνεται από την 1η του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 2 Ν.4340/64)

4. Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας των καθηγητών Ανώτατων Σχολών, οι οποίοι απολύθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθ. 34/1945 συντακτικής πράξης και ξαναδιορίστηκαν με τη διαδικασία των άρθρων 3 και 4 αυτής ή κατά την πρώτη πλήρωση των εδρών, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι τρία έτη και πλασματικής για τα πέρα από τρία έτη. (Άρθρο 4 παρ. 3 Ν.Δ.4432/64)

Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 9 της με αριθ. 59/1945 συντακτικής πράξης εφαρμόζονται και γι' αυτούς που απολύθηκαν από την υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθ. 67/1945 συντακτικής πράξης. (Άρθρο 4 παρ. 4 Ν.Δ.4432/64)

5. Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας από την ημέρα της απόλυσης μέχρι την ημέρα της επανόδου των κατώτερων υπαλλήλων που απολύθηκαν σύμφωνα με τις Ο' /1967 και 1/1967 συντακτικές πράξεις και επανήλθαν με τις διατάξεις του Ν.Δ. 190/1969, υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 1 Ν.Δ.709/70)

Κυρώνονται οι πράξεις κανονισμού σύνταξης που έχουν εκδοθεί μέχρι την ισχύ του Ν.Δ. 709/1970 κατά το μέρος που με αυτές αναγνωρίστηκε ως συντάξιμος ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας του προηγούμενου εδαφίου. (Άρθρο 2 παρ. 1 Ν.Δ.709/70)

Πράξεις ή αποφάσεις για κανονισμό σύνταξης που έχουν κρίνει αντίθετα, ξαναεξετάζονται με βάση τις διατάξεις αυτής της παραγράφου από το όργανο που αποφασίζει για τις συντάξεις σε πρώτο βαθμό, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου που υποβάλλεται μέσα σ' ένα έτος από τη δημοσίευση του Ν.Δ. 709/1970 και η έναρξη πληρωμής της σύνταξης ή της αύξησης της ορίζεται στην περίπτωση αυτή από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.Δ.709/70)

Η ισχύς αυτής της παραγράφου ανατρέχει στο χρόνο δημοσίευσης του Ν.Δ. 190/1969. (Άρθρο 3 Ν.Δ.709/70)

6. Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας των αστυνομικών υπαλλήλων που απολύθηκαν με τις διατάξεις του Α.Ν. 34/1967 και επανήλθαν μετά στην ενεργό υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 164/1967 και Ν.Δ. 19/1968, υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 1 Ν.Δ.1286/72)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που εξήλθαν από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 1286/1972, οι οποίοι πρέπει να υποβάλουν σχετική αίτηση μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός έτους από την ισχύ του. (Άρθρο 2 Ν.Δ.1286/72)

Η σύνταξη ή η αύξηση της σύνταξης που αναγνωρίζεται σύμφωνα με την παράγραφο αυτή πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 3 Ν.Δ.1286/72)

7. Ο Χρόνος εκτός υπηρεσίας κατά τον οποίο το βοηθητικό διδακτικό προσωπικό των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων αποχώρησε από την υπηρεσία σε εφαρμογή του Α.Ν. 553/1968, όπως αυτός τροποποιήθηκε, μέχρι την επαναφορά του με το Ν.Δ. 1264/1972, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, εφόσον το προσωπικό αυτό εξακολούθησε να παρέχει τις υπηρεσίες του και αμείφθηκε γι' αυτές. (Άρθρο 18 παρ. 1 Ν.955/79)

8. Για τους αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμους, που είχαν αποστρατευθεί με βάση διατάξεις που έχουν καταργηθεί γιατί τεκνοποίησαν ή τέλεσαν γάμο, και αποκαταστάθηκαν σε εφαρμογή του άρθρου 29 του Ν. 1489/1984, ο χρόνος παραμονής τους εκτός υπηρεσίας και μέχρι τρία (3) έτη θεωρείται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 30 Ν.1489/84, όπως αντικ. με άρθρ. 32 παρ. 1 Ν. 1694/87)

Για όσες από τις παραπάνω νοσοκόμες κατά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας δεν θεμελιώνεται δικαίωμα σύνταξης ή για εκείνες που δεν ανακαλούνται στην ενέργεια γιατί συμπλήρωσαν το όριο ηλικίας, αναγνωρίζεται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία και τόσος χρόνος όσος απαιτείται για τη θεμελίωση δικαιώματος, ο οποίος όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα (4) έτη και έξι (6) μήνες. (Άρθρο 3 παρ. 10 Ν.2310/95)

Οι αξιωματικοί αδελφές νοσοκόμες των προηγούμενων εδαφίων που αποκαταστάθηκαν με το άρθρο 29 του Ν. 1489/1984 και επανήλθαν στην ενεργό υπηρεσία, εξομοιώνονται σχετικά με το δικαίωμα σε σύνταξη με μόνιμους στρατιωτικούς. (Άρθρο 32 παρ. 2 Ν.1694/87)

Οι διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για τις αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες που αποκαταστάθηκαν με βάση τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 26 του Ν. 744/1977.

9. Ο εκτός υπηρεσίας χρόνος των συμβασιούχων υπαλλήλων του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι επανέρχονται στην υπηρεσία, με εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 του Ν.2190/1994, ως απολυθέντες λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξη, για όσους δε από αυτούς καταλάβουν θέσεις μόνιμων υπαλλήλων, λογίζεται και ως συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 20 του Ν.2084/1992, όπως αυτό αντικαθίσταται με την παρ. 7 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, οι υπάλληλοι δε αυτοί θεωρούνται ως συμβασιούχοι μέχρι τη μονιμοποίηση τους. Προκειμένου για υπαλλήλους που λόγω της ιδιότητάς τους ασφαρίζονται υποχρεωτικά και σε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης και δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων του τελευταίου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 20 του Ν.2084/1992, όπως αυτό αντικαθίσταται με την παρ. 7 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, η αναγνώριση του εκτός υπηρεσίας χρόνου ως συντάξιμου χωρεί με την καταβολή από τους ενδιαφερομένους των κρατήσεων υπέρ συντάξεως που προβλέπονται, κατά περίπτωση, από τα άρθρα 6 του Ν.1902/1990 και 20 παρ. 2 του Ν. 2084 /1992

Παρατήρηση: Οι παραπάνω διατάξεις της παρ. 9 του Κώδικα συμπληρώνονται με τις παρακάτω διατάξεις της παρ. 11 του άρθρου 3 του Ν.2320/95 οι οποίες και παρατίθενται χάρη της ενότητας.

"Η εξαγορά του εκτός υπηρεσίας χρόνου γίνεται σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 25 του Ν. 2190/1994 οι δε εργοδοτικές εισφορές βαρύνουν την υπηρεσία στην οποία προσλαμβάνεται ο απολυθείς.

Οι αποδοχές που λαμβάνονται υπόψη για την εξαγορά του χρόνου είναι αυτές του μήνα υποβολής της σχετικής αίτησης. Ο τρόπος εξόφλησης του ποσού της εξαγοράς θα ρυθμιστεί από την προβλεπόμενη με την παρ. 7 του άρθρου 25 του Ν.2190/1994 απόφαση, ο δε χρόνος της υποβολής της σχετικής αίτησης ορίζεται σε ένα (1) έτος από την επαναπρόσληψή τους.

Οι διατάξεις των δύο αμέσως προηγούμενων εδαφίων έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους υπαλλήλους των λοιπών νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν.2190/1994". (Άρθρο 3 παρ. 11 Ν.2320/95)

10. Ο εκτός υπηρεσίας χρόνος των δημόσιων υπαλλήλων και των υπαλλήλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, οι οποίοι ακολουθούν δημοσιοϋπαλληλικό συνταξιοδοτικό καθεστώς και επανέρχονται στην υπηρεσία με εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 26 του Ν. 2190/1994 ως εξαναγκασθέντες σε παραίτηση κατά το από 1ης Ιανουαρίου 1990 μέχρι 31 Οκτωβρίου 1993 χρονικό διάστημα, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας και συντάξιμος χωρίς δικαίωμα λήψης αναδρομικών αποδοχών ή συντάξεων, εφόσον παραμείνουν τουλάχιστον επί διετία στην υπηρεσία, καταβάλλουν δε και τις προβλεπόμενες, κατά περίπτωση, από τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 1902/1990 και της παρ. 2 του άρθρου 20 του Ν.2084/1992 κρατήσεις για σύνταξη. Ο περιορισμός της διετίας δεν ισχύει σε περίπτωση θανάτου, καθώς και για όσους αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας ή τριακονταπενταετίας ή απόλυσης λόγω ανικανότητας. Αν ο αναγνωριζόμενος χρόνος συμπίπτει με χρόνο ασφάλισης σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, οι εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου που έχουν καταβληθεί αποδίδονται στο Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων του άρθρου 1 του Ν. 1405/1983. (Άρθρο 3 παρ. 12 του Ν. 2320/95)

Παρατήρηση: Οι παραπάνω διατάξεις της παρ. 10 του Κώδικα συμπληρώνονται με τις παρακάτω διατάξεις της παρ. 12 του άρθρου 3 του Ν.2320/95 οι οποίες και παρατίθενται χάρη της ενότητας.

"Ο χρόνος που κατά τα ανωτέρω αναγνωρίζεται ως συντάξιμος αναγνωρίζεται με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και ως χρόνος ασφάλισης στους φορείς επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας με καταβολή των σχετικών εισφορών από τους ενδιαφερομένους και τον εργοδότη, όπου αυτές προβλέπονται, και κατά τα αντίστοιχα ποσοστά που ορίζονται από τη νομοθεσία των οργανισμών αυτών.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα και στους υπαλλήλους των λοιπών νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 25 του Ν. 2190/1994, με καταβολή των εισφορών για όλο το χρονικό διάστημα του εκτός υπηρεσίας χρόνου που επιθυμούν να αναγνωρίσουν, σύμφωνα με την παρ. 7 του ίδιου άρθρου και νόμου. Επίσης, εφαρμόζονται ανάλογα και για υπαλλήλους που επανέρχονται στην υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 26 του Ν. 2190/1994, της επαναφοράς λογιζόμενης από την έναρξη ισχύος του Ν.1847/1989.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής, καθώς και της προηγούμενης εφαρμόζονται και για όσους δεν επανήλθαν στην υπηρεσία μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.2190/1994, επειδή καταλήφθηκαν από το όριο ηλικίας ή συμπλήρωσαν τριακονταπενταετή δημόσια υπηρεσία και συντάξιμη, καθώς και για όσους από αυτούς απεβίωσαν μέχρι την ίδια ημερομηνία, ο δε εκτός υπηρεσίας χρόνος λογίζεται ως συντάξιμος μέχρι τη συμπλήρωση των ορίων αυτών ή το θάνατο τους".

Άρθρο 74

Συνταξιοδοτικά δικαιώματα δικαστ. λειτουργών και διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι. που διώχθηκαν ή ωφελήθηκαν από το καθεστώς της 21ης Απριλίου 1967

1. Ο Χρόνος εκτός υπηρεσίας των καθηγητών, υφηγητών και μελών του κατώτερου διδακτικού προσωπικού Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, που αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της συντακτικής πράξης της 3ης Σεπτεμβρίου 1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, εκτός από το δικαίωμα για αναδρομική λήψη αποδοχών ή σύνταξης. (Συντακτ. Πράξη της 3.9.1974)

2. Ο χρόνος που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας από τους δικαστικούς λειτουργούς που αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της συντακτικής πράξης της 4/5.9.1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Η σύνταξη όσων από αυτούς έχουν εξέλθει από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος της πιο πάνω συντακτικής πράξης ξανακαθορίζεται από την ισχύ της με βάση τις αποδοχές του βαθμού στον οποίο αυτοί πήραν προαγωγή ή επαναφέρθηκαν. (Συντακτ. Πράξη της 4/5.9.1974)

3. Η σύνταξη όσων διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 803/1971 ως μέλη του Συνταγματικού Δικαστηρίου και αποχώρησαν από την υπηρεσία πριν από την ισχύ της συντακτικής πράξης της 4/5.9.1974, αναθεωρείται και κανονίζεται με βάση τις αποδοχές του βαθμού και της θέσης που κατείχαν πριν από τον παραπάνω διορισμό τους και με βάση τον μέχρι το διορισμό τους αυτό χρόνο, χωρίς προσμέτρηση πλασματικού χρόνου ή κάποιας προσαύξησης. Ποσά που καταβλήθηκαν για συντάξεις πέρα από αυτά που υπολογίζονται σύμφωνα με τα παραπάνω δεν αναζητούνται. (Άρθρο 13 παρ. 3 συντακτ. πράξης της 4/5.9.1974)

4. Το χρονικό διάστημα που θεωρείται σύμφωνα με την περίπτ. γ' της παραγράφου 6 του άρθρου 17 του Ν. 1268/1982 χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τους επιμελητές, βοηθούς και δασκάλους που διορίστηκαν σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν.Δ. 214/1974, λογίζεται και ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου έχει εφαρμογή και γι' αυτούς που είχαν αποχωρήσει από την υπηρεσία, καθώς και για τις οικογένειες όσων από αυτούς έχουν πεθάνει. Η σύνταξη αναγνωρίζεται ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων και τα οικονομικά αποτελέσματα στην περίπτωση αυτή αρχίζουν από την πρώτη του μήνα που ακολουθεί την υποβολή της αίτησης. (Άρθρο 2 Ν. 1379/83)

Άρθρο 75

Συνταξιοδοτική αποκατάσταση τακτικών πολιτικών δημόσιων υπαλλήλων που διώχθηκαν από το καθεστώς της 21 - 4 - 1967

1. Ο χρόνος της παραμονής εκτός υπηρεσίας των τακτικών πολιτικών δημόσιων υπαλλήλων που επανήλθαν με τις διατάξεις του Ν.Δ. 76/1974, καθώς και ο χρόνος διαθεσιμότητας στην οποία διατέλεσαν αυτοί με βάση νομοθέτημα μεταγενέστερο της 20ης Απριλίου 1967, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες και προσμετράται και συνυπολογίζεται για κάθε περίπτωση βαθμολογικής και μισθολογικής κατάστασης και εξέλιξης, καθώς και λήψης σύνταξης, χωρίς όμως δικαίωμα για αναδρομική απόληψη των αποδοχών τους. Τα παραπάνω ισχύουν και γι' αυτούς που αποκαθίστανται, των οποίων ο χρόνος της υπηρεσίας στον κατώτερο βαθμό λογίζεται για όλες τις συνέπειες ότι διανύθηκε στο βαθμό που αποκαθίστανται, εκτός από την αναδρομική απόληψη διαφοράς αποδοχών. (Άρθρο 3 παρ. 1 Ν.Δ. 76/1974)

2. Από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της υπουργικής απόφασης που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν.Δ. 76/1974 οι παραιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο αυτό, θεωρούνται ότι δεν υποβλήθηκαν ποτέ και οι πράξεις αποδοχής τους και οι αποφάσεις απόλυσης καταργούνται αναδρομικά. Στους υπαλλήλους που επανήλθαν με αυτόν τον τρόπο εφαρμόζονται παραπέρα και όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο. Η προθεσμία για εμφάνιση στην υπηρεσία για καθένα από αυτούς αρχίζει από την κοινοποίηση σ' αυτόν της απόφασης που δημοσιεύθηκε. (Άρθρο 5 παρ. 2 Ν.Δ. 76/1974)

Οι υπάλληλοι που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 και του άρθρου 5 του Ν.Δ. 76/1974 δικαιούνται όταν εμφανισθούν στην υπηρεσία να δηλώσουν ότι δεν επιθυμούν την επάνοδο τους στην ενέργεια και να συνταξιοδοτηθούν με το βαθμό που είχαν κατά την απόλυση ή την παραίτηση τους ή πριν από τον υποβιβασμό τους, οπότε ο χρόνος μέχρι τη δημοσίευση του πιο πάνω Ν.Δ./τος υπολογίζεται ότι διανύθηκε στην ενέργεια για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης ή για τον υπολογισμό της. (Άρθρο 5 παρ. 3 Ν.Δ. 76/1974)

Όσοι από τους υπαλλήλους που υπάγονται στο άρθρο 1 του Ν.Δ. 76/1974 συμπλήρωσαν με συνυπολογισμό και του χρόνου που αναγνωρίζεται σύμφωνα με την παρ. 1 αυτού του άρθρου 35ετή υπηρεσία με τις διατάξεις που ίσχυαν στο χρόνο συμπλήρωσης της, κρίνονται ύστερα από αίτηση τους, που υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 76/1974, από την Επιτροπή του άρθρου 4 παρ. 2 αυτού για την προαγωγή τους στο βαθμό που κατέχουν στο χρόνο της συμπλήρωσης της οι υπάλληλοι που ήταν νεότεροι τους κατά την απόλυση ή τον πριν από αυτή υποβιβασμό τους. Εφόσον κριθούν ότι πρέπει να προαχθούν, προάγονται αναδρομικά και συνταξιοδοτούνται με το βαθμό αυτό από τη συμπλήρωση 35ετίας, με εφαρμογή παραπέρα για το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε όσων ορίζονται στην παρ. 1 αυτού του άρθρου, χωρίς δικαίωμα απόληψης διαφοράς αποδοχών ή σύνταξης για το χρόνο μέχρι τη δημοσίευση του πιο πάνω Ν.Δ./τος. Αν δεν υποβληθεί η αίτηση ή αν αυτή απορριφθεί από την Επιτροπή, αυτοί συνταξιοδοτούνται από το χρόνο συμπλήρωσης της 35ετίας με το βαθμό που είχαν κατά την απόλυση τους με προσμέτρηση μόνο του χρόνου από την απόλυση μέχρι τη συμπλήρωση σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού. (Άρθρο 6 παρ. 1 Ν.Δ. 76/1974)

5. Όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται ανάλογα και γι' αυτούς που, πριν από τη συμπλήρωση 35ετίας, καταλήφθηκαν από το όριο ηλικίας που προβλεπόταν κατά την απόλυση τους για το βαθμό που κατείχαν ή από τον οποίο υποβιβάστηκαν και οι οποίοι κρίνονται σύμφωνα με τα παραπάνω για το χρόνο μέχρι την κατάληψη τους από το όριο ηλικίας. Αν για το βαθμό στον οποίο προάγονται προβλεπόταν στον κρίσιμο χρόνο μεγαλύτερο όριο ηλικίας, το οποίο είχε συμπληρωθεί όταν δημοσιεύθηκε το Ν.Δ. 76/1974, η συνταξιοδότηση τους αρχίζει από την κατάληψη τους από το όριο αυτό και ο χρόνος που μεσολάβησε λογίζεται για όλες τις συνέπειες της παρ. 1 αυτού του άρθρου ότι διανύθηκε στην ενέργεια στο βαθμό αυτό. (Άρθρο 6 παρ. 2 Ν.Δ. 76/1974)

6. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 εφαρμόζονται και στους υπαλλήλους της παρ. 3 αυτού του άρθρου των οποίων η αίτηση για επαναφορά ήθελε γίνει δεκτή. (Άρθρο 6 παρ. 3 Ν.Δ. 76/1974)

---

7. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για τους δημόσιους υπαλλήλους που πέθαναν μέχρι τη δημοσίευση του Ν.Δ. 76/1974 για το χρόνο από την απόλυση, υποβιβασμό ή παραίτηση μέχρι το θάνατο τους, οι δε αιτήσεις που προβλέπονται από τα άρθρα 4 και 5 του πιο πάνω Ν. Δ/τος υποβάλλονται από τα πρόσωπα που συνταξιοδοτήθηκαν ή δικαιούνται σε απόληψη της σύνταξης τους. (Άρθρο 7 Ν.Δ. 76/1974)

8. Από τις διατάξεις αυτού του άρθρου εξαιρούνται και στερούνται οποιασδήποτε προστασίας από αυτό εκείνοι που στο χρονικό διάστημα από 21ης Απριλίου 1967 μέχρι 23ης Ιουλίου 1974 αποδέχθηκαν αξίωμα Υπουργού, Υφυπουργού ή Γενικού Γραμματέα Υπουργείου ή Νομάρχη, αυτοί που διατέλεσαν μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, αυτοί που διορίστηκαν σε θέση Ειδικού Συμβούλου της Κυβέρνησης, καθώς και αυτοί που διορίστηκαν στη διοίκηση ή ως μέλη του Εποπτικού ή οποιουδήποτε άλλου Συμβουλίου που ασκεί διοίκηση κάθε τραπεζικής εταιρείας που ελέγχεται από το Δημόσιο. (Άρθρο 8 Ν.Δ. 76/1974)

Επίσης εξαιρούνται α) οι ισόβιοι και μόνιμοι δικαστικοί λειτουργοί, β) αυτοί που ανήκουν στα Σώματα της Αστυνομίας Πόλεων και το Πυροσβεστικό και γ) όλο το προσωπικό αρμοδιότητας του Υπουργείου Εξωτερικών. (Άρθρο 9 Ν.Δ. 76/1974)

9. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται και στους υπαλλήλους οι οποίοι, αν και υπάγονταν στο Ν.Δ. 190/1969, δεν επανήλθαν στην υπηρεσία γιατί δεν εμφανίστηκαν σ' αυτή σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Ν.Δ. αυτού. (Άρθρο 10 παρ. 4 Ν.Δ. 76/1974)

Επίσης εφαρμόζονται και στους υπαλλήλους που απολύθηκαν με απόφαση Πειθαρχικού Συμβουλίου γιατί καταδικάσθηκαν από έκτακτα στρατοδικεία ή από οποιοδήποτε άλλο ποινικό δικαστήριο για δραστηριότητα κατά της κατάστασης που επικράτησε μετά την 21η Απριλίου 1967 ή για πειθαρχικό παράπτωμα σχετικό με όμοια δραστηριότητα τους.

10. Δημόσιοι υπάλληλοι με 1^ο βαθμό (Γενικοί Διευθυντές, Αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές ή Προϊστάμενοι Υπηρεσιών) που υπηρετούσαν στις 21 Απριλίου 1967 και αποχώρησαν από την υπηρεσία με εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 5 παρ. 3 και 4 του Α.Ν. 4/1967, 3 παρ. 4 του Α.Ν. 19/1967 και 5 του Α.Ν. 65/1967 με βαθμό κατώτερο από τον παραπάνω βαθμό που κατείχαν, επανακτούν αυτοδίκαια από την ισχύ του Ν.Δ. 76/1974 το βαθμό αυτό του Γενικού Διευθυντή, Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή ή Προϊσταμένου και άσχετα με 35ετία, εφόσον δεν καταλήφθηκαν από το όριο ηλικίας που ορίζεται για το βαθμό αυτό, επανέρχονται στην υπηρεσία, αλλιώς συνταξιοδοτούνται από το χρόνο της κατάληψης τους από το όριο ηλικίας με βάση τον παραπάνω βαθμό τους, με εφαρμογή κατά τα λοιπά των διατάξεων των παρ. 1 και 5 σε συνδ. με την παρ. 4 αυτού του άρθρου.

Οι παραπάνω διατάξεις για αποκατάσταση εφαρμόζονται και για τους Γενικούς Διευθυντές και Αναπληρωτές Γενικούς Διευθυντές που εξήλθαν πριν από την 21η Απριλίου 1967 και των οποίων η σύνταξη κανονίστηκε με βάση τον προηγούμενο βαθμό τους στον οποίο υποβιβάσθηκαν με τους πιο πάνω νόμους, καθώς και για τους υπαλλήλους της κατηγορίας αυτής που πέθαναν για το χρόνο μέχρι το θάνατο τους, χωρίς όμως δικαίωμα αναδρομικής λήψης διαφοράς μισθού ή σύνταξης. (Άρθρο 10 παρ. 5 Ν.Δ. 76/1974)

11. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου εφαρμόζονται και στους τακτικούς πολιτικούς δημόσιους υπαλλήλους που απολύθηκαν για οποιονδήποτε λόγο από την 21η Απριλίου 1967 μέχρι την 23η Ιουλίου 1974 και οι οποίοι, αν και η απόλυση τους ακυρώθηκε με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεν επανήλθαν στην υπηρεσία γιατί η Διοίκηση αρνήθηκε να συμμορφωθεί με αυτή. Εκπαιδευτικοί οποιασδήποτε φύσης που υπηρετούσαν με διορισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 2545/1940, όπως είχε τροποποιηθεί, σε σχολεία που είχαν αναγνωρισθεί ως ισότιμα και ομοταγή με τα αντίστοιχα δημόσια, και οι οποίοι απολύθηκαν από αυτά μετά την 20η Απριλίου 1967, λογίζονται για τη συνταξιοδότηση τους και μόνο ότι διατέλεσαν στην υπηρεσία για όλο το χρόνο διάρκειας της σύμβασης με την οποία τελούσαν κατά την απόλυση τους, εφόσον η απόλυση τους ακυρώθηκε για οποιονδήποτε λόγο με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. (Άρθρο 10 παρ. 6 Ν.Δ. 76/1974)

---

12. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 αυτού του άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους τακτικούς πολιτικούς δημόσιους υπαλλήλους, οι οποίοι, ενώ υπηρετούσαν σε ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες εξωτερικού έπαυσαν να εκπληρώνουν τα καθήκοντα τους, γιατί δε συμμορφώθηκαν με τη μετάθεση ή απόσπαση τους στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου που υπάγονταν εξαιτίας των ειδικών συνθηκών που επικρατούσαν στην Ελλάδα μετά την 21η Απριλίου 1967, ο χρόνος δε της εκτός υπηρεσίας παραμονής τους λογίζεται για κάθε περίπτωση ως χρόνος πραγματικής ενεργού υπηρεσίας και συντάξιμης, χωρίς όμως δικαίωμα αναδρομικής απόληψης αποδοχών ή σύνταξης. (Άρθρο 10 παρ. 1 Ν. 193/75)

13. Η επαναφορά στην υπηρεσία και η βαθμολογική αποκατάσταση που έγιναν σε εφαρμογή των άρθρων 4 και 5 του Ν.Δ. 76/1974 από την Επιτροπή των άρθρων αυτών ύστερα από αίτηση που υποβλήθηκε μετά τη λήξη της εις αυτά προθεσμίας, όπως αυτή παρατάθηκε μεταγενέστερα, θεωρούνται έγκυρες και ισχυρές για όλες τις συνέπειες και για το δικαίωμα σε σύνταξη. (Άρθρο 3 Ν.765/78)

14. Οι τακτικοί πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι που έχουν αποκατασταθεί στην αρχαιότητα τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν.887/1979 μετά την έξοδο τους από την υπηρεσία και συγχρόνως έχουν προαχθεί σε ανώτερο βαθμό σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 του Ν.Δ. 76/1974, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του παραπάνω νόμου, δικαιούνται σύνταξη με βάση το μισθό του βαθμού στον οποίο έχουν προαχθεί. (Άρθρο 44 παρ. 1 Ν.1202/81)

15. Οι τακτικοί πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία σε εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 125 του Συντάγματος του 1968 γιατί συμπλήρωσαν τριακονταπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία με υπολογισμό για τη συμπλήρωση της και υπηρεσίας, που δε λογιζόταν ως συντάξιμη σύμφωνα με τις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που ίσχυαν στο χρόνο της αποχώρησής τους, κρίνονται για προαγωγή στον επόμενο βαθμό από αυτόν που κατέχουν, ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι κενές οργανικές θέσεις, ύστερα από σχετικό ερώτημα της αρμόδιας Υπηρεσίας στο οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο και, εφόσον κριθούν ως ικανοί για προαγωγή, προάγονται στο βαθμό αυτόν και δικαιούνται σύνταξη με βάση το μισθό του βαθμού αυτού, χωρίς δικαίωμα για λήψη οποιασδήποτε αναδρομικής διαφοράς αποδοχών ή σύνταξης.

Η κρίση των υπαλλήλων που υπάγονται στις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου γίνεται εφόσον από την αποχώρησή τους από την υπηρεσία μέχρι το χρόνο που, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 193/1975, θεωρήθηκαν ότι είχαν συμπληρώσει τριακονταπενταετή πραγματική και συντάξιμη δημόσια υπηρεσία και οπωσδήποτε, όχι πέρα από το 65° έτος της ηλικίας τους, είχαν συμπληρώσει το χρόνο υπηρεσίας που απαιτείται για προαγωγή στον επόμενο ενιαίο βαθμό από αυτόν που κατέχουν ή εφόσον είχε προαχθεί στον επόμενο μη ενιαίο από αυτόν που κατέχουν βαθμό νεότερος τους υπάλληλος.

Η προαγωγή σύμφωνα με την παράγραφο αυτή δεν μπορεί να γίνει σε βαθμό ανώτερο από το 2°.

15α. Η σύνταξη Ειδικών Συμβούλων του άρθρου 3 του Ν.Δ. 4352/1964 που απολύθηκαν με τον Α. Ν. 4/1967 ή με υπουργική απόφαση, η οποία εκδόθηκε μετά την επιβολή του καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967, καθορίζεται με βάση το μισθό του Γενικού Διευθυντή, εφόσον αυτοί εξήλθαν από την υπηρεσία ως μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι ενώ είχαν το βαθμό Διευθυντή α` τάξης και συμπληρώσει χρόνο υπηρεσίας για προαγωγή στον ανώτερο βαθμό, διάνυσαν δε στη θέση του Ειδικού Συμβούλου διετή τουλάχιστον πραγματική υπηρεσία. (Άρθρο 42 παρ. 1 Ν.1202/81)

16. Επαναφορά στην υπηρεσία και βαθμολογική αποκατάσταση που έγιναν σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ/τος 76/1974 και του Ν. 193/1975, και μετά την παράταση των σχετικών προθεσμιών που έγινε με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 1232/1982, του άρθρου 19 του Ν. 1476/1984 και του άρθρου 47 του Ν.1543/1985, θεωρούνται έγκυρες και ισχυρές για όλες τις συνέπειες καθώς και για το δικαίωμα για σύνταξη. Στις περιπτώσεις αυτές από τον εκτός υπηρεσίας χρόνο αναγνωρίζεται ως συντάξιμος όλος ο χρόνος από την απόλυση του υπαλλήλου

ή τον εξαναγκασμό του σε παραίτηση μέχρι την επαναφορά τους στην υπηρεσία και πάντως όχι αργότερα από την έναρξη ισχύος του Ν.2592/98.

Στις διατάξεις αυτής της παραγράφου υπάγονται και όσοι κατά την εμφάνιση τους στην υπηρεσία δήλωσαν ότι δεν επιθυμούν την παραμονή τους σ' αυτήν, αλλά τη συνταξιοδότηση τους. Στην περίπτωση αυτήν ο εκτός υπηρεσίας χρόνος που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος τερματίζεται την ημερομηνία εμφάνισης τους στην υπηρεσία. (Άρθρο 8 παρ. 11 Ν.2592/98, όπως συμπλ. με άρθρ. 5 παρ. 12 Ν. 2703/99)

17. Ο χρόνος κράτησης, φυλάκισης και εκτόπισης στο εσωτερικό που οφείλεται αποκλειστικά σε αντιδικτατορική δράση κατά το χρονικό διάστημα από 21 Απριλίου 1967 μέχρι 23 Ιουλίου 1974 όσων διορίζονται στο Δημόσιο, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και στις τράπεζες, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και συντάξιμος εφόσον η διάρκεια του χρόνου αυτού προκύπτει από δημόσια έγγραφα. Η αναγνώριση του χρόνου αυτού γίνεται με πράξη των αρμόδιων οργάνων που κρίνουν το συνταξιοδοτικό δικαίωμα του υπαλλήλου. (Άρθρο 8 παρ. 11 Ν.2592/98)

18. Για τους εκπαιδευτικούς των ιδιωτικών σχολείων όλων των βαθμίδων που απολύθηκαν ή εξαναγκάστηκαν σε παραίτηση κατά το από 21 Απριλίου 1967 έως 23 Ιουλίου 1974 χρονικό διάστημα, λόγω της αντίθεσης τους στο τότε δικτατορικό καθεστώς, ο χρόνος από την απόλυση τους μέχρι την επαναφορά τους στην υπηρεσία ή το διορισμό τους στο Δημόσιο, ο οποίος θεωρήθηκε ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 89 παρ. 2 του Ν. 1566/1985 και 7 παρ. 11 του Ν.1865/1989 λογίζεται και ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας και συντάξιμος, ασφαλιστικές δε εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου που τυχόν έχουν καταβληθεί σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό για το χρόνο που αναγνωρίζεται αποδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων του άρθρου 1 του Ν.1405/1983 στο Δημόσιο.

Άρθρο 76

Συνταξιοδοτική αποκατάσταση στρατιωτικών γενικά που διώχθηκαν από το καθεστώς της 21.4.1967 και παλαιότερα

1. Ο χρόνος που διατέλεσαν εκτός υπηρεσίας οι στρατιωτικοί των ένοπλων δυνάμεων, οι οποίοι αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 197/1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και η σύνταξη τους υπολογίζεται με βάση το μισθό του βαθμού στον οποίο αποκαθίστανται μαζί με την προσαύξηση με το επίδομα χρόνου υπηρεσίας. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 199/74 σε συνδ. με άρθρ. 2 Ν. 787/79)

Οι διατάξεις της περίπτ. α` της παρ. 5 του άρθρου 40 του Κώδικα αυτού εφαρμόζονται και σ' αυτούς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 197/1974 εφόσον η αποστρατεία τους σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού έγινε σε χρόνο προγενέστερο από την έναρξη της ισχύος του Ν. Δ. 414/1974 (12.5.1974).(Άρθρο 2 Ν.Δ. 199/74)

Η αίτηση κανονισμού ή αύξησης της σύνταξης από αυτούς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 197/1974 ή σε περίπτωση θανάτου τους από τις οικογένειες τους, πρέπει να υποβληθεί μέσα σε προθεσμία δύο ετών από την έναρξη της ισχύος τούτου και η σύνταξη τους πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.(Άρθρο 3 Ν. Δ. 199/74)

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για τους στρατιωτικούς των ένοπλων δυνάμεων που αποκαταστάθηκαν με τα Ν.Δ. 4/1974, 9/1974, 228/1974 και τους Ν. 24 /1975 και 322/1976. (Άρθρο 1 Ν.497/76)

Ο χρόνος προφυλάκισης, καταδικίας, παράνομης απουσίας, λιποταξίας, αργίας με απόλυση και διαθεσιμότητας των στρατιωτικών της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και αυτών που αποκαταστάθηκαν με το Ν.Δ. 197/1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας εφόσον οι καταστάσεις αυτές οφείλονται σε αντίθεση τους ή δράση τους κατά του

πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου 1967 και της κατάστασης που προήλθε από αυτό μέχρι της 23 Ιουλίου 1974. (Άρθρο 2 Ν.497/76)

Η σύνταξη που αναγνωρίζεται με τα προηγούμενα εδάφια ή η αύξηση της σύνταξης αυτών που έχουν εξέλθει από την υπηρεσία και των οικογενειών τους, από τους οποίους η σχετική αίτηση πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία δύο ετών από την έναρξη της ισχύος του Ν. 497/1976, πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 3 Ν.497/76)

3. Ο Χρόνος εκτός υπηρεσίας των αξιωματικών χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού Σώματος που επαναφέρθηκαν στην υπηρεσία με τις διατάξεις του Ν.Δ. 198 /1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας και συντάξιμης υπηρεσίας. Άρθρο 1 Ν.Δ.200 /74

Αυτοί που δεν επαναφέρονται στην υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 4 και 8 παρ. 1 περίπτ. α` ως ε` του Ν.Δ. 198/1974, καθώς και αυτοί που δικαιούνται να επανέλθουν αλλά δεν το ζήτησαν, υπολογίζονται ως χρόνο πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ολόκληρο το χρόνο που πέρασε από την έξοδο τους από την υπηρεσία μέχρι τη χρονολογία που αναφέρεται στις διατάξεις του άρθρου 9 του πιο πάνω Ν.Δ/τος, κατά την οποία θεωρούνται ότι εξήλθαν από την υπηρεσία. Οι διατάξεις της περίπτ. β` της παρ. 5 του άρθρου 4 αυτού του Κώδικα εφαρμόζονται και σ` αυτούς, εφόσον θεωρούνται ότι εξήλθαν από την υπηρεσία μετά την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 142/1974(1.11.1974). (Άρθρο 2 Ν.Δ.200/74)

Η αίτηση για κανονισμό σύνταξης ή αύξησης της από αυτούς που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο και σε περίπτωση θανάτου τους από τις οικογένειες τους πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός έτους από την κοινοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου του άρθρου 2 του Ν.Δ. 198/1974 και η σύνταξη τους πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.

4. Ο χρόνος που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας από τα κατώτερα όργανα των Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού, καθώς και από τους ανθυπασπιστές χωροφυλακής, ανθυπαστυνόμους και πυρονόμους, που επαναφέρθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 119/1974, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας και συντάξιμης υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες εκτός από τη λήψη αναδρομικών αποδοχών.(Άρθρο 5 παρ. 3 Ν. Δ.119/74)

Αυτοί που δεν επαναφέρθηκαν στην υπηρεσία για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 5 παρ. 1 του Ν.Δ. 119/1974, προάγονται με τις προϋποθέσεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5 παρ. 2 του Ν.Δ/τος αυτού στο βαθμό , στον οποίο έχει προαχθεί νεότερος τους μέχρι το χρόνο που επήλθε ο λόγος που δημιούργησε την αδυναμία επαναφοράς. Τα ίδια εφαρμόζονται και για όσους έγιναν δεκτές οι αιτήσεις τους για αναθεώρηση, αλλά δε δήλωσαν ότι επιθυμούν να επαναφερθούν στην υπηρεσία. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν.Δ.119/74)

Π` αυτούς που δεν επαναφέρθηκαν στην υπηρεσία λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας αυτός που πέρασε από την έξοδο τους από την υπηρεσία μέχρι την επέλευση του λόγου που δημιούργησε την αδυναμία επαναφοράς ή τη χρονολογία της απόφασης του Συμβουλίου που δέχθηκε την αίτηση αναθεώρησης για όσους δε δήλωσαν εγγράφως ότι επιθυμούν να επανέλθουν στην ενεργό υπηρεσία. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν.Δ.199/74)

Η αίτηση για κανονισμό σύνταξης ή αύξησης της από αυτούς που δεν επαναφέρθηκαν στην υπηρεσία και σε περίπτωση θανάτου τους από τις οικογένειες τους, πρέπει να υποβληθεί μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη χρονολογία κοινοποίησης σ` αυτούς της απόφασης του Συμβουλίου του άρθρου 2 του Ν.Δ. 119/74 και η σύνταξη ή η αύξηση της που αναγνωρίζεται πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 8 παρ. 1-2 Ν.Δ.119/74)

5. Οι διατάξεις των παρ. 3 και 4 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται και για τους αξιωματικούς , ανθυπασπιστές ανθυπαστυνόμους και πυρονόμους, καθώς και για τα κατώτερα όργανα των

Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού που αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν. 14/1975 και 81/1975.

Η αίτηση για κανονισμό σύνταξης ή αύξησης της από αυτούς που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, οι οποίοι έχουν εξέλθει από την υπηρεσία και σε περίπτωση θανάτου τους από τις οικογένειες τους, πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός έτους από την ισχύ του Ν.239/1975 και η σύνταξη τους πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 1 Ν.239/75)

6. Οι διατάξεις της παρ. 4 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για τα κατώτερα όργανα των Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού που αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Ν. 488/1976. (Άρθρο 4 Ν.765/78)

7. Οι διατάξεις των παρ. 3 και 5 αυτού του άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για τους αξιωματικούς και ανθυπασπιστές των Σωμάτων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Πυροσβεστικού, που αποκαταστάθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.488/1976. (Άρθρο 32 Ν.955/79)

8. Ο χρόνος υπηρεσίας των στρατιωτικών γενικά που αποκαταστάθηκαν στο χρονικό διάστημα από 21.4.1967 μέχρι 23.7.1974 και υπάγονταν στους ειδικούς νόμους για την αποκατάστασή τους, για τον οποίο τους καταβλήθηκε αποζημίωση κατά την απομάκρυνσή τους, λογίζεται συντάξιμος εφόσον αυτοί επιστρέψουν την αποζημίωση που τους καταβλήθηκε.

Η επιστροφή του ποσού γίνεται με μηνιαίες δόσεις που παρακρατούνται από το μηνιαίο μισθό ή σύνταξη που τους ανήκει και συνίστανται στο 1/10 αυτών.

Η αναγνώριση του χρόνου ως συντάξιμου σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια γίνεται με πράξη της Υπηρεσίας Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με αίτηση των ενδιαφερομένων που υποβάλλεται μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά μέσα σε προθεσμία δύο ετών από τη δημοσίευση του Ν. 235/1975.

Η σύνταξη των στρατιωτικών από τους παραπάνω που αποκαταστάθηκαν και δεν επανήλθαν στην υπηρεσία, καθώς και των οικογενειών τους, πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης. (Άρθρο 1 και 2 Ν.235/75)

8α. Ο χρόνος της απομάκρυνσης από την υπηρεσία των στρατιωτικών που αποκαθίστανται σύμφωνα με το Ν.1378/1983, καθώς και ο χρόνος προφυλάκισης ή φυλάκισης τους, λογίζεται από την έκδοση των διοικητικών πράξεων αποκατάστασης ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης στρατιωτικής υπηρεσίας με όλες τις συνέπειες και η σύνταξη τους ή των οικογενειών τους υπολογίζεται από την αρμόδια Δ/νση του Γ.Λ.Κ., χωρίς αίτηση, με βάση το βαθμό στον οποίο αποκαθίστανται.

Η αποκατάσταση δεν παρέχει δικαίωμα σε αναδρομική λήψη αποδοχών ή σύνταξης ή σε αναδρομική προσαρμογή της σύνταξης, ούτε δικαίωμα σε λήψη εφάπαξ ή συμπληρωματικού εφάπαξ βοηθήματος από τα ταμεία αλληλοβοήθειας ή σε αναδρομικό μέρος ή διαφορά μέρους από το Μετοχικό Ταμείο Αεροπορίας. (Άρθρο 3 Ν.1378/83)

9. Η σύνταξη των αξιωματικών των Ένοπλων Δυνάμεων, που αποκαταστάθηκαν σε εφαρμογή της παρ. 16 του άρθρου 17 του Ν. 1213/1981 κανονίζεται με βάση το βαθμό της αποκατάστασης τους. Ο χρόνος που μεσολάβησε από την αρχική έξοδο από την υπηρεσία μέχρι τη νέα αποστρατεία τους λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου των παρ. 1 και 2 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

Η αναγνώριση των δικαιωμάτων αυτής της παραγράφου γίνεται μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων, που πρέπει να υποβληθεί στην αρμόδια Δ/νση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση του Νόμου 1405/1983. Τα οικονομικά

αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.(Άρθρο 14 Ν.1405/83)

9α. Οι διατάξεις του Ν.Δ. 199/74 (ΦΕΚ Α` 362) εφαρμόζονται και στους στρατιωτικούς των Ένοπλων Δυνάμεων που αποκαθίστανται με το Ν. 1447/1984. Η σύνταξη ή αύξηση της σύνταξης που αναγνωρίζεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο αυτών που εξήλθαν από την υπηρεσία και των οικογενειών τους κανονίζεται ύστερα από σχετική αίτηση από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.(Άρθρο 10 Ν.1447/84)

10. Ο χρόνος που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας από τους αξιωματικούς και κατώτερους τους των Σωμάτων Ασφαλείας και Λιμενικού Σώματος που αποκαθίστανται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του Ν. 1339/1983, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες, εκτός από τη λήψη αναδρομικά αποδοχών ή σύνταξης. Η σύνταξη αυτών που δε θα επανέλθουν στην υπηρεσία κανονίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή της μισθολογικής προαγωγής που θα αποκατασταθούν. (Άρθρο 21 Ν.1489/1984)

10α. Η σύνταξη των στρατιωτικών και πολιτικών που θα αποκατασταθούν με τα άρθρα 22 μέχρι 24 του Ν. 1489/1984 ή των οικογενειών τους κανονίζεται με βάση 35 χρόνια πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας υπολογιζόμενα και για το χρονοεπίδομα, στο βαθμό που αποκαθίστανται ή εξομοιώνονται.(Άρθρο 25 Ν.1489/1984)

10β. Για την εφαρμογή των συνταξιοδοτικών διατάξεων των άρθρων 22 ως 26 του Ν. 1489 /1984 οι ενδιαφερόμενοι και σε περίπτωση θανάτου τα δικαιούμενα σύνταξης μέλη των οικογενειών τους, πρέπει να υποβάλουν σχετική αίτηση, με τα απαιτούμενα από το νόμο συνταξιοδοτικά δικαιολογητικά στην αρμόδια Δ/ση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. (Άρθρο 27 Ν.1489/1984)

11. Ο χρόνος που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας από τους Υπαξιωματικούς του Α/Τ ΒΕΛΟΣ, που αποτάχθηκαν λόγω της συμμετοχής τους στο Κίνημα του Ναυτικού, αποκαταστάθηκαν με τις διατάξεις του Ν.Δ/τος 4/1974 και μεταγενέστερα αποστρατεύθηκαν με ειδική έκθεση αποστρατείας, στη συνέχεια δε επανήλθαν στην υπηρεσία με τις διατάξεις των άρθρων 14 του Ν. 1375/1983 και 17 του Ν. 1848/1989, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες εκτός από τη λήψη αναδρομικά αποδοχών ή σύνταξης.(Άρθρο 3 παρ. 14 Ν. 2320/95)

Άρθρο 77

Συνταξιοδοτική αποκατάσταση εκτάκτων.

Ο χρόνος της εκτός υπηρεσίας παραμονής αυτών που επανήλθαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 193/75, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες, προσμετράται και συνυπολογίζεται σε κάθε περίπτωση μισθολογικής κατάστασης, καθώς και για λήψη σύνταξης, χωρίς όμως δικαίωμα για αναδρομική απόληψη των αποδοχών ή συντάξεων. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και σ' αυτούς που δεν επανήλθαν, γιατί δεν είχαν κάποια από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις περιπτ. δ' και ε' της παρ. 1 του Ν. 193/75, μόνο όμως για το δικαίωμα αναγνώρισης ως συντάξιμου του χρόνου κατά τον οποίο τελούσαν εκτός ασφάλισης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα μέχρι την έναρξη της ισχύος του παραπάνω νόμου. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν.193/75)

Άρθρο 78

Συνταξιοδοτική τακτοποίηση υπαλλήλων που απομακρύνθηκαν σε εφαρμογή του Συντάγματος του 1968

1. Τακτικοί πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και υπάλληλοι της Βουλής, νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία μέχρι την 1η Αυγούστου 1974 λόγω συμπλήρωσης τριακονταπενταετούς

πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας με την προσμέτρηση για τον υπολογισμό της και χρόνου υπηρεσίας, που δεν ήταν συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που ίσχυε, λογίζονται για συνταξιοδοτικούς και μόνο σκοπούς ότι διατέλεσαν στην ενέργεια για χρονικό διάστημα ίσο με αυτό που απαιτείται για τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους, χωρίς όμως δικαίωμα για απόληψη διαφοράς αποδοχών ή σύνταξης. (Άρθρο 9 Ν.193/75)

2. Οι υπάλληλοι της προηγούμενης παραγράφου που αποχώρησαν από την υπηρεσία μέχρι την 1η Αυγούστου 1974 λόγω ορίου ηλικίας σε εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 125 του Συντάγματος του 1968 και πριν από τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης δημόσιας υπηρεσίας, λογίζονται για συνταξιοδοτικούς και μόνο σκοπούς ότι διατέλεσαν στην ενέργεια μέχρι τη συμπλήρωση της παραπάνω τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης δημόσιας υπηρεσίας και πάντως όχι πέρα από τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους, χωρίς όμως δικαίωμα για απόληψη διαφοράς αποδοχών ή σύνταξης.

3. Οι υπάλληλοι που υπάγονται στις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων υποχρεούνται να υποβάλουν την αίτηση για αύξηση της σύνταξης τους μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία έξι (6) μηνών από την ισχύ του Ν.193/1975 και η αυξημένη σύνταξη τους πληρώνεται από την 1η του μήνα της χρονολογίας υποβολής της αίτησης.

4. Η διάταξη της παρ. 2 αυτού του άρθρου έχει εφαρμογή και για το προσωπικό της Ταχυδρομικής Υπηρεσίας, που μεταφέρθηκε στα ΕΛΤΑ και το οποίο εξήλθε από την υπηρεσία μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1974. (Άρθρο 17 Ν.955/79)

Άρθρο 79

Διατήρηση στην υπηρεσία κατώτερων οργάνων των Σωμάτων Ασφαλείας που καταλαμβάνονται από το όριο ηλικίας.

1. Τα κατώτερα όργανα των Σωμάτων Ασφαλείας και Πυροσβεστικού που αναφέρονται στο άρθρο 2 του Ν.Δ. 974/1971, τα οποία καταλαμβάνονται από το όριο ηλικίας πριν από τη συμπλήρωση 25ετούς πραγματικής υπηρεσίας στο σώμα, διατηρούνται με αίτηση τους στην ενέργεια για το χρόνο που υπολείπεται για τη συμπλήρωση της εκτός οργανικών θέσεων με απόφαση του οικείου Αρχηγού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και ο οποίος λογίζεται ότι διανύθηκε ως κατά παράταση του ορίου ηλικίας. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.Δ.465/74, όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 1 Ν.Δ. 139/75)

2. Η απόλυση των οργάνων που διατηρούνται με αυτόν τον τρόπο στην ενέργεια γίνεται με απόφαση του οικείου Αρχηγού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μόλις συμπληρωθεί από αυτά 25ετής πραγματική υπηρεσία στο σώμα. Η απόλυση τους μπορεί να αποφασισθεί και πριν από τη συμπλήρωση της πιο πάνω υπηρεσίας, αν κατά την κρίση του οικείου Αρχηγού, που στηρίζεται σε αιτιολογημένη υπηρεσιακή πρόταση, η παραπέρα διατήρηση τους στην ενέργεια εκτός οργανικών θέσεων είναι επιζήμια για το συμφέρον της υπηρεσίας. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.Δ.465/74, όπως αντικ. με άρθρ. 1 παρ. 2 Ν.Δ. 139/74)

3. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου, του οποίου η ισχύς αρχίζει από τη δημοσίευση του Ν.Δ. 139/1974 (5.11.1974), εφαρμόζονται και γι' αυτούς που καταλήφθηκαν από το όριο ηλικίας την 31η Δεκεμβρίου 1973 και διατηρήθηκαν με αίτηση τους για οποιονδήποτε λόγο στην ενεργό υπηρεσία εκτός οργανικών θέσεων με τον ανώτερο βαθμό. (Άρθρο 3 Ν.Δ.465/74, όπως αντικ. με άρθρ. 3 Ν.Δ. 139/74)

Άρθρο 80

Στρογγυλοποίηση ποσού σύνταξης.

Το ποσό που προκύπτει μετά τον υπολογισμό της σύνταξης ή του βοηθήματος, που καταβάλλει το Δημόσιο γενικά, στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη εκατοντάδα. Κάθε άλλη διάταξη που προβλέπει στρογγυλοποίηση των παροχών αυτών με διαφορετικό τρόπο καταργείται.

Το ίδιο ισχύει για κάθε πληρωμή σύνταξης, επιδόματος ή βοηθήματος οποιασδήποτε φύσης. (Άρθρο 79 Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει μετά τα άρθρ. 5 Ν.Δ. 67/1974, 5 παρ. 1 Ν.787/78 και 5 παρ. 9 Ν.2703/99)

Άρθρο 81

Καθορισμός δικαιολογητικών συνταξιοδότησης.

1 . Με διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού των Οικονομικών, ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται για τον κανονισμό των συντάξεων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. (Άρθρο 80 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

2. Μέχρι την έκδοση του διατάγματος της προηγούμενης παραγράφου εξακολουθεί να ισχύει το Β.Δ. της 12ης Δεκεμβρίου 1950, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο του Β.Δ. 805/1969, στις περιπτώσεις που δεν έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 5 παρ. 1 του Α.Ν. 599/1968, όπως αυτό κωδικοποιήθηκε στα άρθρα 22 και 50 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 80 παρ. 2 Α.Ν 1854/51 σε συνδ. με το Β.Δ. 805/69)

Άρθρο 82

Κύρια ασφάλιση του προσωπικού ΕΛΤΑ που μεταφέρθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ταχυδρομείων.

1 .Τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα από το Δημόσιο του προσωπικού της Γενικής Διεύθυνσης Ταχυδρομείων του Υπουργείου Συγκοινωνιών, που μεταφέρθηκε στα ΕΛΤΑ σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 496/1970, διατηρούνται για το προσωπικό που είχε συμπληρώσει κατά την έναρξη της ισχύος του πιο πάνω Ν.Δ/τος δεκαπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία και οποιαδήποτε μεταγενέστερη υπηρεσία του στα ΕΛΤΑ θεωρείται ότι διανύθηκε σε δημόσια υπηρεσία.

Το παραπάνω προσωπικό δεν μπορεί να ασφαλισθεί στον Κλάδο Συντάξεων του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας (ΤΑΠΟΤΕ).

Οι προσαυξήσεις του συντάξιμου μισθού των δημόσιων υπαλλήλων λόγω επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, που προβλέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, υπολογίζονται για τον κανονισμό της σύνταξης του παραπάνω προσωπικού. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 774/70)

2 . Προσωπικό που μεταφέρθηκε χωρίς να συμπληρώνει στο χρόνο έναρξης της ισχύος του Ν.Δ. 496/1970 δεκαπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία, ασφαλιζεται από την ισχύ του παραπάνω Ν.Δ/τος με κύρια ασφάλιση στον Κλάδο Συντάξεων του ΤΑΠΟΤΕ.

Τα ΕΛΤΑ υποχρεούνται να παρακρατούν κάθε μήνα από τις αποδοχές αυτού του προσωπικού και να αποδίδουν στο ΤΑΠΟΤΕ τις ασφαλιστικές εισφορές που καθορίζονται κάθε φορά από τις οικείες διατάξεις του μαζί με αυτές που βαρύνουν τον εργοδότη.

Όλος ο χρόνος, που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος από το Δημόσιο μέχρι τη μεταφορά του προσωπικού αυτής της παραγράφου στα ΕΛΤΑ, συνυπολογίζεται από το ΤΑΠΟΤΕ στο χρόνο πραγματικής ασφάλισης σ' αυτό με την καταβολή από το Δημόσιο στο ΤΑΠΟΤΕ ασφαλιστικών εισφορών για ολόκληρο τον παραπάνω συντάξιμο χρόνο που υπολογίζονται κάθε μήνα σε ποσοστό δώδεκα τοις εκατό (12%) στο μισθό τον οποίο λαμβάνει αυτό κατά το χρόνο της μεταφοράς τους.

Το ποσό των πιο πάνω ασφαλιστικών εισφορών καταβάλλεται τοκοχρεωλυτικά με επιτόκιο έξι τοις εκατό (6%) σε είκοσι ίσες ετήσιες δόσεις που καταβάλλονται την 15η Ιανουαρίου κάθε έτους από το έτος 1971.

Από το προσωπικό που μεταφέρθηκε στα ΕΛΤΑ αυτοί που συμπληρώνουν μέχρι το τέλος της διαδικασίας της ένταξης τριακονταπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία, μαζί με το χρόνο υπηρεσίας τους στα ΕΛΤΑ ο οποίος θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας που διανύθηκε στο Δημόσιο και στο βαθμό που κατείχαν στο χρόνο έναρξης της ισχύος του Ν.Δ. 496/1970, απολύονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου των ΕΛΤΑ, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Σ' αυτούς που παραιτούνται ή απολύονται σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 496 /1970 και παίρνουν πλήρη σύνταξη σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 5 περίπτ. β' αυτού του άρθρου, καθώς και σ' αυτούς που απολύονται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, παρέχεται η προσαύξηση του μισθού λόγω ευδόκιμης παραμονής στον ίδιο βαθμό (τριετία) που ορίζεται από την παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 4352/1964.

Στο προσωπικό που απολύεται, παραιτείται ή αποχωρεί από την υπηρεσία και δικαιούται σύνταξη σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου αυτού, καταβάλλονται από τα ΕΛΤΑ σε βάρος του Δημοσίου οι αποδοχές που προβλέπονται στο άρθρο 57 αυτού του Κώδικα (τρίμηνες).

5. Στη σύνταξη αυτών που παραιτούνται ή απολύονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 496/1970 προστίθενται. (Άρθρο 3 παρ.1 Ν.Δ. 774/70)

α) σ' αυτούς που έχουν είκοσι πέντε (25) ως είκοσι εννέα (29) έτη πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας τα ακόλουθα πεντηκοστά του συντάξιμου μισθού.

αα) 25 έτη δέκα πεντηκοστά (10/50), ββ) 26 έτη ένδεκα πεντηκοστά (11/50), γγ) 27 έτη δώδεκα πεντηκοστά (12/50), δδ) 28 έτη δεκατρία πεντηκοστά (13/50), εε) 29 έτη δεκατέσσερα πεντηκοστά (14/50) και

β) σ' αυτούς που έχουν τριακονταετή και πάνω πραγματική δημόσια υπηρεσία τόσα πεντηκοστά του συντάξιμου μισθού όσα απαιτούνται για τη χορήγηση πλήρους σύνταξης.

6. Για τον κανονισμό της σύνταξης των υπαλλήλων των ΕΛΤΑ λαμβάνεται υπόψη ο βασικός μισθός του μισθολογικού κλιμακίου, μαζί με την προσαύξηση του επιδόματος χρόνου υπηρεσίας που ορίζεται από τις διατάξεις του Ν. 2470/1997, και με βάση την παρακάτω αντιστοιχία κατά κλάδο με τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, αφού ληφθούν υπόψη και οι διακρίσεις του άρθρου 3 του Ν. 2470/1997. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 1162/72, όπως τροπ. με άρθρα 1 Ν. 952/1979 και 45 παρ. 1 Ν.1202/81 και αντικ. με άρθρ.5 Ν.1489/84, 1 παρ.6 Ν.1694/87 και 1 παρ.1 Ν.2592/98)

Κλάδοι προσωπικού ΕΛΤΑ	Κλάδοι δημόσιων πολιτ. Υπαλλήλων
α) Α' Ανώτατου, ανώτερου και βασικού προσωπικού διοίκησης- εκμετάλλευσης.	ΠΕ

β) Β` Επικουρικού προσωπικού εσωτερικής εκμετάλλευσης, Γ` δακτυλογράφων, Δ` σχεδιαστών, Ε` διανομέων, ΣΤ` οδηγών αυτοκινήτων και Ζ` τεχνιτών	ΔΕ
γ) Η` κλητήρων, Θ` διαμετακομιστών και Γ` καθαριστριών	ΥΕ

Άρθρο 83

Διατήρηση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων στο Δημόσιο.

1. Τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα στο Δημόσιο των ανακτορικών υπαλλήλων, οι οποίοι σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.Δ. 77/1973 διατέθηκαν σε δημόσιες υπηρεσίες και συνδέονται με το Δημόσιο με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αόριστης διάρκειας, διατηρούνται και μετά την παραπάνω διάθεση τους, εφόσον αυτοί είχαν συμπληρώσει στις 31 Μαΐου 1973 δεκαπενταετή πραγματική υπηρεσία στα Β. Ανάτορα και οποιαδήποτε από τότε υπηρεσία τους στο Δημόσιο λογίζεται σχετικά με τη συνταξιοδότηση τους ότι διανύθηκε σ` αυτό με δημόσια σχέση. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν.Δ. 77/1973)

Ο συντάξιμος μισθός του προσωπικού του προηγούμενου εδαφίου υπολογίζεται με βάση το μισθό του βαθμού που κατείχε ο καθένας στις 31.5.1973 σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4255/1962. Σ` αυτόν συνυπολογίζεται για τον κανονισμό της σύνταξης η προσαύξηση του συντάξιμου μισθού λόγω επιδόματος χρόνου υπηρεσίας, που προβλέπεται για τους δημόσιους υπαλλήλους. (Άρθρο 7 παρ. 2 Ν.Δ. 77/1973)

2. Οι διατάξεις του Α.Ν. 1854/1951, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν μεταγενέστερα, εξακολουθούν να ισχύουν και για το τακτικό προσωπικό των νοσηλευτικών ιδρυμάτων Ν.Δ. 2592/1953 που συγχωνεύθηκαν ή μετατράπηκαν με εφαρμογή του Ν.Δ. 928/1971, εφόσον αυτό στο χρόνο ισχύος των σχετικών διατάξεων για τη συγχώνευση ή μετατροπή είχε συμπληρώσει δεκαπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η από τότε δε και μετά υπηρεσία του θεωρείται ότι διανύθηκε στα νοσηλευτικά ιδρύματα Ν.Δ. 2592/1953. (Άρθρο 19 Ν.955/79)

Το επίδομα χρόνου υπηρεσίας, που λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού των δημόσιων υπαλλήλων, υπολογίζεται για τον κανονισμό σύνταξης του προσωπικού του προηγούμενου εδαφίου.

Με διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών θα καθορισθεί η παρακράτηση και απόδοση στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία των εισφορών που προβλέπονται από τις αποδοχές του προσωπικού των παραπάνω ιδρυμάτων.

Το τακτικό προσωπικό των ιδρυμάτων του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου, που δεν συμπλήρωσε μέχρι το χρόνο που προβλέπεται σ` αυτό 15 ετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, καθώς και το τακτικό προσωπικό των ιδρυμάτων αυτών που προσλαμβάνεται από τότε και μετά, υπάγεται στις διατάξεις του Ν.Δ. 4277/1962.

Η ισχύς αυτής της παραγράφου αρχίζει από την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 928/1971.

3. Ιατροί που υπηρέτησαν με θητεία στο Δημόσιο ή Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου, απολύθηκαν στο χρονικό διάστημα από 21.4.1967 μέχρι 23.7.1974 και επανήλθαν στην υπηρεσία με το Ν. 193/1975, διατηρούν τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα, κύριας και επικουρικής ασφάλισης, με βάση τη δημόσιου δικαίου σχέση εργασίας τους, την οποία είχαν πριν από την απόλυση τους. (Άρθρο 31 παρ. 1 Ν.955/79)

---

4. Το προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας, το οποίο μεταφέρεται ή εντάσσεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 1845/1989 στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) και κατά το χρόνο μεταφοράς ή ένταξης είχε τη δημοσιονομική ιδιότητα, εξακολουθεί να διατηρεί τα συνταξιοδοτικά του δικαιώματα έναντι του Δημοσίου και όλη η υπηρεσία του στο ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε., από το χρόνο μεταφοράς ή ένταξης και εφεξής, λογίζεται για κάθε συνέπεια ότι διανύθηκε στο Δημόσιο. Το ίδιο ισχύει και για το επί συμβάσει προσωπικό εφόσον κατά το χρόνο μεταφοράς ή ένταξης του είχε υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971. (Άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 2042/92)

Το προσωπικό της παραγράφου αυτής εξακολουθεί να ασφαρίζεται και στα ταμεία επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας, στα οποία είχε υπαχθεί μέχρι τη μεταφορά ή ένταξη του στο ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε., καθώς και στην υγειονομική περίθαλψη του Δημοσίου. Το λοιπό προσωπικό, καθώς και το νεοπροσλαμβανόμενο στο ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. υπάγεται στην κοινή ασφάλιση του Ι.Κ.Α. Α.Ν. 1846/1951.

5. Το μόνιμο προσωπικό του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθώς και το μόνιμο προσωπικό άλλων υπουργείων και Ν.Π.Δ.Δ. που μεταφέρεται στον "Οργανισμό Αθήνας", σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 9 του Ν. 1515/1985, στον "Οργανισμό Θεσσαλονίκης" σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 9 του Ν. 1561/1985, καθώς και στον Οργανισμό Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδος (Ο.Κ.Χ.Ε.) σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 και 7 του Ν.Δ. 1647/1986, εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας και επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς και υγειονομικής περίθαλψης που είχε πριν από τη μεταφορά ή μετάταξη του και όλη η από τότε και μετά υπηρεσία στους παραπάνω οργανισμούς θεωρείται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία που διανύθηκε στην υπηρεσία από την οποία μεταφέρεται ή μετατάσσεται. Το προσωπικό με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου που μεταφέρεται από το Υ.Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ. ή άλλα Υπουργεία ή Ν.Π.Δ.Δ. στον "Οργανισμό Αθήνας", στον "Οργανισμό Θεσσαλονίκης" και στον "Οργανισμό Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδας" διατηρεί το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας και επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς και υγειονομικής περίθαλψης που είχε επιλέξει πριν από τη μεταφορά του στους παραπάνω οργανισμούς. (Άρθρο 8 παρ. 1 Ν.2227/94)

6. Το προσωπικό που μετατάσσεται στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις με τις διατάξεις του άρθρου 33 και της παραγράφου 7 του άρθρου 39 του Ν. 2218/1994, καθώς και το τακτικό προσωπικό των καταργηθέντων Νομαρχιακών Ταμείων, Ταμείων Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών και Ταμείων Ελαιοπαραγωγής, που μεταφέρεται αυτοδίκαια στην οικεία νομαρχιακή αυτοδιοίκηση με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ίδιου νόμου, εξακολουθεί να διέπεται από το ασφαλιστικό καθεστώς κύριας και επικουρικής ασφάλισης και πρόνοιας, καθώς και υγειονομικής περίθαλψης που είχε πριν από τη μετάταξη ή τη μεταφορά του και όλη η από τότε και μετά υπηρεσία στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις θεωρείται ως πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία που διανύθηκε στην υπηρεσία από την οποία μετατάσσεται ή μεταφέρεται. (Άρθρο 2 παρ. 4 Ν.2512/97)

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για το προσωπικό που μετατάσσεται στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 2738/1999. (Άρθρο 22 παρ. 3 στοιχ. α` Ν. 2768/99)

7. Το προσωπικό το οποίο κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 1514/1985 υπηρετούσε στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών είτε ως τακτικό είτε με σύμβαση, που είχε υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. Δ/τος 874/1971, διατηρεί τα συνταξιοδοτικά του δικαιώματα στο Δημόσιο, καθώς και τα δικαιώματα επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης που είχε στο χρόνο μετατροπής της υπηρεσίας αυτής σε Ν.Π.Δ.Δ. και όλη η από τότε και μετά υπηρεσία του στο Ν.Π.Δ.Δ. αυτό θεωρείται ως πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία που διανύθηκε στο Δημόσιο. (Άρθρο 5 παρ. 3 Ν.2512/97)

Παρατήρηση

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 8 του Ν. 2227/94 το προσωπικό που προσλαμβάνεται από την ισχύ του νόμου αυτού (11.8.1994) στα Ν.Π.Δ.Δ. που αναφέρονται στην παραπάνω παρ. 5 υπάγεται στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ι.Κ.Α.

Οι διατάξεις αυτές έχουν ως ακολούθως:

"Το προσωπικό που προσλαμβάνεται εφεξής ως τακτικό στον Ο.Κ.Χ.Ε., τον Οργανισμό Αθήνας και τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν.Δ. 4277/1962 και για επικουρική ασφάλιση στο Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Ως τακτικό προσωπικό θεωρείται τόσο το διοικητικό όσο και το τεχνικό προσωπικό, με την επιφύλαξη των διατάξεων του Ν. 2084/1992".

Άρθρο 84 **Δικαίωμα επιλογής ασφαλιστικού φορέα.**

1. Οι υπάλληλοι του Δημοσίου που υπηρετούσαν με σύμβαση κατά τη δημοσίευση του Ν. 765/1978 και υπάγονταν στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971, μπορούν να επιλέξουν τη συνταξιοδότηση τους από το Ι.Κ.Α. με τις διατάξεις για τους κοινούς ασφαλισμένους, αντί γ' αυτή από το Δημόσιο, με δήλωση τους που υποβάλλεται μόνο μία φορά μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την έναρξη της ισχύος του Ν. 765/1978 στις Διευθύνσεις Διοικητικού των Υπουργείων στα οποία υπηρετούν. (Άρθρο 5 παρ. 1 Ν.765/78)

Η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου για επιλογή ασφαλιστικού φορέα παρατείνεται για ένα εξάμηνο από τη δημοσίευση του Ν. 955/1979. (Άρθρο 37 παρ. 1 Ν.955/79)

Αν επιλέξουν τη συνταξιοδότηση τους από το Δημόσιο, εξαιρούνται από την ασφάλιση του Ι.Κ.Α. για τον Κλάδο Συντάξεων. (Άρθρο 5 παρ. 2 Ν.765/78)

Π' αυτούς που έχουν επιλέξει τη συνταξιοδότηση τους από το Ι.Κ.Α., εφόσον είχε διακοπεί η ασφάλιση τους με εφαρμογή του Ν.Δ. 874/1971, θεωρείται ότι δεν εξήλθαν ποτέ από την ασφάλιση του με την καταβολή των εισφορών που έχουν κανονισθεί από το Δημόσιο του εργοδότη και του ασφαλισμένου από τους ίδιους. (Άρθρο 5 παρ. 3 Ν.765/78)

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται ανάλογα και για τους με σύμβαση υπαλλήλους του Δημοσίου, οι οποίοι πριν από την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971 ήσαν ασφαλισμένοι σε άλλους, εκτός από το Ι.Κ.Α., Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης. Η προθεσμία για την υποβολή της σχετικής δήλωσης ορίζεται εξάμηνη από τη δημοσίευση του Ν. 955/1979. (Άρθρο 37 παρ. 2 Ν.955/79)

3. Οι υπάλληλοι του Δημοσίου με σύμβαση που υπηρετούσαν κατά τη δημοσίευση του Ν.955/1979 και δεν είχαν υπαχθεί μέχρι την 5η Απριλίου 1978 στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971, μπορούν με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων υπαγωγής στις διατάξεις του Ν.Δ/τος αυτού και πάντως όχι πέρα από ένα δίμηνο από τη συμπλήρωση, να δηλώσουν ότι δεν επιθυμούν τη συνταξιοδότηση τους από το Δημόσιο. Στην περίπτωση αυτή συνεχίζεται η ασφάλιση τους στον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο ήσαν ασφαλισμένοι κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης.

(Άρθρο 38 Ν.955/79)

4. Το προσωπικό, που διορίζεται σε μόνιμες θέσεις του Δημοσίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1476/1984, τα άρθρα 13 και 14 του Ν. 1540/1985, εκτός από το θεραπευτήριο "Ευαγγελισμός Αθηνών" και το άρθρο 38 του Ν. 1545/1985 και αμειβόταν με ημερομίσθιο, καθώς και το προσωπικό που αμειβόταν με μηνιαίο μισθό και είχε επιλέξει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.765/1978, τη συνταξιοδότηση του από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, μπορεί με δήλωση του που δεν ανακαλείται κατά το διορισμό ή μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού να διατηρήσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, αλλιώς υπάγεται αυτοδίκαια από το διορισμό του στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1583/83)

5. Το μη ιατρικό προσωπικό του πρώην "Θεραπευτηρίου Ευαγγελισμός Αθηνών" που διορίζεται σε μόνιμες θέσεις σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 1540/1985, όπως ερμηνεύθηκε με την παρ. 5

του άρθρου 27 του Ν. 1579/1985, μπορεί με δήλωση του να διατηρήσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του από το φορέα κύριας ασφάλισης στον οποίο υπαγόταν πριν από το διορισμό του στη μόνιμη θέση, διαφορετικά υπάγεται αυτοδικαίως από το διορισμό του στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1803/88)

Η δήλωση υποβάλλεται στη διεύθυνση προσωπικού του Θεραπευτηρίου κατά το διορισμό ή μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού και δεν ανακαλείται. Το προσωπικό που δεν διορίζεται σε μόνιμες θέσεις διατηρεί υποχρεωτικά το φορέα κύριας ασφάλισης στον οποίο έχει ασφαλιστεί. Για το προσωπικό αυτό δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971. Το προσωπικό που διορίζεται με οποιαδήποτε σχέση στο Θεραπευτήριο μετά τη δημοσίευση του νέου οργανισμού (ΦΕΚ 123/18.3.1987 τ. Β΄) δεν υπάγεται στην ασφάλιση του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Θεραπευτηρίου Ευαγγελισμός (Τ.Α.Π.Θ.Ε.) αλλά εφαρμόζονται και για το προσωπικό αυτό οι διατάξεις που ισχύουν για τη συνταξιοδότηση των λοιπών υπαλλήλων που υπηρετούν στο Δημόσιο.

6. Το προσωπικό που μετατάσσεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 1586/1986 στο Υπουργείο Οικονομικών, μπορεί με δήλωση του να διατηρήσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του από τον ασφαλιστικό φορέα της θέσης του δημοσίου τομέα από την οποία προέρχεται, διαφορετικά υπάγεται αυτοδικαίως από τη μετάταξη του στη συνταξιοδοτική προστασία του Δημοσίου. (Άρθρο 3 παρ. 1 Ν.1803/88)

Ο χρόνος υπηρεσίας στο Δημόσιο, στα ίδια ή και άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και Ο.Τ. Α., που αναγνωρίζεται συντάξιμος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των οικείων συνταξιοδοτικών φορέων του παραπάνω προσωπικού που προέρχεται από Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α., προσμετράται απεριόριστα στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του, που παρασχέθηκε μετά τη μετάταξη του στη μόνιμη θέση του Δημοσίου, με την επιφύλαξη των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 13 του παρόντος.

Ο χρόνος προϋπηρεσίας του προσωπικού, που δεν προέρχεται από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ., αναγνωρίζεται συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 1405/1983. Κατεξάιρηση, για τον προσδιορισμό του μισθολογικού κλιμακίου και του χρονοεπιδόματος του προσωπικού αυτού λαμβάνεται υπόψη μόνο ο χρόνος υπηρεσίας, που έχει διανυθεί στο φορέα από τον οποίο γίνεται η μετάταξη.

7. Οι με σύμβαση υπάλληλοι του Δημοσίου που υπηρετούσαν κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 1476/1984 και είχαν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971 μπορούν να επιλέξουν τη συνταξιοδότηση τους από το ΙΚΑ ή άλλο φορέα κύριας ασφάλισης αντί της συνταξιοδότησης τους από το Δημόσιο. (Άρθρο 13 παρ. 1 Ν.1813/88, όπως αντικατ. με την παρ. 7 του άρθρου 9 του Ν.1902/1990)

Οι με σύμβαση υπάλληλοι του Δημοσίου που μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 1476/1984 δεν είχαν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971 μπορούν, όταν συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στις διατάξεις του νομοθετικού αυτού διατάγματος και πάντως όχι αργότερα από ένα τρίμηνο από τη συμπλήρωσή τους, να ασκήσουν το δικαίωμα επιλογής του προηγούμενου εδαφίου.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων έχουν εφαρμογή και για όσους από τους υπαλλήλους αυτούς έχουν μονιμοποιηθεί με τις διατάξεις του Ν. 1476/1984 ή του Ν. 1540/85 ή άλλου νόμου που παραπέμπει στις διατάξεις τους, με την προϋπόθεση ότι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, η μονιμοποίηση έγινε μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1990. Όσοι επιλέξουν τη συνταξιοδότηση τους από το φορέα στον οποίο προηγουμένως είχαν ασφαλιστεί, εφόσον είχε διακοπεί η ασφάλισή τους σ' αυτόν, με εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 874/1971, θεωρείται ότι ουδέποτε έπαψαν να είναι ασφαλισμένοι σ' αυτόν, αφού καταβληθούν οι προβλεπόμενες εισφορές του εργοδότη από το Δημόσιο και του ασφαλισμένου από τους ίδιους.

Όσοι υπηρετούν με σύμβαση ή προσλαμβάνονται μετά την 31η Δεκεμβρίου 1990 στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και σε άλλα Ν.Π.Δ.Δ. για τα οποία ισχύουν οι δημοσιονομικές συνταξιοδοτικές διατάξεις και ακολούθως διοριστούν σε μόνιμες θέσεις, δεν έχουν δικαίωμα επιλογής

συνταξιοδοτικού φορέα, αλλά υπάγονται υποχρεωτικά στο καθεστώς συνταξιοδότησης των μόνιμων υπαλλήλων του κλάδου τους.

8. Το εκπαιδευτικό, το διοικητικό και το βοηθητικό προσωπικό των σχολών αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εντάσσεται ή διορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 41 του Ν. 1404/1983 και 71 του Ν. 1566/1985 σε θέσεις μόνιμου προσωπικού των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), μπορεί, με δήλωση του που δεν ανακαλείται και που υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την ένταξη ή το διορισμό του, να διατηρήσει τη συνταξιοδότηση του από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, διαφορετικά υπάγεται αυτοδίκαια από το διορισμό του στη συνταξιοδοτική νομοθεσία του Δημοσίου. Το προσωπικό που θα επιλέξει τη συνταξιοδότηση του από τον προηγούμενο ασφαλιστικό φορέα θεωρείται ότι ουδέποτε έπαψε να είναι ασφαλισμένο σ' αυτόν και οι εισφορές που αναλογούν, εφόσον έχουν διακοπεί, θα καταβληθούν του εργοδότη από το Δημόσιο και του ασφαλισμένου από τον ίδιο.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται και για όσους από το παραπάνω διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό μετατάσσονται, σύμφωνα με το άρθρο 71 του Ν. 1566/1985, σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

9. Τακτικοί υπάλληλοι του Δημοσίου, οι οποίοι μετατάσσονται ή μεταφέρονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του Ν. 1876/1990 όπως αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 56 του Ν. 1943/1991, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), δικαιούνται να επιλέξουν την παραμονή τους στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου αντί του συνταξιοδοτικού καθεστώτος του φορέα κύριας ασφάλισης, στο οποίο υπάγεται το τακτικό προσωπικό της υπηρεσίας στην οποία μετατάσσονται ή μεταφέρονται και όλη η υπηρεσία από το χρόνο της μετάταξης ή μεταφοράς τους και εφεξής λογίζεται ότι παρασχέθηκε στο Δημόσιο για κάθε συνέπεια. Το ίδιο ισχύει και για τους επί συμβάσει υπαλλήλους του Δημοσίου, οι οποίοι κατά το χρόνο μετάταξης ή μεταφοράς τους είχαν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.Δ. 874/1971. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.2042/92)

10. Τακτικοί υπάλληλοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι μετατάσσονται ή μεταφέρονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του Ν. 1876/1990, όπως αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 56 του Ν. 1943/1991, στο Δημόσιο, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δικαιούνται να επιλέξουν την παραμονή τους στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του φορέα κύριας ασφάλισης, που υπάγονταν μέχρι τη μετάταξη ή μεταφορά τους, αντί του συνταξιοδοτικού καθεστώτος του φορέα κύριας ασφάλισης, στο οποίο υπάγεται το τακτικό προσωπικό της υπηρεσίας, στην οποία μετατάσσονται ή μεταφέρονται και όλη η υπηρεσία από τη μεταφορά ή μετάταξη τους και εφεξής λογίζεται ότι παρασχέθηκε στην υπηρεσία από την οποία μετατάσσονται ή μεταφέρονται. Οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παρ. 9 και της παρ. 14 του άρθρου 20 του Ν. 1735/1987 δεν έχουν εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση. Εργοδοτικές εισφορές για κύρια σύνταξη, που βάρυναν την προηγούμενη υπηρεσία, βαρύνουν τη νέα τους υπηρεσία από το χρόνο της μετάταξης ή μεταφοράς τους. (Άρθρο 4 παρ. 1 Ν.2042/92)

11. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών Ειδικής Αγωγής (Τ.Ε.Σ.Ε.Α.) του Εθνικού Ιδρύματος Αποκατάστασης Αναπήρων (Ε.Ι.Α.Α. - Ν.Π.Δ.Δ.) που μεταφέρεται και εντάσσεται σε οργανικές θέσεις του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 του Ν. 2072/1992, δικαιούται να επιλέξει την παραμονή του στο ασφαλιστικό καθεστώς του φορέα κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, που υπαγόταν μέχρι τη μεταφορά του, αντί της αυτοδίκαιης υπαγωγής του στο αντίστοιχο συνταξιοδοτικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης του Δημοσίου. (Άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 2227/94)

Παρατήρηση: Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 5 του Ν. 2227/94, οι ρυθμίσεις των παραπάνω παρ. 9 και 10 εφαρμόζονται και στο προσωπικό που μετατάσσεται ή μεταφέρεται και με ορισμένες άλλες διατάξεις. Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 8 του Ν. 2227/94 έχουν ως εξής:

"Οι διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 2042/1992 (ΦΕΚ 75 Α`) έχουν εφαρμογή και για το προσωπικό που μετατάσσεται ή μεταφέρεται σύμφωνα με τις διατάξεις :

α) Του άρθρου 13 του Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α`).

β) Του άρθρου 14 και της παρ. 4 του άρθρου 18 του Ν. 2026/1992 (ΦΕΚ 43 Α`),

γ) Των άρθρων 10 και 12 του Ν. 2085/1992 (ΦΕΚ 170 Α`) και

δ) Του άρθρου 13 του Ν. 2116/1993 (ΦΕΚ 18 Α`)".

12. Το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των Ν. Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. που διορίζεται σε μόνιμες θέσεις με εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου Β` του Ν. 2738/1999 και αμειβόταν με ημερομίσθιο ή μηνιαίο μισθό, μπορεί με δήλωση του, που δεν ανακαλείται κατά το διορισμό ή μέσα σε τρεις (3) μήνες από αυτόν, να διατηρήσει το ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης που είχε, αντί του ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού καθεστώτος στο οποίο θα υπαγόταν αυτοδίκαια μετά το διορισμό του στη μόνιμη θέση. (Άρθρο 29 παρ. 3 στοιχ. β` Ν.2768/99)

Άρθρο 85

Αναγνώριση χρόνου δημόσιας υπηρεσίας σε ασφαλιστικούς οργανισμούς.

1. Δημόσιοι υπάλληλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, οι οποίοι εξέρχονται για οποιονδήποτε λόγο από την υπηρεσία χωρίς να θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από το δημόσιο, μπορούν να αναγνωρίσουν το χρόνο της δημόσιας υπηρεσίας τους με την ιδιότητα του μόνιμου, του εκτάκτου, με σύμβαση ορισμένου ή αόριστου χρόνου ή με ημερομίσθιο ή με ποσοστά ως χρόνο ασφάλισης σε οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης με καταβολή των προβλεπόμενων εισφορών, εφόσον ήσαν ασφαλισμένοι στο φορέα αυτόν πριν από την είσοδο τους στη δημόσια υπηρεσία ή ασφαλίστηκαν μετά τη λύση της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης, έστω και αν ο χρόνος της υπηρεσίας τους έχει διανυθεί πριν από την έναρξη λειτουργίας του οικείου φορέα. (Άρθρο 85 Α.Ν. 1854/51, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου μόνο Ν.Δ. 3691/57 και το άρθρο 11 Ν.955/79 και όπως ισχύει μετά το άρθρο 4 Ν.1405/83)

2. Οι παραπάνω ασφαλιστικές εισφορές κατά το μέρος που βαρύνουν τον εργοδότη καταβάλλονται από το δημόσιο και κατά το μέρος που βαρύνουν τον ασφαλισμένο καταβάλλονται από αυτόν, σύμφωνα με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τους ασφαλιστικούς φορείς που υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και των Υπουργών Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας για το Ν.Α.Τ. Αυτό ισχύει και για τους μετακλητούς υπαλλήλους της παρ. 3 του άρθρου 9 του Ν.Δ. 4202/1961. Για τους ασφαλισμένους σε φορείς ασφάλισης αυτοτελώς απασχολούμενων και ανεξάρτητων επαγγελματιών τα 2/3 της εισφοράς καταβάλλονται από το δημόσιο και το 1/3 από τον ασφαλισμένο.

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και για τους μη δημόσιους υπαλλήλους οι οποίοι συνταξιοδοτούνται από το δημόσιο. Επίσης εφαρμόζονται και για τα όργανα της αγροφυλακής που αποχώρησαν από την υπηρεσία μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 1976 χωρίς να λάβουν σύνταξη. Σε περίπτωση που στα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου έχει χορηγηθεί σύνταξη από οργανισμό κύριας ασφάλισης με προσμέτρηση του χρόνου ασφάλισης στον κλάδο συντάξεων του ΤΣΑΟΑ, χωρίς να έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες στο χρόνο αυτόν ασφαλιστικές εισφορές, αυτές καταβάλλονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου αυτού. Μέχρι την εξόφληση των εισφορών από τους υπόχρεους οι συντάξεις εξακολουθούν να καταβάλλονται.

Προϋπηρεσία στο δημόσιο, που έχει αναγνωρισθεί μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 1405/1983 (13.12.1983) ως χρόνος ασφάλισης σε ασφαλιστικό οργανισμό, εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες αναγνωρίσθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 86

Δικαιώματα σύνταξης αναπηρίας παλαιών συνταξιούχων στρατιωτικών.

Οπλίτες του Στρατού Ξηράς, θάλασσας και Αέρα και της Χωροφυλακής που έπαθαν, πριν από την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/1951 από τραύμα ή νόσημα τα οποία οφείλονταν πρόδηλα και αναμφισβήτητα στη στρατιωτική υπηρεσία, μείωση της ικανότητας τους για εργασία 25% και παραπάνω, δικαιούνται να υπαχθούν στις διατάξεις του πιο πάνω Α.Ν. με αίτηση τους, που υποβάλλεται με ποινή απαραδέκτου μέσα σ' ένα έτος από τη δημοσίευση του, μόνο εφόσον ο βαθμός της μείωσης της ικανότητας για εργασία έχει μέχρι τότε καθορισθεί με τη διαδικασία που καθοριζόταν από τις διατάξεις που ίσχυαν προηγουμένως και η οποία ενεργήθηκε ύστερα από εμπρόθεσμη αίτηση αυτού που έπαθε. (Άρθρο 74 παρ. 1 Α.Ν.1854/51)

Η σύνταξη που είχε κανονισθεί πληρώνεται από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδόθηκε η σχετική πράξη ή απόφαση.

Άρθρο 87

Δικαιώματα σύνταξης οπλιτών Χωροφυλακής.

Δικαιώματα σύνταξης που είχαν γεννηθεί με βάση την παρ. 5 του άρθρου 74 του Α.Ν. 1854/1951, όπως είχε τροποποιηθεί με την παρ. 6 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 3768/1957, η οποία καταργήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 329/1976, και τα οποία υπήρχαν κατά τη δημοσίευση του τελευταίου αυτού νόμου

διατηρούνται (Άρθρο 2 παρ. 4 Ν.329/76)

Άρθρο 88

Δικαίωμα σύνταξης παλαιών δικαστικών κλητήρων.

Έμμισθοι δικαστικοί κλητήρες και σε περίπτωση θανάτου οι οικογένειες τους, οι οποίοι είχαν εξέλθει από την υπηρεσία πριν από το Ν. 6094/1934, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του Κώδικα.

Για τον υπολογισμό της σύνταξης τους οι παραπάνω εξομοιώνονται με Επιμελητές Δικαστηρίων Ε' Τάξης. (Άρθρο 4 Ν.698/77)

Άρθρο 89

Σύνταξη ειδικών περιπτώσεων αξιωματικών.

1 . Η σύνταξη αξιωματικών πληρωμάτων Στόλου Ναυτικού, οι οποίοι έχουν επαναφερθεί στην ενέργεια με το Β.Δ. της 14.9.1966, έχουν προαχθεί και στη συνέχεια αποστρατευθεί με εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 4520/1966, υπολογίζεται στο βαθμό που είχαν όταν αποστρατεύθηκαν με βάση το παραπάνω Β.Δ/γμα. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 92/1974)

Υποθέσεις σύνταξης των παραπάνω, που κρίθηκαν οριστικά, τελεσίδικα ή αμετάκλητα, επανεξετάζονται σε πρώτο βαθμό από το αρμόδιο όργανο που δικαιοδοτεί για τις συντάξεις, με αίτηση των ενδιαφερομένων η οποία υποβάλλεται με ποινή απαραδέκτου μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση του Ν.Δ. 92/1974. Τα οικονομικά αποτελέσματα των πράξεων ή

αποφάσεων, που εκδίδονται σύμφωνα με αυτή την παράγραφο, επέρχονται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης τους.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και για τους : (Άρθρο 1 Ν.Δ. 209 /74)

α) αξιωματικούς Πληρωμάτων Στόλου Ναυτικού, οι οποίοι έχουν προαχθεί με τα από 27.5.1968 και 13.6.1968 Β.Δ/γμματα και στη συνέχεια αποστρατευθεί με εφαρμογή της περίπτ. γ` της παρ. 1 του άρθρου 1 του Α.Ν. 331/1968 και του άρθρου 2 του Ν.Δ. 4520/1966,

β) αξιωματικούς Ειδικών Υπηρεσιών Λιμενικού Σώματος, οι οποίοι έχουν προαχθεί με τα από 15.5.1967 και 18.8.1967 Β.Δ/γμματα και στη συνέχεια αποστρατευθεί με εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 4520/1966 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου μόνου του Ν. 5464/1932. (Άρθρο 1 Ν.67/1975)

γ) αξιωματικούς Πληρωμάτων Στόλου, οι οποίοι έχουν ανακληθεί στην ενέργεια με το από 9.1.1967 Β.Δ., προαχθεί και στη συνέχεια αποστρατευθεί με εφαρμογή του άρθρου 2 του Ν.Δ. 4520/1966, καθώς και για τους άλλους αξιωματικούς του Πολεμικού Ναυτικού από τα Πληρώματα Στόλου που έχουν προαχθεί και αποστρατευθεί με βάση την παραπάνω διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 4520/1966. (Άρθρο 2 Ν.285/76)

3. Αξιωματικοί της Αστυνομίας Πόλεων που εξήλθαν από την ενεργό υπηρεσία κατά τα έτη 1969 και 1970 γιατί μειώθηκε με το Ν.Δ. 139/1969 το όριο ηλικίας τους, το οποίο ίσχυε μέχρι τότε, ανακαλούνται στην ενέργεια με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέσα σ` ένα δίμηνο από την ισχύ του Ν. 278/1976 με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με την προϋπόθεση ότι θα προάγονταν εν ενεργεία αν είχαν υπαχθεί στη ρύθμιση που προβλεπόταν από το άρθρο 60 παρ. 18 του Ν.Δ. 139/1969 και παρέμεναν εκτός οργανικών θέσεων. (Άρθρο 1 Ν.278/76)

Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα οι αξιωματικοί του προηγούμενου εδαφίου προάγονται κατά ένα βαθμό από τότε που είχαν προαχθεί οι αμέσως νεότεροι τους αξιωματικοί στην Αστυνομία Πόλεων και αποστρατεύονται ύστερα από ένα μήνα από την ημερομηνία προαγωγής τους, χωρίς δικαίωμα για λήψη αναδρομικών αποδοχών ή σύνταξης, ούτε απόληψης συμπληρωματικού εφάπαξ βοηθήματος και αναδρομικής λήψης μερίσματος από τους ασφαλιστικούς φορείς, στους οποίους είναι ασφαλισμένο το προσωπικό της Αστυνομίας Πόλεων.

Ο βαθμός στον οποίο προάγονται λαμβάνεται υπόψη στον κανονισμό της σύνταξης τους και ο σύμφωνα με τα παραπάνω χρόνος ανάκλησης τους στην ενεργό υπηρεσία λογίζεται ότι διανύθηκε κατά παράταξη του ορίου ηλικίας.

Άρθρο 90

Σύνταξη ειδικών περιπτώσεων εκπαιδευτικών.

1. Η σύνταξη των Γενικών Επιθεωρητών Εκπαίδευσης του Ν.Δ. 3379/1955 που εξήλθαν από την υπηρεσία κανονίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό ενέργειας που ισχύει κάθε φορά και που αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο 10 του άρθρου 49 του Ν. 309/1976. (Άρθρο 3 Ν.698/77)

2. Η σύνταξη των Λυκειάρχων και Γυμνασιάρχων οι οποίοι με τον Α.Ν. 129/1967, που καταργήθηκε, υποβιβάστηκαν αντίστοιχα σε Γυμνασιάρχες και βοηθούς Γυμνασιάρχες και συνταξιοδοτήθηκαν με βάση το βαθμό στον οποίο υποβιβάστηκαν, κανονίζεται με βάση τις αποδοχές ενέργειας των 9ου και 8ου μισθολογικών κλιμακίων του άρθρου 49 του Ν. 309/1976 αντίστοιχα.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή για όσους από τους παραπάνω κρίθηκαν πάλι για προαγωγή χωρίς να προαχθούν ή κρίθηκαν για προαγωγή χωρίς να περιληφθούν στους πίνακες προακτών που συντάχθηκαν μεταγενέστερα. (Άρθρο 14 Ν.955/79)

---

3. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και για τους Λυκειάρχες του άρθρου 20 του Ν. 4464/1965 που συνταξιοδοτήθηκαν με βάση το βαθμό αυτό και υποβιβάστηκαν στη σύνταξη, καθώς και για τους Λυκειάρχες πριν από τον Α.Ν. 129/1967, οι οποίοι υποβιβάστηκαν σε Γυμνασιάρχες με τον Α.Ν. αυτό και συνταξιοδοτήθηκαν με βάση το βαθμό Επιθεωρητή Μέσης Εκπαίδευσης.

4. Η σύνταξη των Επιθεωρητών Δημοτικής Εκπαίδευσης με βαθμό 3° ή 2°, που εξήλθαν από την υπηρεσία πριν από την έναρξη της ισχύος του Ν. 309/1976, κανονίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό ενέργειας, που ισχύει κάθε φορά και που αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο 8 του άρθρου 49 του νόμου αυτού, εφόσον κατά την έξοδο τους από την υπηρεσία έφεραν τον 3° βαθμό της δημοσιοϋπαλληλικής ιεραρχίας και του αντίστοιχου στο 9° μισθολογικό κλιμάκιο εφόσον έφεραν το 2° βαθμό.

Άρθρο 91 **Ειδική σύνταξη.**

1. Στους Αρχιστράτηγους, του Αρχηγούς Γενικών Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, τους Διοικητές Μεγάλων Μονάδων Στρατού από το Κλιμάκιο Μεραρχίας, που συμπεριλαμβάνεται, και άνω, τους Αρχηγούς Στόλου και τους Αρχηγούς Ανώτερης Διοίκησης Αεροπορίας κατά τους πολέμους 1912-1913, 1917- 1922, 1940-1941 και κατά την περίοδο του αγώνα κατά των κομμουνιστοσυμμοριτών των ετών 1947-1949 απονέμεται ειδική τιμητική σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις για τις συντάξεις, που ανέρχεται σε ολόκληρο το ποσό, που ισχύει κάθε φορά, των αποδοχών του βαθμού που έφεραν κατά την αποστρατεία τους μαζί με όλα τα σχετικά επιδόματα, εφόσον διοίκησαν επάξια τις δυνάμεις τους για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών συνεχώς ή με διακοπές και συνέβαλαν αποφασιστικά στη νικηφόρα έκβαση των επιχειρήσεων γενικά. Αρχηγοί Ανώτερης Διοίκησης Αεροπορίας νοούνται για την εφαρμογή αυτού του άρθρου αυτοί που διοίκησαν το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των μονάδων πολεμικών αεροσκαφών.

Οι περίοδοι που οι δυνάμεις βρίσκονταν σε εφεδρεία ή σε μη ενεργό μέτωπο δε λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του παραπάνω χρονικού διαστήματος των τριών μηνών. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.Δ. 173/69 όπως αντικ. με άρθρ. 1 Ν.Δ. 723/70)

2. Από την ειδική αυτή σύνταξη εξαιρούνται όσοι από τους παραπάνω καταδικάσθηκαν για έσχατη προδοσία, για παράβαση στρατιωτικού καθήκοντος σε βαθμό κακουργήματος, με εφαρμογή της Στρατιωτικής Ποινικής Νομοθεσίας, και ως δοσίλογοι, εκτός αν για την καταδίκη τους ως δοσιλόγων επακολούθησε παραγραφή των ποινών που καταγνώσθηκαν με τις καταδικαστικές αποφάσεις και καταργήθηκαν και άρθηκαν από την επιβολή τους όλες οι συνέπειες των αποφάσεων και των σ' αυτές αδικημάτων.

Επίσης εξαιρούνται αυτοί που με οποιονδήποτε τρόπο ανέπτυξαν μεταγενέστερα αντεθνική δράση και ως τέτοια νοείται για την εφαρμογή του άρθρου αυτού ή με οποιονδήποτε τρόπο συνεργασία με οργανώσεις ή πολιτικά κόμματα που είχαν σκοπό την ανατροπή γενικά του κοινωνικού συστήματος που επικρατούσε. (Άρθρο 1 παρ. 2 Ν.Δ. 173/69, όπως αντικ. με άρθρ. μόνο Ν.Δ. 481/70 και 2 Ν.Δ. 723/70)

3. Η επάξια διοίκηση και η με τις προϋποθέσεις της παρ. 1 συμμετοχή στις επιχειρήσεις βεβαιώνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, που εκδίδεται μέσα σ' ένα έτος από την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 173/1969, ύστερα από πρόταση του Ανώτατου Συμβουλίου Ένοπλων Δυνάμεων, η οποία στηρίζεται σε αιτιολογημένη έκθεση Επιτροπής από ανώτατους αξιωματικούς. (Άρθρο 1 παρ. 3 Ν.Δ. 173/69)

4. Η σύνταξη αυτού του άρθρου απονέμεται ή μεταβιβάζεται και στα πρόσωπα των άρθρων 31 και 32 αυτού του Κώδικα της οικογένειας των παραπάνω Διοικητών που έχουν πεθάνει, χωρίς να εξετάζεται η συνδρομή των προϋποθέσεων απορίας και συντήρησης από αυτόν που πέθανε.

Το ποσοστό της σύνταξης της πατρικής οικογένειας ορίζεται στα 5/10 της σύνταξης που θα απονεμόταν σ' αυτόν που πέθανε. Για τη χήρα και τα τέκνα έχει εφαρμογή το τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 70 αυτού του Κώδικα, χωρίς να μπορεί η σύνταξη της οικογένειας να υπερβεί τα 80% της σύνταξης που θα απονεμόταν. (Άρθρο 2 Ν.Δ. 173/69)

Άρθρο 92

Συνταξιοδοτικά δικαιώματα όσων εξήλθαν από την Υπηρεσία με νόμους για εθελούσια έξοδο.

1. Αξιωματικοί του Στρατού Ξηράς που αποστρατεύονται με αίτηση τους ή αυτεπάγγελα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4120/1960 αποκτούν πάντοτε δικαίωμα σε σύνταξη και αν ακόμη δεν έχουν συμπληρώσει το συντάξιμο χρόνο υπηρεσίας που απαιτείται από το άρθρο 26 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 1 εδάφ. πρώτο Ν. 4106/60)

Η σύνταξη των παραπάνω κανονίζεται με βάση το χρόνο συντάξιμης υπηρεσίας που αναγνωρίζεται με τις διατάξεις αυτού του Κώδικα, δεν μπορεί όμως να είναι μικρότερος από τη σύνταξη που ανήκει σε Ταγματάρχη, ο οποίος έχει συμπληρώσει 25ετή πραγματική υπηρεσία. (Άρθρο 1 εδ. δευτ. Ν.Δ. 4106/60, όπως αντικ με άρθ. 1 Ν.Δ. 315/1969 σε συνδ. με άρθρ. 4 παρ. 5 Ν. 787/78)

Στην 25ετή αυτή πραγματική υπηρεσία προστίθενται τα πολεμικά έτη, έτη εκστρατείας κ.λ. και η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω προσαυξάνεται με επίδομα χρόνου υπηρεσίας με βάση την υπηρεσία που πραγματικά παρασχέθηκε, το ποσοστό του οποίου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό που αντιστοιχεί σε 25ετή πραγματική υπηρεσία.

2. Πρωτοδικες, Αντεισαγγελίες Πρωτοδικών, Πρόεδροι και Εισαγγελίες Πρωτοδικών, Εφέτες και Αντεισαγγελίες Εφετών, που αποχώρησαν από την ενεργό υπηρεσία με αίτηση τους ή απολύθηκαν από την υπηρεσία με τις διατάξεις των άρθρων 1-3 του Ν. 4126/1960, δικαιούνται σύνταξη έστω και αν δεν είχαν συμπληρώσει την υπηρεσία που ορίζεται στο άρθρο 1 αυτού του Κώδικα. Η σύνταξη που παρέχεται σ' αυτούς με τις διατάξεις που ισχύουν προσαυξάνεται γι' αυτούς που έχουν συντάξιμη υπηρεσία από 10 ως 29 έτη κατά 12 πεντηκοστά του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους και γι' αυτούς που έχουν όμοια υπηρεσία από 30 ως 33 έτη κατά τόσα πεντηκοστά του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους όσα απαιτούνται για τη συμπλήρωση των 45/50 αυτού. (Άρθρο μόνο Ν.4127/70)

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Ν. 4127/1960.

3. Δικαστικοί και Εισαγγελικοί Λειτουργοί, που αποχώρησαν από την ενεργό υπηρεσία με αίτηση τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Α.Ν. 195/1967, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο, έστω και αν δεν έχουν συμπληρώσει την υπηρεσία που ορίζεται στο άρθρο 1 αυτού του Κώδικα. Η σύνταξη, που παρέχεται σ' αυτούς σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν, προσαυξάνεται γι' αυτούς που έχουν συντάξιμη υπηρεσία μέχρι και 29 έτη κατά 12 πεντηκοστά του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους και γι' αυτούς που έχουν όμοια υπηρεσία από 30 ως 33 έτη κατά τόσα πεντηκοστά του μηνιαίου μισθού τους όσα απαιτούνται για τη συμπλήρωση των 45/50 αυτού. (Άρθρο μόνο Α.Ν.244/67)

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Α.Ν. 244/1967.

4. Γενικοί Επιθεωρητές Διοίκησης και Νομάρχες που εξήλθαν από την υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4450/1964, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο εφόσον έχουν δεκαετή υπηρεσία στις θέσεις αυτές, συνεχή ή με διακοπές, ή εικοσαετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, από την οποία πλήρη πενταετή στις παραπάνω θέσεις. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 4432/64)

Ως υπηρεσία στις παραπάνω θέσεις λογίζεται και κάθε προϋπηρεσία ως Γενικού Γραμματέα Υπουργείου ή Γενικής Διοίκησης, Επιθεωρητή Διοίκησης, Νομάρχη και Επαρχου.

Η σύνταξη, που ανήκει στους παραπάνω με τις γενικές διατάξεις για απονομή των πολιτικών συντάξεων, προσαυξάνεται κατά 1/50 του συντάξιμου μισθού τους για κάθε πλήρες έτος υπηρεσίας στις θέσεις του προηγούμενου εδαφίου.

Η προσαύξηση σύμφωνα με το εδάφιο αυτό δεν μπορεί να υπερβεί τα 15/50 του συντάξιμου μισθού. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 55 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

5. Οι επιμελητές ή βοηθοί που εξήλθαν από την υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 815/1978, εφόσον έχουν πλήρη πενταετή τουλάχιστον υπηρεσία, δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο ανάλογα με τα έτη υπηρεσίας τους τα οποία προσαυξάνονται. (Άρθρο 1 Ν.853/78)

α) Κατά 10 έτη για όσους έχουν υπηρεσία 5-8 ετών.

β) Κατά 12 έτη για όσους έχουν υπηρεσία 9-13 ετών.

γ) Κατά 14 έτη για όσους έχουν υπηρεσία 14 ετών και άνω.

Η υπηρεσία που απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης ή τη χορήγηση της παραπάνω προσαύξησης, η οποία λογίζεται ως πραγματική δημόσια υπηρεσία για κάθε συνέπεια, πρέπει να είναι πραγματική και να διανύθηκε σε θέση επιμελητή ή βοηθού Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, με συνυπολογισμό και της υπηρεσίας που παρασχέθηκε σε θέση παρασκευαστή με πτυχίο Ανώτατης Σχολής. Για τη χορήγηση της παραπάνω προσαύξησης χρονικό διάστημα μικρότερο από δώδεκα μήνες λογίζεται ως πλήρες έτος αν είναι τουλάχιστον ίσο με έξι μήνες.

Στους παραπάνω επιμελητές και βοηθούς, εφόσον αυτοί δεν δικαιούνται σύνταξη ή δεν επιθυμούν τη λήψη της, καταβάλλεται σε βάρος του Δημοσίου εφάπαξ αποζημίωση, που ορίζεται, σύμφωνα με τα ακόλουθα, με βάση υπηρεσία τους που διανύθηκε πραγματικά σε θέση επιμελητών ή βοηθού Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, με συνυπολογισμό και υπηρεσίας που παρασχέθηκε σε θέση παρασκευαστή με πτυχίο Ανώτατης Σχολής: (Άρθρο 8 Ν.853/78)

α) Για επιμελητές που έχουν υπηρεσία 1-2 έτη Δρχ.	96.000
" " " " " 3-4 έτη "	132.000
" " " " " 5-6 έτη "	168.000
Για επιμελητές που έχουν υπηρεσία 7-8 έτη Δρχ.	216.000
" " " " " 8 και άνω Δρχ.	300.000
β) Για τους βοηθούς που έχουν υπηρεσία 1-2 έτη Δρχ.	80.000
" " " " " 3-4 " "	

	110.000
" " " " " " " 5-6 " "	140.000
" " " " " " " 7-8 " "	180.000
" " " " " " " 8 και άνω" "	250.000

Για τον υπολογισμό της παραπάνω αποζημίωσης εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη του τρίτου εδαφίου αυτής της παραγράφου. Όσοι από τους παραπάνω, που δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο, προτιμήσουν, αντί της σύνταξης που τους ανήκει, την καταβολή της αποζημίωσης, υποχρεούνται να το δηλώσουν εγγράφως κατά την αποχώρησή τους από την υπηρεσία και σε κάθε περίπτωση πριν από την υποβολή της αίτησης για κανονισμό σύνταξης. Οι τρίμηνες αποδοχές που τυχόν καταβλήθηκαν στο μεταξύ παρακρατούνται από την αποζημίωση.

Σε όσους από αυτούς καταβλήθηκε η πιο πάνω αποζημίωση η υπηρεσία τους ως επιμελητών ή βοηθών δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ως συντάξιμη από το Δημόσιο, εκτός αν ήθελε επιστραφεί η αποζημίωση που έλαβαν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 11 αυτού του Κώδικα.

Σύνταξη που έχει αναγνωρισθεί ή που πρόκειται να αναγνωρισθεί σε βάρος του Δημοσίου από άλλη υπηρεσία δεν επηρεάζει την καταβολή της αποζημίωσης. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου έχουν εφαρμογή και γι' αυτούς που εξήλθαν από την υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 815/1978 καθώς και για τις οικογένειες όσων έχουν πεθάνει. (Άρθρο 3 Ν.853/78)

Επίσης έχουν εφαρμογή και για τους επιμελητές ή βοηθούς, οι οποίοι εξήλθαν από την υπηρεσία μέσα στις νέες προθεσμίες που χορηγήθηκαν κατά παράταση των προθεσμιών της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 815/1978 σε εφαρμογή της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 29 αυτού.

Στις διατάξεις αυτής της παραγράφου υπάγονται και οι έμμισθοι επιμελητές ή βοηθοί Α.Ε.Ι. που συμπλήρωσαν το νόμιμο όριο ηλικίας εξόδου από την υπηρεσία στην οποία παραμένουν για οποιονδήποτε λόγο. Η υπηρεσία που διανύθηκε μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας μέχρι την απομάκρυνσή τους δε λογίζεται ως συντάξιμη.

6. Οι καθηγητές που εξήλθαν ή θα εξέλθουν από την υπηρεσία σύμφωνα με το άρθρο 38 του Ν. 1268/1982 δικαιούνται σύνταξη, εφόσον έχουν οκτώ τουλάχιστον έτη συντάξιμης υπηρεσίας σε Α.Ε.Ι. ως τακτικοί ή μόνιμοι ή έκτακτοι μόνιμοι ή έκτακτοι με τριετή θητεία καθηγητές ή μόνιμοι επίκουροι καθηγητές ή εντεταλμένοι υφηγητές ή επιμελητές ή βοηθοί, από τα οποία πέντε έτη τουλάχιστον σε Α.Ε.Ι. της Χώρας. (Άρθρο 3 Ν.1379/83 όπως αντικ. με άρθρ. 14 Ν. 1813/88)

Χρονικό διάστημα μικρότερο των δώδεκα μηνών λογίζεται ως πλήρες έτος, αν είναι τουλάχιστον έξι μήνες. Τα χρόνια που προστίθενται θεωρούνται πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. Τα προστιθέμενα χρόνια μειώνονται ανάλογα στην περίπτωση που τα χρόνια που απομένουν, από την έξοδο των ανωτέρω από την υπηρεσία μέχρι τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας τους ή τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, είναι λιγότερα των χρόνων που προστίθενται.

Επίσης, μειώνονται σε περίπτωση επαναδιορισμού τους όπου προβλέπεται από το νόμο στο δημόσιο ή σε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, κατά το χρόνο που η νέα τους υπηρεσία τους παρέχει αυτοτελώς δικαίωμα σύνταξης ή λαμβάνεται οπωσδήποτε υπόψη για τον κανονισμό νέας σύνταξης ή την αύξηση της αναγνωρισμένης σε βάρος του Δημοσίου. Η σύνταξη υπολογίζεται σύμφωνα με τη διάταξη της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 15 αυτού του Κώδικα, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του Ν. 1202/1981, ανεξάρτητα από το χρόνο εξόδου τους από την υπηρεσία. Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται ύστερα από σχετική αίτηση και για τις οικογένειες όσων έχουν πεθάνει. Τα οικονομικά αποτελέσματα γι' αυτούς που έχουν εξέλθει από την υπηρεσία, καθώς και για τις οικογένειες αυτών που έχουν πεθάνει, αρχίζουν από την πρώτη του μήνα του επόμενου της υποβολής της αίτησης.

7. Ειρηνοδίκες Δ', Γ', Β' και Α' τάξης, πρωτοδίκες και αντεισαγγελείς πρωτοδικών, πρόεδροι και εισαγγελείς πρωτοδικών, εφέτες και αντεισαγγελείς εφετών, πρόεδροι και εισαγγελείς εφετών, αρεοπαγίτες και αντεισαγγελείς Αρείου Πάγου που θα αποχωρήσουν από την ενεργό υπηρεσία, ύστερα από αίτηση τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 1390/1983 έχουν δικαίωμα σύνταξης και αν δεν έχουν συμπληρώσει την υπηρεσία που ορίζεται στο άρθρο 1 του Κώδικα αυτού. (Άρθρο 1 Ν.1391/83)

Η σύνταξη, που αναλογεί στα έτη της πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας των παραπάνω δικαστικών λειτουργιών, προσαυξάνεται για όσους έχουν τέτοια υπηρεσία από 12 ως 18 έτη κατά επτά τριακοστά πέμπτα (7/35) του μηνιαίου συντάξιμου μισθού τους, για όσους έχουν όμοια υπηρεσία από 19 ως 25 έτη κατά έξι τριακοστά πέμπτα (6/35) και για όσους έχουν όμοια υπηρεσία από 26 ως 32 έτη κατά πέντε τριακοστά πέμπτα (5/35), τα οποία μειώνονται ανάλογα, ώστε συνολικά να μην είναι περισσότερα από τριάντα τρία τριακοστά πέμπτα (33/35). Για τη χορήγηση της προσαύξησης χρόνος υπηρεσίας μικρότερος των δώδεκα (12) μηνών λογίζεται ως πλήρες έτος, αν είναι ίσος τουλάχιστον με έξι (6) μήνες.

Σε όσους από τους παραπάνω δικαστικούς λειτουργούς απονεμηθεί, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Ν. 1390/1983, ο αμέσως επόμενος βαθμός, ο μισθός του βαθμού αυτού λαμβάνεται υπόψη ως συντάξιμος μισθός. Η ισχύς αυτής της παραγράφου αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Ν. 1390/1983.

8. Οι μόνιμοι υπάλληλοι του Οργανισμού Διοίκησης Εκκλησιαστικής Περιουσίας (Ο.Δ.Ε.Π.) μπορούν, με αίτηση τους που υποβάλλεται μέσα σε ένα έτος από την έναρξη ισχύος του Ν. 1811/1988, να ζητήσουν την αποχώρησή τους από την υπηρεσία. Όσοι αποχωρήσουν δικαιούνται σύνταξη, εφόσον έχουν δεκαπενταετή πλήρη πραγματική υπηρεσία υπαλλήλου στον Ο.Δ.Ε.Π., στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α. Στην πραγματική συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων αυτών προστίθενται τόσα έτη πλασματικής υπηρεσίας όσα απαιτούνται για τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους ή τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και πάντως όχι περισσότερα από δέκα έτη. Σε περίπτωση διορισμού τους στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ο.Τ.Α. δεν υπολογίζεται η παραπάνω πλασματική υπηρεσία, εφόσον η νέα υπηρεσία τους παρέχει αυτοτελώς δικαίωμα σύνταξης ή αυτή λαμβάνεται υπόψη για τον κανονισμό νέας σύνταξης ή για την αύξηση της αναγνωρισμένης σε βάρος του Δημοσίου. (Άρθρο 1 Ν.1840/89)

Άρθρο 93

Ειδικές περιπτώσεις απολυθέντων υπαλλήλων.

1. Γενικοί Επιθεωρητές Διοίκησης, που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των Ν.Δ. 3436/1955 και 3770/1957, Γενικοί Γραμματείς, που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.3769/1957 και 4 του Ν.Δ. 3860/1958, και Νομάρχες, που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 893/1949, 2679/1953, Ν.Δ. 3200/1955 και Ν.Δ. 3436/1955, οι οποίοι εξήλθαν από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 4432/1964 (12.11.1964) δικαιούνται σύνταξη με τις προϋποθέσεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου, αυτοί δε που απολύθηκαν μετά και μέχρι την 31.12.1964, εκτός από εκείνους που αναφέρονται στην παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου, αποκτούν δικαίωμα σύνταξης

με τις γενικές διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις, καθώς και μετά τη συμπλήρωση δεκαπενταετούς υπηρεσίας συνεχούς ή με διακοπές σε θέση Γενικού Επιθεωρητή Διοίκησης, Γενικού Γραμματέα, Επιθεωρητή Διοίκησης, Νομάρχη και Επαρχου. (Άρθρο 2 Ν.Δ. 4432/64

Για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης από τους υπαλλήλους που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις, απαιτείται τριετής τουλάχιστον συνεχής υπηρεσία σε κάποια από τις θέσεις του εδαφίου αυτού.

Τέτοια τριετής υπηρεσία απαιτείται ακόμη και για την προσμέτρηση κάθε άλλης συντάξιμης υπηρεσίας που λογίζεται ως συντάξιμη με τις προϋποθέσεις του άρθρου 13 αυτού του Κώδικα.

Οι διατάξεις του τρίτου εδαφίου της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και για τις συντάξεις αυτής της παραγράφου.

2. Νομάρχες που εξήλθαν από την υπηρεσία μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 1964 γιατί συμπλήρωσαν το όριο ηλικίας, δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου, εφόσον συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις που ορίζονται σ' αυτήν την παράγραφο. (Άρθρο 10 παρ. 1-2 Ν.4448/64)

Νομάρχες που εξαναγκάστηκαν σε παραίτηση γιατί αναιτιολόγητα και παράνομα τέθηκαν στη διάθεση του Υπουργείου λογίζονται ότι ήσαν στην υπηρεσία για όλες τις περιπτώσεις, εκτός από τη λήψη αποδοχών, κατά το χρόνο από την παραίτηση μέχρι τον επαναδιορισμό τους, εφόσον η πράξη αυτή της Διοίκησης ακυρώθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ο δε επαναδιορισμός τους έγινε ύστερα από νέα επιλογή τους από το αρμόδιο Συμβούλιο Κρίσεως Νομαρχών κατά τις κείμενες διατάξεις.

3. Στρατιωτικοί πολεμικών καταστάσεων από το βαθμό του Αντισυνταγματάρχη και πάνω, εφόσον διετέλεσαν πέρα από μία πενταετία Νομάρχες, δικαιούνται σύνταξη Νομάρχη με τις προϋποθέσεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου και 1 του παρόντος και ο χρόνος της στρατιωτικής τους υπηρεσίας λογίζεται συντάξιμος με τις διακρίσεις του άρθρου 13 αυτού του Κώδικα.

(Άρθρο 10 παρ. 3 Ν.4448/64)

4. Στη συντάξιμη υπηρεσία των τακτικών μελών του Α.Σ.Δ.Υ., που απολύθηκαν με το Ν.Δ. 285/1974, προστίθενται για τη συνταξιοδότηση τους από το Δημόσιο τρία έτη συντάξιμη υπηρεσίας, τα οποία λογίζονται για κάθε περίπτωση ως πραγματική δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 1 παρ. 1-3 Ν.Δ. 286/74)

Τα πάρεδρα μέλη του Α.Σ.Δ.Υ. και ο με 1^ο βαθμό Γενικός Διευθυντής του Α.Σ.Δ.Υ. που δεν υπέβαλαν τη δήλωση του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν.Δ. 285/1974, δικαιούνται σύνταξη, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο προηγούμενο εδάφιο. Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια δεν μπορεί να υπερβεί σε κάθε περίπτωση το ποσό που θα έπαιρνε ο συνταξιοδοτούμενος όταν θ' αποχωρούσε από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας. Για τον καθορισμό του συντάξιμου μισθού σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις αυτών που συνταξιοδοτούνται κατά τα προηγούμενα εδάφια, λαμβάνεται υπόψη ο μηνιαίος μισθός του Προέδρου, Αντιπροέδρου, Συμβούλων και Παρέδρων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος προβλέπεται κάθε φορά. (Άρθρο 2 Ν.Δ. 286/74)

5. Η σύνταξη όσων έχουν προαχθεί ή διορισθεί σε θέση Πάρεδρου μέλους του Α.Σ.Δ.Υ. με εφαρμογή της παρ. 1 του Ν.Δ. 350/1969, του Ν.Δ. 180/1973 και της παρ. 3 του άρθρου 41 του Β. Δ. 617/1967, οι οποίοι επανήλθαν σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 193/1975 στους βαθμούς και θέσεις που κατείχαν κατά τη δημοσίευση του Β.Δ. 617/1967, εφόσον αυτοί είχαν εξέλθει από την υπηρεσία μέχρι την έναρξη της ισχύος του Ν. 193/1975, καθορίζεται με νέα πράξη της Υπηρεσίας Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με βάση τις αποδοχές του βαθμού στον οποίον επανήλθαν ή που έχουν προαχθεί με εφαρμογή της παραπάνω διάταξης του Ν. 193/1975. (Άρθρο 8 παρ. 4 Ν.193/75)

---

6. Στην πραγματική συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων που απολύθηκαν από την υπηρεσία γιατί καταργήθηκε η θέση σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 1232/1982, προστίθενται τρία χρόνια και για όσους από αυτούς έχουν νόμιμα απαλλαγεί από τη στράτευση για λόγους υγείας πέντε, τα οποία θεωρούνται επίσης ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. (Άρθρο 1 παρ. 1 σε συνδ. με άρθρο 5 Ν.1271/82)

Τα χρόνια του προηγούμενου εδαφίου μειώνονται ανάλογα στην περίπτωση που το χρονικό διάστημα από την απόλυση των παραπάνω μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους ή τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας είναι μικρότερο από το χρόνο που προστίθεται.

Επίσης μειώνονται στην περίπτωση επαναδιορισμού τους στο Δημόσιο, σε Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλο νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου κατά το χρόνο που η νέα υπηρεσία τους παρέχει καταρχή δικαίωμα σύνταξης ή λαμβάνεται με οποιονδήποτε τρόπο υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης τους.

Η σύνταξη των παραπάνω υπολογίζεται σύμφωνα με τη διάταξη της περίπτ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 15 αυτού του Κώδικα.

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 25 Φεβρουαρίου 1982.

7. Το χρονικό διάστημα από την απόλυση μέχρι τον επαναδιορισμό των υπαλλήλων, που απολύθηκαν και επαναδιορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 1232/1983, θεωρείται χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, εφόσον κατά το διάστημα αυτό οι υπάλληλοι αυτοί προσέφεραν πραγματική υπηρεσία. (Άρθρο 7 παρ. 1 Ν.1379/83)

8. Στην πραγματική συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων που απολύθηκαν από την υπηρεσία λόγω κατάργησης θέσης σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 1816/1988 προστίθενται πέντε (5) έτη, τα οποία θεωρούνται, επίσης, ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία.

Ο χρόνος που προστίθεται, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μειώνεται ανάλογα αν το χρονικό διάστημα από την απόλυση του υπαλλήλου ως τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας του ή τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας είναι μικρότερο της πενταετίας.

Σε περίπτωση επαναδιορισμού του υπαλλήλου στο Δημόσιο, σε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλο νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου, η πενταετία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο μειώνεται κατά το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η νέα υπηρεσία του παρέχει καταρχή δικαίωμα σύνταξης ή λαμβάνεται με οποιονδήποτε τρόπο υπόψη για τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης. (Άρθρο 1 παρ. 1 Ν.1857/89)

9. Στην πραγματική συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων που αποχωρούν από την υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 38 του Ν. 2190/1994, προστίθενται τρία (3) έτη, τα οποία θεωρούνται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. (Άρθρο 3 παρ. 15 Ν.2320/95)

Ο χρόνος που προστίθεται, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μειώνεται ανάλογα, αν το χρονικό διάστημα από την αποχώρηση του υπαλλήλου ως τη συμπλήρωση τριακονταπενταετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας είναι μικρότερο της τριετίας.

Παρατήρηση 1η : Οι παραπάνω διατάξεις της παρ. 9 του Κώδικα συμπληρώνονται με τις διατάξεις της παρ. 15 του άρθρου 3 του Ν. 2320/95 οι οποίες και παρατίθενται χάρη της ενότητας.

" Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 1271/1982 (ΦΕΚ 97 Α`) εφαρμόζονται αναλόγως και για τους υπαλλήλους των προηγούμενων εδαφίων. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα και για τους γενικούς διευθυντές του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής

αυτοδιοίκησης και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ., που αποχωρούν ή αποχώρησαν από την υπηρεσία, με τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου διατάξεις, καθώς και για όσους από αυτούς αποχώρησαν από την υπηρεσία μετά την 1η Ιανουαρίου 1994".

10 . Νομάρχες και αναπληρωτές νομάρχες που υπηρετούσαν κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 1235 /1982 και των οποίων η θητεία θεωρήθηκε ότι έληξε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ίδιου νόμου και απολύθηκαν από την υπηρεσία, θεωρούνται ότι δεν απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία για τον υπόλοιπο χρόνο της θητείας τους. (Άρθρο 20 παρ. 15 Ν.2084/95)

Το χρονικό διάστημα από την απόλυση τους μέχρι τη λήξη της κανονικής τους θητείας θεωρείται χρόνος πραγματικής υπηρεσίας νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη αντίστοιχα και υπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης, όσο και για την αναπροσαρμογή της τυχόν καταβαλλόμενης, καθώς και για την κατά την παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν.Δ. 4432/1964 προβλεπόμενη προσαύξηση.

Στους νομάρχες και αναπληρωτές νομάρχες της παραγράφου αυτής, οι οποίοι με την αναγνώριση και του υπολοίπου της θητείας τους δεν συμπληρώνουν δεκαετή πραγματική υπηρεσία νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη, συμπληρώνουν όμως οκταετία στις θέσεις αυτές, προστίθεται και πλασματικός χρόνος τόσος, όσος απαιτείται για τη συμπλήρωση της δεκαετίας ο οποίος θεωρείται για κάθε συνέπεια ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε θέση νομάρχη ή αναπληρωτή νομάρχη.

Η διάταξη του άρθρου 2 του Ν. 99/1975 εφαρμόζεται και για τους νομάρχες και αναπληρωτές νομάρχες της παραγράφου αυτής.

Οι υπαγόμενοι στις διατάξεις της παραγράφου αυτής δε δικαιούνται αναδρομικά διαφορές αποδοχών ή σύνταξης. Τα οικονομικά αποτελέσματα από τον κανονισμό ή την αύξηση της σύνταξης αρχίζουν από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση.

Παρατήρηση 2η: Η παραπάνω παρ. 10 έχει περιληφθεί λόγω της συνάφειας της με το άρθρο αυτό.

Άρθρο 94

Εκπαιδευτικοί Δωδεκανήσου πριν από την ενσωμάτωση.

1 . Ο χρόνος υπηρεσίας των λειτουργών Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης ή των Παιδαγωγικών Ακαδημιών της Δωδεκανήσου που διανύθηκε πέρα από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας, το οποίο προβλέπεται από τις οργανικές ή συνταξιοδοτικές διατάξεις που ισχύουν, και μέχρι το τέλος του σχολικού έτους 1950-1951, λογίζεται συντάξιμος είτε αυτοί απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία πριν από την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου είτε διατηρήθηκαν στην υπηρεσία και μετά την ενσωμάτωση. (Άρθρο 1 Ν.1769/51)

2 . Ο χρόνος κατά τον οποίον εκπαιδευτικοί λειτουργοί Δωδεκανήσου διατέλεσαν εκτός υπηρεσίας είτε γιατί απολύθηκαν από τις Ιταλικές Αρχές είτε γιατί παρεμποδίσθηκαν να αναλάβουν υπηρεσία με αξίωση των αρχών αυτών είτε γιατί δε λειτούργησαν τα Ελληνικά Σχολεία κατά τα σχολικά έτη 1936-1937 ως 1943-1944 λόγω της απαγόρευσης της λειτουργίας τους από τις παραπάνω αρχές και εφόσον κατά το χρόνο κλεισίματος των Σχολείων διατελούσαν διορισμένοι σ' αυτά, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. (Άρθρο 2 Ν.1769/51, όπως τροπ. και συμπλ. με άρθρ. 3 Παρ. 1-2 Ν.Δ. 3055/54)

Οι λόγοι της παραμονής εκτός υπηρεσίας βεβαιώνονται με πιστοποιητικό της οικείας Ι. Μητρόπολης, που εκδίδεται είτε με βάση επίσημα στοιχεία που τηρούνται σ' αυτή, είτε με βάση ένορκες μαρτυρικές καταθέσεις αυτών που διατέλεσαν εκπαιδευτικοί έφοροι ή Επιτροπών.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου εφαρμόζονται και για το διοικητικό και υπηρετικό προσωπικό των Σχολείων Δωδεκανήσου.

---

3. Επίσης λογίζεται ως χρόνος πραγματικής εκπαιδευτικής υπηρεσίας ο χρόνος των εκπαιδευτικών λειτουργιών Στοιχειώδους και Μέσης Εκπαίδευσης στη Δωδεκάνησο, ο οποίος διανύθηκε σε παρεμφερείς με την εκπαίδευση υπηρεσίες, όπως σε Γραφεία Μητροπόλεων, Γυμνάσια, την Εργάνη Αθηνά, Ιδρύματα Κοινωνικής ή Εθνικής Ανύψωσης, Δήμους ή Κοινότητες, στις οποίες κατά τη διάρκεια της Ιταλικής κατοχής και μέχρι την ενσωμάτωση είχαν διορισθεί ή αποσπασθεί στις Ιερές Μητροπόλεις ή άλλες τοπικές αρχές που είχαν ενταχθεί για την εποπτεία της εκπαίδευσης. (Άρθρο 3 Ν.1769/51)

Οι παραπάνω υπηρεσίες αποδεικνύονται με πιστοποιητικά των οικείων Ι. Μητροπόλεων ή των τοπικών αρχών που είχαν ενταχθεί για την εποπτεία της εκπαίδευσης. Στις παρεμφερείς με την εκπαίδευση υπηρεσίες, που αναφέρονται ενδεικτικά παραπάνω, περιλαμβάνεται και έκδοση εφημερίδων εθνικού περιεχομένου. (Άρθρο 3 παρ. 3 Ν.3055/54)

4. Ο χρόνος υπηρεσίας των εκπαιδευτικών λειτουργιών στη Δωδεκάνησο, των οποίων ο διορισμός κυρώθηκε με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1256/1949, που διανύθηκε πριν από την ενσωμάτωση ή μετά από αυτή, λογίζεται επίσης ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για την προαγωγή, διαβάθμιση, προσαύξηση μισθού, καθώς και για τα δικαιώματα που απορρέουν από το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων και το Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων με την καταβολή άτοκα των νόμιμων εισφορών. (Άρθρο 4 Ν.1769/51)

5. Οι διατάξεις για τις πολεμικές συντάξεις και βοηθήματα εφαρμόζονται και για τους Έλληνες το γένος Δωδεκανήσιους, που έπαθαν κατά το διάστημα του πολέμου 1940-1941 και τις οικογένειες τους. Οι από τους παραπάνω εκπαιδευτικοί λειτουργοί εξομοιώνονται με τους τακτικούς δημόσιους υπαλλήλους που έπαθαν στο Κράτος με τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας που ισχύει για τις πολεμικές συντάξεις. (Άρθρο 5 Ν.1769/51)

6. Ο χρόνος κατά τον οποίον εκπαιδευτικοί λειτουργοί της Δωδεκανήσου, που έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, υπηρέτησαν κατά την περίοδο των σχολικών ετών 1936-1937 μέχρι και του έτους 1943-1944 στα ελληνικά σχολεία Δωδεκανήσου, που λειτουργούσαν τότε με Ιταλική Διοίκηση, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 12 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57)

Για όσους από τους παραπάνω απολύθηκαν για εθνικούς λόγους στην πιο πάνω περίοδο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 2 αυτού του άρθρου. 7. Ο χρόνος κατά τον οποίον Έλληνες το γένος εκπαιδευτικοί υπηρέτησαν ως δάσκαλοι γλώσσας και θρησκείας στα Ιταλικά σχολεία Δωδεκανήσου, που λειτουργούσαν από το έτος 1926 μέχρι το έτος 1943, στα οποία φοιτούσαν ελληνόπαιδα, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. (Άρθρο 12 παρ. 2 Ν.Δ. 3768/57)

Άρθρο 95

Προσαύξηση συντάξιμης υπηρεσίας δικαστών.

Στη συντάξιμη υπηρεσία των δικαστικών λειτουργιών που υπηρετούσαν κατά την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος 1975 από το βαθμό του Προέδρου ή Εισαγγελέα Εφετών και ανωτέρων, οι οποίοι απομακρύνθηκαν ή απομακρύνονται λόγω ορίου ηλικίας με εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 88 αυτού, προστίθενται για τη συνταξιοδότηση τους από το Δημόσιο, εφόσον δε συμπληρώνουν 35ετή συντάξιμη υπηρεσία, τόσα έτη όσα απομένουν μέχρι τη συμπλήρωση της υπηρεσίας αυτής και πάντως όχι περισσότερα από τρία, τα οποία λογίζονται για κάθε περίπτωση ως πραγματική δημόσια υπηρεσία. (Άρθρο 9 παρ. 3 Ν.955/79)

Η σύνταξη, με την προσμέτρηση και του χρόνου υπηρεσίας του προηγούμενου εδαφίου, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό το οποίο θα έπαιρνε ο συνταξιοδοτούμενος όταν θ' αποχωρούσε από την υπηρεσία λόγω συμπλήρωσης του 70ου έτους της ηλικίας του.

Άρθρο 96

Επιστροφή σύνταξης για αναγνώριση χρόνου υπηρεσίας ως συντάξιμης.

1. Ο χρόνος υπηρεσίας συνταξιούχων του Δημοσίου από δική τους υπηρεσία ή από δικό τους πάθημα ή από μεταβίβαση σε θέσεις του Ν.Δ. 641/1970, για τον οποίο μέχρι τη δημοσίευση του Ν. 955/1979 έπαιρναν σύνταξη και αποδοχές μαζί, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος εφόσον αυτοί επιστρέψουν τη σύνταξη που εισέπραξαν. (Άρθρο 40 παρ. 1 Ν.955/79)

2. Για την επιστροφή του παραπάνω ποσού με σκοπό την αναγνώριση ως συντάξιμου του χρόνου της προηγούμενης παραγράφου, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να υποβάλει σχετική δήλωση στην αρμόδια διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία και προβαίνει στον καταλογισμό του ποσού. (Άρθρο 40 παρ. 2 Ν.955/79, όπως αντικ. με άρθρ. 18 παρ. 12 Ν. 1489/84)

Το ποσό που καταλογίσθηκε με αυτόν τον τρόπο εισπράττεται με μηνιαίες δόσεις που συνίστανται στο 1/100 αυτού και παρακρατείται από το μισθό ή σύνταξη που καταβάλλεται από το Δημόσιο. Το ποσό που παρακρατείται δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το 1/4 και μικρότερο από το 1/10 του μισθού ή σύνταξης που καταβάλλεται.

Στην περίπτωση που δεν καταβάλλεται πια μισθός ή σύνταξη από το Δημόσιο, το παραπάνω ποσό που πρέπει να επιστραφεί βεβαιώνεται ως δημόσιο έσοδο και εισπράττεται με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 285/1975 για τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται μ' αυτές (Σημ. κωδ/κε στην παρ. 8 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού).

3. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή και στις συντάξεις που δεν καταβάλλονται από το Δημόσιο, διέπονται όμως από τις ίδιες διατάξεις είτε με παραπομπή σε όσα ισχύουν για τις πολιτικές συντάξεις είτε με ιδιαίτερα νομοθετήματα που περιλαμβάνουν παρόμοιες διατάξεις. (Άρθρο 40 παρ. 3 Ν.955/79)

4. Ο χρόνος υπηρεσίας από την ισχύ του Ν. 955/79 των συνταξιούχων του Δημοσίου γενικά σε θέσεις που προβλέπονται από το Ν.Δ. 641/1970 και από το άρθρο 6 του Ν. 1379/1983, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του Ν. 1489/1984, για τον οποίο καταβάλλονταν συγχρόνως σύνταξη και αποδοχές, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος εφόσον οι ενδιαφερόμενοι επιστρέψουν τη σύνταξη που έλαβαν, όπως ορίζεται παρακάτω. (Άρθρο 31 Ν.1694/87)

Το ίδιο ισχύει και για το χρόνο υπηρεσίας κατά τον οποίο καταβάλλονταν συγχρόνως μισθός και σύνταξη πριν από την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 641/1970 εφόσον η σύνταξη έχει με οποιονδήποτε τρόπο επιστραφεί, καθώς και στις περιπτώσεις που η σύνταξη δεν μπορεί να καταλογισθεί λόγω παραγραφής της αξίωσης του Δημοσίου, εφόσον όμως ο υπάλληλος ή συνταξιούχος προσφερθεί να επιστρέψει το ποσό της σύνταξης που έλαβε, όπως ορίζεται παρακάτω. (Άρθρο 13 παρ. 5 Ν. 1813/88)

Το ποσό της σύνταξης που πρέπει να επιστραφεί υπολογίζεται με βάση το συντάξιμο μισθό του βαθμού ή του κλιμακίου συνταξιοδότησης τους, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης επιστροφής, και εισπράττεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του παρόντος.

Τα οικονομικά αποτελέσματα από την αύξηση της σύνταξης λόγω αναγνώρισης ως συντάξιμου κατά τις διατάξεις της παραγράφου αυτής χρόνου αρχίζουν από την πρώτη του μήνα κατά τον οποίο εκδίδεται η σχετική πράξη ή απόφαση. (Άρθρο 13 παρ. 6 Ν.1813/88)

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και για τους συνταξιούχους, των οποίων οι συντάξεις δεν καταβάλλονται από το Δημόσιο, διέπονται όμως από τις ίδιες διατάξεις, είτε κατά παραπομπή σ' αυτά που ισχύουν για τις πολιτικές συντάξεις είτε με ειδικά νομοθετήματα που περιλαμβάνουν παρόμοιες διατάξεις, καθώς και για τους λοιπούς συνταξιούχους του δημόσιου τομέα γενικά, όπως αυτός ορίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982, οι οποίοι υπηρετούν ή προσλαμβάνονται σε θέσεις του τομέα αυτού.

Άρθρο 97 **Επιστροφή βοήθηματος για αναγνώριση σύνταξης.**

1. Χρηματικό βοήθημα που καταβλήθηκε με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 44 αυτού του Κώδικα σ' αυτούς που δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 208/1974, αναζητείται με μηνιαίες δόσεις που παρακρατούνται από τη μηνιαία σύνταξη που τους ανήκει και συνίστανται στο ένα δέκατο (1/10) αυτής. (Άρθρο 3 παρ. 2 Ν.Δ. 208/74)

2. Το ποσό του χρηματικού βοήθηματος, που πρέπει να επιστραφεί σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, υπολογίζεται με βάση τις αποδοχές του βαθμού εξόδου που καθορίζονταν κατά την έναρξη της ισχύος του Ν.Δ. 208/1974, οι οποίες πολλαπλασιάζονται με τόσους μήνες όσα τα έτη της πραγματικής υπηρεσίας.

Άρθρο 98 **Ποσό σύνταξη για ειδικές περιπτώσεις.**

1. Η μηνιαία σύνταξη, που καταβάλλεται κατά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/1951 στους δικαιούχους προσωπικής σύνταξης, ορίζεται ίση με το εκατονταπλάσιο της βασικής τους σύνταξης, χωρίς να μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που τους καταβλήθηκε το μήνα Οκτώβριο 1950.

(Άρθρο 81 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζεται γι' αυτούς που παίρνουν ως προσωπική σύνταξη αποδοχές ενέργειας ή βουλευτική αποζημίωση.

Άρθρο 81 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51

3. Η σύνταξη αυτών που αναφέρονται στα άρθρα 18 παρ. 1 και 2 του Α.Ν. 1635/1939 και 7 του Ν. 1872/1944 προσαυξάνεται κατά 50% στο ποσό που καταβλήθηκε σ' αυτούς το μήνα Οκτώβριο 1950.

(Άρθρο 81 παρ. 3 Α.Ν. 1854/51)

4. Τα παραπάνω ποσοστά, καθώς και τα ποσά που αναφέρονται στα άρθρα 34 παρ. 9 και 10 και 54 αναπροσαρμόζονται παραπέρα με τις αυξήσεις που χορηγούνται κάθε φορά στις συντάξεις που δεν καθορίζονται με βάση μισθό ενέργειας.

(Άρθρο 81 παρ. 4 Α.Ν. 1854/51)

Άρθρο 99 **Αξιωματικοί της Ταμειακής Υπηρεσίας Στρατού.**

Αξιωματικοί της Ταμειακής Υπηρεσίας Στρατού που παραιτήθηκαν μέσα στο χρονικό διάστημα που ορίζεται στο άρθρο 1 του από 20 Δεκεμβρίου 1926 ψηφίσματος της Βουλής και οι οποίοι δεν εγγράφηκαν σε κανένα από τους τρεις πίνακες, που συντάχθηκαν από το εννεαμελές Συμβούλιο σύμφωνα με το παραπάνω ψήφισμα και το Ν.Δ. της 15ης Οκτωβρίου 1927, όπως τροποποιήθηκε και κυρώθηκε με το Ν. 3551/1928, θεωρούνται ότι εγγράφηκαν στο Β' πίνακα ο οποίος συντάχθηκε από το παραπάνω Συμβούλιο και δικαιούνται αυτοί και οι οικογένειες τους τα ευεργετήματα που χορηγήθηκαν με τις παραπάνω διατάξεις στους αξιωματικούς που εγγράφηκαν στον πιο πάνω Β' πίνακα. (Άρθρο 82 Α.Ν. 1854/51)

Η σύνταξη που κανονίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου πληρώνεται από την 1η του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής πράξης ή απόφασης.

Άρθρο 100

Κύρωση πινάκων παλαιών αγωνιστών

1. Κυρώνονται με το άρθρο 83 του Α.Ν. 1854/1951 οι πίνακες αγωνιστών Κρητικών αγώνων, οι οποίοι καταρτίστηκαν από την Επιτροπή Κρίσης παλαιών Αγωνιστών Κρητικού Αγώνα, που συστάθηκε με την υπ' αριθ. 430 της 1ης Ιανουαρίου 1950 απόφαση του Γενικού Διοικητή Κρήτης, και δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σ' ένα μήνα από τη δημοσίευση του παραπάνω νόμου.

(Άρθρο 83 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

2. Γ αυτούς που έχουν εγγραφεί στους πίνακες αυτούς και για τις οικογένειες όσων πέθαναν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 7 του Ν. 1872/1944 και της παρ. 3 του άρθρου 98 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 83 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51)

Άρθρο 101

Δικαστικές αποφάσεις που βεβαιώνουν αιτία θανάτου.

Δικαστικές αποφάσεις, που έχουν εκδοθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 και βεβαιώνουν αιτία θανάτου διαφορετική από εκείνη που βεβαιώνεται στη ληξιαρχική πράξη, είναι ισχυρές σχετικά με την αιτία θανάτου για το δικαίωμα σε σύνταξη το οποίο στηρίζεται σ' αυτή.

Με βάση τη δικαστική αυτή απόφαση επιτρέπεται η επανάληψη της νόμιμης διαδικασίας των πολεμικών νόμων ανεξάρτητα από τις πράξεις ή αποφάσεις που έχουν εκδοθεί.

Τα έγγραφα από την επανάληψη της διαδικασίας εκδικάζονται από τα όργανα που δικαιοδοτούν για τις συντάξεις. (Άρθρο 86 παρ. 1 Α.Ν. 1854/51)

Άρθρο 102

Επανεξέταση συνταξιοδοτικών υποθέσεων

1. Υποθέσεις συντάξεων που έχουν κριθεί αμετάκλητα επαναφέρονται για νέα εξέταση στο οικείο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με αίτηση των ενδιαφερομένων ιδιωτών, εφόσον από νεότερα επίσημα έγγραφα, τα οποία έχουν εκδοθεί από τις αρμόδιες κατά περίπτωση Αρχές και τα οποία έχουν προσαχθεί ή θα προσαχθούν μέσα σ' ένα εξάμηνο από τη δημοσίευση του Ν. 955/1979, προκύπτουν πραγματικά περιστατικά αντίθετα από εκείνα που έγιναν δεκτά με τις αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. (Άρθρο 42 παρ. 1 Ν. 955/79.)

2. Η αίτηση υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός εξαμήνου από την έναρξη της ισχύος του Ν. 955/1979 και τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της σχετικής απόφασης. (Άρθρο 42 παρ. 2 Ν. 955/79.)

ΤΜΗΜΑ Ε΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΙΣΧΥΉ ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΑΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΙΣΧΥ

Άρθρο 103

Διατάξεις που διατηρήθηκαν

1. Διατηρούνται σε ισχύ και μετά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/1951 (1.11.1950) σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 2 αυτού:

(Άρθρο 70 παρ. 2 Α.Ν. 1854/51.)

α) Οι ειδικοί νόμοι με τους οποίους απονεμήθηκαν συντάξεις σε ορισμένο πρόσωπο ή πρόσωπα.

β) Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 400 του Ν. 2905/1922 (Οργανισμός Εθν. Καποδ. Παν/μίου) και ο Χρόνος εκτός υπηρεσίας θεωρείται ως χρόνος πλασματικής υπηρεσίας.

γ) Ο Ν. 5681/1932, όπως αυτός τροπ. και συμπλ. μεταγενέστερα, καθώς και ο Α.Ν. 1341/1949 κατά το μέρος που αυτοί δεν είναι αντίθετοι σε όσα ορίζονται στην παρ. 8 του άρθρου 11 του Κώδικα αυτού.

Οι διατάξεις του Α.Ν. 1341/1949 εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, που προέρχονται από τη Γενική Γραμματεία Τουρισμού, εφόσον αυτοί ήθελαν προσληφθεί στον Ε.Ο.Τ. μέσα σ' ένα χρόνο από την κατάργηση της Γραμματείας αυτής.

δ) Οι Νόμοι 4506/1930, 5202/1931 και το Ν.Δ. 330/1947, όπως αυτοί τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα.

Από την έναρξη όμως της ισχύος του Ν. 875/1979 ισχύουν οι διατάξεις αυτού.

(Άρθρο 70 παρ. 2 περ. δ` Α.Ν.1854/51 σε συνδ. με τα άρθρ. 30 και 31 Ν. 875/79.)

ε) Οι νόμοι για πολεμικές συντάξεις.

(Άρθρο 70 παρ. 2 περ. ε` Α.Ν.1854/51)

στ) Οι διατάξεις με τις οποίες κυρώθηκαν διατάγματα, αποφάσεις ή διαταγές της Διοίκησης σχετικές με την ανάκληση ή ακύρωση όμοιων διοικητικών πράξεων για απομάκρυνση από τις τάξεις στρατιωτικών και πολιτικών υπαλλήλων, τη θέση τους σε αργία και διαθεσιμότητα, οι διατάξεις που αφορούν την επαναφορά στις τάξεις απομακρυσθέντων στρατιωτικών με λογισμό του χρόνου που διανύθηκε από αυτούς εκτός των τάξεων ως χρόνου ενεργού υπηρεσίας, και όλες γενικά οι διατάξεις που ίσχυαν μέχρι την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51, με τις οποίες αναγνωριζόταν ως συντάξιμος ο χρόνος της εκτός υπηρεσίας παραμονής στρατιωτικών γενικά, δημόσιων υπαλλήλων και υπηρετών οποιουδήποτε κλάδου, και οι οποίες δεν είναι αντίθετες στο άρθρο 49 του Συντάγματος του 1927 ή άλλη συνταγματική διάταξη, εφόσον με αυτές θεωρείται ο χρόνος της παραμονής εκτός υπηρεσίας ως χρόνος πλασματικής υπηρεσίας σε κάθε περίπτωση, με εξαίρεση του χρόνου παραμονής εκτός υπηρεσίας αυτών που είχαν συλληφθεί ως όμηροι από τις αρχές κατοχής λόγω της ιδιότητάς τους ως στρατιωτικών από τότε που συνελήφθησαν, και αυτών που απομακρύνθηκαν κατά τη διάρκεια της κατοχής, των οποίων παραπάνω χρόνος θεωρείται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και προσαυξάνεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 40.

(Άρθρο 70 παρ. 2 περ. στ` Α.Ν.1854/51, όπως τροπ. και συμπλ, με άρθρ. 2 παρ. 1 Ν.4448/64.)

Η σχέση της ομηρίας με την ιδιότητα του στρατιωτικού αποδεικνύεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 2 του Α.Ν. 1119/1946.

Ο χρόνος παραμονής εκτός υπηρεσίας όσων εξήλθαν από την υπηρεσία για πολιτικούς λόγους και αποκαταστάθηκαν μετά, ο οποίος υπολογίζεται ως χρόνος πλασματικής συντάξιμης υπηρεσίας σύμφωνα με την περίπτωση στ` αυτή και λογίζεται από τότε ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, με τον περιορισμό ότι δεν μπορεί να λογισθεί τέτοιος χρόνος μεγαλύτερος από το μισό της υπηρεσίας που διανύθηκε πραγματικά από τον υπάλληλο ή στρατιωτικό ούτε από τα οκτώ έτη στο σύνολο, οπότε ο χρόνος που υπερβαίνει τα όρια αυτά λογίζεται ως χρόνος πλασματικής υπηρεσίας.

(Άρθρο 2 παρ. 2 Ν.4448/64.)

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου δεν έχουν εφαρμογή για το χρόνο παραμονής εκτός υπηρεσίας, που έχει αναγνωρισθεί σαν τέτοιος σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1870/1944 και του Ν.Δ. 595/1948, καθώς και για την αποκατάσταση που ακυρώθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 και 5 του Ν.Δ. 594/1948.

ζ) Η διάταξη της περίπτ. γ` της παρ. 1 του άρθρου 2 του Β. Δ/τος της 31ης Οκτωβρίου 1935, όπως τροποποιήθηκε αργότερα.

(Άρθρο 70 παρ. 2 περ. ζ` Α.Ν.1854/51)

η) Η παρ. 9 του άρθρου 11 του Α.Ν. 1635/1939.

(Άρθρο 14 παρ. 11 Ν.Δ. 3768/57.)

2. Επίσης διατηρούνται σε ισχύ και κυρώνονται από τότε που ίσχυσαν, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 3 του Α.Ν. 1854/51, οι διατάξεις:

(Άρθρο 70 παρ. 3 Α.Ν.1854/51)

α) της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 90/18.1.1945,

(Άρθρο 5 παρ. 5 Ν.Δ. 2704/53.)

β) των άρθρων 3, 4 και 5 του Ν.Δ. 673/1948 και

γ) του άρθρου 2 του Α.Ν. 140/1945, με εφαρμογή των διατάξεων της περίπτ. στ` της προηγούμενης παραγράφου και για τους υπαλλήλους που αφορά το άρθρο αυτό.

Οι διατάξεις αυτής της παραγράφου δεν έχουν εφαρμογή για τους υπαλλήλους που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία αργότερα με τα Ο` και ΜΟ` ψηφίσματα του έτους 1948, όπως το πρώτο τροποποιήθηκε μεταγενέστερα.

2α . Οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που προβλέπουν αναγνώριση από το Δημόσιο ως συντάξιμου χρόνου υπηρεσίας δημόσιων υπαλλήλων σε τομείς έξω από το Δημόσιο, τους Ο.Τ. Α. και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ. χωρίς καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς εξακολουθούν να ισχύουν.

(Άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 1405/83.)

2β . Οι διατάξεις του Ν. 1405/1983 δε θίγουν τη διάταξη της περίπτ. γ` της παρ. 2 του άρθρου 12 αυτού του Κώδικα. (Άρθρο 3 παρ. 2 Ν. 1405/83.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΑΝ
Άρθρο 104
Διατάξεις που καταργήθηκαν από τον Α.Ν. 1854/51.

1. Από την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/51 καταργείται κάθε προγενέστερη από αυτόν γενική ή ειδική διάταξη που αφορά θέματα, τα οποία ρυθμίζονται από αυτόν. (Άρθρο 70 παρ. 1 Α. Ν.1854/51)

Το Β.Δ. της 31ης Οκτωβρίου 1935, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε αργότερα, εξακολουθεί να εφαρμόζεται ως συμπληρωματικό των νόμων για τις πολεμικές συντάξεις, όπως ορίζεται σ' αυτούς.

2. Επίσης καταργούνται οι παρακάτω διατάξεις και διακόπτονται από την 1η Φεβρουαρίου 1951 οι συντάξεις που απονεμήθηκαν με αυτές: (Άρθρο 71 παρ. 1 περιπτ. α`-στ` Α.Ν.1854/51.)

α) ΟΝ. 529/1943 και το άρθρο 10 του Ν. 1872/1944.

β) Το άρθρο 15 του Ν. 812/1943 σχετικά με τις συντάξεις των Γενικών Γραμματέων Υπουργείων, όπως τελικά τροποποιήθηκε και ερμηνεύθηκε με το άρθρο 11 του Ν. 1640/1944.

γ) Το άρθρο 18 και η παρ. 3 του άρθρου 4 του Α.Ν. 1119/1946.

δ) Οι νόμοι 97/1943, 996/1943, 1053/1943, 772/1943, 1474/1944, 1672/1944, 276/1945, 784/1948 και 839/1948 που αφορούν τη συνταξιοδότηση Διοικητών Μεγάλων Μονάδων, εξακολουθούν όμως να λαμβάνουν σύνταξη με τις διατάξεις των νόμων αυτών οι οικογένειες εκείνων που διοίκησαν Μεγάλες Μονάδες και σκοτώθηκαν στο πεδίο της μάχης.

ε) Η περιπτ. γ` του άρθρου 19 του Α.Ν. 3317/1944 που αφορά τους έλληνες το γένος σχολιάτρους ελληνικών σχολείων αλλοδαπής.

στ) Ο Α.Ν. 626/1937 που αφορά την απονομή πλήρους σύνταξης σε Αστυνομικούς Διευθυντές και

ζ) Το άρθρο 16 του Ν. 812/1943 και το άρθρο 9 του Ν. 1240/1944 μετά οποία αναγνωρίσθηκε δικαίωμα σύνταξης στις χήρες θυγατέρες, με την εξαίρεση ότι αυτές διατηρούν το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα εφόσον την 1η Φεβρουαρίου 1951 ήσαν εντελώς άπορες και δεν είχαν τέκνο που είχε τη δυνατότητα να τις συντηρήσει. Με τις ίδιες προϋποθέσεις αποκτούν δικαίωμα σύνταξης και οι χήρες θυγατέρες κατά την έναρξη της ισχύος του Α.Ν. 1854/1951. (Άρθρο 71 παρ. 1 περ. ζ` Α.Ν.1854/51, όπως ισχύει μετά τα Ν.Δ. 666/70 και 923/71.)

Η διακοπή της σύνταξης ενεργείται αυτεπάγγελτα με πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία αναγνωρίζεται δικαίωμα σε σύνταξη με άλλες διατάξεις για τα πρόσωπα αυτά, τα οποία σε κάθε περίπτωση μπορούν να αναγνωρίσουν τέτοιο δικαίωμα με αίτηση τους που υποβάλλεται με ποινή απαραδέκτου μέσα σε προθεσμία δύο ετών από την ισχύ του Α.Ν. 1854/51.

3. Καταργούνται από τότε που ίσχυσαν οι Α.Ν. 1557/1950 και 1655/1951, με τη διατήρηση όμως των δικαιωμάτων σύνταξης που αποκτήθηκαν από όσους αποχώρησαν από την υπηρεσία ή τις τάξεις στο χρονικό διάστημα από 1ης Νοεμβρίου 1950 μέχρι τη δημοσίευση του Α.Ν. 1854/51. Πράξεις ή αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά την εφαρμογή των παραπάνω νόμων θεωρούνται ότι εκδόθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51 εφόσον το περιεχόμενο τους δεν είναι αντίθετο με τις διατάξεις του. (Άρθρο 88 παρ. 1-3 Α.Ν.1854/51.)

4. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπολογισθεί σε διπλασιασμό ο χρόνος εκτός υπηρεσίας, που συμπίπτει με την περίοδο πολέμου ή επιστράτευσης, ο οποίος με πλάσμα του νόμου θεωρήθηκε ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. Πράξεις ή αποφάσεις που υπολόγισαν τέτοιο χρόνο σε διπλασιασμό αναθεωρούνται αυτεπάγγελτα από το αρμόδιο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και μειώνεται η σύνταξη ανάλογα με κανονισμό της με βάση την υπολειπόμενη υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν όταν γεννήθηκε το δικαίωμα. (Άρθρο 71 παρ. 2 Α.Ν.1854/51.)

5. Η παρ. 1 του άρθρου 8 του Δ/τος της 31ης Οκτωβρίου 1935 εφαρμόζεται για όσους μέχρι τη δημοσίευση του Α.Ν. 1854/51 διατέλεσαν κοινοβουλευτικοί υπουργοί ή υφυπουργοί, καθώς και

για τους μετά την απελευθέρωση υπουργούς και υφυπουργούς που εκλέχθηκαν μία τουλάχιστον φορά βουλευτές, των οποίων η σύνταξη κανονίζεται σύμφωνα με όλες τις διατάξεις του Α.Ν. 1854/51 και με βάση το 80% του μηνιαίου μισθού ενέργειας υπουργού, που ισχύει κάθε φορά.

(Άρθρο 71 παρ. 5 Α.Ν.1854/51, (όπως καταργ. με άρθρ. 1 Ν.Δ. 264/69, το οποίο καταργ. με το άρθρ. 10 παρ. 1 περ. ζ` Ν.Δ. 99/74))

Για όσους δε διατέλεσαν κοινοβουλευτικοί υπουργοί για τους οποίους δε θεωρείται ως συντάξιμη η υπηρεσία υπουργού, η σύνταξη διακόπτεται από 1ης Φεβρουαρίου 1951 με αυτεπάγγελτη πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο κρίνει αν υπάρχει δικαίωμα σε σύνταξη με άλλες διατάξεις για τα πρόσωπα αυτά, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση μπορούν να ζητήσουν την με άλλες διατάξεις αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης μέσα σε προθεσμία δύο ετών από την ισχύ του Α.Ν. 1854/51.

Άρθρο 105

Διατάξεις που καταργήθηκαν με μεταγέστερα του Α.Ν. 1854/51 νομοθετήματα.

1. Καταργείται από την 1η Νοεμβρίου 1950 η παρ. 9 του άρθρου 75 του Α.Ν. 1854/51. (Άρθρο 5 παρ. 3-4 Α.Ν.1939/51.)

2. Καταργείται από τότε που ίσχυσε η παρ. 4 του άρθρου 54 του Α.Ν. 1854/51.

(Άρθρο μόνο παρ. 2 και 9 Ν.2256/52.)

3. Καταργείται από τότε που ίσχυσε το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 1769/51. (Άρθρο 3 παρ. 2 και 4 Ν.Δ. 3055/54.)

4. Καταργείται από τότε που ίσχυσε το δεύτερο εδάφιο της περίπτ. β` της παρ. 1 των άρθρων 5 και 31 του Α.Ν. 1854/51, που εξαρτούσε το δικαίωμα σύνταξης των τέκνων της μητέρας υπαλλήλου από το θάνατο του πατέρα.

(Άρθρο 9 παρ. 2 Ν.Δ. 3768/57.)

5. Καταργείται από την έναρξη ισχύος του Ν.Δ. 3768/1957 η παρ. 8 του άρθρου 75 του Α.Ν. 1854/51. (Άρθρο 14 παρ. 4 εδ. τελευτ. Ν.Δ. 3768/57.)

6. Καταργείται από την 1η Μαΐου 1958 η κράτηση που επιβλήθηκε με το άρθρο 78 του Α.Ν. 1854/51 στις αποδοχές και συντάξεις των πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, λόγω συντάξεων.

(Π.Υ.Σ. 764/58 που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 4242/62.)

7. Καταργείται από τότε που ίσχυσε το άρθρο 5 του Ν.Δ. 4432/1964 και τα από την κατάργηση του οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από τη δημοσίευση του Α.Ν. 172/1967. (Άρθρο μόνο Α.Ν. 172/64.)

8. Καταργούνται από την 1η Αυγούστου 1967:

(Άρθρο μόνο Α.Ν.81/1967.)

α) η παρ. 4 της 129/8.10.1959 Π.Υ.Σ. που κυρώθηκε με το άρθρο 36 παρ. 1 του Ν.Δ. 4262/62 και

β) το άρθρο 3 του Ν. 4610/1967.

9. Καταργείται από την 1η Ιανουαρίου 1967 το επίδομα ακριβείας που ενσωματώθηκε στο βασικό μισθό ή στις αυξήσεις του Α.Ν. 377/1968. (Άρθρο 5 παρ. 1 Α.Ν.377/68.)

---

10 . Καταργείται από τότε που ίσχυσε η παρ. 9 του άρθρου 36 του Α.Ν. 1854/51, που όριζε ότι η υπηρεσία των ναυτοπαίδων δεν ήταν συντάξιμη παρά μόνο από την προαγωγή τους σε πρωτάκτους. Η σύνταξη ή αύξηση της που αναγνωρίστηκε με το Ν.Δ. 626/1970 γι' αυτούς που εξήλθαν από το στράτευμα μέχρι την ισχύ του και για τις οικογένειες τους πληρώνεται από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσης της πράξης ή απόφασης, αφού η αίτηση των ενδιαφερομένων είχε υποβληθεί μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση του παραπάνω Ν. Δ/τος. (Άρθρο 1 Ν.Δ. 626/70.)

11 . Καταργούνται: α) το Ν.Δ. 519/1970 από τότε που ίσχυσε, β) το Ν.Δ. 287/1969 και γ) το άρθρο 58 του Α.Ν. 1854/51 από την ισχύ του Ν.Δ. 641/1970, εφόσον το πιο πάνω άρθρο αντίκειται στις διατάξεις του Ν.Δ. αυτού.

(Άρθρο 6 Ν.Δ. 641/70.)

12. Καταργείται από την ισχύ του Ν.Δ. 76/1974 το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 3 του Α.Ν. 377/1968 που αφορούσε τη μείωση των συντάξεων ορισμένων υπαλλήλων της Βουλής. (Άρθρο 10 παρ. 8 εδ. δεύτ. Ν.Δ. 76/1974.)

13. Καταργούνται από τη δημοσίευση του Ν.Δ. 99/1974.

(Άρθρο 10 παρ. 1 περ. γ` , δ` , στ` , ζ` , η` , ιγ` και ιδ` Ν.Δ. 99/1974.)

α) οι παρ. 3 και 4 του άρθρου 71 του Α.Ν. 1854/51,

β) ο Α.Ν. 197/1967 και οι Α.Ν. 270/1967, 557/1968, τα Ν.Δ. 914/1971 και 129/1973, που τον τροποποίησαν και τον συμπλήρωσαν,

γ) το Ν.Δ. 264/1969 και

δ) το Ν.Δ. 188/1973.

Δικαιώματα όμως που γεννήθηκαν με βάση τη διάταξη που καταργήθηκε διατηρούνται ανεξάρτητα από το χρόνο αναγνώρισης τους.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και σ' αυτούς που παραιτήθηκαν μέχρι τη δημοσίευση του Ν.Δ. 99/1974.

14 . Καταργείται το άρθρο 2 του Ν.Δ. 405/1974 από τότε που ίσχυσε.

(Άρθρο 2 Ν.Δ. 139/74.)

15. Καταργείται από τη δημοσίευση του Ν. 148/1975 το άρθρο 6 του Α.Ν. 2885/1941 σχετικά με τα καταδυτικά εξάμηνα σε καιρό πολέμου.

(Άρθρο 6 Ν.Δ. 148/75.)

16. Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 329/1976 η παρ. 5 του άρθρου 74 του Α.Ν. 1854 /51, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 13 του Ν.Δ. 3768/57. Δικαιώματα όμως που γεννήθηκαν από τη διάταξη αυτή μέχρι τη δημοσίευση του παραπάνω νόμου διατηρούνται.

(Άρθρο 2 παρ. 6 Ν.329/76.0

17 . Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1202/81 ο Ν. 597/1977.

(Άρθρο 31 παρ. 3 Ν.1202/81.)

---

18. Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1203/81 η περίπτ. στ` της παρ. 1 των άρθρων 22 και 50 του κώδικα αυτού για τα Παράβολα κανονισμού συντάξεων (σχετ. αρθρ. 6 παρ. 5 Ν. 599 /68).

(Άρθρο 7 παρ. 2 Ν.1202/81.)

19. Καταργούνται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1405/83 το δεύτερο εδάφιο της περ. β` της παρ. 1 και το τέταρτο εδάφιο της περίπτ. γ` της παρ. 2 του άρθρου 12, καθώς και το τέταρτο εδάφιο της περίπτ. ιγ` της παρ. 2 του άρθρου 37 αυτού του Κώδικα (άρθρα 12 παρ. 1 περ. β εδάφιο δεύτ. Α.Ν. 1854/51, όπως αντικ. με αρθρ. 7 παρ. 1 Ν.Δ. 3768/57 και 13 παρ. 1 εδάφιο έβδομο Ν.Δ. 3768/57).

(Άρθρο 3 παρ. 3 Ν.1405/83.)

Επίσης καταργείται κάθε άλλη διάταξη που ορίζει ότι για την αναγνώριση ως συντάξιμης από το δημόσιο της υπηρεσίας με ημερήσια αποζημίωση πρέπει η υπηρεσία αυτή να είναι συνεχής και διαρκείας τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

20. Καταργούνται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1489/1984 οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 22 και 2 και 3 του άρθρου 50 του Α.Ν. 1854/1951 (παρ. 22 και 23 του άρθρου 22 και 7 και 8 του άρθρου 50 του Π.Δ. 1041/1979).

(Άρθρο 18 παρ. 4 Ν.1489/84.)

21. Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1489/1984 το άρθρο 59 του Α.Ν. 1854/1951 (άρθρο 59 του Π.Δ. 1041/1979).

(Άρθρο 18 παρ. 9 Ν.1489/84.)

22. Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1489/1984 το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 2 του Α.Ν. 599/1968 (δεύτερο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 66 του Π.Δ. 1041/1979) (Άρθρο 18 παρ. 11 Ν.1489/84.)

23. Καταργείται από την έναρξη της ισχύος του Ν. 1489/1984 κάθε διάταξη που αναφέρεται στον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (Π.Δ. 1041/1979) και τάσσει προθεσμία για την υποβολή αίτησης για αναγνώριση δικαιώματος σύνταξης ή την αύξηση της σύνταξης γενικά, καθώς και διατάξεις που τάσσουν προθεσμία για τη χορήγηση επιδομάτων που καταβάλλονται με τη σύνταξη.

Άρθρο 18 παρ. 13 Ν.1489/84.

Άρθρο 106 **Ειδικές διατάξεις.**

1. Τα οικονομικά αποτελέσματα που ορίζονται στην παρ. 8 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 595/1948 από την αποκατάσταση, που έγινε με το νόμο αυτόν, αρχίζουν από τη δημοσίευση στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως της διοικητικής πράξης της αποκατάστασης αυτής.

(Άρθρο 72 παρ. 1 Α.Ν.1854/51.)

Πράξεις ή αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου που έχουν κρίνει αντίθετα εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου και σε περίπτωση που έχουν εκτελεσθεί τα ποσά που καταβλήθηκαν δεν αναζητούνται.

---

2. Η αληθής έννοια του Ν. 560/1943, όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, είναι ότι η με το νόμο αυτόν αποκατάσταση των αξιωματικών και ανθυπασπιστών, που απομακρύνθηκαν από το στράτευμα, δεν επηρεάζεται από την υπαγωγή τους στις διατάξεις του Ν. 5617/1932. (Άρθρο 72 παρ. 2 Α.Ν.1854/51.)

Στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2007.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ